Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Af

Jonas Collins Papirer.

Bidrag til

det kgl. Theaters og dets Kunstneres Historie,

samlede og udgivne

af

Edgar Collin.

Kjøbenhavn.

L. A. Jørgensens Forlag.

1871.

Faa Aar før ſin Død gav min Bedſtefader, Geheimekonferentsraad Jonas Collin, mig Tilladelſe til at gjennemſe og afbenytte en betydelig Mængde Pakker med Papirer, der indeholdt Breve og Aktſtykker fra hans lange, daadrige Liv. Den her foreliggende Samling af Dokumenter til det kgl. Theaters og dets Kunſtneres Hiſtorie hidrører fra dette Gjennemſyn, og jeg haaber, at det vil være lykkedes mig ved Offenliggjørelſen at have kaſtet et nyt Lys over flere af de meſt intereſſante Perioder i vort Theaters Hiſtorie og at have meddelt karakteriſtiſke Bidrag til Belysning af Mænd, der ſtod Theatret nær. Endnu ſkylder jeg at tilføie, at flere af Bidragene til Vaudevillens Hiſtorie i ſin Tid have været aftrykte i Ugebladet „Figaro“, ligeſom jeg i „Fremtidens“ Nytaarsgave har meddelt de hidtil ukjendte Efterretninger om „Elverhøi“.

Juli 1871.

Edgar Collin.

Indholdsfortegnelse.

I. Breve og Aktstykker, vedrørende det kgl. Theaters Repertoire.

	Pag.
Den lille Rødhætte	1.
Brødrene i Leire	7.
Jægerbruden	10.
Preciosa	13.
Felicie eller Romangrillerne	13.
Braun & Comp.	14.
Rina eller Den Vanvittige af Kjærlighed	15.
Ferdinand Cortez	23.
Alma	26.
Brudgommen fra Mexiko	26.
Lulu	27.
Tempelherre-Retten	28.
Floribella	30.
Røvercapitainen eller Jeg tager aldrig feil	34.
Hildegard von Hohenheim eller Kirkens Ban	35.
Alfen som Page	45.
Kong Salomon og Jørgen Hattemager	46.
Den otte og tyvende Januar	51.
William Shakespeare	55.
Vennernes Fest eller Testamentet	60.
Ayrlisnarrene eller Intriguen i Skolen	70.
Reisen til Bryllyppet	81.
Alperosen, Patentet og Shawlet	82.
Recensenten og Dyret	84.
Den hvide Dame	89.
Epilog til Carl Maria v. Webers Minde	89.
Flugten af Klosteret	90.
Baggesens Mindefest	98.
Baggesens Minde	104.
Hr. Burchhard og hans Familie	106.
Syv militaire Piger	107.
Erik den Syvende, Konge af Danmark	108.
Et Eventyr i Rosenborg Have	111.
De Uadskillelige	113.
Kjærligheds Drømme	114.
Attestats og Forlovelse	115.
Hyrdedrengen	119.
Avistaveglen	123.
Hugo og Adelheid	125.
Værtingerne i Miklagard	127.
Kjærlighed og Politi	134.
Den dramatiske Skrædder	145.
Pigen ved Søen	148.
Guldbryllupsfrierierne	148.
Tre Maaneder efter Bryllyppet	149.
Flyttedagen	151.
Slaget ved Fehrbellin	151.
Fred med de Døde	154.
Elverhøi	156.
Efterskriften	187.
Isidor og Olga eller De Livegne	187.
Grev Essex	189.
Karl den Store	191.
Natten før Bryllyppet	191.
Friedli fra Haslidalen eller Søsterlig Kjærlighed	192.
Regulus	197.

II. Breve og Censurer, vedrørende nopførte Arbeider paa det kgl. Theater.

Tordenskjold	199.
Kulsvierne i Thüringerskoven	202.
Der freiwillige Landsturm	203.
Taaren	204.
Amors Hævn	205.
Mæon	207.
Kjøbenhavn	209.
En Nat i Edeltoft eller Eventyret paa Reisen	209.
Adelheid af Wulfingen	211.
Colombine som Due	212.
Peer Paars paa Anholt	213.

III. Breve m. m. til Theatrets, Kunstnernes og Forfatternes Historie.

Pag.

Fra C. N. Rosenkilde . . . . . 214.
Fra Balthasar de Bang . . . . . 221.
Fra kgl. Kapelmusikus Wexschall . . 224.
Fra Samme . . . . . 227.
Fra Oehlenschlæger . . . . . 229.
Fra Rahbek . . . . . 231.
Fra Nicolai Sotoft . . . . . 234.
Fra kgl. Skuespiller Stage . . . . . 235.
Fra Rahbek . . . . . 237.
Fra Samme . . . . . 245.
Fra Samme . . . . . 248.
Fra Samme . . . . . 255.
Fra Oehlenschlæger . . . . . 258.
Fra Rahbek . . . . . 259.
Fra Samme . . . . . 260.
Fra N. P. Nielsen . . . . . 262.
Fra Rahbek . . . . . 269.
Fra Balthasar de Bang . . . . . 272.
Fra Dr. Ryge . . . . . 273.
Fra Balthasar de Bang . . . . . 274.
Fra Rahbek . . . . . 275.
Fra Oehlenschlæger . . . . . 277.
Fra Rahbek . . . . . 278.
Fra Oehlenschlæger . . . . . 280.
Fra C. J. Boye . . . . . 281.
Fra Rahbek . . . . . 281.
Fra Balthasar de Bang . . . . . 283.
Fra Samme . . . . . 285.
Fra Carl Winslow . . . . . 286.
Fra C. J. Boye . . . . . 288.

Pag.

Fra Major K. Kristensen . . . . . 289.
Fra Balthasar de Bang . . . . . 290.
Fra Rahbek . . . . . 293.
Fra Samme . . . . . 297.
Fra Oehlenschlæger . . . . . 298.
Fra Rahbek . . . . . 299.
Fra Oehlenschlæger . . . . . 300.
Fra Samme . . . . . 301.
Fra Samme . . . . . 302.
Fra F. Holstein . . . . . 303.
Fra Frydendahl . . . . . 303.
Fra Rahbek . . . . . 306.
Fra Professor L. Kruse . . . . . 309.
Fra Dr. Ryge . . . . . 310.
Fra Rahbek . . . . . 311.
Fra Samme . . . . . 314.
Fra Samme . . . . . 316.
Fra Samme . . . . . 317.
Fra Samme . . . . . 318.
Fra Samme . . . . . 321.
Fra Dr. Ryge . . . . . 327.
Fra Frydendahl . . . . . 328.
Fra Dr. Ryge . . . . . 330.
Fra C. Winslow . . . . . 330.
Fra C. N. Rosenkilde . . . . . 332.
Fra Jonas Collin . . . . . 338.
Fra Oehlenschlæger . . . . . 339.
Fra J. L. Heiberg . . . . . 340.
Fra Samme . . . . . 341.
Fra Overhofmarschal Levetzau . . . 345.
Fra J. L. Heiberg . . . . . 346.
Fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet . . . . . 347.

I.

Breve og Aktstykker, vedrørende det kgl. Theaters Repertoire.

Den lille Rødhætte.

Syngestykke i 3 Akter af Théaulon, Musik af Boyeldieu, oversat af N. T. Bruun, opført første Gang den 29de Oktober 1819.

Kiære Collin!

Uagtet det i Grunden kunde synes et Hysteronproteron at censurere et Stykke, som af Chefen og Syngedirecteuren er valgt til Geburtsdagsstykke, læste jeg det dog ufortøvet, og finder deri, som Eraft i de brutale Klappere

Slet intet

altsaa heller intet, der kan hindre dets Antagelse, og ønsker blot, at Publicum deri maa finde god Musik, som er at formode, da den er af Boyeldieu. Skiøndt jeg imidlertid ikke er stor Tilhænger af det overnaturlige, forekommer det mig rigtig nok her at være blevet saa naturligt, at det er nær ved at blive unaturligt; imidlertid har jeg i denne Hen-

seende intet at anmærke, og hoslægger altsaa blot en almindelig affattet Censur. *)

(1821 uden Datum). Din

Rahbek.**)

Etatsraad Collin, som havde gjennemgaaet Oversættelsen til „Den lille Rødhætte", gjorde følgende Forslag til Forandringer deri:

p. 13. det understregede i de tre sidste Repliker udgaaer.
p. 20. det understregede i næstsidste Replik ligeledes.
p. 22. de tre første Linier forandres eller udelades.
p. 28. det Indcirklede kan udgaae.
p. 51. de første 6½ Linier.
p. 52. Nannettes 2den Replik tilføjes:
„fordi jeg er hans Fæstemøe"
og til Rodolphes derpaa følgende:
„det er altsaa den lille Nannette",
de to næstfølgende Repliker udgaae.
p. 53. Nannettes 2den Replik:
Istedet for det Indcirklede:
„for mig er han slet ikke farlig".
p. 55. det Indcirklede udelades og forandres.

---

*) Stykket, som i 1819 ved de sex første Foreſtillinger blev stærkt udpebet, fordi det skulde være for uanstændigt, blev i 1821 gjennemseet og ombeidet af N. T. Bruun.

**) For dem, der ikke ere nøie kjendte med Theatrets Historie, turde det mulig ikke være overflødigt at tilføie, at Theaterdirektionen paa hin Tid bestod af Chefen, Kammerherre Frederik Holstein, Professor Knud Lyne Rahbek, Etatsraad, Notarius publicus Hans Godske Olsen og Etatsraad Jonas Collin. Af disse censurerede Rahbek og Olsen de indkomne Arbeider, men Collin, hvem Theatrets oekonomiske Anliggender vare betroede, og Holstein, der var den administrerende Part i Bestyrelsen, gav dog ogsaa af og til, naar Censorernes Anskuelser vare hinanden modsatte, deres Votum over de indsendte dramatiske Arbeider.

p. 56. det Indcirklede udelades og forandres.

p. 57. — — ligeledes.

p. 58. — — ligeledes.

p. 72. de to sidste Repliker.

p. 73. de to første, og „Fanden tage hendes Ordsprog" af den tredie kunne udgaae; det er Oversætterens Tilsætning.

(p. 81. NB. Bouquetten.)

p. 101. Efter Rodolphes Replik: „Jeg takker" kunde indskydes følgende:

Eneboeren (til Rodolphe). Ridder, leveer mig Eders Tryllering, som I saa skammeligen har misbrugt.

Rodolphe. Aldrig.

Eneboeren (udstrækkende sin Stav). I maae give mig den; denne Magt kan I ikke modstaae.

Rodolphe (leverer ham, tvungen ved Stavens Tryllekraft, Ringen).

Greven. Ridder Rodolphe! I har i Dag lært at kjende Aarsagen til min Vægring at ægte Eders Søster. I er her i min Magt; jeg kunde gjøre Eder til min Fange for Eders Levetid; men jeg vil skienke Eder Frihed og Magt igien paa to Vilkaar.

Rodolphe. Hvilke?

Greven. At I høitideligen forpligter Eder til, aldrig at forsøge paa at indføre den skiændige Skik, Eders Fader afskaffede, og at I bortjager Eders nedrige Haandlanger, Magisteren.

Rodolphe. Det lover jeg.

Greven. Vel! naar I altsaa i Morgen, i samtlige Eders Vasallers Paahør, har høitidelig aflagt dette Løfte, og har løst dem for al Troskab mod Eder, hvis I nogensinde bryder det, skal Eders Fangenskab ophøre.

Slutningschor.

Saameget jeg erkiænder, at de foreſlagne og foretagne Forandringer ere til det bedre, faa lidet fyldeſtgjøre de mig dog; det er omſonſt en Moor at blege, og gjennem det Hele løber en Obſcoenitets Aare, der f. Ex. i Roſes Sange S. 35 og 36, og 74—79 er ikke mindre umiskiændelig, end i Nanettes S. 55 o. fl., for hvilken jeg ingen mulig Redning ſeer, iſær da S. 81 faa naivt recapitulerer den. Jeg tilſtaaer, at jeg ikke ſeer nogen Mulighed, ſaaledes at forandre dette Stykke — om man ſaa havde Abbate Caſti til at caſtrere det, at det med Sømmelighed kan gjenbringes paa en Skueplads, hvorfra Anſtændighedens — jeg tør desværre ikke ſige Sædelighedens Røſt engang har forjaget det.

Jeg erkiænder imidlertid, at jeg har i Henſeende til dette Stykke forſpildt min Stemmeret, da jeg af ſvag Eftergivenhed ikke brugte mit Nei ved Cenſuren, inden dets Antagelſe; vil man altſaa ved de foreſlagne Forandringer ſpille det, ſaa være det dermed, ſom med ſaameget Andet, der ſkeer mod min Overbeviisning. Jeg toer mine Hænder.

d. 1 Martii 1821.

Rahbek.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin!

3 Marts 1821.

Ved at tilbageſende min ærede Collega Rødhætten tilligemed Prof. Rahbeks Paategning, tillader jeg mig (dog aldeles inter nos) et Par Bemærkninger. Da Prof. Rahbeks Anſkuelſe af Stykket er ſaa forſkjellig fra min, forundrer det mig, at han, efter mit Tilbud og uden ringeſte Motivering, paatog ſig den Forandring og Omkalfatring, ſom Stykket viſtnok behøvede, og ſom baade De og jeg fandt ønſkelig. Endnu mere

forundrede det mig, at Prof. Rahbek ikke vilde modtage den franske Original, der dog vel bedst kunde vejlede til en kydskere og rigtigere Omarbejdelse. Uden at være empfindtlig herover forekommer det mig dog, at jeg bør vise mig saaledes, og efter min Følelse i dette Øjeblik seer jeg kun følgende Alternativ — enten at vi begge forenes om dette Arbejde, eller, hvad maaskee var bedre, at det overdroges f. Ex. til Rosenkilde, der baade har Musik- og Versbygningsfærdighed nok for at udføre dette Arbejde, saa meget mere, som han dog vist nok vilde være en af de Kompetenteste til at succedere N. T. Bruun, hvis denne skulde forlade Theatret. Dog herom mere mundtligen.

Ærbødigst og venskabeligst

G. H. Olsen.

E. Skr. Ved at gjennemløbe Hr. Etatsraadens Anmærkninger, forekommer det mig, at De saa vel har gjennemgaaet Stykket, at De maaskee bedst alene kunde fuldføre hvad De har paapeget og ikke udført.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin!

20 August 1821.

Efter Løfte, Hr. Etatsraad, sender jeg herved Rødhætten, med Bøn, at De vil ofre en Times Tid til sammes Gjennemlæsning og endelige Berigtigelse. Jeg har, som De vil erfare, tilladt mig hist og her at gjenoptage noget, som Hr. N. T. Bruun har troet at burde udelade; jeg har derimod udslettet noget, som ikke fandtes i den franske Text. I Slutningen synes det mig nok, at Eneboeren udøver Retfærdighed, mindre passende synes dette mig for Greven, der stedse i poetisk

Værdighed jo gaaer al pari med Baronen. Jeg overlader nu med Tryghed det Hele og Sidste til Deres Indsigt, Smag og Iver for det Gode. Maaskee var det, for i sin Tid at spare os Ulejligheden med en mislig Bekjendtgjørelse, rigtigst om Bruun ved en kort Fortale gav Publikum en Ledetraad, hvortil da i sin Tid kunde henvises.

Deres ærb.

Olsen.

Jeg formoder, at De med mig vil finde, at N. T. B. har været rather too anxious, i det mindste er det vel ingen Blasphemie mod Ærbarhed paa Scenen at nævne et Kys. Den franske Rødhætte tilhører N. T. B.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin,

Ridder af Danebrog.

Den mig tilsendte omarbeidede Lille Rødhætte! har jeg giennemlæst, men da jeg ikke kiendte den tilfulde førend Omarbeidelsen skeete, saa er jeg ikke i Stand til at kunne anstille nogen Sammenligning. — Saa meget synes mig imidlertid vist, at dersom Stykket er undergaaet væsentlige eller betydelige Forandringer, maae det før Omarbeidelsen skeete have været meget slemt, thi efter mit Begreeb er det endnu paa mange Steder høist anstødeligt. Jeg veed derfor ei heller hvorfor Theater Directionen saameget insisterer paa at faae dette Stykke, hvorom Publikum har givet sit Mishag lydelig tilkiende, og det efter min uforgribelige Mening ikke uden Grund, opført,

thi hvad Muſiken angaaer, da kan Muſikyndere jo høre denne paa Concerter.

Kjøbenhavn d. 17de September 1821.

ærbødigſt

Kierulf.*)

Brødrene i Leire.

Sørgeſpil i 5 Akter af C. J. Boye, opført første Gang den 30 Novbr. 1821.

I Henſeende i Fordelingen af Rollerne i mit Sørgeſpil Brødrene i Leire, der formodentligen nu ſkal nærmere beſtemmes, tager jeg mig den ærbødige Frihed at gjøre følgende Bemærkninger:

Ivar Vidfadmes Rolle var først tildeelt Hr. Stage, men denne har erklæret, at han ei troede at kunne maſkere ſig paſſende til den, og jeg maa altſaa udbede mig af Directionen at vælge En til at ſpille den i hans Sted — om f. Ex. Simonſen ſkulde være iſtand dertil, veed jeg ikke.

Rurik maa, efter min Mening, nødvendig ſpilles af Hr. Dr. Ryge.

Helge . . . . Hr. Liebe.
Habor . . . . — Nielſen.
Sivald . . . — Lund.
Horder . . . — Haſs.

Bolviſes Rolle havde været beſtemt Hr. Haack, og jeg veed ikke ret hvorledes hans Tab her er at erſtatte — maaſkee kan enten Hr. Clauſen, eller Hr. Lindgreen ſpille den.

---

*) Konferentsraad Kierulf har rimeligvis i ſin Egenſkab ſom Kjøbenhavns Politidirekteur læſt Stykket og afgivet ſit Votum over det i Anledning af de Spektakler, der fandt Sted ved de første Foreſtillinger.

Audur . . . . Md. Heger.

Alide. . . . . — Andersen.

Gamle Jarl (i 1ste Akt) og Skjalden (i 4de Akt) kunne begge gives af Hr. Holm.

De to Jarler (i 1ste Akt) — Winsløw jun. & sen.

Den danske Kæmpe (i 5te Akts sidste Scene) — Rongsted den Ældre.

Iøvrigt udbeder jeg mig, at Directionen i Henseende til denne Rollefordeling ville gunstigen foretage hvad Forandring den maatte anse for tjenligt til Stykkets Tarv, da min Stilling har i de senere Aar holdt mig formeget borte fra Theateret, til at jeg skulde være istand til nøie at kjende dets Personales Evner, og de for Enhver især passende Fag.

Joenstrup d. 24de Mai 1821. ærbødigst

Boye.

Til
S. T. Directionen for
Det Kongelige Skuespil.

Publikums alexanderske Maade at løse Gaader paa har ikke huet mig, saasom det vel kunde hende, at de, da de nu engang ere i Banen, vilde ogsaa behandle mig som en Darius, og slaae mig af Marken.*) Imidlertid ønster jeg meget, at at De vilde give mig Underretning om hvorledes det er gaaet med Prøverne med Brødrene i Leire, og om det tager sig taaleligt ud. See det førstegang vil jeg ikke; men paa Løverdag d. 24de komme vi til Byen, og i det Par Dage, vi blive

*) Boye sigter herved til Carl Hendrik von Holtens 5-Akts Lystspil „Kjærlighedsgaaderne", som ved sin første Opførelse, den 13. Novbr. 1821, faldt totalt igjennem og ikke opførtes senere.

der, kommer det vel til at gaae. — Jeg havde gjerne været tilstede ved een af Prøverne, men det lader sig ikke godt gjøre, og jeg stoler paa, at De og Rahbek (som har lovet at være jevnlig tilstede) retter hvor der skee for grove Bommerter, f. Ex. med Ivars Rolle. — Een Bemærkning maa jeg gjøre, og det er den, at den gamle Kæmpe i sidste Act, som træder ind og melder Ivars og Horders Fald, maa være en mandhaftig Karl, der fremsiger sit Sørgebud uden Støi og Armbevægelse, med Skjold og Spyd i Haand, og alvorlig Værdighed; thi skeer ikke dette, vil den sidste Scene let gaae fløiten. — Mine øvrige Betænkninger og Bemærkninger nytter det ikke jeg begynder paa, da det vilde blive for vidtløftigt — kun ønsker jeg at Clausen maa spille Skurken lidt anderledes end han pleier ɔ: saaledes at man ikke seer paa hans Adfærd, at han selv troer og veed at alle Mennesker kalde ham for en Skurk, thi saa bortfalder al Sandsynlighed; og det saameget mere her, som Rollen er temmelig skarpt tegnet, og let kan utreres. — Ligeledes vil det være godt, om der bliver passet paa at Hass ikke krummer og vrier sig som en Snegl i Sommerheden, men bær sig lidt værdig og godmodig ad. — Skulde Nielsen flæbe i den næstsidste Scene i Stykket (hvilken salva venia er en bedre Skjæbne værdig), saa maa han wahrhaftig have en drøi Irettesættelse — han skal være Elsker, men ogsaa Helt; og han maa sagtens bedst vide, at der kan komme Ild ud af en Kanon, omendskjøndt den er af Malm.

d. 16 Novbr. (1821).

Deres

C. J. Boye.

Hr. Etatsraad, Deputeret Collin.

Jægerbruden.

Syngeſtykke i 3 Akter af Fr. Kind, med Muſik af C. M. v. Weber, overſat af A. Oehlenſchläger, opført første Gang den 26de April 1822

Kjøbenhavn, den 24de Auguſt 1821.

Jeg har med Møie gjennemlæſt Friſkytten, kjæreſte Collin! Thi den indeholder Intet ſom morer Phantaſien, rører Hjertet, kildrer Vittigheds-Følelſen eller beſkjæftiger Forſtanden. Det er den gamle Lire, ſom man finder det i hundrede Leiebibliotheksromaner.

I et godt poetiſk Eventyr maa være noget Originalt, ſom giver Anledning til frappante Situationer og disſe igjen til Characteerudvikling. Intet her af alt dette! Ikke en Gang lyriſk Begeiſtring. Det hele forvirret, ſpectakkelfuldt og utilfredsſtillende. Heller intet af en ſmuk, ſindrig Allegorie.

Skjøndt jeg nu ikke tvivler om, at Weber har ſat en ſkjøn Muſik dertil, og at Stykket altſaa for den Aarſags Skyld bør ſpilles, finder jeg mig dog ikke friſtet til at opſlaae dette tørre Fyrretræſtillads for hans Blomſterkrandſe, Muſikalſke Æreporte, Transparenter og Fyrværkerie. I finde vel let En, ſom paatager ſig dette mecaniſke Arbeide; og Andet er det ikke. Har I derimod et ſmukt lille muntert vittigt eller naivt franſk Syngeſtykke, med ſkjøn Muſik at levere mig eu Gang, ſaa ſkal jeg med Fornøielſe paatage mig Arbeidet.

At omarbeide Stykket ſaaledes, at det ikke bliver ſataniſk*), er vel ligeſaa umuligt, ſom det var at ſpille Don

*) Det ſigter til, at Theaterchefen, Kammerherre Holſtein, havde nægtet Stykkets Opførelſe paa Grund af, at Fanden (Samiel) fremſtilledes paa Scenen, hvilket han vidſte, at Dronningen havde Meget imod. Endelig fik man dog denne Hindring ryddet afveien derved, at Oehlenſchläger, der alligevel blev Stykkets Overſætter, tildigtede en aldeles umotiveret Scene mellem Samiel og Titania, hvilken Scene dog ſnart atter blev udeladt ved Opførelſen.

Carlos fordum, uden Kjærligheden mellem Moder og Søn. Kjærne er der ikke i Nøddeſkallen, tager I ogſaa Ormen ud, ſaa bliver den ganſke huul; og hule Nøddeſkaller veed I duer ikke til andet, end til at brænde, eller til at fløite i.

Imidlertid ønſker jeg ret for Webers Muſiks Skyld, at Stykket nogenlunde kunde lade ſig calfatre. Men gjorde man det Hele til et fromt Bedrag, der var fremledet for at prøve Max af den gamle Eremit, o. ſ. v., ſaa blev det atter flaut paa en anden Maade.

Maaſkee kunde Thiele omarbeide det for Theatret.

Lev vel! Jeg kommer med det første til Dig, for at aftale Rollebeſætningen i alle mine Stykker.

Din

A. Oehlenſchlæger.

Den 5te April 1822.

Velbaarne Hr. Etatsragd!

Hvad De har havt den Godhed at meddele mig om Titania*) er af den Beſkaffenhed, at jeg fuldkommen træder over til Deres Mening. Det har tillige givet mig Anledning til endnu nøiere at drøfte mit Forſlag angaaende Sammiels Dragt. Jeg troer nemlig nu, at Oehlenſchläger aabenbar har feilet, ved ordret at overſætte Sammiels Paaklædning, efterat have forandret ham til en Skovaand. Thi at Fanden har en Garderobe, ſom han efter Omſtændighederne kan forandre, modernisere, vel endogſaa forøge, det er grundet i Overtroen, men aldrig hørte man ſligt om en Skovaand. Naar vi altſaa i Titanias phantaſtiſke Dragt ville fremſtille et

*) Den af Oehlenſchläger i Overſættelſen tilbigtede Figur.

Billede af den skjønne, blide Natur, hvorfor skulde vi da ikke give Sammiel en phantastisk Dragt, som kan hentyde paa den vilde, kraftfulde Natur, og hvorledes kunne vi det bedre end ved at fremstille ham som en gammel, kraftfuld, vild Jæger i antik Stil, allenfalls som en Nimrod. Jeg foreslaaer Dem til den Ende:

1) Stærkt hvidt Haar og langt Skjæg, (begge Dele har jeg fra Stærkodder).
2) En tyk Krands af Gran paa Hovedet.
3) Brune Pantalons til Arme og Been, (haves.
4) En graa Tunik af Flos, (ikke Silkeflos men — ni fallor — af Kammelgarn), haves vel ikke in statu quo, men min Dragt fra Stærkodder kan uden mindste Ulempe adapteres dertil.
5) En bruun Dyrehud, (haves).
6) Laadne Sko.

Skulde han have et Vaaben, da var vel en Trækølle det meest passende. Er det Dem muligt, da hav den Godhed, snareste muligt at besvare dette mit ærbødigste Forslag; thi jeg begynder at fattes Arbeide til Mandsskrædderne; derfor seer jeg ogsaa det grønne Klæde med Længsel imøde.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Anm. Med Hensyn paa det under 1 og 2 Anførte, maae jeg bemærke, at jeg derfor ikke har opgivet Ideen om Haar og Skjæg af Blade, hvorved naturligviis Krandsen falder bort; men førend jeg har gjort et Forsøg med Skjægget, vilde jeg ikke bestemt anføre disse integumenta.

Ærbødigst

J. C. Ryge, Dr.

Precioſa.

Lyriſt Drama i 4 Akter af P. A. Wolff, Muſik af C. M. v. Weber, overſat af C. J. Boye, opført første Gang den 29de Oktober 1822.

Da jeg anſeer det ſom afgjort, at Skuespillet Precioſa er antaget og beſtemt til næſte Geburtsdag, har jeg egentlig ikke andet at tilføye, end at jeg særdeles glæder mig over, at det har fundet en Overſætter, der i saa kort Tid har skilt sig saa overmaade vel ved dette vanskelige Arbeide. Nogle ganske faa Steder, hvor jeg troer at kunne foreslaae en liden Forbedring, er jeg privatim villig at meddele Overſætteren, hvis han venskabeligen vil meddele mig Stykket en halv Dag, efterat det har passeret Censuren, som jeg ikke vil forsinke.

Da det er Overſætterens Ønske, at Precioſas Rolle skulde gives af Mad. Anderſen, der vistnok ogsaa efter min Overbevisning er den eneste, der kan lade den vederfares Ret, undrer det mig, at han ikke har ved Sangen S. 26 anmærket, at den kunde foredrages reciterende og melodramatisk, som i Hamborg den er udført af Mad. Lebrun, der heller ikke synger, ved hvilket Foredrag, hvis man ellers skal troe den hamborgske Dramaturg Professor Zimmermann, naar det udføres, som af Mad. Lebrun skal være skeet, der dog især fra denne Side ingenlunde kan maale sig med den danske Kunstnerinde, hvis Force netop Versrecitationen er, Foreſtillingen intet skal tabe.

Bakkehuſet, den 4de September 1822.

Rahbek.

Felicie eller Romangrillerne.

Komisk Syngespil i 3 Akter af Dupaty, Muſik af Du Puy, overſat af C. N. Roſenkilde, opført første Gang den 22de Mai 1823.

Jeg haaber, at Dupuys Muſik og hans Minde vil forvisse dette Stykke den Lykke, som det iøvrigt er for fiint til

at torde haabe i denne Donner und Blitz Periode. Ved Romancen Side 11 har jeg ſat et NB., da det forekom mig, ſom Ideen deri var lidt for poliſſon. Ogſaa ved et Par Overſættelſes- eller maaſkee Afſkrift-Urigtigheder har jeg ſat et Spørgsmaalstegn, hvortil Overſætteren ſikkert vil ved første Diekaſt ſee Grunden og afhjælpe Anken, hvis han finder den beføiet.

Den 25de Oktober 1822.

Rahbek.

Hvad der foruden Text og Muſik bør anbefale dette Stykke, er efter min Formening dette, at det hverken i Maſkinerie eller Dragter vil foraarſage Udgifter. Overſættelſen behøver paa flere Steder Berigtigelſe, hvis ikke Afſkriften har Skylden. Pag. 17 er det Metriſke aldeles uklart, med mindre Muſiken ſaa kræver det. At Juliette tituleres „Gouvernante", og dog derhos er Gjenſtand for en „Tjeners" Galanterie, paſſer neppe til danſke Sæder. Da det desuden Pag. 29 hedder, „at hun fra ſimpel Kammerpige er ſteget til Opſyns-meſterinde, Gouvernante og Selſkabsjomfrue", kunde vel det første og det ſidſte Prædikat gjøre det mellemſte undværligt, hvorved da og det gjentagne Udtryk «ma bonne» maatte gaae ud.

Kjøbenhavn, den 31te Oktober 1822.

G. H. Olſen.

Braun & Comp.

Lyſtſpil i 3 Akter, overſat efter Picard, Wafflard og Fulgences «Les deux ménages» af Jonas Collin, opført første Gang den 17de November 1823.

Jeg har gjennemlæſt Stykket «les 2 ménages» og finder det pikant, vittigt og særdeles morſomt; kun at det kunde vorde

heldigere beſat! — Stage, Liebe, Mad. Anderſen, Mad. Rind — jeg ſavner atter her vor hedengangne Mad. Zinck — og befinder mig ikke i Haſt, hvem den 3die Rolle ſkulde tildeles.

12te April 1823. Ærb.

G. H. Olſen.

Nina eller Den Vanvittige af Kjærlighed.

Skuespil i 5 Akter af J. L. Heiberg, opført første Gang den 20de Marts 1824.

P. M.

Da October Maaned, i hvilken den første Opførelse af Nina var bestemt, nu er begyndt, saa tager jeg mig den Frihed at erindre den Kongelige Theater-Direction om denne Bestemmelse, med ærbødigst Begjæring om at samme nu maatte gaae i Opfyldelse. Meget vilde Directionen forbinde mig, ved at lade mig vide, om der i denne Maaned kan blive noget af, eller om nogle, mig ubekjendte Hindringer skulde, som jeg ikke ønsker, sætte sig derimod. Thi i første Tilfælde vilde jeg benytte de Ferier, som nu ere begyndte ved det herværende Universitet, til at reise til Kjøbenhavn, hvortil jeg allerede har erholdt Kongelig Tilladelse. I det andet Tilfælde vilde jeg derimod ikke foretage mig nogen Reise.

Jeg har hørt, at Skuespiller Nielsen skal være syg. Ifald hans Sygdom skulde blive langvarig, da vilde maaskee Herr Stage bevise mig det Venskab at paatage sig Germeuils Rolle, saa meget mere, som han for et Aar siden, paa sin Gjennemreise gjennem Kiel, mundtlig lovede mig det, inden der endnu var Tale om, at Herr Nielsen skulde spille den.*)

*) Nielsen spillede dog Rollen.

Herr Instructeur Lindgreen gav mig ligeledes, da jeg i Foraaret var i Kjøbenhavn, et Slags Haab om at ville paatage sig Torcols Rolle. Den ærede Direction ville maaskee være af den Godhed at erindre ham derom.

Af flere Grunde, som Directionen let kan slutte sig til, vilde det være mig særdeles kjært, om den engang tagne Bestemmelse maatte blive fulgt, i Henseende til Tidspunkten af mit Skuespils Opførelse. Jeg haaber, at om ogsaa nogle tilfældige Hindringer skulde sætte sig derimod, vil det dog ikke være umuligt at bortfjerne dem.

Kiel, den 2den October 1823.

Allerærbødigst

J. L. Heiberg.

Til

Den Kongelige Theater-Direction.

Kiel, den 21de November 1823.

Hr. Etatsraadens Skrivelse af 18de Dennes, som jeg idag modtog, vil jeg ikke tøve med at besvare.

Jeg er Etatsraaden meget forbunden, fordi De er saa god at give mig Efterretning om mit Skuespils Skjæbne, som rigtignok ligger mig noget paa Hjerte. Nødig vilde jeg dog, at Opførelsen deraf skulde trække for langt ud paa Aaret; thi inden man veed et Ord af det, nærmer Foraaret sig paa ny, og der vilde da være Grund igjen til at lade det beroe dermed til den følgende Saison. Naar det nu varer 3 til 4 Uger, inden det omtalte Syngestykke*) og det nye Sørgespil**)

*) „Libussa", Syngestykke i 3 Akter af Bernard, Musik af Conradin Kreutzer.

**) „Juta, Dronning af Danmark", Sørgespil af C. J. Boye.

ere komne frem, saa ere vi nær ved Nytaar, og hvor let kan da ikke en ny Hindring, Directionens bedste Bestræbelser tiltrods, da opsætte mit Skuespils Fremkomst til Foraarsmaanederne. Hvis altsaa Frydendahls Beskjæftigelse med det nye Syngestykke er den eneste Hindring for mit Skuespils Opførelse i dette Øieblik, da synes mig, det kunde være hensigtsmæssigt, at give Generalens temmelig ubetydelige Rolle til en anden Skuespiller, og saaledes befordre det Hele frem inden Sørgespillet Jutta. Jeg overlader nu imidlertid dette Forslag til Etatsraadens egen Bedømmelse, da jeg, i min Fraværelse, ikke er bekjendt med de nærmere Omstændigheder. I al Fald beroliger jeg mig ved Deres gunstige Løfte om at ville sætte det i Gang saa snart muligt.

Min Moder formælder sin ærbødigste Hilsen, og jeg forbliver, Herr Etatsraad

Deres ærbødigste

J. L. Heiberg.

Til

Herr Etatsraad Collin.

Kiel, den 23de Januar 1824.

Jeg takker Dem, Herr Etatsraad, for de Efterretninger, De har været saa god at meddele mig i Deres sidste Brev, endskjøndt disse just ikke ere efter mit Ønske.

Hvad Nina angaaer, da er der jo naturligviis intet at sige imod Madam Andersens Undskyldning. Kun beklager jeg, at mit Stykke ei er kommet til at gaae forend Jutta, saa at en saa udmærket Kunstnerindes Bistand ikke var bleven mig

berøvet. Mad. Eiſen kjender jeg aldeles ikke, men hvad De, Herr Etatsraad, ſiger mig om hende, kan jo ikke andet end give mig Lyſt til at ſee Rollen i hendes Hænder, hvorfor jeg altſaa beder Dem om at anmode hende om at ſpille den. Jeg tør da haabe, at nu alle Hindringer ere ryddede af Veien, og at Nina nu ufortøvet vil komme paa Scenen.

De Forkortninger, ſom maatte være unndgaaelig nødvendige, beder jeg den høiſtærede Direction ſelv at drage Omſorg for.

Hvad Coſtumet angaaer, ſaa forſtaaer det ſig af ſig ſelv, at alle Perſoner maae i første Akt være klædte i Høitidsdragt ſom til en Feſt, og Germeuil, Generalen og Blinval i Uniform, Greven derimod ikke. I anden Akt vilde en Slags militair Negligé være paſſende for de tre første. I fjerde Akt, hvor Germeuil kommer tilbage, maa han være i Frakke og Støvler, og i det Hele uden Elegance, og ſaaledes kan han blive til Enden. Nina kan i første og anden Akt være klædt efter Behag, men i den tredie Akt er en fiin hvid Morgenkjole det paſſeligſte for hende. I fjerde og femte Akt bør hun ogſaa være hvidklædt, men med mere Elegance, med korte Ærmer og et hvidt Slør.*)

Løvhytten bør vel være paa ſamme Side af Theatret, ſom Kongens Loge, ligeledes Klippen med Kapellet.

Romancen i fjerde Akt er allerede componeret af Weyſe og udkommen hos Loſe. De fire Linier, ſom Victor har at

*) Heibergs Anthdninger med Hensyn til Koſtumet bleve aldeles ikke fulgte; tvertimod befalede Holſtein, at Perſonerne ſkulde ſpille i gammeldags Dragter med Parykker og ſtive Fiſkebensſkjørter; og dette i Forening med en afjadſket Indſtudering og en ſlet Udſtyrelſe vare de væſentlige Grunde til, at Stykket ikke gjorde videre Lykke.

synge i første Akt, bør han nynne, uden at lægge stor Vægt derpaa, til den første, bedste Melodi, der falder ham ind.

Professor Schall vil maaskee vide at foreslaae en passende Ouverture, hvor de blæsende Instrumenter kunne frembringe en stum Scene, saaledes som det i Stykket er foreskrevet. Musikanterne paa Theatret kunne i al Fald være blotte Statister, og lade som de spille paa blæsende Instrumenter.

I øvrigt anbefaler jeg mit Stykke til Herr Etatsraadens og den hele Directions gunstige Opmærksomhed for dets snarlige og gode Fremkomst paa Scenen.

Allerærbødigst

J. L. Heiberg.

S. T.

Herr Etatsraad Collin.

Kiel, den 26de Marts 1824.

Særdeles forbunden er jeg Dem, Herr Etatsraad, for den Godhed at lade mig vide Resultatet af mit Stykkes første Opførelse.*) Endskjøndt jeg nu nok af Deres Brev seer, at De med venskabeligt formildende Udtryk vil give mig tilkjende, at det kun har gjort en tynd Lykke, saa nærer jeg dog det Haab, at det endnu ved de følgende Forestillinger vil kunne hæve sig, naar de væsentligste Hindringer, af hvilke De angiver to, blive bortryddede.

1) Stykkets Længde. Jeg havde haabet, at den høistærede Direction havde draget Omsorg for de nødvendige Forkortelser, ifølge min Bøn og Begjæring til samme at fritage mig for dette Arbeide. Aarsagen, hvorfor jeg ikke selv vilde

*) 20de Marts 1824.

paatage mig samme, er især, fordi jeg er fraværende, ikke har kunnet bivaane Prøverne, og altsaa ikke kunde vide, paa hvilke Steder Forkortelserne især vare nødvendige. Desuden er jeg, efter at have skrevet, reenskrevet, gjennemlæst og forandret dette Stykke saa mange Gange, bleven saa kjed af at beskjæftige mig mere dermed, at jeg frygter for, at mine Forandringer for Eftertiden ikke ville lykkes mig. Hertil kommer endelig, at det er yderst vanskeligt at gjøre betydelige Forkortelser deri, uden tillige at maatte aldeles omarbeide andre tilsvarende Steder. Jeg har i denne Tid oversat det paa tydsk, og har derved meget forkortet det. Saaledes har jeg borttaget af anden Akt alle de smaa Drillerier mellem Victor og Cauchon, men som en Følge deraf har jeg maattet sætte en heel ny Scene derind istedetfor det afklippede, og forandre eet og andet i Scenernes Følge. Min gjentagne Begjæring er altsaa, at det ville behage Directionen selv at afklippe det, man ved Opførelsen maatte synes overflødigt, og hvorimod Publikums Stemme kunde synes at have erklæret sig.

2) Costumet. Jeg veed ikke af, at jeg skulde have ytret, at Costumet burde være fra Ludvig XVdes Tid. Det maa nødvendigt være en Misforstaaelse. Jeg beder derfor Herr Etatsraaden paa det indstændigste om at lade det forandre til en brugelig Dragt, da jeg alt for vel indseer, hvor meget det gamle Costume maa støde i Tilskuernes Øine, især hos os, hvor man ikke er vant til denne Nøiagtighed paa Scenen. Paa Théâtre français i Paris gaaer Elskeren endnu med Pudder i Haaret; hos os er en saadan Omstændighed nok til at forfeile hele Virkningen af et Skuespil.

Naar altsaa disse tvende Anstødsstene ere bortryddede, hvortil jeg stoler paa Herr Etatsraadens gunstige Bistand, saa

haaber jeg, at mit Stykke vil hæve sig, og med Tiden vedligeholde sig paa Scenen.

Fra een af mine Bekjendte, som har været tilstæde ved Opførelsen, har jeg ligeledes havt Brev; han roser Mad. Eisen, ligeledes Ryge og Nielsen. Saa meget mere gjør det mig ondt, at de to sidste ikke synes at være tilfredse med deres Roller, siden de have villet bortgive dem. Maaskee vil ogsaa dette med Tiden jævne sig, naar de først blive vante til Rollerne. Om Dr. Ryge selv vil forkorte sin lange Replik (pag. 86 etc.) og blot sige det væsentligste deraf, som er nødvendigt til Sammenhængen og til Grevens Characteerskildring, saa skal det være mig kjært. Jeg haaber, at Lindgreen og Enholm have modtaget de dem bestemte Roller.

Om jeg ogsaa ikke havde havt den Fornøielse at modtage Brev fra Hr. Etatsraaden, saa havde jeg dog taget mig den Frihed at skrive Dem til med denne Post, for at raadføre mig med Dem i et andet Theater-Anliggende. Casimir Delavignes første Skuespil, les Comédiens, er jo oversat og givet paa det kjøbenhavnske Theater.*) Jeg kan altsaa formode, at hans nyeste Stykke, l'école des vieillards, som er et fandt Mesterværk, ogsaa vil blive opført. Ifald endnu ingen har meldt sig til at bearbeide dette Stykke for den danske Scene, da vilde jeg nok paatage mig det, da jeg er en stor Beundrer af dette Stykke, og ret con amore vilde kunne oversætte det, naturligviis i Vers, — skjøndt ikke i Alexandrinere — men i andre rimende Vers; thi ved at opløse Casimir Delavignes Stiil i tør Prosa taber den alt for meget, om ikke alt. Dersom Directionen anbetroer mig dette Arbeide, saa vil jeg levere Manuskriptet inden næste Saisons Begyndelse.

*) „Skuespillerselskabet eller En Dag paa Theatret", oversat af A. E. Boye.

Tillige ønskede jeg da at erfare, hvor stort Honoraret for et saadant Arbeide er, hvilket dog ikke kan betragtes som en almindelig, fabrikmæssig Oversættelse. Jeg erindrer ikke, om Oversættelsen af les Comédiens er localiseret. Jeg finder det upassende at localisere et udmærket Stykke af en allerede erkjendt Mester, og troer desuden, at l'école des vieillards vilde tabe ved ikke at beholde sin nationale Colorit. Imidlertid skal jeg overveie denne Sag nøiere, naar jeg skrider til Arbeidet. Etatsraaden vilde meget forbinde mig ved at lade mig, saa snart muligt, Directionens Bestemmelse i denne Henseende vide.*) Jeg forbliver, Herr Etatsraad,

Deres ærbødigste

J. L. Heiberg.

S. T.

Herr Etatsraad Collin.

Herr Etatsraad!

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Det skulde interessere mig at erfare ved samme Leilighed, om Nina nu er givet de fem fornødne Gange; frembeles hvor meget disse Forestillinger have indbragt; endelig om Directionen finder Grund til at give den oftere, eller at lade den frembeles henligge.**) At Tycho Brahes Spaadom aldrig mere gives, undrer mig, da den dog har behaget Hoffet, og mange vist ønske at see igjen de smukke Decorationer, som

*) Theaterdirektionen har uden Tvivl afslaaet Heibergs Anmodning, thi Stykket er aldrig blevet opført paa det kgl. Theater.

**) „Nina" var dengang kun opført tre Gange; Stykket blev ved en Sommerforestilling, den 1ste Juni 1836, opført for 4de Gang og endelig gjenoptaget paa Repertoiret og givet 15de Februar og 2den Marts 1839.

bleve malte til den.*) Tager jeg ikke feil, saa har jeg ogsaa læst offentlige Anmodninger om at den maatte gives paany. Den kunde maaskee engang imellem gives som et passende Sidestykke til Christian den Fjerdes Dom**), hvilken jeg saa ofte seer anmeldt. — Dog til at bedømme alt dette, har jeg i min Afstand aldeles ingen Competence, og henholder mig derfor til Herr Etatsraadens Omdømme.

Jeg har den Ære at være,

Hr. Etatsraad,

Deres Høivelbaarenheds

ærbødigste

Kiel, den 22de Marts 1825. J. L. Heiberg.

S. T.

Herr Etatsraad Collin.

Ferdinand Cortez.

Drama i 5 Akter af A. Klingemann, oversat af N. P. Nielsen, opført første Gang den 24de April 1824.

Jeg har, skjøndt meget fragmentarisk, gjennemlæst dette Stykke, og kan, efter min æsthetiske og historiske Samvittighed, ikke antage det i dets nærværende Form. Dette rige og tragiske Stof er for det første behandlet paa en meget uhistorisk Maade. Marine, som Guatimozins Datter, og Guatimozins Rolle ere nok for at godtgjøre denne Paastand. For det andet synes mig, at man under Gjennemlæsningen mere nødes til at tænke paa den romanske og romantiske Digter end paa Cortez, der dog skulde være den

*) Blandt Decorationerne, der vare malede af Aron Wallich, gjorde navnlig Frederiksborg Slot megen Lykke.

**) Fædrelandsk Skuespil i 5 Akter af Nicolai Søetoft.

egentlige Helt. For det tredie er Sandovals Rolle snarere skikket til at fordærve, end til at hæve Stykket. For det fjerde ville Vanskelighederne i Henseende til Dragter, Dekorationer og Maskineri være mange, om end ikke uovervindelige. For det femte vrimler Oversættelsen af metriske og grammatiske Feil. Imidlertid troer jeg, at en Omarbeidelse med fornødne Forkortninger vilde kunne levere et brugbart Theaterstykke, og jeg skal til den Ende see at faae den tydske Original til Gjennemlæsning, overladende imidlertid min ærede og mere øvede Collega at levere en fuldstændigere og maaskee mildere Kritik.

Kbh. 21 Febr. 1823. G. H. Olsen.

Det er aldeles overflødigt, at jeg her siger min Mening om Spectakelstykker og Spectakelscener; ogsaa jeg vilde ønske, at vi kunde — i activist og passivist Bethydning kunde som for en Snees Aar eller endnu kortere siden give diderotske og iffslandske Dramer, hvori der var Menneskecaracterer og Menneskefølelser, der interesserede. Men — wenn das Publikum Dudeldum Dudeldei liebt, muss man ihm Dudeldum Dudeldei geben, siger Goethe; og hvorvel jeg som Eier af et Theater ikke vilde underkaste mig denne Forskrift, tør jeg dog, som Medbestyrer af et kongeligt, ikke opsætte mig derimod. I Følge heraf kan jeg uagtet Alt, hvad jeg har mod den brændende Flaade og Kanonaderne o. s. v. og selv adskillige af Effectscenerne i dette Stykke, ikke andet end tilraade dets Antagelse, da det midt under alt dette Hurlumhei har dramatisk Kraft og virkelig tragiske Situationer og Scener. Dog troer jeg tillige, at ligesom Sproget i det Hele trænger til Fiil — hvormed jeg er villig, hvis Oversætteren ønsker det, at gaae

ham tilhaande, saaledes og adskillige Scener, særdeles Sandovals i anden og tredie Act, fordre Saxen, som formodentlig gjør bedst i at bortklippe dem ganske, hvilket jeg med Fornøielse seer, ogsaa at have været min ærede Medcensors Mening. Jeg indrømmer ham ligeledes, hvad han siger om det uhistoriske, og det er lidt haardt at døie, hvad Marine siger om sit Folks Frihed; men jeg frygter, at de fleste nyere Sørgespil ved en saadan Prøvelse vilde sige: Gaa ikke irette med os i din Vrede! thi hvo vil da blive retfærdig? Til Lykke er det nuværende Skuespilpublikum ikke saa belæst eller kyndigt, at det skulde just tage stort Anstød derpaa! Jeg troer altsaa, som sagt, mutatis mutandis, at burde give Stykket min Stemme.

Skulde nu vore øvrige Kolleger, der i vor Dissens gjøre Udslaget, være for Antagelsen, være det mig tilladt at tilføie, at denne ikke vil hjælpe Hr. Nielsen stort, hvis Stykket ikke betimelig opføres; og da jeg har adskillige Stykker af lignende Art liggende antagne, hvis Fremstilling jeg flere Gange har paaskyndet, særdeles Sapphos *), paa det at vor nuværende første Kunstnerinde engang igjen kunde faae en ny Rolle at vise sig i — jeg behøver ikke at tilføie, at jeg hermed mener Madam Heger — anseer jeg det for min Pligt at erklære, at jeg intet skal have imod, at Hr. Nielsens Oversættelse faaer Antecipation for end mine, dog saa, at jeg ønsker at turde forbeholde Sappho den Ret, at blive det næste oversatte tragiske Stykke, der bragtes paa Skuepladsen efter hans Cortez.

Bakkehuset d. 28 Febr. 1823.

Rahbek.

Enig med Professor Rahbek om Stykkets Antagelse.

Collin.

*) Et her uopført Drama af Franz Grillparzer.

Alma.

Opera i 3 Akter af L. Kruſe, Muſik af Bernhard Romberg, opført første Gang den 15de Mai 1824.

Min ærede Medcenſor har uden hosføiet Kritik, eller paategnet Cenſur tilſtillet mig Prof. Kruſes Syngeſpil Alma, med mundtlig Yttring om ſin Antagelſe deraf; ogſaa jeg troer, naar Morins Forvandling udelades, der paa vort Theater umulig vil taales, hvis ellers Rombergs Muſik behager, og Decorationsvæſenet ikke for vort Machineri er impracticabelt, ſom jeg ikke kan bedømme, at der intet fra Cenſorernes Side kan være mod dets Antagelſe. Jeg giver det altſaa, ſom min Medcenſor, min Stemme, under hine tre Betingelſer.

Bakkeh. d. 8 Juni 1823.

K. L. Rahbek.

Brudgommen fra Mexiko.

Lyſtſpil i 5 Akter af H. Clauren, overſat af C. N. Roſenkilde, opført første Gang den 16de Oktober 1824.

Brudgommen fra Mexiko ſynes mig at kunne med nogle faa Rettelſer blive et antageligt Stykke. Lerchenthals Udtale ved at bruge Bogſtavet R for L vil neppe gjøre Lykke. — At Alonzo i femte Acts første Scene anſees for fattig efterat have budt Hedvig og Suſanne 200 Dukater, er viſtnok høiſt uſandſynligt. At Moer og Neger bruges iflæng, og flere Uefterretteligheder og Skjødesløsheder ved Overſættelſen ere Ubetydeligheder, der let kunne ændres eller rettes. Jeg tager ikke i Betænkning at give Stykket mit A.

Kbh. 25 Septbr. 1823.

G. H. Olſen.

Da jeg har været Vidne til, hvad Lykke dette Stykke hos et Nutids Publikum kan gjøre, giver jeg det ligeledes mit A, dog med den Klausul, at alle de med ( ) betegnede Anmærkninger, hvis Ophavsmand jeg ikke kjender, saavel i Theateraffkriften, som især, hvis Skriftet trykkes, maa blive udeladte; der er mere end nok desuden, der kan føre de aandelige Skrøbelige, hvis Tal er legio, i Fristelse.

Bakkehuset d. 28 Septbr. 1823.

Rahbek.

Lulu.

Romantisk Opera i 3 Akter af C. H. F. Güntelberg, Musik af Kuhlau, opført første Gang den 29de Oktober 1824.

Hr. Etatsraad Collin!

Jeg har herved den Fornøyelse at sende Hr. Etatsraaden Lulu, som ieg i Dag har faaet af Hr. Gyntelberg, gjærne saa ieg om De kunde faa Tiid at løbe det igjennem, De vil da erfare at Hr. Forfatteren har fantaseret, da han bestemte Dekorationer og Maskineriet. Det vil vist ogsaa være nødvendig at det paa nye læses af vores Colleger, som ieg ønsker Begge vil være tilstede ved Læseprøven paa Stykket da der vist maa forkortes en Deel i Dialogen. Jeg nægter ikke at ieg er bange for dette Hexeværk, maaskee har jeg Uret.

Mandag Aften (1824).

Deres

F. Holstein.

Hr. Gyntelbergs Tryllespil Lulu forekommer mig overmaade nydeligt, og maatte udentvivl godt componeret behage, men hvorledes faae vi det componeret, og vel componeret, og

hvad betyder vor Antagelse uden dette? Jeg kan imidlertid ikke nægte mig at give det mit A.

den 25 August (1824). Rahbek.

Jeg har, tildeels med Sammenhold af den antagne og trykte, gjennemlæst den omarbeidede Lulu, og finder intet fra Censurens Side, der kunde hindre eller fraraade dens Opførelse; hvorvidt den derimod er bleven lyrisk eller sceniſk bedre, ligger udenfor min Embedscompetence, og vil vel for en stor Deel komme an paa Udførelsen. Da iøvrigt Stykket er componeret, og Musiken — vel endelig — copieret, og dette Originalstykke og denne Originalmusiks Bestemmelse til en Nationalfest vilde og burde prale meget, kan jeg med Hensyn hertil blot ønske, at det saasnart muligt maa sættes i Arbeid, men maa dog paa Embedsvegne tilføye det Ønske, at Stykkerne maatte blive Censorerne tilstillede, saaledes som Forf. agte at bringe dem paa Scenen, og disse, naar de engang ere antagne, paa mulige Smaaforandringer, der mundtlig kunne omtales og aftales, forblive in statu quo, og ikke i evig forandrede Gestalter gaae igjen til ny Censur, der, naar det ovenikjøbet er alt componerede Syngespil, er et ligesaa forgjæves som fortrædeligt Arbeide.

Bakkeh. d. 1 Septbr. 1824.

K. L. Rahbek.

Tempelherre-Retten.

Romantisk Skuespil i 5 Akter af Lenz-Kühne, oversat af C. J. Boye, opført første Gang den 22de Januar 1825.

Tempelherrernes Dom af Lenz-Kühne oversat ved Boye. Skulde jeg skrive en Recension over dette Drama,

vilde jeg kunne sige meget Ondt derom; min Censur er derimod ubetinget fordeelagtig, da det ustridig er et Stykke af særdeles Theatereffect, og som jeg under nuværende Omstændigheder ønsker antecipata ante omnes — maaskee T. C. Bruuns „Pagt" undtagen, hvis den er bestemt at gaae, næst de Stykker, som nu ere i Arbeid. At jeg hverken ønsker Lenz-Kühne nævnet med sin Barontitel, som heller ikke findes paa Originalen, da han har et hædret Kunstnernavn, heller ikke Tempelridderne det tydske von, har jeg med Blyant bemærket. Da den talentfulde Oversætter har bibeholdt Versificationen hele Stykket igjennem, hvilket jeg i hans Sted neppe havde gjort, har jeg antegnet nogle Steder, hvor jeg enten ikke kjender hans Versification igjen, eller hvor Accentuationen forekommer mig norsk; om „das Gericht der Tempelherren" ikke bedre hedder Tempelherreretten, end Tempelherrernes Dom, vil jeg lade staae derhen, og kun anmærke, at som det nu hedder, er det uvist, om Tempelherrerne dømme eller dømmes. Efter Fortællingen er det ikke Brian, der giver Rebekka Sædlen (W. Scotts Ivanhoe IV Bd., Kap. 40), maaskee var det og bedst, om Digteren tillod, man her fulgte den! Efter den er ogsaa Rebekka hvid og ikke sort, naar hun føres frem; man vil altsaa kunne vælge, hvad der bedst convenerer den Skuespillerinde, den i sin Tid bliver overdraget.

D. 31 Aug. 1824.

Rahbek.

For dem, som have læst Walter Scotts Ivanhoe, vil Tempelherre-Retten (das Gericht der Templer) vistnok være et interessant Skuespil; Theatereffect er nu destoværre! næsten det nødvendigste Requisit ved et Stykke, der

kaldes godt, og deraf synes dette Stykke at have Overflødighed, forudsat at det bliver meget vel besat, og meget vel spilt, især for deres Skyld, der ikke have læst Walter Scott. Dette gjælder især med Hensyn paa Jøden og hans Datter. — Nogle Udtryk, f. Ex. pag. 45 Slagdaad, pag. 46 Hævnmagt, 57 fad, 58 Dødens Spærod, 96 Kumppant, ønskede jeg gjerne ombyttede med nogle mindre haarde og lettere forstaaelige; pag. 113 staaer William Fitzurse, der i Navnelisten kaldes Waldemar Fitzurse. Den korte Tid til Stykkets Gjennemlæsning tillader mig ikke ved Antagelsen deraf at fremkomme med flere Anmærkninger. Den bedste Forberedelse baade for de vigtigste Skuespillere og de nydelseslystne Tilskuere vil være at læse Walter Scott selv.

Kbh. 2 Septbr. 1824.

G. H. Olsen.

Floribella.

Romantisk Drama i 3 Akter af C. J. Boye, Musik af Weyse, opført første Gang den 29de Januar 1825.

Weyse ønsker jo at faae Text til et Syngespil. Skulde han ikke allerede være bleven forsynet dermed, og skulde det gaae an, at jeg paatog mig et saadant Arbeide, uden at Vedkommende og Uvedkommende deraf toge Anledning til at bestylde Theaterdirectionen for at give mig formeget at bestille for Skuepladsen, ønskede jeg nok at skrive en Opera. Et Sujet til en poetisk Fortælling, som gjærer i min Hjerne, vilde jeg bequemt kunde anvende til dette Brug; og Planen vilde jeg om nogen Tid kunne forelægge Directionen og Componisten, til hvem jeg ogsaa vilde overlade at bestemme hvormange Arier og samlede Nummere han vilde have i hver Akt.

Før til næste Vinter kunde det jo ikke blive brugt, og Weyſe fik ſaaledes Tid nok til at componere. Øhlenſchlæger ønſker han jo ikke at arbeide ſammen med, og da Kuhlau var ſærdeles vel fornøiet med den lyriſke Deel af min Text til Eliſa, kunde vel Weyſe og jeg komme godt ud af det med hinanden. Desangaaende ønſkede jeg ved Leilighed Underretning. De Arbeider, jeg fornærværende ſyſler med, vilde jeg i dette Tilfælde bortlægge, og ſtrax tage fat paa hiint, ſaafremt Componiſten ønſkede det.

19de Febr. 1823.

Deres
Boye.

S. T.
Hr. Etatsraad Collin.

Hermed følger Udkaſt til et Syngeſpil. Det er, ſom jeg troer, vidtløftigt nok udført, til at Theaterdirectionen kan bedømme om det er antageligt, da den jo veed, hvorvidt jeg er iſtand til at bearbeide det til et Drama, og tillige til at Componiſten kan ſee, om der, (ſom jeg haaber,) er Stof og Situationer nok for ham til at faae Muſik og Sang anbragt. Jeg beder Dem derfor være af den Godhed at forelægge Deres Colleger det, og, hvis det finder disſes og Deres eget Bifald, at lade mig vide om jeg ſkal ſelv nødvendig tale med Prof. Weyſe derom ſtrax, eller om det først kunde præſenteres ham af Directionen, hvilket jeg ikke ſynes er noget upaſſende i, da det dog vel egentlig er det Rigtigſte at Componiſten meddeles Sujettet, før det udarbeides.

At jeg mulig forandrer enkelte Scener o. ſ. v. kan vel ikke gjøre noget til Sagen, og at gjøre de Forandringer deri, ſom Weyſe mulig kunde ønſke, vil være mig let, da det Hele ikke

er bygget paa nogen Fortælling, men kun er min egen Opfindelse. Skulde der komme Hindringer i Veien, maa jeg trøste mig med, at jeg nok af Stoffet vil kunne faae udarbeidet et taaleligt Skuespil i spansk Maneer; men meget kjært vilde det dog være mig, om Directionen og Weyse fandt det antageligt til Syngestykke, hvortil jeg troer det allerbedst er stikket.

D. 26de Febr. 1823. Deres

Boye.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Det er ikke Morgenen efter, man har seet et ualmindelig godt Lystspil af en udmærket og fortjent Digter*), fortreflig fremstilt, med en ublu Haardnakkenhed tiltrods for den lydelige Almeenrøst, og med Tilsidesættelse af den Agt, der skyldes de tilstædeværende af Kongehuset, man med tryg Overbeviisning stiller et Syngespils Nativitet, der kun er til i Embryo. Denne Plan kunde være høist lyrisk, og Udførelsen dog ikke blive heldig; den kunde synes høist ufuldkommen, og dog ved Componistens og Digterens forenede Held i enkelte Hoveddele gjøre uhyre Lykke, ligesom Alt det, der i et af vore Ugeblade**) siges mod Axel og Valdborg kunde være sandt, og dette ligefuldt blive af vore ypperste Sørgespil. Det sceniske Held og den sceniske Effect er især ved et Syngespil vanskelig at forudsige af Esquissen.

Da imidlertid Forfatteren er en af vore meest udmærkede,

*) Ohlenschlægers „Robinson i England" der ved den første Opførelse, 28de Februar 1823, led en saa ilde Medfart, at Stykket efter fem Forestillinger blev henlagt.

**) „Freia" Nr. 7.

iſær lyriſke Vercificatorer, da han forhen paa et mindre frugtbart Æmne*) har heldigen viiſt ſig, da det ydermere vil være Arbeidet til uſigelig Fordeel, hvis han under Udarbeidelſen kan conferere med Componiſten, troer jeg, at dette Udkaſt tilligemed Aandsprøven**) bør tilſtilles denne, og at, derſom han — ſom jeg efter hvad jeg troer at kjænde til hans Ideer, giver Alferne***), ſom lyriſk frugtbarere, Fortrinnet, at de da arbeide i Forening, og forenede forelægge os deres Værk, naar det er færdigt. Et Par Smaabemærkninger tillader jeg mig:

A. Skulde det ikke ſtemme med Stykkets, og udentvivl med Compoſitionens Gang, at 1 Acts Orden omvendtes, at det begyndte med en Scene og et Chor af de Alfer, hvorefter Stykket har Navn, men ſom vel ſelv maatte have en mere mauriſk eller ſpanſk Benævnelſe, der vel ikke kan fattes; i Stykker, hvor overnaturlige Væſener tage Deel, forekommer det mig rigtigt, at vi, ſom Schultz†) i Anledning af Hartmanns Muſik til Balder anmærkede, fra først til ſidſt erindres om, at vi ere paa fortryllet Grund; fortryllende Muſik vil Weyſe nok ſørge for.

B. Navnet Floribella ønſkede jeg ombyttet med eet af de mange tuſinde deilige Qvindenavne, Syden har; da juſt dette fra nogle gamle Viſer, der mulig kunde være en eller anden gammel Theaterven, der kunde erindre, at have ſeet Gjelſtrup ſom Jeppe ſynge en Viſe derom i ſin Fuldſkab, komme i Latter derover.

C. Slutningen er mig ikke klar? Skal Roderich falde, og falder han? — Skader det ikke Handlingens glædelige Op-

*) „Eliſa eller Venſkab og Kjærlighed", med Muſik af Kuhlau.
**) „Aandsprøven", rimeligviis et andet af Digteren tidligere indſendt Udkaſt.
***) „Floribellas" oprindelige Titel.
†) Kapelmeſter J. A. P. Schulz.

løsning? veed Alferne her ingen Raad? og skulle disse Aander og de kjødelige Mennesker i sidste Scene træde op tilsammen?

Dog, hvad der af denne Natur kan være at erindre eller ønske, vil Prof. Weyse bedre kunne gjøre Digteren opmærksom paa, end jeg. Det gjælder om en Componist som om en Oversætter, de bør vælge dem en Forfatter, som man vælger ett Ven, saa overeensstemmende med sig som muligt, og da ville og kunne to Venner see og sige hinanden, som vi andre udenfor nok skulle lade være. Om Aandsprøven har jeg intet at sige; jeg har i sin Tid censureret det, og med Fornøielse givet det mit Ja, men jeg troer Prof. Weyse bør frit have Valget og intet vil have imod, at det nu sendes ham i Udkast, da derved vindes frie Hænder for begge.

D. 1 Martii 1823. Rahbek.

Røvercapitainen eller Jeg tager aldrig feil.

Lystspil i 1 Akt af Saintine, Lauzanne og Duvert, oversat af Bernhofft, opført første Gang den 5te Febr. 1825.

Vedlagte Stykke „Røverkaptainen etc." har Hr. Prof. Rahbek sendt mig med sit A, hvortil jeg har føjet mit. Vel besat og vel spilt, kan det gaae med og maaskee endog more, skjønt det just ikke er af de gehaltigste. Jeg sender det til Hr. Etatsraaden, med det Ønske, at De næste Fredag, eller maaskee forinden, vilde sørge for dets videre Fremme.

Kbhvn. 10 Marts 1824.

ærb.

Olsen.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin!

Hildegard von Hohenheim eller Kirkens Ban.

Ridder-Skuespil i 5 Akter af Nicolai Søtoft, opført første Gang den 30te April 1825.

Hr. Pastor Søtofts Stykke, Kirkens Band, forekommer mig at have en paa senere Tider ikke almindelig dramatisk Interesse, forenet med Nyhed. Fra den æsthetiske Side, troer jeg ikke, der kan være Tvivl om dets Antagelse. En anden Sag er om deels fromme Skrupler skulde giøre adskillige Forandringer fornødne, for at undgaae saavel den givne som den tagne Forargelse, deels fra Machineriets Side Betænkeligheder ved Opførelsen kunde finde Sted. Det nys erfarede i Anledning af Hyrden fra Toloſa beføier mig til det Ønske, at Forfatteren maa anmodes, at lade de hyppige Sange deels bortfalde, deels, som de schillerske Stancer i Marie Stuart og Pigen fra Orleans, declameres. Gode Tragedier kaste i vore Dage ikke saameget af sig, at vi kan give en Componist Extrabetaling af Overskuddet.

Bakkeh. d. 3 Sept. 1822.

Rahbek.

Stykket Kirkens Ban (ikke Band) har jeg gjennemlæst med inderlig Fryd over at see vor Litteratur og vort Theater beriget med et saa herligt Stykke. Jeg har talt deri 7 Sange og 16 Sceneforandringer. Begge kunne i Udførelsen vel reduceres til meget færre. I øvrigt har min Medcensor anmærket alt hvad jeg kunde have at anmærke. Stykket er saa riigt, at det ved endeel Forkortelser ikke bliver fattigt. Dog skulde det smerte mig, om Frygt for Faarehoveder skulde an-

ledige nogensomhelst Kastration. Jeg veed intet Stykke jeg med mere Tilfredshed har læst og antaget.

Khvn. 6 Septbr. 1822.

Olsen.

Bakkeh. d. 1 Decbr. 1823.

— — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — —

Svaret til Søtoft skal jeg, naar forlanges, opsætte; kun ønsker jeg meget, at man tillige kunde mælde ham noget om eet af hans to foregaaende Stykker, hvoraf man — Gud veed, hvorfor — antog Lenardo og Blandine*), og — Gud veed atter, hvorfor — ikke opfører Kirkens Band. Er der Forandringer, der med Føie ønskes nødvendige, kan de jo ordres, og gjøres. Men at Manden har Ret, naar han for Alvor klager over, at man gjør Nar af ham ved at antage hans Stykker for ikke at opføre dem, er saa; og Ret, synes mig ikke, Folk maa have, naar de klage.

Abu Hassan**) skal jeg bringe ind med i Morgen Aften, da der skal overmaade store Hindringer til, for at jeg ikke skal komme ind at see Bagtalelsens Skole. I Aften — Mandag — skal jeg ind at see Sommeren***) i Anledning af mit Sølvbryllup. Dog maaskee veed du, som forleden, mere deraf end jeg selv.

Min virkelig ikke saa ganske ubetydelige Cathar har jeg saa temmelig faaet Has paa, og haaber igien at træde i Ac-

---

*) En af Søtoft i 1821 udgivet, uopført Tragedie.

**) „Abu Hasan", Syngespil i 1 Akt af Hiemer, Musik af C. M. v. Weber, oversat af Th. Overskou.

***) „Sommeren eller det kjøbenhavnske Landlevnet", Lystspil i 5 Akter af Rahbek; see Rahbeks „Erindringer" IV, pag. 327.

tivitet. Varer min Døs længere, mistvivler jeg om nogensinde at komme ud deraf.

Din

Rahbek.

Hr. Etatsraad, Ridder Collin.

P. S. Efter at have skrevet Brevet, fik jeg Stunder at læse baade Abu Hassan og den ... ske Oversættelse, der altsaa med indlagt Censur følger tilbage. At derpaa min Kone og jeg var henne at see en kostelig Fremstilling af Sommeren i Anledning af vort Sølvbryllup, sluttet med en vakker Epilog af Oehlenschlæger, veed du maaskee alt, naar du læser dette. At det bogstavelig gjorde mig ondt at maatte savne dig der, maa jeg dog tilføie. Jeg haaber, vi sees i Aften. En god Morgen.

d. 2 Decbr. (1823). t. t.

Rahbek.

Medfølgende Forandring af Kirkens Band har Hr. Pastor Sotoft d. d. tilstillet mig, og formoder jeg, at de forhen mod dette Stykke førte, mig ikke nokſom bekiændte Anker ville være hævede; i det mindste forekommer det mig i sin nærværende Form af mere end almindelig dramatiſk Effekt, ligesom jeg og seer, at Paven er bleven til en Nuntius, og altsaa ikke fra denne Side nogen Forargelse, enten given eller tagen, kan finde Sted. Da jeg i dets forrige Gestalt gav Stykket min ubetingede Stemme, har jeg nu intet andet at føie til, end det Ønske, at det saa snart muligt — dog naturligviis efter Alma*) — maatte bringes paa Scenen.

6 Jan. 1824. K. L. Rahbek.

---

*) En i 1824 opført Opera af L. Kruse.

I Henseende til Hr. Søtofts (Kirkens Ban, eller) Hildegard von Hohenheim, er jeg fuldkommen enig med min ærede Medcensor Hr. Professor Rahbek.

14 Jan. 1824.

G. H. Olsen.

Ærb. Prom.

Deres Høivelbaarenhed tilgive at jeg uleiliger Dem end een Gang med faa Linier, angaaende den gamle Sag med Kirkens Ban. Jeg har nemlig seet, at den stille Uge falder i Slutningen af Marts, og, dersom da ikke Stykket kommer til at gaae i Begyndelsen, maa jeg befrygte at det først i April gaaer; men dette er upaatvivlelig een af de slettere Maaneder og vil sandsynligviis skade Stykket, hvorom jeg holder mig saameget bestomere forvisset, som Directionen ifjor erklærede i Skrivelse til mig under 13de Marts „at det vilde være til Skade saavel for Theatercassen som Forfatteren at give et reciterende Skuespil saa silbig" — iaar vilde det endog blive silbigere; — da nu tillige bemeldte Directions Skrivelse sluttede med den Forsikring „at mit Stykke skulde blive i næste Saison — den indeværende — blandt de første Originaler," — saa gjør det mig saameget mere ondt — at det bliver blandt de sidste eller formodentlig den sidste; og det efterat det har maattet vige yngre og ældre Arbeider, saavel et godt Arbeide, Svend Grathe*), som et slet, Pagten**). Dette sidste vover jeg, overeensstemmende med Publikums Dom, at kalde saaledes, da endog Rygter ville sige, at det vilde pibes ud og Alle undre sig over, at Directionen vil give det. Tid,

*) „Svend Grathe", Sørgespil i 5 Akter af C. J. Boye.
**) „Pagten", Skuespil i 5 Akter af Th. Chr. Bruun.

Flid og Bekoſtninger ville formodentlig og ſandſynligen være ſpildte derpaa. Det gjør mig ondt, at mit Arbeide ſkal vige — ogſaa for dette Product. — Mit første Stykke*) blev givet de 3 første Gange i — Mai — vistnok ikke til Fordeel — og de to næſte Gange i Sept. og Oct. — Skulde Directionen endnu vedblive i ſin Beſtemmelſe at give Pagten, — ſaa kan det vel hænde, at henad Foraaret igjen mit andet Stykke ikke vil drage nok; men jeg ſkylder mig ſelv, iſær da jeg for dette Stykke har havt ſaamange bekoſtelige Reiſer og Ubehageligheder, i Anledning af Directionens Skrivelſe 4 Febr. d. A. at bemærke, at, da Stykket i flere Aar har været antaget, og vilde været opført, naar Directionen havde holdt ſit Løfte 13 Marts f. A., ſaa kan den Kongelige Reſolution, der ikke har tilbagevirkende Kraft, ſaalidt ſom andre danſke Love, i ſaa Fald ei heller anvendes her.

(den 1 Marts 1825.)

Deres Høivelbaarenheds
ærbødigſte
Søtoft.

Høivelbaarne
Hr. Etatsraad, Ridder Collin.

Deres Høivelbaarenhed!

tillade at jeg giver mig den Ære at tilſkrive Dem med den Begjæring at mit Stykke Hildegard maatte gaae i denne Tid igjen; jeg har nemlig ſeet af offentlige Blade at et nyt Stykke, Sigurd af Navn**), indſtuderes, hvoraf jeg ſlutter, at, da Geburtsdagsſtykket dernæſt kommer

*) „Chriſtian den Fjerdes Dom".
**) „Kong Sigurd", Sørgeſpil i 5 Akter af C. J. Boye.

og gives meest i Februar, vil mit Stykke først komme omtrent paa samme Tid af Aaret, som ifjor: og det skulde gjøre mig ondt. Chr. 4 maatte gaae 3 Gange i Mai, 2 Gange i Sept. og Oct., Hildegard har gaaet 2 Gange i Mai — og jeg har saaledes vist havt Uheld. — Der kan ei heller være Tvivl om, at naar et nyt Stykke er begyndt at gives burde ingen nye drages ind imellem; thi derved fordeles Publicums Interesse og Man veed ikke hvad der er nyt eller ei. — Det er bekjendt, at jeg streed længe og med Grædmelse for mit Stykke, og at Publicum gunstigen imodtog det: jeg tvivlede da ingenlunde om, at jo den høie Direction gunstigen mod Autor vilde tillade Stykket uden videre at gaae: jeg har siden tvende Gange givet mig den Ære at bringe det i Erindring, men har ikke noget Haab om, at det vil endnu gaae: og at Sigurd, som aldeles nyt Stykke, endog alene, vil skade mit, om dette gives efter — derom er ingen Tvivl, medens det jo ei kan være Uret mod dette nys antagne Stykke at lade et ældre gaae et Par Gange før det fremkommer.

Gud veed, at min Skjæbne som Theaterdigter har ikke været behagelig, og, naar jeg overveier den pecuniære Fordeel mod den aandelige Grædmelse, saa er det intet Under, at jeg kan have været utilfreds og yttret uforbeholdent, som jeg altid gjør, saadant.

Har nu Directionen noget imod den aftrædende Mand — da kan jeg ikke mene at det kunde være Andet, efter Stykkets Givelse, end, at jeg senere har stræbt at bringe Daniel Ranzau*) frem; men Rahbeks Dom over dette Arbeide, da han i Manuscript læste samme, og Anledningen af Tilbudet, hvorved jeg jo ingen Fordeel søgte, men en Skjerv til de

*) Et af Søtoft forfattet fædrelandsk Sørgespil, som aldrig er opført.

Vandlidte, maa i saa Fald være min Retfærdiggjørelse, der dog neppe behøvedes, da jeg har indleveret Arbeidet forandret, efter Censorernes Bemærkninger.

Theaterdigterens vigtigste Organ at tale til Publicum ved, er unægtelig — Theatret og ikkun naar han resignerer paa sit Kald, som ingen Mand dog gjør uden dyb Smerte i sin bedste Alder, kan han være ligegyldig for sin Skjæbne der! — Saafremt ingen Hindringer maatte gives beder jeg da, at den høie Direction vil tillade, at Stykket gaaer forinden noget nyt gives; thi det stod unægtelig nærmest for Touren.

Præstø d. 14 Dcb. 1825.

Jeg henlever med Høiagtelse
Deres Høivelbaarenheds
ærbødigste
Søtoft.

Høivelbaarne
Hr. Etatsraad, Ridder Collin.

Jeg takker Deres Høivelb. meget for Deres Underretning. — Den ædle Mad. Andersens Sygdom bedrøvede mig meget: jeg har ikke havt den Glæde at see hende endnu som Hildegard, da Confirmandernes Undervisning hindrede mig i Foraaret fra at see Stykket: desaarsag kjender jeg ei noget til Maskineriet, men troer, at naar ved næste Opførelse, i Scenen, hvor Hun skulde nedfalde, fandtes anbragt ved et Træ en Græsbænk, paa hvilken hun kunde nedlade sig, hældende til Træet, vilde ingen videre Forandring være fornøden. Jeg venter, at den gode Hr. Liebe underretter mig om, naar

Stykket omtrent vil gaae, og, om muligt, ønsker jeg da at være tilstæde.

Præstø d. 21 December 1825.

Deres Høivb. ærbødigste
Søtoft.

Høivelbaarne
Hr. Etatsraad, Ridder Collin.

Ubekjendt med, hvilke unge Skuespillerinder, Theatret maatte besidde, der, foruden Mad. Andersen og Wexschall, kunne declamere, uden at ødelægge Jamber og lyriske Sager, og som tør paatage sig en Rolle som Hildegards, kan jeg naturligviis ingen videre Forslag til Rollebesætningen gjøre. — Hvis den høie Direction maatte derimod være overbeviist om, at nogen anden Skuespillerinde ligesaavel som Mad. Andersen og Wexschall kunne paatage sig Rollen, kan jeg saameget mindre indvende noget derimod, som der nu er levnet mig for kort Tidsrum til selv at vælge, hvis ikke Tiden skulde bringe os hen i den for det reciterende Skuespil uheldige Maaned af Saisonen; noget, som jeg tilforn har troet med Billighed at turde bemærke, da mine Arbeider ere givne i Maimaaned og aldrig have kunnet naae det Held at gives i de bedre Maaneder, hvilket i flere Henseender dog maatte interessere mig.

Finder da nu den høie Direction, at Sagen kan bringes i Gang igjen efter saa lang Hvile, paa en passende Maade i denne Saison — nu! jeg har intet videre at sige; men finder Man derimod, at Stykket bør henlægges atter til næste Saison, saa har jeg og det Haab, at om nye Stykker antages i

Sommer, ſom tilforn Johanne Gray*) og Sigurd, mit gamle Stykke dog maa tildeles en Slags Ancienneté, ſaameget mere, ſom jeg ikke veed andet end at Hildegard har gjort ligeſaamegen Lykke, og vel mere, hos Publicum end f. Ex. Johanne Gray, for hvem det dog maatte ſtaae tilbage iaar.

Jeg takker den høie Direction for Sammes Bevaagenhed og Interesſe for Sagen.

Præſtø den 14 Marts 1826.

Ærbødigſt
Søtoft.

Den høie kongelige Direction
for det Danſke Skueſpil.

Ærbødigſt!

Jeg giver mig den Ære at henvende mig til Deres Høivelb. i Anledning af Directionens ſidſte Skrivelſe til mig, i hvilken en ny Rollebeſætning af den eneſte, men derhos overmaade vigtige Fruentimmerrolle i mit Stykke Hildegard foreſlaaes. Ved Hr. Liebe blev jeg i October underrettet om, at Stykket, efter Directionens Villie, ſkulde gaae i November eller ſeneſt i Begyndelſen af December og blev jeg derhos anmodet om at tilſkrive Mad. Wexſchall for at fremme Sagen. Jeg gjorde ſaa: og misbruger viſt ikke Hr. Liebes Godhed ved at tilmelde Deres Høivelbaarenhed dette. — Jeg troede altſaa Sagen i fuld Gang, da jeg ikke kunde indſee, at et ſtort Repertoire kan tjene til Undſkyldning fra Nytaar til Nytaar, eller drømme om at jeg, for den eneſte Rolles Skyld,

---

*) „Johanne Gray", Tragedie i 5 Akter af St. St. Blicher, oplevede kun 3 Foreſtillinger.

1827 ſkulde være ligeſaavidt ſom 1826. Derfor overraſkede Directionens ny Forſlag mig overmaade, da jeg nu ſaae mig alene opholdt: thi jeg troede baade Sagen i Gang og tilmed, at, naar Directionen befalede, maatte efter et heelt Aars Forløb en Skuespillerinde være pligtig til at indſtudere en vis Rolle førend ſit øvrige nok ſaa ſtore Repertoire. Directionens Villie at fremdrage Stykket forekom mig at maatte være kraftig nok, endog uden Inhumanitet, til at fremdrage Stykket, uden at den vigtigſte Rolle behøvedes efter ſligt Ophold at overgives til en formodentlig begyndende Declamatrice — og efter at have været i ſaa meſterlig en Dames Hænder ſom Mad. Anderſens: det kan ikke miskjende, at en Forfatter frygter meget for ſaadan Forandring, og at den maa gjøre ham ſaameget mere ondt, ſom han har Ancienniteten for ſig og ſeer Meſterinderne optræde i ſenere antagne Arbeider, og endelig det er Hovedpartiet i hans Stykke. — I Aaret 1824, da jeg alt flere Aar havde kæmpet for mit Værk, tilſkrev Deres Høivelb. mig, at det vilde være uretfærdigt at lade mit Arbeide komme frem førend Profeſſor Bruuns Pagten, da dette havde Anciennitæt: — og, hvor mange ere nu ikke ſiden gangne mig forbi, endog mit Stykke, ligeſom det forrige, med meget og udeelt Bifald blev modtaget af Publicum. Gjelder da Anciennitæt imod, maa den nødvendig og gjelde for en Autor og han er ikke uretfærdig, om han oprigtig taler derom og fordølger ikke, at han nærer det Haab, at et Arbeide lettelig kan paa paſſende Maade drages frem, naar det er Directionens beſtemte Villie. — Men — ſkal Begynderinden have Rollen — jeg har intet derimod: kun at Sagen, der er mig en ſand Pine, dog kan faae Ende: Midlet kunde jo dog forlænge ſiden været anvendt. Kun eet Forſøg ſkylder jeg endnu mit Stykke, det, at tilſkrive den ædle Mad. Anderſen, der i ſin Sygdom

foreslog Mad. W., om at overtage den Rolle, som hendes Pleiefader i Skrivelse til mig ønskede hende tildeelt. Skulde nu, imod Forventning, hun ikke være villig til at overtage den, da den dog ei er udført af Andre siden, saa har jeg slet intet mere at sige, bekymrer mig ikke om, hvo der faaer Rollen, men ønsker kun, at denne Sag, der saa meget har misstemt mig og bevæger mig til at afvige fra en Bane, som jeg glædede mig ved, maa definitivt afgjøres i Januar og Feb. 1827*): og saaledes slutter jeg med sand Høiagtelse som

Deres Høivelb. ærbødigste

Præstø d. 20 Decbr. 1826.

Søtoft.

Høivelbaarne
Hr. Etatsraad, Ridder Collin.

Alfen som Page.

Tryllespil i 3 Akter af Théaulon, Musik af Herold, oversat af A. Oehlenschläger, opført første Gang den 29de October 1825.

Jeg har gjennemlæst Trylleklokken (la Clochette) i den franske Original, og endskjøndt Stoffet ikke synes mig saa gehaltigt som i Cendrillon, lille Rødhætte, og flere lignende Opera-féerier af Etienne og Théaulon, troer jeg dog, at dette Stykke, forudsat at Musiken er mesterlig, vil kunne passe til en Høitidsdag. Men exempelvis, mere for at veilede vedkommende Oversætter, anmærker jeg blot følgende:

*) Forfatteren fik sit Ønske opfyldt, idet Hildegards Rolle ved Stykkets næste og sidste Opførelse, den 23de Januar 1827, blev udført af Mad. Andersen.

pag. 11: la fille du tailleur Bekir. Skræddер i det Danſke burde vel ombyttes med et andet Prædikat. ibid. «son mari est inscrit d'avance sur la liste des damnés» er vel en upaſſende Fraſe. pag. 14: l'epreuve de la guirlande sauvée ſynes mig ikke tydeliggjort i de følgende Couplets. pag. 16: Lucifer om Bedour: «il va passer la nuit etc.» bør vel overſættes med Varſomhed. Navnet Lucifer bør vel og forandres til en Genius med et mere yndet Navn. pag. 39: un tableau voluptueux bør vel heller ikke overſættes ligefrem. Dog — alle diſſe Smaa-Bemærkninger ere ſaa ubetydelige, at en kyndig og øvet Overſætter viſt ikke behøver dem.*

Kbhvn. 9 Aug. 1825.

G. H. Olſen.

Kong Salomon og Jørgen Hattemager.

Vaudeville i 1 Akt af J. L. Heiberg, opført første Gang den 28de Novbr. 1825.

Kjøbenhavn den 26 Septbr. 1825.

Herr Etatsraad Collin!

Da jeg formedelſt Sygdom endnu er opholdt her i Byen *), ſaa tager jeg mig den Frihed at bede Deres Høivelbaarenhed om at lade det til 1 October forfaldne Qvartal af min Gage anviſes her i Byen, ſaafremt ſaadant ikke er forbundet med nogen Beſværlighed for Dem.

Jeg har benyttet denne Tid, hvori jeg for ſtørſte Delen har maattet holde mig inde, til at udkaſte et Par Vaudeviller

*) Heiberg var nemlig endnu den Gang anſat ſom Lector ved Univerſitetet i Kiel.

for det Kongelige Theater. Den ene af dem, hvis Indhold jeg skal have den Ære mundtlig at forelægge Deres Bedømmelse (stolende paa Deres gunstige Opmuntring til denne Art af Arbeider), agter jeg om nogle Dage at indgive til Theaterdirectionen.

Jeg har den Ære at forblive

Deres Høivelbaarenheds

ærbødigste

J. L. Heiberg.

Uden at indlade mig paa, hvorvidt det for Skuepladsen turde være ønskeligt, at disse Vaudevilleskykker blev et Modeskuespil, indskrænker jeg mig blot til at anmærke, at ligesaa sikkert, som denne Indtogets*) nærbeslægtede, vil gjøre ikke liden Lykke paa Skuepladsen, ligesaa sikkert vil det volde Directionen og Forfatteren Ubehageligheder, om det gives uforandret. En Hovedfangst for de Ankelystne, kan man udentvivl, Stykket til ikke mindste Tab, bortrødde, ved at kalde Hovedpersonen Salomon Vielgeld, eller et deslige characteristisk Navn, isteden for Rotschild; i Drikkevisen S. 91 o p: som jeg iøvrigt næst den sidste Scene mellem Edvard og Louise, som er af la bonne Comedie — holder meest af i hele Stykket, er der adskillige Strophер, der vilde blive altfor vel modtagne paa Skuepladsen, til at taales der; Romancen S. 101**) forekommer mig ikke passende i et Stykke af denne Tone; den sidste Strophe S. 83***) torde ogsaa finde Anstød, og ikke

*) „Indtoget", Syngespil i 2 Akter af P. A. Heiberg.

**) „Min Herre, viid De staaer paa Danmarks Grund" osv. med Musik af J. P. Schulz.

***) „Lad saa Finanserne lide det Savn!"

være det eneſte af den Natur, der ſtøde. Replikerne om Baggeſen S. 4 og 5 tilſiger jeg mit poſitive deleatur, da det er mig faſt Overbeviisning, at levende Mand og Medborger ikke maa bringes paa Skuepladſen, og man endnu mindre bør oprippe Stridigheder, der bør ønſkes forglemte for ſtedſe. Formodentlig ville mine Herrer Meddirecteurer finde flere beslige Erindringer at giøre; jeg ſkynder mig imidlertid at ſende det fra mig, at det jo før jo hellere mutatis mutandis maa komme paa Scenen, for hvilken det vil blive en gavmild Indtægtskilde.

Bakkeh. d. 8 Oct. 1825.

K. L. Rahbek.

Kjære Collin!

Fortryd ikke paa at jeg umager Dig med at løbe Heibergs Stykke igjennem, inden det gaaer til G. H. O., der ſtaaer Ting i, ſom maaſkee Forf. og jeg ligelidt begribe, og ſom imidlertid kunde komme i et meget ubetimeligt Øieblik, Financer og Financeforhandlinger angaaende, og ſom Forf. vel af Financegrunde gierne ſelv opoffrede; men ſom, det ikke var at ønſke, blev i Formen formeget omvrøvlet. Overalt maa vi vel ved dette Stykke fra to Sider vogte os for den tagne Forargelſe, fra deres Side, der render med Sladder til Kongen, og fra de brutale Klapperes, der lægge Braad i, hvor der maaſkee aldrig var tænkt paa noget ſpidſt. Ogſaa nogle Perſonligheder, ønſkede jeg, Forf. for ſin egen Skyld vilde borttage, men har ikke villet nævne dem i min Bedømmelſe, ſaaſom om ham, der ſpilte Merkurius paa Maſkeraden i Rendsborg-Kiel.*) — Dr. H. behøver ikke at frygte for

*) ?

Dr. Ryge vil glemme ham alligevel; det har han viist i Nina.

At jeg umager Dig med alt dette, kommer af, deels at jeg ikke i alle Henseender anseer mig for judex competens det første Punct angaaende, deels at jeg har Foie at troe, at Forfatteren ikke anseer mig for uvillig Mand, da han veed, hvor bange jeg er for hvert Skridt vi rykke Fiæleboden nærmere, hvortil jeg er bange, disse Vaudevilleskuespil saare let kunne lede.

Bakkeh. d. 8 Oct. 1825. Din

Rahbek.

Først efter at have gjennemlæst Vaudevillen „Kong Salomon og Jørgen Hattemager" tillod jeg mig at læse min ærede Collegas Censur, med hvilken jeg i Alt hvad som anføres mod Stykket er fuldkommen enig. Hr. Prof. Rahbek synes at det neppe vilde være ønskeligt, at Vaudevillen blev et Modeskuespil — deri vil viist enhver smagfuld Skuespilynder være enig med ham, saameget mere, naar Vaudevillen er saa aldeles Farce, som nærværende Stykke; og skjøndt min Collega antager, at det vil blive et Kasse-Stykke, lader det dog til, at Præmisserne i hans Censur pege paa et C*), idet hans Pen har tegnet et A. Dette A vil jeg ikke modsætte noget C, men tillader mig blot, under Appel til de øvrige Herrer Directeurer, følgende Spørgsmaal:

1) Er det sandsynligt, at en Kavaleer, som fra Kjøbenhavn begiver sig paa Reiser, bliver saaledes forgabet i en Hattemagerdatter i Corsøer, at han for at skaffe sig Adgang

*) C betyder uden Tvivl: condemno.

til hende, kjøber hos Faderen 13 Hatte, uden dog at naae sit Maal.

2) Er det passende, efter alle de polemiske Optrin vi have oplevet med Mosaiterne baade i Literatur og uden for samme,*) nu at opføre paa vort eneste, Kongelige og National-Theater, en Farce, som ei alene gjør den ringere Almue af Mosaiterne latterlig, men endog kunde give Anledning til diplomatiske Fortrædeligheder med Hensyn til den mærkværdigste blandt vor Tids Mosaiter, der, efter en nyligen i offentlige Tidender indrykket Biografi, endog tidligere med Danmark, end med nogen anden Stat, traadte i pekuniær Forbindelse, og som neppe paa nogen anden Maade kan ønske at fremtræde for det danske Publicum?**)

3) Ere Sangnumrene saa interessante, hvilket jeg aldeles ikke tør indlade mig paa at bedømme, at deres theatralske Værd kunde sysselsætte Opmærksomheden i den Grad, at man glemte, eller i det mindste overs aae adskilligt af det, som endog efter de Fordringer, Censorernes Bemærkninger maatte anledige, kunde ønskes bortskaaret, eller ombyttet med noget bedre?

Da Stykket i øvrigt er rigt paa vittige og pudseerlige Numre, da det vist nok, i Analogie med de sidste Claurenske Producter vil trække, og da dets Forfatter har et Navn, der kan bære endeel, tillader jeg mig blot at tilføie, at jeg troer det vilde være tjenligt, at give det en anden Titel f. Ex. „den pud-

*) Net betegnende bruger Etatsraad Olsen her Ordet „Mosaiter" i Stedet for den ved den Thaarup-Baggesenske „Jødefeide" i Aaret 1818 forhadte Benævnelse „Jøder".

**) Hoffs „Conversationsblad" fra Tirsdagen den 9 Septbr. 1825, „Familien Rotschild."

feerlige Feiltagelſe" eller noget ſligt i Forening med den Titel, det allerede haft. Maaſkee kunde det, i Analogie med Virtuoſen Nr. 1 og Nr. 2, fortjene at kaldes „Indtoget Nr. 2". —

Kjøbenhavn d. 12 Oct. 1825.

G. H. Olſen.

Kiære Collin!

Dr. L. H. var hos mig i Aftes, og jeg talte med ham om haus Stykke, og var han ganſke villig til at lade det undergaae de fornødne Forandringer. Det er ſiden faldet mig ind, at, derſom man ikke vil give Rotſchild et Theaternavn, ſom Geldreich, Offenbeutel, Schaffratz, kunde man give ham Jødenavnet Ephraim, eller Süſs, der begge, ſom bekiændt, var hver ſin Tids Rotſchilder.*)

s. a. n. l.

Din

Rahbek.

Den otte og tyvende Januar.

Vaudeville i 1 Akt af J. L. Heiberg, opført første Gang den 5te Febr. 1826.

P. M.

Vedlagt har jeg den Ære at tilſtille Directionen de Couplets, ſom manglede i Manuſkriptet af min Vaudeville: „Den 28de Januar".

Endnu er den Plads aaben i Manuſkriptet for en Viſe,

*) Som bekjendt, forandrede Heiberg Navnet Rotſchild til Salomon Goldkalb.

ſom det kunde være paſſende at lade Jens ſynge i 14de Scene. Herr Roſenkilde, ſom har paataget ſig Jenſes Rolle, har tillige lovet mig at ville ſkrive paa dette Sted en Viſe paa en ſjællandſk Bondemelodie, og vil til ſin Tid forelægge Directionen ſamme.

Kjøbenhavn d. 20. Januar 1826.

Allerærbødigſt
J. L. Heiberg.

Kjøbenhavn d. 26. Januar 1826.

Herr Etatsraad Collin!

Vedlagt har jeg den Ære at overſende Dem de to Afſkrifter af Vaudevillen. I min egen Afſkrift har jeg gjort de af Kammerherren forlangte Smaa-Forandringer. I den anden, ſom nok er beſtemt til Souffleurbog, har jeg indført de ſamme, og tillige rettet nogle af de groveſte Feil, ſom denne Afſkrift indeholder, ſamt vedføiet en Liſte paa diſſe Rettelſer, for at de kunne blive anbragte i Rollerne, ifald diſſe ſkulde indeholde de ſamme Feil.

Hvad Livvagtens Optræden paa Theatret angaaer, ſaa har jeg i begge Exemplarer ladet Tingen ſtaae ſom den engang var, og overlader Reſultatet til Herr Etatsraadens Beſtemmelſe*).

Med Høiagtelſe og allerærbødigſt
J. L. Heiberg.

---

*) Holſtein, ſom kjendte Frederik VI's Antipathi mod at ſe Militaire paa Scenen, var rimeligvis den, ſom havde modſat ſig, at Livvagten trak op med fuld Muſik i Vaudevillen. Saavidt vides, hørte man kun Militairmuſiken bag Scenen, idetmindſte findes der hverken i det trykte Stykke eller i Theatrets Regiebog for 1826 Noget om, at der har været benyttet Soldater ved Opførelſen.

(i Januar 1826)

Mit Forslag til Rollebesætningen i Vaudevillen „Den 28de Januar" er følgende:

Martin	Herr Dr. Ryge.
Marie	Madam Wexschall.
Leopold	Herr Nielsen.
Frue v. Grammen	Ifr. Jørgensen.
Puf	Herr Frydendal.
Karen	Mad. Liebe.
Jens	Herr Rosenkilde.
1ste Borger	— Enholm.
2den —	— Stage.
3die —	— Holm.
4de —	— Foersom.

Ærbødigst
J. L. Heiberg.

E. S.

Da de Couplets, som de fire Borgere have at synge, ere nogle af dem som maaskee ville behage Publicum meest, saa ønskede jeg disse Roller besatte med gode Skuespillere*).

*) Rollebesætningen blev saaledes, som Forfatteren havde foreslaaet den, med Undtagelse af, at Cetti udførte Leopolds Rolle i Stedet for Nielsen. Mod Heibergs Ønske havde imidlertid de tre af Borgerne benyttet Leiligheden til at føre tre bekjendte Personligheder frem paa Scenen, idet Foersom kopierede den for sine flittige Besøg i alle Byens Kirker og for sin originale Klædedragt bekjendte Justitsraad Hjorthøi, ogsaa kaldet „Høimesseraaden"; Stage den afdøde Skuespiller Quist, og H. P. Holm den saakaldte „evige Smed" i store Kongensgade. Denne Omstændighed voldte Vaudevillen og dens Forfatter mange Ubehageligheder, skjønbt den kun fandt Sted ved Stykkets første Opførelse.

(i Januar 1826).

Kiære Collin!

Jeg sender dig i det Haab, det saaledes tidligere vil komme dig tilhænde, de heibergske Sange med Liebe, som sagde, han vilde tale med dig, om han maaskee ikke i „William Shakespeare" kunde bytte Rolle med Seemann, hvilket jeg troer, naar Ryge intet har derimod, vilde være godt for det Hele.

Heibergs Sange har jeg tilføiet mit ubetingede a; derimod fattes et Couplet af det, der synges paa Gaden, hvori jeg frygter, at den gamle Adam, som endnu er i ham, kunde faae sit Spil, og som jeg derfor ønsker at see, ligesom jeg og, og dobbelt efter at have seet Rundetaarnspiecen*), ønsker i sin Tid at see Rosenkildes Vise.

Tillige vil jeg gjøre dig, der interesserer dig for Heiberg og hans Arbeid, opmærksom paa, hvad jeg ikke vil henkaste til Misbrug for vore Colleger. Er det godt, at den gamle pensionerede Søofficeer er af Mændene fra anden April, og især af Prøvesteens? kan det være F. VI behageligt at mindes om, at — i Følge Omstændighederne — Mænd, nævnede blandt den Dags Kiækkeste, leve blandt os i kummerlige Kaar? Han skal i bedre Dage være blevet meget opbragt over en dansk Søofficeer med een Arm, Galeotti bragte ind i en Ballet**) og som man udtydede paa Gustav

*) „De Fortvivlede paa Runde-Taarn", en moralsk-romantisk og fatal Komedie i 1 Akt af C. N. Rosenkilde. 1825.

**) Det er ikke Udg. bekjendt, hvilken af Galeottis Balletter Rahbek her mener; muligt sigter han til, at der ved de Aftenunderholdninger, som „Fædrelandets frivillige Sanger" Hans Christian Knudsen foranstaltede paa det kgl. Theater til Fordel for de Saaredes og Faldnes Efterladte, fandtes blandt de paa Scenen opstillede Personer en saaret Søofficer. De til Aftenunderholdningerne hørende Tableauer havde nemlig Galeotti, saavidt vides, arrangeret.

Dichmann; vil man ikke i denne nødlidende Commandeur vise ham Lemming, Lilienskjold? hvem ikke? Carl Jessen? Du seer, det er ikke mig, eller for mig, jeg her frygter; men jeg ønsker, saa lidet muligt, at der skal kunne kastes Ugunst paa, hvad jeg, min private æsthetiske Mening uanseet, ikke kan og bør andet end ønske Godt. Hofvinden er, som du veed, en falsk Vind, den kommer meget ofte, ved Bagslag og Gienkast, fra den Kant, man mindst venter den.

Sr. Overskou har, som Forf. af Farens Dage, skrevet mig et Brev paa 4 Sider til, hvori han, saavidt jeg seer, yttrer den Begiæring, at jeg skal sige, hvordan Stykket skal forandres for at kunne spilles, da min Medcensor har tilføiet sit c et ? Det er Følgen af de motiverede Forkastelser. Jeg mener i øvrigt, naar G. H. Olsen har Tvivl, om dette Stykke ikke nok kunde blive spilleligt, at han da hielper Hr. Overskou at faae det saaledes. Han hialp jo saaledes Rosenkilde med Kätchen v. Heilbron, og Fuglestydningen. Habeat sibi.

Din

Rahbek.

William Shakespeare.

Romantisk Skuespil i 4 Akter af Caspar Johannes Boye, opført første Gang den 28de Marts 1826.

Hermed en kort Skizze af det omskrevne Stykke, saagodt det lader sig gjøre. — Alfechor og Dands, Optog og Balletvæsen, Jægere og Bævermestere, Poeter og Uldhandlere findes i en høist harmonisk Forening. Pragtfuldt nok kan det blive, haaber jeg; og fandt Kongen Behag i Floribella, er det

rimeligt, at han maa synes endnu bedre om dette. — At Rahbek og Olsen vil finde noget at indvende mod Alfevæsenet, som den første ikke vil, og den anden ikke kan forstaae, er ikke at tvivle om; men, efter min Mening, er dette det meest dramatiske Produkt, jeg endnu har frembragt. Dersom man ved en Geburtsdagsaftens Foreſtilling tager Hensyn paa de fremmede Ministre, saa er der vel ingen af disse, der ikke kjender og interesserer sig for Hovedpersonen, der i Stykket er skildret med historisk Sandhed, en kraftig, livlig Natur, poetisk, uden Maaneskinsvæsen. Naar jeg anstrænger mig, er det vel muligt jeg kunde blive færdig inden 14 Dage fra Dato; men hvorfor skulde Schall ikke kunne sætte Musik, da denne jo her for det meste skal være Chor og Balletmusik?

1ste Novbr. 1825.

Deres

C. J. Boye.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Jeg har ikke i mange Aar enten læst noget til Censur indgivet Arbeide med større Fornøielse, eller med inderligere Glæde givet det mit Ja. Shakspeares Aand synes at have svævet om hans Digter, og bebudede sig strax i Scenen med Burbage saa kiændelig for mig, at jeg var stolt af at tænke mig det givet paa vor Skueplads. Et Par critiske Lappeskrædder-Anmærkninger vil jeg, overeensstemmende med Digterens Ønske, hellere meddele ham privatim. Skiønnere bliver denne Fødselsfestens pragtfulde Kongekaabe ikke derved; men maaskee kunde den komme til at passe bedre, eller sidde bedre, om ikke i Virkelighed, saa dog i Vedkommendes og

Uvedkommendes Opinion, som her kommer i saamegen Betragtning.

Bakkeh. d. 7 Novbr. 1825.

K. L. Rahbek.

Hermed følger hvad Komponisten behøver at vide. Af den pantomimiske Scene har jeg udført fuldstændigt 1ste Afdeling, og derimod kun Indholdet af de to andre, da Komponisten deraf vil kunne see, om Tiden er ham lang nok til at faae det Hele færdigt, og Theaterdirectionen, om Kongen vil kunne finde Behag i en saadan Pantomime paa sin Geburtsdag. Skulde der fra nogen af disse Sider gjøres Indvendinger mod dette Optrin, da skal jeg forestille et andet, f. Ex. Parnasset med Apollo og de 9 Muser, eller saadant Lignende, der, skjøndt mindre poetisk, skal frembringe samme Virkning for William Shakspeare. — Det sidste Musiknummer er tilstrækkeligt motiveret baade af den umiddelbar foregaaende Dialog mellem Oberon og Titania, og af en Scene i 1ste Act; saa at Indvendingen om at slutte med: Hil William Shakspeare! altsaa bortfalder. —

7de Novbr. 1825.

Deres

C. J. Boye.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

---

1) Hermed de forandrede Scener til sidste Act, hvilke jeg ønsker, maae trykkes bag i Bogen, da jeg gjerne vil, at idetmindste Læseren skal faae min Pantomime-Idee at see. Skulde Forlæggeren vægre sig herved, maa det skee paa min egen Bekostning. Hvad De synes om disse nye Scener ønsker jeg at vide.

2) Decorationen hertil bliver da en Skueplads, malet perſpectiviſk paa Bagteppet, ſom en ſtor Tempelhal, og den ſidſte, eller de to ſidſte Coulisſer blive da Sætſtykker, med Tilſkuere til begge Sider. Apollo & Comp. træde da frem fra Skuepladſen, hen i Skoven, mod Shakſpeare. De 6 forreſte Coulisſer maa Alferne have at dandſe o. ſ. v. imellem. Der kunde ellers være dem i Hofparkettet, der kom Alferne for nær.

3) Alfedandſen maa være ene og alene Ringdands med nødvendige Variationer — men aldeles intet Solo-Spring!

4) Forſlag til Rollebeſætningen:

William Shakſpeare . . . Nielſen.
John Shakſp., hans Fader ?
Gilbert, Broderen . . . . Seemann.
Hathaway . . . . . Ryge.
Anna . . . . . Md. Eiſen.
Burbage . . . . . Stage.
Green . . . . . Smith.
Sir Thomas . . . . . Haſs.
Prattling . . . . . Frydendahl.
Soberly . . . . . Lindgreen.
Sincere . . . . . Foerſom.
Allan . . . . . Winsløv den Ældre.
De to Bæverſvende . . . Roſenkilde, P. Poulſen. (Winsløv d. Y.? Overſkou?)
Oberon . . . . . Liebe (eller Bauer?)
Titania . . . . . Mad. Anderſen, eller Mad. Wexſchall eller Jomfru Beyer. (Helſt Mad. And., og hvis ikke, ſaa Mad. Wexſch., til hvem da Liebe godt kunde paſſe. — Jomfru Beyer i Nødstilfælde!)
Apollo . . . . . Stage.
Melpomene . . . . . Mad. Eiſen.

Thalia . . helſt den, ſom ſpiller Titania, hvis dette kan ſkee formedelſt Omklædningen til den ſidſte Scene; hvis ei dette, ſaa en Anden af de tre foreſlaaede Titanier, der kan ſige rimede Vers.

Bliver Stykket ſaa ſnart færdigtrykt, at Kongen, om han vil, kan vælge det til ſin Geburtsdag? Vælger han det ikke af ſig ſelv, ønſker jeg, at Theaterdirectionen aldeles intet Skridt vil gjøre i denne Henſeende, til Gunſt for mig.

2den Debr. 1825.

Deres

C. J. Boye.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Angaaende Slutningsſcenen i „William Shakſpeare" er jeg kommen paa den Tanke, at det muligen lod ſig gjøre, at beholde Pantomimen, uden at Kuhlau behøvede at compo-nere nogen Balletmuſik dertil, naar han kun vilde ſætte nogle Variationer til det ſøvndyſſende Chor, Side 122 og 123, hvilke ſkulde udføres af Inſtrumenter alene, og vare ſaalænge, ſom Scenerne af Macbeth, til hvilke de altſaa intet Henſyn ſkulde have, men kun til at vedligeholde Shakſpeares Søvn. Diſſe Inſtrumental-Variationer maatte da være ſatte og ud-føres meget piano, ſaa at de ei forſtyrrede Handlingen paa det fingerede Theater i Baggrunden. — Den eneſte Vanſke-lighed, der, efter min Mening, her kunde være i Veien, vilde være, om maaſkee Balletperſonerne kunde lade ſig forvirre af Muſiken. — Vil De behage nærmere at overveie denne Sag!

Deres

Ivenſtrup d. 11te Januar 1826.

C. J. Boye.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Vennernes Fest eller Testamentet.

Lystspil med Sange i 2 Akter af C. N. Rosenkilde, opført første Gang den 2den April 1826.

Forfatteren af nærværende lidet Lystspil, hvis Plan er saa simpel, som dets Situationer ere almindelige, frembyder det, som en for mange vist ikke ukjærkommen Opfriskning af Erindringen om en af Fædrelandets faa Æresdage. —

For endeel Aar siden selv Vidne til just en saadan privat Vennefest i en Borgers Kreds, hvortil 2den April og den kjærlige Erindring om en ædel Mand, Husets Ven og Velgjører, der havde offret sit Liv i hiin Dags Kamp, gav Anledning, veed Forfatteren hvor behageligt Indtrykket af slige Optrin er for naturligtfølende og fædrelandsfindede Hjerter. —

Om dette lidet Arbeide vover Forfatteren at troe, at det, skjøndt det aldeles ikke fremtræder som national Foreskilling, saa turde det dog maaskee dog være istand til at vække og tiltale National-Følelsen, og at det med al sin Simpelhed, og sine unægtelige Ufuldkommenheder uagtet, fremstillet med den Lyst og Liv, hvormed Lystspillet i Almindelighed gives her, vil kunne behage andre end blot moerskabsgridske Tilskuere.

De komiske, eller om de kun maae kaldes spasagtige Scener, i hvilke der forhaabentligen ikke skal befindes noget skadeligt hverken for den gode Smag eller Moraliteten, ville uagtet deres Mangel paa egentlig Genialitet dog kunne more uden at forstyrre hiint Forfatterens første og fornemste Øiemed. De ere noget langtrukne, vel endog sommesteds lidt

udtværede, men Forfatteren er allerede betænkt paa denne Mangels Afhjelpning *).

Kiære Collin!

d. 20de Febr. 1826.

Du erindrer formodenlig den Franskmand — under Revolutionen — der af en Tigger blev bedet om en Almisse, i den hellige Jomfrues Navn, og i Guds Navn, og sagde Nei; men nu bad Tiggeren under Hendrik den fierdes Støtte: au nom du bon roi! — Au nom du bon roi? sagde Franskmanden, c'est tout autre chose! voila! og gav ham rigelig.

Jeg havde fuldt og fast foresat mig, at nedlægge Indsigelse mod enhver ny Vaudeville — i det mindste i Vinter; men en anden April, der kan gives selve anden April, fem og tyve Aars Festen efter Danmarks Hædersdag, oppuster igien en Gnist af hine Dages qvalte Ild, for den har jeg kun mit bestemteste Ja — quand même — den skulde være enten af Kong Salomon eller Jørgen Hattemager (L. H. eller C. N. R.)

Jeg har læst de første og sidste Scener heraf med for søde Taarer til at kunne gaae irette med Piberen ved Borgerskabet**), og meget af hans Rosenkilderi, som ikke smager mig. Afskriften er i øvrigt for skødesløs til, at jeg

---

*) Dette Brev, der er afskrevet af en Ubekiendt og uden Datum eller Aarstal, er upaatvivlelig den Skrivelse, hvormed C. N. Rosenkilde — rimeligvis i Begyndelsen af Februar Maaned 1826 — som anonym Forfatter indsendte sit første dramatiske Arbeide „Den anden April" eller, som det senere kom til at hedde: „Bennernes Fest eller Testamentet", til Theaterdirektionen.

**) Hans Søren, Piber ved Borgerskabet.

har kunnet indlade mig paa Detailanmærkninger, kun findes, Lægget Nr. 10 S. 2, i Hanſes Sang nogle Linier om at faae

Æg

i Humleſæk*),

ſom jeg, ſom conditio sine qua non, for den gemene Sequentſes Skyld, ſom enhver fornem Pøbeldreng veed, og ikke vil holde tæt med, forlanger forandrede; hvilket jeg, om ikke jeg ſom Cenſor troede at kunne forlange det, dog ſom Stykkets varme Ven kunde forvente, at ville ſkee paa min Bøn. Jeg hoslægger en Art Cenſur, ſom, jeg haaber, vil lette og fremme Stykkets Gang.

Jeg takker mine Herrer Meddirecteurer, eller vel egenlig dig, at jeg, min Dispenſation uagtet, blev ſtædet til at underſkrive den frydendahlſke Atteſt. Det vilde af mere end een Aarſag have gjort mig Ondt, hvis mit Navn havde ſkullet ſaanes derunder.

Din

Rahbek.

Jeg anſeer det — ikke blot i dramatiſk, men i dannelborgerlig Henſeende for en ſand bonne fortune, at faae et Skuespil, ſom vi ſelve anden April, til denne vor Hædersdags 25 Aars Mindefeſt kan give, og der i ingen Henſeende ſtøder an hverken mod vore ſenere politiſke Forhold, eller mod, hvad vor egen nærværende politiſke Stilling kunde giøre betænkeligt derved. Jeg er overbeviiſt, at ſaavel Kammerherre Holſtein, hvis Navn, ſkiøndt ikke endnu ſkrevet paa ſelve Dagens Minde-

*) „Vennernes Feſt", 1ſte Akt 8de Scene, Hans:
„Med Lampe kan man i en Humleſæk
Faae liſtet to, tre Sneſe Hønſeæg."

ſtøtte, dog lever i hver dens Minde, der kalder ſig med Borgeraand hine Dage tilbage*), ſom min Medcenſor, der ſelv var mellem Dagens ædle Sangere**), vil frydes ved, at dens Minde ſaaledes kan fornyes, uden Pral, der viſt nok ikke ſømmer os nu, uden Smiger, eller noget Slags Spøtſlikkeri eller Skryderi. Kun 1807 ſynes mig ikke, ſkulde nævnes; jeg veed nok: tout fut perdu fors l'honneur, men det tout, der tabtes, var, iſær med Hensyn til anden April, ſaa meget, at det ikke kan nævnes paa en Hæders- og Glædes-feſt. I øvrigt har jeg i min Embedstid intet Stykke givet af ſaa fuldt dansk Hierte mit Ja, ſom dette.

d. 20de Febr. 1826.

K. L. Rahbek.

Det turde vel hændes, at det endnu manglende Slutnings-Chor i Stykket „Anden April" vilde, ligervis ſom Slutningsſangen i „28de Januar", beſkytte denne nye Vaudeville mod ugunſtig Modtagelſe, men ogſaa dette Hensyn alene, næſt min ærede Medcenſors beſtemte og panegyriſke Antagelſe, bevæger mig til ikke beſtemt at modſætte mig dets Antagelſe, ſkjønt jeg er langt fra at give det mit Ja. De 2de Karakterer, Urtekræmmeren og hans Søn, kunne maaſkee have hiſtoriſk Sandhed, men viſt er det, efter min Overbevisning, at de mangle al æſthetiſk og dramatiſk Sandſynlighed. Neppe vil det behage at fremføre 2den Aprils Helte under ganſke nye og ubekjendte Navne, at helligholde denne Nationalfeſt ved en Intrigue, ſom den der ligger her til Grund, at høre Sneſevis Steder ſom f. Ex. Winthers Replik i Slut-

*) Holſtein havde ſom Major og Kommandeur for Livjægerne og Herregaardsſkytterne udviſt ſtor Bravour ved Udfaldet i Claſſens Have i 1807.

**) Olſens bekjendte Sang „Saa kjæmped de Helte af anden April", indført i „Den danſke Tilſkuer" for 1801, Side 239.

ningen af anden Acts ſjette Scene (18de Arks 4de Side) „Om Trine hos Plane“ o. ſ. v. Ikke vil jeg lægge ſtor Vægt deels paa den meget feilfulde Afſkrivning, deels paa Savnet af angivne Melodier for ſaa mange Sangnumere, men tillader mig blot at tilføie, at jeg ønſker at Hr. Kammerherre v. Holſtein og Hr. Etatsraad Collin, begge, eller En, vil gjennemlæſe Stykket, og da lade Pluraliteten af Stemmerne decidere.

Kjøbenhavn d. 22de Febr. 1826.

G. H. Olſen.

(Paa en Lap Papir gjorde Kammerherre Holſtein følgende Bemærkninger:)

Tredie Scene mellem Sophie og Matroſen er for lang og vil kiæde ligeſom Brevet i følgende Scene. —

Den lange Scene imellem Sophie og Hans kunde være gandſke komiſt naar den ikke var trukken for langt ud, ogſaa forekommer mig det Brev der forelæſes fra Sophie for dumt for en fornuftig Pige. —

Der bør ikke nævnes Britter og undgaaes at tale om at de bad om Vaabenſtilſtand.

Winters Perial i 2den Act er ikke vel anbragt helſt der hvor han taler om 2 April.

Det Bibelſke i 6 Sc. maa væk.

Det var ønſkelig at den Piben kunde falde bort, det kunde let vække Partie mod Stykket.

Jeg fik i Dag Stykket tilbage fra Roſenkilde, med Rettelſer i Skrivefeilene, men ſom jeg ſeer uden at have taget Henſyn paa de Vink jeg har givet ham, ogſaa vil han at

Stykket skal beholde Navnet 2den April og at virkelige Søe-Officerer skal paa Scenen, det sidste sætter jeg mig mod, fordi efter den Maade der er foreskreven, at de skal pellemelé imellem Matroser og flere, er det Upassende, og desuden har man paa høyere Steder imod den virkelige Uniform paa Scenen. —

Jeg har ikke læst det igiennem paa nye da jeg bemærkede at R. har det tilfælles med alle de andre, at han heller sætter til end tager fra; lad ham nu seile sin egen Søe. —

(1826.)

ærb.

F. Holstein.

Herr Etatsraad Collin.

Høystærede Herr Etatsraad Collin.

Professor Schall har i dette Øyeblik været hos mig, og klaget over at man har villet tage af hans Balletmusik i Macbeth til W. Schakspear, hvilket han fandt saameget mere fornærmende, da en anden har komponeret Musiken til Chorene. Da jeg ikke kiender til hvad der er passeret herom, maa jeg bede Dem gode Herr Etatsraad at bringe denne Sag i Rigtighed.

Ligeledes var Frydendahl her, og vilde absolut fritages for Rollen i den 2den April fordi Forfatteren havde foreskrevet ham hvorledes han skulde spille Rollen og i sine Noter paa en ikke gallant Maade ladet ham forstaa, at han ikke maatte overdrive Fuldskab etc. *).

---

*) Frydendahl kom dog ikke til at spille Urtekræmmer Winther, men Rollen blev tildelt Stage.

Jeg tænker naar han kommer til mig med ſit Partie, at ſlaa en Streg over disſe Andmærkninger og overlade til ham at ſpille efter ſin Fantaſi, ſaa haaber jeg der intet ſkal være i veyen.

Fredag Middag. (1826).

ærb.

F. Holſtein.

Bakkehuſet d. 27de Martii 1826.

Kiære Collin!

efter Etatsraad Olſens indlagte Cenſur ſynes medfølgende Stykke at være overſat af Jfr. Clauſen*). I ſaa Fald ſynes mig, hun burde i Venne-vold advares, at der i Verſificationen er ſaadanne Urigtig-heder, ſom, ſkiøndt de i ſig ſelv hverken giøre fra eller til, da den meſte dramatiſke Verſification paa ſenere Tid er vanſkabt Proſa, dog giver en vrangvillig Kunſtdommer ſaameget at vrøvle om, at det var at ønſke, hun fik en af Haandværket, til at koſte en Time paa at rette det. Under andre Omſtæn-digheder havde jeg gierne tilbudet mig ſelv, eller giort det uanmodet; men jeg tvivler ikke paa, at f. Ex. Roſenkilde, ſom er hende meget velſindet, giør det gierne.

Uagtet jeg ikke anſeer Stykket for at være af ſtor drama-tiſk Intereſſe, har jeg dog troet, Directionen maaſkee kunde have Lyſt at give det, da hun formodenlig ſelv blev Tony**), (et Navn man maaſkee i ſaa Fald for Tony Lumpkins***)

---

*) „Toni", Drama i 3 Akter af Theodor Kørner, overſat af Skue-ſpillerinde Jfr. Pauline Clauſen.

**) Titelrollen blev ogſaa udført af Overſætterinden.

***) En af Hovedrollerne i Goldſmiths Luſtſpil „Feiltagelſerne".

Skyld bedre ombyttede) og det da i dobbelt Henseende kunde bidrage til hendes Lykke.

Det ærgrer mig, at anden April ikke maa hedde anden April, og det agter jeg og, hvis jeg faaer Leilighed, at sige Holstein i Dag ved Livjægergildet.

Jeg glæder mig til, omsider i Morgen at see William Shakspeare. Det har fornøiet mig at høre, at der gik en god Opinion om det i Forveien. Hils alle dine fra Eders gamle Bakkehuusvenner.

Din

Rahbek.

Kiære Collin!

Da jeg veed, at der maa haftes dermed for visse Aarsagers Skyld, skynder jeg mig at tilbagesende L. Heibergs nydelige Slutningssang*), med det inderlige Ønske, at Stykket havde staaet mig 10,000 Delen saa godt an, som den.

Tillige sender jeg dig med Tak min kiære anden April, som jeg ved at læse den igien har faaet Bestyrkelse i min Kiærlighed for; jeg har nu faaet mit eget Exemplar. Jeg haaber, og ønsker, det i Gaar Aftes har giort Lykke. Den Lykke, William Shaksp., som det synes, eenstemmig har giort, glæder mig usigelig, og er det mig især kiært, at Høye Vedkommende med saa stor Appetit spiiste den Kaal, de selv har spottet i.

Jeg ønsker dine Øine god Bedring, og vil desaarsag ikke plage dem med flere af mine Kragetæer.

(3die April 1826). Din

Rahbek.

---

*) Til „Aprilsnarrene".

Kiære Collin!

En fordums Asſesſor M., hvis ſærdeles tynde Laar i et Par ſnævre hvide Caſchemirsbuxer, og ſtore Muſikalſkhed, jeg fra fordums Tid endnu kan mindes, har ſkrevet mig til, for at bede mig, ſom Bidrag til et norſk juridiſt Tidsſkrift han agter at udgive, at forſkaffe ham nogle Materialier til Colds og Colbiørnſens Biographier, og deriblandt de over begge holdte Taler. Da du nu over C. C. har holdt en Tale*), ſom du viſt nok har givet mig, og ſom jeg troede at have, men der er forkommet mig, vilde jeg bede dig, om du ikke enten til bemældte Brug vilde give, eller laane mig et Exemplar af ſamme, da jeg deraf vilde faae udſkrevet, hvad C. C. vedkom; thi der var en anden, jeg troer Bugge, der havde en Actie deri. Er Gutfelds Tale over C. C. trykt, og har du den?

I Gaar Aftes ſaae jeg da 1¼ Act af Roſenkildes Stykke, imidlertid ikke med den Fornøielſe, jeg havde ventet, ikke for Stykkets Skyld, thi om det enedes Carl Rothe og jeg, at det var et Kunſtſtykke, heller ikke for Spillets, thi det comiſke holdt ſig i ſømmelig Moderations Proportion, men fordi det harmede mig at ſee anden April ſpilt for førſte Aprils Publikum, der over Oſtersſaucen aldeles glemte Kapunerne; iſær var vor kiære Directionsloge pakfuld af Madam Bittermandels Inſtitut, troer jeg; thi ſaadan en Samling af ækle Kiøbenhavnstøſe veed jeg endnu ingenſinde at have ſeet, ligeſom jeg endnu aldrig ſaaledes har hørt alle Modeextaſeordene: oh han er ſød, han er deilig! meget lydeligere end den ſøde Hr. Winther eller hans deilige Søn ſelv for-

*) „Mindetale i Landhusholdnings-Selſkabet den 23de Febr. 1815 over Chriſtian Colbjørnſen og Thomas Bugge," af J. Collin; særſkilt aftrykt Kbh. 1815.

maaede at tale. Endnu maa jeg tilføye, at jeg havde den Fornøielſe, ingen af dem at kiænde.

Min bedſte Glæde i Aftes var Mad. Wexſchall*), der bogſtavelig var allerkiæreſte, og det i en Genre, hvor jeg endnu aldrig har ſeet eller ventet noget af hende: det var ſaa ganſke Faders egen Pige, hans Øiesteen, vant herved til et Friſprog, ſom der behøvedes hele hendes Reenhed af Hierte og Fiinhed af Følelſe, til ingenſinde at misbruge, men ſom, ſig det bevidſt, kunde ſige og giøre, hvad af 1000 de 999 ikke torde tillade ſig. Saaledes var iſær hendes intet, intet vil jeg høre ubetaleligt. Jeg vil give dig en Idee om hende i Korthed, ved at ſige dig, det var — mutatis mutandis — en . . . . . eller . . . . . Skulde det i øvrigt ikke være muligt, at dette Stykke kunde gaae ene, eller i det mindſte først; det forekommer mig langt nok til at fylde en Aften, og jeg vilde ſaa gierne ſee det Heelt?

God og ſnar Bedring i dine Øine; jeg beder dem om Forladelſe, at jeg har ſtrabadſeret dem ſaa meget. Levvel, og hils alle dine fra

Din

Bakkeh. 5de April (1826). Rahbek.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Søndag 9 April 1826.

Jeg ſkylder Dem oprigtig Tak for ſidſt tilſendte angaaende Directions-Forhandlingerne i Fredags. Med Henſyn til det for Vennernes Feſt beſtemte finder jeg 400 Rdl. ſnarere for lidt end for meget i Betragtning af at Stykket jo let kan

*) Hun udførte Sophies Rolle.

udfylde en Aften, men derimod kan vel indvendes, at en Vaudeville vel ikke bør ſalareres ſom et andet med Hensyn til Kunſt langt reellere Stykke.

Det lindrer min venſkabelige Ængſtlighed, at De har ladet mig affordre Bangs Lisly*). Med Zinck har jeg ikke kunnet opnaae noget Reſultat, ſkjøndt jeg har tilbudet mig at indrette Sangene efter de muſikalſke Fordringer, hvilket maaſkee var at love mere end jeg formaaede. Bang veed ikke hvormeget jeg lider ved at følge min Samvittighed mere end hans egen Overbeviisning om hans ſenere indſendte Stykkes Værd.

Jeg haaber at Helbred er vendt tilbage i Deres Huus-kreds, først i Fredags fik jeg at vide, at De i nogle Dage har maattet holde Dem inde.

Ærb.

G. H. Olſen.

Aprilsnarrene eller Intriguen i Skolen.

Vaudeville i 1 Akt af J. L. Heiberg, opført første Gang den 22de April 1826.

Kjøbenhavn d. 11te Marts 1826.

Herr Etatsraad!

Hermed har jeg den Ære at overſende Dem den første Afſkrift af Vaudevillen. Den anden, ſom er ſkrevet med en endnu tydeligere Haand, faaer jeg om et Par Timers Tid fra Bogbinderen, og ſkal da ſtrax ſende Herr Etatsraaden den.

*) Den oprindelige Titel paa Balthaſar de Bangs Schweitzer-Idyl „Friedli fra Haslidalen eller Søſterlig Kjærlighed", der først kom til Opførelſe i 1831.

Min Hensigt med de to Afskrifter er, at den ene kunde sendes til Censorerne, den anden læses af Dem selv, og af Dem laanes paa en Dags Tid til L. Zinck, for at han kan gjøre sig bekjendt med Stykket, og itide belave sig paa Arrangementet af Melodierne. Slutningssangen mangler, fordi jeg endnu ikke har faaet en Melodie, som en af mine Venner har lovet mig dertil, men den skal til næste Fredag blive indsendt. Zinck vil have let Arbeide med denne Vaudeville, thi her ere kun 12 Nummere, og alle af en let Instrumentation.

Men jeg taler om dette Stykke i en Tone, som om det allerede var antaget. Imidlertid har et Byrygte allerede sagt, at det var forkastet. Gid der ikke maa ligge den Betydning deri, at Censorerne have dømt det til Døden endnu inden dets Fødsel! Hvorom alting er, saa vil det sikkert møde en stærk Opposition paa Grund af Sujettet. Jeg bilder mig ind, at Skoler og Institutter høre til de Ting, som visse Folk ikke gjerne see berørte. Ved nogle af mine tilfældige Forbindelser har jeg faaet en Deel Efterretninger om de simplere Pige-Instituters Indretning her i Staden, og jeg tør smigre mig med at have skildret dem efter Naturen, men netop dette vil maaskee opirre Adskillige mod Stykket, og Frygten herfor turde maaskee ikke blive uden Indflydelse paa Directionens Bestemmelse. I Holbergs Tid vare Instituterne ikke saaledes à l'ordre du jour, som nuomstunder; ellers er der ingen Tvivl om at han jo havde behandlet et Sujet, der saa ganske hører til Dagens Tone. Det vilde være ubilligt at nægte, at disse Indretninger i det Hele gjøre Nytte, ja de ere maaskee nødvendige, som Surrogater for den sande Opdragelse, i den Cichorie-Periode, hvori vi leve. Men vist er det paa den anden Side, at de ogsaa indeholde et comisk Stof, i det mindste

de af dem, som ikke svare til deres Bestemmelse, og det bør vel ikke være den comiske Digter forbudet at fremstille dem fra denne Side. Hvis det har lykkedes mig at opfatte den comiske Synspunkt af denne Gjenstand, og lægge Sandhed i Fremstillingen, saa tør jeg haabe at have skrevet et Stykke, som er mere end Farce, en local dansk Comedie, og saa holbergsk, som Jørgen Hattemager kan være Kong-Salomonsk. Hvis Stykket bliver antaget saaledes som det er, saa maatte jeg tage meget feil, om det ikke skulde blive Theaterkassen lige saa nyttigt som Kong Salomon og Jørg. Hatt.

Ved Gjennemlæsningen vil jeg bede Etatsraaden erindre, at Hans og Trine skulle udføres af Rosenkilde og Jfr. Pätges, da en Allusion i en af Scenerne mellem disse ellers ikke er forstaaelig *).

Jeg har i denne Tid været syg, og er det endnu, saa jeg i otte Dage har holdt mig inde, og det samme vil nok endnu i nogle Dage blive Tilfældet. Meget vilde derfor Herr Etatsraaden forbinde mig ved at lade mig vide, enten ved Rosenkilde eller en anden af mine Bekjendte, eller ogsaa ved et Par Ord skriftlig, hvad Deres Mening er om dette Stykke, og længere hen, hvad Skjæbne det faaer hos Censorerne. Zinck har lovet mig, at der fra hans Side ingen Hindring skal blive for dets Opførelse den 1ste April. Fra Skuespillerne veed jeg med temmelig Vished, at der ingen Hindring vil blive lagt iveien.

---

*) Rosenkilde og Jfr. Pätges havde nemlig ved Frydendahls Aftenunderholdning paa Hoftheatret den 12te Februar 1826 under stormende Jubel udført Poul Møllers humoristiske Dialog „Hans og Trine", og dette omtales i „Aprilsnarrernes" 23de Scene mellem Hans og Trine.

Hvis Stykket blot er saa heldigt at vinde Deres Bifald, Herr Etatsraad, saa er jeg ganske rolig for dets Skjæbne, thi jeg veed og har seet at een Mand i Directionen er stærkere end alle Børn i og udenfor den.

Jeg forbliver med Høiagtelse og Hengivenhed,

Herr Etatsraad!

Deres allerærbødigste

J. L. Heiberg.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Jeg vover ikke at give hosliggende Vaudeville, Aprilsnarrene, min Stemme, da især Slutningen deraf forekommer mig for dybt under Lystspillets, og et kongeligt Nationaltheaters Værdighed. Skulde imidlertid min Medcensor troe, at det paa vor Skueplads vil og kan sees med Fornøielse, er jeg tilfreds med, da Tingen har Hast, hvis det skal opføres til første April, at det i saa Fald uden videre Ventilation desangaaende forbliver ved hans Stemme.

K. L. Rahbek.

Bakkeh. d. 11te Marts 1826.

Kjære Collin!

Det gjør mig Ondt, at du formodenlig ikke bliver saa tilfreds med min Censur, som med min Hurtighed, da jeg ikke driſter mig til at give 1 April mit Ja, i Særdeleshed for

de to Perſoner i Kurven. Jeg erindrer mig, at der i Guldbergs Tid var en lignende Scene i et Stykke af Sigvart Lyche, ſom derudover blev confiſkeret, eller ſupprimeret, og at jeg ugierne maa ville, at jeg ſkulde have givet mit Minde til noget lignende, kan du ikke fortænke mig; medens jeg paa den anden Side gierne vil indrømme dig, at de, der vil have meeſt mod denne Scene, neppe ville være de reneſte af Hierte. Midlertid troer jeg at ſkylde baade mine Meddirecteurer og Forfatteren her, ſkiønbt jeg ikke har villet ſætte det i min Cenſur, at vedgaae, at dette aldeles ikke kan taales paa Theatret, og at, om Stykket endog, ſom var muligt, desuagtet, om ikke derved, gjorde Lykke første Aften, kunde det dog den følgende være vis paa en gruelig Fløiteconcert, anført af dem, hvem Kong Salomon har giort formegen Lykke. Kunde Forf. imidlertid forandre dette, er fra min Side intet mod dets Opførelſe, ſaameget jeg end har mod det ſelv, om det ſaa kun var for den Apologie, det er for den Infamie: at bringe Folk paa Theatret, og har jeg, for at ſpare Tid, erklæret mig enig med, hvad der beſluttes.

Jeg har troet ſaameget mere at burde ile med dets Expedition, hvis det ſkulde bruges til første April, hvilket jeg midlertid troer for anden April*) ikke vil være godt. Ved denne Leilighed vilde jeg bede dig, at giøre Forf. af ſidſtnævnte opmærkſom paa, at han ikke kan kalde det til danſke Melodier, da Melodien, hvor mon man bedre er, er den franſke Ou peut on être mieux, ſaavidt jeg erindrer, af Lucile.

---

*) Roſenkildes „Vennernes Feſt eller Teſtamentet".

Det glæder mig, at Kong Sigurd har ſtaaet ſig; naar det blot maa blive af Varighed. I Morgen ſees vi.

(d. 11te Marts 1826.)

i Haſt Din

Rahbek.

P. S. At jeg ikke drømte om, at komme i den ubehagelige Nødvendighed at forkaſte Stykket, ſkiøndt jeg ikke holdt af det — før jeg traf paa hiin uhøviſte Scene, ſkylder jeg mig ſelv at tilføie.

Hr. Etatsraad, Ridder Collin,
Theaterdirecteur.

Hr. Etatsraad Collin har under 12te Marts tilſkrevet mig, at H. Pr. Rahbek ytrer, naar Forfatteren vilde forandre Scene 27 (ſkal vel være p. 154) hvor de krybe i Kurven, er der fra hans Side intet mod dets Opførelſe. Det er viſtnok ingen uheldig Idee, at vælge Pige-Inſtituter til Emne for en lyſtig Satire, og 1ſte April er vel ſikket til at udſmykke denne Idee med Pudſeerligheder. Men paa mange Steder ere Indfaldene, ſynes mig, vel plumpe for ei at ſige med den ſvenſke Dandſemeſter p. 175 «mycke oanständige», f. Ex. p. 140 Zierlich: „jeg er bange mine gode Beenklæder tage Skade", 155 „hele Klatten" etc. De mange Forvandlinger med Kurven ere ogſaa vel uſandſynlige og grelle. Af Stykket „Roſenkjederne"*) ſom behandler ſamme Emne, vilde Forfatteren viſt endnu kunne drage nogen Nytte til at forbedre Stykket. Under Forudſætning at Hr. Forfatteren nogenlunde tager Hensyn til Cenſorernes, ſom jeg troer, fær-

*) Lyſtſpil i 5 Akter af Oluſſen.

deles billige Fordringer, skal ikke heller jeg have noget mod dets Opførelse paa 1ste April.

Kbh. d. 14de Marts 1826.

G. H. Olsen.

Jeg har tilladt mig at sætte et Par Steder mit deleatur, Hr. Forfatteren vil vist nok intet have at indvende derimod.

Jeg har læst Aprilsnarrene og kan ingen Mening have herom da de andre Herrer ere enige. Kuns synes det mig at Bager Simon peger vel stærkt paa en Mand der er benaadet med Hæderstegnet ligesom Dandsemesteren har altformeget til fælles med en skikkelig Figurant ved Theatret der er Svensk født, og som med Grund vil saares ved at kome frem paa en Scene hvor ved han har tient i mange Aar; hvorfor skal hiin være Bager og denne Svensk?*) — Stykket vilde vist vinde betydeligt, naar Forfatteren vil forkorte det især den første Halvdeel som maa kiæde. — Jeg (har) tilladt mig paa flere Steder at sætte et NB. hvor ieg troer der burde skee Forandring eller Udeladelse. At bære sin Rival i en Kurv kan vel Hr. Nielsen men neppe nogen Anden?

(15de Marts 1826.)

F. Holstein.

Herr Etatsraad!

Hermed følger den anden Afskrift af Vaudevillen. Jeg tager mig den Frihed at vedlægge mit Forslag til Rollebesætningen, blot for at Herr Etatsraaden kan see, at der ikke kan

---

*) Man mente i sin Tid almindelig, at Heiberg ved Bageren og Dandsemesteren havde villet sigte til Franskbager Møller i lille Kongensgade og Dandseren Villeneuve.

blive Collision imellem dette Stykke og dem, der omtrent til samme Tid skulle gives, nemlig, saavidt jeg veed, William Shakspeare og Hildegard v. Hohenheim. Af de Skuespillere, som have Roller i Anden April, har jeg, saavidt jeg troer, ikke foreslaaet andre end Stage, Mad. Wexschall og Rosenkilde; men de to sidstes Roller ere ikke store.

Hvis Mad. Dahlén ikke skulde ville spille Institutbestyrerinden, saa kan Mad. Liebe faae hendes Rolle, og Mad. Rongsted eller Jfr. Irrgang kan da spille Madam Rar, der ikke har at synge uden i Choret i 9de Scene.

For at lette L. Zinck Arbeidet, har jeg selv udskrevet alle Melodierne, og lagt Ordene derunder, saa at blot Instrumentationen er tilbage. Han kan faae Melodier og Ord imorgen. Jeg vil tillige bede Fuldmægtig Printzlau om at lade Sangene afskrive i Rollerne; saa lære Skuespillerne dem, for største Delen, inden de faae Partierne, da det er bekjendte Melodier, og Musik-Copisten behøver da ikke at skrive mere end det første Vers af hver Sang, hvorved hans Arbeide betydelig forkortes.

Saaledes troer jeg at have gjort alt, hvad der staaer i min Magt for at fremme Stykkets Opførelse paa den bestemte Dag, og overlader nu det Øvrige til Herr Etatsraadens kraftigere Virksomhed.

Jeg haaber, at det ikke vil blive nogen Anstødssteen, at Jfr. Pätges har Hovedrollen i Stykket. Hun har saa stor en Lyst til den, at hun vist gjør alt muligt for at lære den. For nu ogsaa i denne Henseende at fremme Sagen, saa har jeg aftalt med hende at hun kommer til mig imorgen, for at blive bekjendt med Stykket og Rollen og Maaden at tage den paa. Men det er ikke værdt, at Lindgreen faaer noget at vide herom, da han, som hendes Instructeur, maaskee kunde

blive ſtødt derover. Tillige har Printzlau lovet mig, at Jfr. Pätges' Rolle allerførſt ſkal blive udſtrevet.

Jeg anbefaler mig i
Herr Etatsraadens Bevaagenhed.
Ærbødigſt
J. L. Heiberg.

Løverdag (18de Marts 1826).

S. T.
Herr Etatsraad Collin.

Kjøbenhavn d. 5te April 1826.

Herr Etatsraad!

Da jeg hører, at Stage ikke ønſker at ſpille den ham tiltænkte Rolle i Aprilsnarrene, ſaa var det maaſkee bedſt at anmode Winsløw jun. derom, jo før jo heller. Han kan vel ſynge det lille Partie? I ſaa Fald vilde Herr Etatsraaden maaſkee være af den Godhed at beſørge ham Rollen tilſendt*).

Jeg ſeer at Stykket ſtaaer paa Repertoiret til Løverdag 8te Dage, den 15de. Til den Tid maa det ſagtens kunne gaae. Kammerherre Holſtein ſkal have yttret, at det kunde være hensigtsmæssigt at gjemme det til den ſidſte April; men ved at efterſee min Almanak, finder jeg at denne Dag er en Søndag. Det er vel altſaa bedſt at lade det blive ved den første Beſtemmelſe.

Det gjør mig ondt at høre, at Etatsraaden er ſyg. Jeg haaber, til Deres eget og Forfatternes Bedſte, at De ſnart maa blive friſk igjen.

---

*) Winsløw jun. kom, ſom bekjendt, ogſaa til at ſpille Zierlichs Rolle, der under hans Hænder blev et komplet Mesterſtykke.

Vaudevillen, skjøndt under et andet Navn, har da i disse Dage vundet en ny og glimrende Seir*). Ved denne Leilighed kan det vel være passende at complimentere Generalen, der bør have Andeel, om ikke i Byttet, saa dog i Æren.

Ærbødigst

J. L. Heiberg.

Juſt som jeg vilde afsende dette Brev, modtog jeg Deres, hvorpaa dette allerede indeholder Svaret.

Rahbeks Animositet mod „Aprilsnarrene" gav sig senere yderligere tilkjende ved nedenstaaende Censur over et uopført Stykke „Overtro og naturligt Hexeri eller Eventyret paa Reisen", Lystspil i to Akter med Sange og Kor til bekjendte Melodier af udenlandske Komponister.

At det er mit oprigtige Ønske, at dette Eventyr paa Reisen, med hele sin eventyrlige Familie, ældre og yngre, maatte vises ad Fiæleboderne, hvor de samtlige høre hiemme, vil neppe nogen kalde i Tvivl. Da man imidlertid har spillet Aprilsnarrene paa det danske Nationaltheater, seer jeg ikke, hvorfor man ikke ogsaa skulde spille dette.

K. L. Rahbek.

1ste August 1826.

Denne Rahbeks Censur foranledigede G. H. Olsen til følgende Bemærkninger:

Min ærede Medcensor ønsker vel dette Stykke, ligesom Vaudeviller i Almindelighed, afviist til Fjelleboderne, men finder dog at det ligesaa godt som Aprilsnarrene kan spilles paa vort Theater. Da Hr. Prof. Rahbek ifjor har været med at antage 4 Vaudeviller, og i Særdeleshed den ene

---

*) Heiberg sigter her uden Tvivl til den Lykke, som „Vennernes Fest", der var indleveret under Benævnelsen „Vaudeville", men som blev opført som „Lystspil", gjorde.

af dem*), med ſtore Lovtaler, kan hans Mening dog neppe være, at Vaudeviller bør aldeles forviſes. Viſt nok bør de ikke fortrænge Sørgeſpil og Lyſtſpil, iſær de bedre af diſſe; men naar Publikum, og det endog den oplyſte, dannede og ſmagfulde Deel af Publikum nu i ſaa høi en Grad ynder Vaudeviller og Syngeſpil, bør man vel her, ſom allevegne er ſkeet, nogenlunde lempe ſig efter Publikums Smag, indtil denne atter forandrer ſig til det Bedre. Hvad nærværende Stykke angaaer, troer jeg det bør anſees ſom en af de bedre Vaudeviller. Intriguen er i Særdeleshed rettet mod den tykke Overtro, ſom hiſt og her ſkal endnu grasſere fælt i Jylland. Dialogen er levende, Verſene ere gode, og det vil, ſom ved andre Vaudeviller, viſt nok iſær beroe paa en fordeelagtig Beſætning og en paſſende heldig Muſik, om denne Vaudeville ſkal gjøre Lykke. Imidlertid er det neppe muligt for Cenſorerne forud at beſtemme ſlige Stykkers Skjæbne. Jeg ønſker altſaa, hvad jeg i lignende Tilfælde ſtedſe ønſker, at en Tredie vilde gjøre Udſlag her, ſom hvergang Cenſorerne ikke ere ganſke eensſtemmende.

G. H. Olſen.

Kbhv. 14de Septbr. 1826.

Collins Stemme gjorde her ſom ſaa ofte Udſlaget, idet han forkaſtede Stykket ved nedenſtaaende Cenſur.

At dette Stykke, Overtro og naturligt Hexeri, kommer frem paa Skuepladſen, maa jeg meget fraraade. Begyndelſen er yderſt kjedſommelig og Enden er ikke meget morſom. Om det ved en betydelig Forkortning lod ſig omarbeide til noget Bedre — de lyriſke Scener ere ikke uden Værd — ſkal jeg ikke kunne ſige. Saaledes ſom det nu er, vil Pub-

*) „Vennernes Feſt".

blicum, i hvor fordærvet Prof. Rahbek vil gjøre dets Smag, neppe taale det.

D. 4 Oct. 1826.

Collin.

Reisen til Brylluppet.

Lystspil i 3 Akter, oversat efter Lamberts tydske Bearbeidelse af den franske Original af G. Zinck, opført første Gang den 24de Mai 1826.

Stykket „Reisen til Brylluppet" har jeg med Fornøielse gjennemlæst og antaget. Da jeg ikke veed, om Hr. Prof. Rahbek har censeret derover, beder jeg Hr. Etatsraaden vilde efter Omstændighederne lade ham det tilstille, eller arrangere det videre i Overeensstemmelse med dets Skjæbne.

27 Febr. 1826.

ærbødigst

G. H. Olsen.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Stykket „Reisen til Brylluppet" har jeg med megen Fornøielse gjennemlæst, og ønsker kun, at en god Rolle-Besætning maa gjøre det saa interessant paa Scenen, som det har interesseret mig ved Gjennemlæsningen.

27 Febr. 1826.

G. H. Olsen.

Det skal være mig kjært, hvis dette Stykke ved en heldig Udførelse maa svare til min Medcensors Ønske og Haab, og har jeg i denne Forventning Intet mod dets Antagelse.

1 Martii 1826.

Rahbek.

Alperosen, Patentet og Shawlet.

Skuespil i 3 Afdelinger af Fr. v. Holbein, oversat af F. Gandil, opført første Gang den 9de Oktober 1826.

Jeg har tilbagesendt Oversætteren Hr. F. Gandil en mig tilsendt Oversættelse af det med Dr. Ryge hjembragte og anbefalede Skuespil Alperosen m. v. af Holbein, paategnet med mit A, og hosføiet nogle Anmærkninger ved den iøvrigt gode Oversættelse.

Skjøndt imidlertid Stykket har behaget mig ved Gjennemlæsningen, og skjøndt jeg kan tænke mig det saaledes forestilt, at det vil behage mig ved Opførelsen, vover jeg dog ikke at staae inde for, at det vil behage Publikum ved Foreſtillingen, og troer jeg derfor, min ærede Medcensor vil være enig med mig, at vi anmode vore ærede Hrr. Meddirecteurer at underkaste det ligeledes deres Prøvelse. Allerede den Omstændighed, at første Act er i Schweiz, anden i Wien og tredie i Petersborg, kan let give en flau, men derfor ikke altid saa foragtet som foragtelig Kritik et Haandtag, som den neppe vil lade ubenyttet. Fremdeles turde vel Eremiten og Liesli, der aldeles savnes i anden Act, og hvoraf kun den Sidste spiller en ikke endda saa glimrende Figur i tredie, findes for vigtige i første, og hun maaskee et altfor lignende Sideſtykke til Susanne i Brudgommen fra Mexiko; ligesom det og fornemmelig vil komme an paa, hvad Rentheim, som rigtignok Hr. Nielsen vilde ypperlig kunne give, gjør af sin Rolle. Men har man ikke Føye at frygte, at første og tredie Act vil være for sentimental for dem, der, den ypperlige Foreſtilling uagtet, have gjort Næse af „Valerie"? Disse og flere Punkter, som af sig selv ville frembyde dem, tillader jeg mig at gjøre mine ærede Hrr. Kolleger opmærksom paa; det skal glæde mig, om Stykket kan gives, og gives med det Bifald, hvormed jeg for mit

Individ har læst det; men jeg vilde ikke gjerne give de mangehovedde Udyr med de giftige Tunger Anledning til at forsynde sig mod Smag og Sands, for at ærgre eller drille Directionen, eller enkelt Medlem deraf. Den kjendeligen onde Villie, der fra visse Sider er viist „Uldmarkedet" for Fordanskerens Skyld*) maa være min Undskyldning, om jeg i saa Henseende er noget mistroisk, især da det ikke er det eneste Exempel af dette Slags jeg kunde anføre.

d. 28 October 1824.

Rahbek.

Da jeg med megen Fornøielse har læst Originalen og opmuntret Gandil til at oversætte dette Stykke, følger det af sig selv, at jeg med fuld Overbeviisning giver det mit A. Men idet jeg efter min ærede Medcensors Raad anmoder de andre Hrr. Meddirectører om ligeledes at gjennemlæse og prøve Stykket, tillader jeg mig blot at tilføje, at Stykket bestaaer af 3 Afdelinger, ikke Acter, og at den Omstændighed, at det Hele varer i eet Aar og spiller paa 3 forskjellige Steder, neppe vil skade dets Interesse, da vi i Macbeth, Wallenstein, Conradin og flere Stykker erfare noget Lignende. Ved en Entrée mellem første og anden Afdeling vilde desuden denne Betænkelighed forsvinde. Jeg har uden Betænkning tilføjet mit A, og blot Frygten for at synes partisk**) afholder mig fra vidtløftigere Anbefaling.

Kbh. 4 Novbr. 1824.

G. H. Olsen.

---

*) Rahbek har oversat Claurens Lystspil „Uldmarkedet".

**) Oversætteren var nemlig Etatsraad Olsens Svigerson.

Recenſenten og Dyret.

Vaudeville i 1 Akt af J. L. Heiberg, opført første Gang den 22de Oktober 1826.

Hr. Etatsraad!

Herved har jeg den Ære at tilſtille Dem Vaudevillen. Det vilde være mig særdeles kjært, om De, ligesom ved de forrige, saaledes ogsaa ved denne, vilde læse den igjennem, inden De indleverer den, thi da kan De allerede strax ved Indleveringen sige et Par Ord om den, og især bestemme Synspunkten lidt for Rahbek.

Den 7de Septbr. 1826.

Ærbødigst
J. L. Heiberg.

S. T.
Hr. Etatsraad Collin.

Recenſenten og Dyret, Vaudeville.

Da jeg finder dette Stykke under al Kritik, haaber jeg mig fritaget for at sige videre derom.

den 8 Septbr. 1826.

Rahbek.

S. T. Herr Etatsraad Collin!

Jeg iler med at lade Herr Etatsraaden vide, at Rahbek har sendt min Vaudeville til Olsen, med følgende laconiske Censur:

„Jeg finder det under al Kritik, og beder mig fritaget for at sige mere derom."

Ikke et Ord mere indeholdt hans Censur. Jeg har nu vel et Slags Haab om, at Olsen antager Stykket, men da han nu er ene om det, saa vil han formodentlig gjøre sin

Ret gjældende, og tage ud af Stykket, hvad som er moersomst, thi det er jo nu afhængigt af ham at antage det sub restrictione, og han lader neppe Leiligheden gaae forbi til at bringe Batteux, la Harpe og Bouterwek i Anvendelse, ifald jeg ellers kjender ham ret.

den 10 Septbr. 1826.

Ærbødigst

J. L. Heiberg.

Efter en saa bestemt Dom af min Medcensor, var det naturligt, at jeg ikke vel kunde begynde Læsningen af dette Stykke uden en Fordom mod det. Imidlertid, naar jeg undtager det lange kjedelige Vrøvl i Beskrivelsen over Dyret, finder jeg meget ret lunefuldt og løjerligt i Stykket. I det jeg altsaa, hvad saa vel Beskedenhed, som Skik og Lov byder, ærbødigst indstiller Stykkets Skjebne til de øvrige Herrer Directeurer, tillader jeg mig i Tilfælde af Antagelse at bemærke: 1) At efter min Overbeviisning vil Musiken og en fordelagtig Rollebesætning særdeles meget komme i Betragtning, 2) at jeg i Henseende til mulige Allusioner er saa uvidende, at jeg i ethvert misligt Tilfælde holder mig for aldeles ufkyldig.

Kbhn. 10 Sept. 1826.

G. H. Olsen.

I Henseende til medfølgende Stykke „Recensenten og Dyret" (som jeg først senere har erfaret at være af Dr. Heiberg,) er Tilfældet næsten omvendt mellem Censorerne med Hensyn til Rosenkildes Vaudeville „Vennernes Fest". Dette sidste løftede Pr. Rahbek til Skyerne og jeg fandt det uantageligt. Nærværende Stykke af Dr. Heiberg finder Pr.

Rahbek under al Kritik, og jeg finder meget deri, der vist nok vil gjøre Lykke. Jeg veed altsaa ikke bedre end som forhen at henholde mig til min vedlagte Censur, nemlig at indskyde mig under en afgjørende Domstol ved at bevirke en Stemmefleerhed. Da hverken Lov eller Erbarhed, saavidt jeg indseer, ere fornærmede, følger jeg den gamle Regel af Voltaire: «Tous les genres sont bons hormis ceux qui ennuient».

Kbh. 11 Sept. 1826.

Ærbødigst
G. H. Olsen.

Til
Deres Excellence v. Holstein og
Hr. Etatsraad Collin, etc. etc.

Skiønt jeg aldeles ikke indlader mig med at bedømme dette Stykkes Værd, og maa overlade dets Forkastelse til de Herrer Directeurer, saa maa jeg dog giøre de Bemærkninger, som (jeg) troer det er min Embeds Pligt at berøre.

1) Jeg maa paa det Bestemteste erklære mig imod, at Ledermann og Klatterup nævnes som Major, Captain eller Lieutenant, da disse Personer i Stykket ere saa latterlige og maa taale saa mange Insulter at det maa paadrage Misnøye paa flere Steder.

2) Ønsker jeg at de heri som i flere af de senere antagne Stykker anbragte Eder udelades. Foruden dette har jeg tilladt mig at sætte et Par NB. paa Steder som let kan støde.

Ærbødig
F. Holstein.

Etatsraad Collin foreslog følgende Forandringer i Forfatterens oprindelige Manuskript, men da dette neppe existerer i Theatrets Arkiver, er det umuligt nærmere at paavise de foretagne Forandringer.

Indtil Side 60 uforandret
men derfra maatte det betydeligen forkortes.
saaledes især fra S. 60—70 (det Indstregede)
fremdeles S. 75, 79 — —
Beskrivelsen af Løven S. 83 og S. 154 maatte aldeles udgaae.
S. 85 og 86. Discursen om Pidskesmeldene og Smeldene selv ligeledes.
fremdeles det Indstregede S. 88, 89.
S. 93 Ledermanns Sang kunde godt undværes.
fra S. 104 til 115 blev meget at forkorte.
S. 126—128 Tvetydigheden om Dyret undgaaes og Oplysningen om det (de to sidste Repliker S. 128) strax komme.
S. 136 for Applicationen af de Ildesindede burde denne Replik —?— udgaae.
S. 153. At Løven sees, fraraades, nok at den loves.

Efterat have gjennemlæst Hr. Et. Collins Bemærkninger til Dr. Heibergs sidste Vaudeville, og tillige Stykket selv, har jeg kun blot at bemærke:

1) at det er lidet jeg veed at tilføje, f. E. at det synes mig at Ledermanns Stammen er et uværdigt Maskinerie i Stykket, da mange agtværdige Mænd, der have denne Naturfeil, derved let kunne saares.

Pag. 92 de 4 sidste Linier af Klatterups Sang fortjene et NB.

Pag. 118 hvad er det: „at drømme med Skyerne Kjærligheds Drøm"?

126—128 jeg er bange for at Forvandlingen af det tvetydige Dyr til en Kaalorm let kan give Anledning til mere end eet Epigram.

etc. etc.

2) Hvis Hr. Dr. H. foruden den anseelige Forkortning og de mulige Forbedringer ikke ved et eller andet Maskineri kan give sit Stykke en forhøjet Interesse, tvivler jeg meget paa, at det, især efter saa mange dels mundtlige, dels trykte Kritiker, enten hos Censorerne, eller hos Publikum selv vil gjøre Lykke. Ogsaa synes mig, at denne Vaudeville mangler den Hovedidee, det Grundstof, den Tendents, som giver ethvert dramatisk Product sin Enhed, og levner et gavnligt eller dog et kjendeligt Indtryk hos Tilskuer og Tilhører.

(uden Datum)

G. H. Olsen.

I Henhold til min af mig i seneste Censur af Gaarsdatum over Hr. Rosenkildes Skrædder*) yttrede Formening, at H. Majestæt havde paalagt Censorerne Ansvarlighed for hvad der sagdes og bragtes paa hans Theater, yttrede jeg i Anledning af det Rygte, at Forfatteren af Recensenten og Dyret vilde omarbeide denne Uting til en ny Opførelse, for min Medcensor, at jeg i saa Tilfælde troede, det paa ny maatte passere Censur.

Men da jeg erfarer, at de deri foretagne Forandringer ere efter Anledning fra Directionen, erklænder jeg, at jeg ikke er dens Dommer, og seer mig gierne fritaget for et Arbeide, som jeg ligesaalidt foretager for Fornøielse som med For-

*) „Den dramatiske Skrædder".

nøielſe, eller til Fornøielſe, og ſender det altſaa hermed ulæſt tilbage.

Bakkehuſet d. 16 Novbr. 1826.

Ærbødigſt
K. L. Rahbek.

Til
den høikongelige Theaterdirection.

Den hvide Dame.

Syngeſtykke i 3 Akter af Scribe, Muſik af Boyeldieu, overſat af Th. Overſkou, opført første Gang den 30te Oktober 1826.

Den hvide Dame vil vistnok i poetisk Interesse staae tilbage for dem, der have Walter Scotts Roman i Erindring; men udentvivl vil Boyeldieus Musik bøde paa denne Mangel. Jeg finder iøvrigt Intet deri, der enten kunde hindre dets Antagelse eller Anvendelse til paatænkte Brug.

Bakkehuſet den 19 Aug. 1826.

Rahbek.

Epilog til Carl Maria v. Webers Minde.

Af Oehlenſchlæger, fremſagt paa det kgl. Theater den 18de Novbr. 1826.

Ligeſom det i mine Tanker geraader vor Skueplads til ſand Ære, at den fremmede Tonekunſtner, hvis geniale og almeenbeundrede Compoſitioner have ſkiænket ſaa mangen Hædersaften, paa en værdig Maade der ihukommes, ſaaledes kan jeg ikke andet end lykønſke os med, at vi til en ſaadan Leilighed have en Digter, ſom Oehlenſchläger, der end ydermere ſynligen har arbeidet con amore, ſaa at vi i ſaa henſeende

frit kunne byde enhver, større og mere glimrende Skueplads Spidsen, da disse vel pragtfuldere, men ikke ædlere og skiønnere, have kunnet høitideligholde Mesterkunstnerens Minni, især da jeg ikke tvivler paa, at dette skiønne Sidestykke til hine saa beundrede Mindedigte over Wiedewelt og Wahl vil gives en værdig Fremsiger, der kan, og vil lade den skee dens fulde Ret, og hvem jeg ikke nærmere behøver at betegne.

Varm for Alt, hvad der geraader vort Fædrelands Litteratur og Kunst til sand Ære, behøver jeg da ikke at sige, med hvilken glad Følelse jeg giver denne skiønne Epilog mit hiertelygste Censorbifald.

Bakkehuset d. 9 Novbr. 1826.

K. L. Rahbek.

Flugten af Klosteret.

Syngestykke i 4 (senere i 3) Akter af Oehlenschlæger, digtet til Mozarts Musik til »Cosi san tutte«, opført første Gang den 19de December 1826.

Høistærede Ven!

Jeg har, siden vi sidst talede sammen, uafladelig været beskiæftiget med det ny Stykke, som jeg sagde jeg vilde digte til Mozarts Musik. Du vil erindre dig, at du ganske var tilfreds med min Idee, og gav Zinck Ordre til at gaae mig tilhaande, lovede ogsaa, at Stykket skulde blive spillet endnu i denne Saison, hvis det var muligt.

Dette er nu ikke blot muligt, men aldeles giørligt. Stykket er fuldkommen færdig. Jeg har selv lagt Texten under hele Musiken, Zinck er tilfreds dermed, og siger at det passer fuldkommen vel. Han har faaet Claveerudtoget af Cosi san tutte fra mig, (der gierne kan blive til Souffleurbog) og vil strax

ſætte Tingen i Arbeide. — Igaar var jeg ude hos Rahbek, læſte ham Stykket for, han var fornøiet dermed, og i de Linier, jeg ſender dig fra ham, har han antaget det.

Paa Onsdag Morgen ſkal du faae to tydelig ſkrevne Exemplarer af Stykket for at lette Afſkrivningen. Mad. Wexſchall haaber ogſaa at kunne ſpille ſin Rolle. — Der er altſaa intet i Veien, naar det ſkeer, ſom er lovet mig. — Imidlertid hører jeg, at Herr Overſkou nu ogſaa er bleven dramatiſk Forfatter, og holder paa at en Vaudeville af ham ſkal opføres. Da dette reent var imod det Løfte, jeg har faaet af dig i Forveien, ſaa frygter jeg ikke for at denne Herre ſkal fortrædige mig. Fra den Tid vi talede ſammen til nu, er der kun gaaet en 4 Ugers Tid, og altſaa kan mit Stykke ikke anſees at komme forſilde. Zinck forſikrer ogſaa, at det meget vel kan gaae an, ſaafremt det ufortøvet ſættes i Arbeide.

Stræb nu altſaa, kiære Ven, og brug din Autoritet for at bringe Tingen i Glid.

Dermed forpligter du endydermere, ſom ved ſaa meget andet, din gamle

Ven

d. 10 April 1826. A. Oehlenſchläger.

S. T.
Herr Etatsraad Collin!

Kiære Collin!

Jeg erfarede først i Gaar Aftes paa Theatret, at vi vare des frères rosauroix, (thi at du har dit Rose-Kors i Panden, og jeg mit paa Benet, kan ingen Forſkiel giøre) ellers var jeg kommet hen at ſee til dig. Et Brev til B. Bang underſkrev jeg paa din Begiæring i Aftes; formodenlig har du opſat det

og da beklager jeg dig, at du har maattet have den Uleilighed at gaae hans Kiøbenhavn saa opmærksom igiennem, som dertil behøvedes; imidlertid vil du ikke overbevise ham; saameget mere, som Manglerne — paa Interesse, virkelig Effect, osv. — i slige Stykker ere endnu mere til deres Fordømmelse, end de positive Feil, og ikke nær saa godt lade sig vise, — især til den, der ikke vil see, — som fornemme. Efter Brevet lod det, som han havde exciperet mod Censorernes Dom, som umotiveret, og du skal derfor have saameget mere Tak, at du tog vor Absent, skiøndt jeg beklager din Tid, hvortil du har saamegen værdigere og vigtigere Anvendelse*).

Stage fortalte mig i Gaar, at Folk sagde, han spilte efter mig i William Shakespeare**); jeg har nu seet ham alle fire Gange, og det er mig kiært at kunne erklære, at det er en nederdrægtig Løgn. Jeg hader, som du veed, denne Efteraben saa lidenskabelig, at det ikke er at formode, jeg vilde ynde den bedre, fordi den gik ud over mig selv; og desmere føler jeg mig forpligtet, lydelig at frikiænde ham i saa Henseende, hvorfor jeg og i Gaar Aftes sagde det til Rømeling, at han kunde bringe det videre, da det nok især er i hans Kredse — Hoffet og Theatret — det er ude at gaae.

Oehlenschlæger læste mig sit Stykke for i Søndags, og uagtet det ikke behager mig saa godt, som Amors Hævn, og uagtet det ikke fornøier mig, at den, der kan giøre Kunstværker, maa, for at lempe sig efter det — hvorom jeg tænker med Boyes Shakespeare — giøre Dukketøy, tvivler jeg dog ikke paa, at det, som Deien omkring en mozartsk Postei, vil glide ret godt; kun kunde jeg ikke begribe, hvorfra det hele

*) „Kjøbenhavn", et af Balthasar Bangs fletteste Lystspil, aftrykt i hans „Caprifolier".

**) som Vævermesteren Sincere.

var mig saa bekiændt, indtil jeg i Gaar blev bragt i Erindring, at det var fra Øen i Sydhavet, hvor jeg rigtignok ikke har opholdt mig saa længe og saa gierne, at jeg skulde huske meget derfra. Lev vel, god Bedring og god Taalmodighed, og hils alle dine fra

Bakkehuset d. 11 April 1826. Din

Rahbek.

Kiæreste Collin.

Undskyld at jeg har udsat det en Dags Tid længer end Lovtet var, at sende dig Flugten af Klosteret. Det var den dobbelte Afskrift og Indbindingens Skyld. Nu har Du derimod den Fordeel at kunne sætte to Exemplarer i Brug, hvorved Arbeidets Hurtighed meget lettes. — Det ene af disse Exemplarer forbeholder jeg mig forresten, for i sin Tid at lade Stykket trykke derefter, da jeg intet selv besidder mere.

Gud velsigne dig, sæt det nu strax i Arbeide, og lad ingen Dag gaae spilt, saa kan Stykket mageligt spilles. — Jeg har talt med Etatsraad Olsen, og han har lovet mig at giennemlæse Stykket strax den Dag han fik det. Og det er, saa vidt jeg veed, den største Vanskelighed hævet.

Jeg kommer i Dag eller Morgen og seer til dig; jeg har ikke vidst Du var syg, før for et Par Dage siden, den evige Regn har opholdet mig. Jeg haaber Du befinder Dig nu bedre, og snart fuldkommen vel.

Lev vel, kiære Ven, og bliv stedse ved at holde af

den 12 April 1826. din troe

A. Oehlenschlæger.

Igaar, kiæreſte Collin, fik jeg Flugten af Kloſteret med indlagte artige Linier fra Etatsraad Olſen. Stykket er altſaa antaget; og jeg beder dig ret inderligt, hvis det ogſaa har fundet Naade for dine Øine, at tage dig broderligt deraf.

Dette beſtaaer fornemmelig i, at ſørge for Rollernes hurtige Affkrivning, og ſaa for at det bliver ſat ſaa tidlig paa Maimaanedrepertoiret, ſom muligt, og ikke rokkes derfra.

Kbhvn. d. 18 April 1826. Din taknemmelige Ven
A. Oehlenſchlæger.

Bakkehuſet den 19 April 1826.

Profeſſor Oehlenſchlægers vakre Stykke, Flugten af Kloſteret, giver jeg med Fornøielſe mit Ja, overbeviiſt om, at det, i Følge med en mozartſk Muſik, vil være ſærdeles velkomment paa vor Skueplads.

K. L. Rahbek.

Jeg har tilligemed min Antagelſe tilſendt Hr. Forfatteren ovennævnte Stykke.

19 April 1826. G. H. Olſen.

Her, kiæreſte Collin, er endnu to Exemplarer. Du maae endelig befale, at der ingen andre, end Vedkommende, faae dem i Hænde.

Jeg har i Morges tidlig, ſaaſnart jeg fik dit Brev, været hos Zinck, trukket ham af Sengen hen til Looſe og paa Syngeſkolen. Nu har jeg, hvad jeg behøver, til de to Syngenummere, ſom man ønſker forandrede. Det ene er allerede

færdigt, det andet ſkal blive det i Eftermiddag, og imorgen Kl. 10 ſkal Zinck have alting færdig fra min Haand.

d. 7. Decbr. 1826.

Din

A. Oehlenſchlæger.

Høiſtærede Ven!

Det faldt mig først ind, da jeg gik fra Dem i Aftes, at den hele Mislighed med det Uovereensſtemmende i de ſkrevne Roller og den trykte Bog langt lettere kan hæves, end paa den Maade, jeg foreſlog. Souffleuren maa nemlig have det ſkrevne Exemplar at ſouffleure efter; saa ſtemmer alting overeens.

Smaaforandringerne i det Trykte ere af aldeles ingen Vigtighed — og i Syngenummerne er det aldeles nødvendigt at holde ſig til det Skrevne, for Muſikens Skyld; thi Roderne taale ikke den Smule Filen hiſt og her, ſom jeg har tilladt mig i Verſene, for Læsningens Skyld.

De indſeer ſelv, at naar det endnu ſkal være en Hemmelighed for Tilſkuerne, gaaer det ikke an at uddele trykte Exemplarer. Jeg haaber, at de ærede Skueſpillere og Skueſpillerinder altſaa ikke tage mig det ilde op, at jeg beder Enhver holde ſig til den ſkrevne Rolle. — Kun vilde De have den Godhed, efter Deres trykte Bog, Høiſtærede, at ſige Herr Zinck (Wiedenhof), hvor i Dialogen hans nye tilſatte Arie: Hulde, Tiden vil ſnart dig helbrede (Pag. 102) henhører.

Overbeviiſt om, at De, kiæreſte Herr Regiſſeur, og enhver af Skueſpillerſelſkabet, ſom har Rolle i mit Stykke, gierne

viſer mig den Hielp De kan, for ikke længe at ſtandſe Opførelſen, henlever jeg Alles og Deres

d. 8 Decbr. 1826. ærbødigſt hengivne
A. Oehlenſchlæger.

S. T.
Herr Regiſſeur Clauſen!

Jeg har i Morges, kiæreſte Collin, ſendt Zinck de to forandrede Syngenummere, ſaa der nu intet videre er i Veien fra den Side.

Her ſender jeg dig et Exemplar af en Prolog, ſom jeg ønſker at Nielſen maa fremſige i mit Navn til Flugten af Kloſteret. Da den er høiſt uſkyldig, ſaa haaber jeg at Cenſuren intet vil have derimod.

Jeg har tillige ſendt Nielſen et Exemplar og bedet ham fremſige Prologen, i Haab om, at dette Ønſke ikke nægtes mig af Directionen.

Undſkyld at Prologen ikke er pænere afſkreven, jeg ſender mit Exemplar for at ſpare Tid.

d. 10 Decbr. 1826.
Din hengivneſte
A. Oehlenſchlæger.

Jeg giver mig herved den Frihed at indſende mit Syngeſpil Flugten af Kloſteret til den kongelige Theaterdirection, ſaaledes ſom jeg har forkortet det til tre Akter, da det før var for langt og derved havde noget trættende.

Tillige beder jeg om at medfølgende Epilog maa blive fremſagt af Herr Roſenkilde, ſom Habakuk, de to Gange, ſom Stykket endnu bliver opført dennegang.

Directionen vilde meget forbinde mig, ved at lade Stykket spille igien i næste Uge, hvorved en Femtedeel af Indtægten tilfalder mig igien.

Kjøbenhavn den 14 Febr. 1827.

Allerærbødigst
A. Oehlenschlæger.

Til
Directionen for de kongelige Skuespil.

Undskyld, Deres Excellence, at jeg giver mig den ærbødige Frihed at bede Dem om at mit Syngespil Flugten af Klosteret maa blive opført i denne Uge, da nu Herr Zinck er kommen sig igien. Maaskee kunde det være paa Løverdag? Stykket har Deres Excellence allerede modtaget, forkortet til 3 Akter, tilligemed en Epilog, som Herr Rosenkilde gierne vil fremsige.

Jeg vilde ikke uleilige Deres Excellence med min Bøn hvis ikke Nødvendigheden drev mig, da jeg endnu skal have Femtedelen for to Forestillinger, og min Kasse er lænds!

Tillige beder jeg inderligt om at min Tragoedie maa blive opført i April, thi Mai er en altfor varm Maaned til Tragoedier.

Khavn den 26 Febr. 1827. Deres Excellences
ærbødigste
A. Oehlenschlæger.

Deres Excellence
Herr Overceremonimester v. Holstein,
Theaterchef, etc. etc.

Saa gierne jeg ønskede at opfylde Prof. Oehlenschlægers Ønske bliver dette vist ikke muelig, da Zinck ikke endnu

er saa vel, at han tør spille to Aftener efter hinanden i denne Kulde, og det maa være os meget magtpaaliggende at blive ferdig med Madlle Kainz.*)

ærb.

Holstein.

Til
Hr. Etatsraad Collin.

Baggesens Mindefest.

Dramatisk Prolog af J. C. Boye, opført den 15de Februar 1827.

Hermed Prologen til Baggesens Fest, hvilken (nemlig Prologen) jeg ønsker maa blive afskreven strax paa Theatercontoiret, saa at jeg kan faae mit eget Mskrpt. ud igjen, da jeg vil flikke og pynte paa det, for at det kan blive B. saa værdigt, som muligt, naar det udgaaer i Trykken.

Siig mig, hvad De synes om det, og om der er Noget, der behøver Forandring!

Søllerød 16 Jan. 1827.

Deres

C. Boye.

Hr. Etatsraad Collin!

Da dette Digt først er kommet i mine Hænder, tillade mine Herrer Colleger, at jeg derom og i den Anledning yttrer de første Ord.

---

*) En tydsk Skuespillerinde, som i Saisonen 1826—27 gav Gjæsteroller paa det kgl. Theater som Fru von Schlingen i „Die Wiener in Berlin" og som Emmeline i „Die Schweitzerfamilie".

I Henseende til Digtet selv har jeg ved den første Gjennemlæsning kun et Par Bemærkninger; — S. 5 hvor de tre baggesenske Digte skulle recitereres, finder jeg, at der imellem dem burde falde nogle Repliker, helst foranledigede ved det sidst Declamerede Indhold, maaskee ogsaa motiverende det Efterfølgende. — At jeg S. 6 maa bede om „Drengesværmen" ombyttet med et andet Udtryk, vil ingen fortænke mig i.

Digteren har kaldt det en Prolog. Af mere end een Grund tilraader jeg, at det bliver en Epilog; det maa slutte Festen. Men hvormed skal den begynde? Hvad skal gaae forud? Erik Eiegod er bestemt; Epilogen og Digtet vil vel medtage næsten en halv Time; kunde man nu paa en passende, hensigtsmæssig Maade udfylde den foregaaende 1½ Time, uden at bruge Er. Eieg., stemmede jeg derfor; Festen er allerede længe udsat, og Indstuderingen af Er. Eieg. vil let medtage 3 à 4 Uger; kunde man afholde Festen paa Baggesens Fødselsdag, den 15 Februar, var Udsættelsen derved paa en Maade forsvaret. Spørgsmaalet er kun, at finde en alvorlig, ikke trættende Underholdning i Forvejen. For Øieblikket vil intet tilstrækkeligt falde mig ind; thi blot Instrumental-Musik vil neppe underholde Pluraliteten af de Tilstedeværende.

d. 16 Januar 1827.

Collin.

To Gange har jeg med tiltagende Interesse læst medfølgende deilige Mindedigt, der bærer de umiskiændeligste Præg paa at det er: Sandheds Røst fra dybest Hierte. Kun byder min Pligt, som Censor, mig ikke blot at understøtte min Forgiængers Yttring angaaende Ordet Drengesværmen, men at bortkaste samtlige sex Linier, der kalde hine Ubehage-

ligheder kun alt for levende ihu, og let kunne vække en Gienklang af dem paa ny. Mine daværende Herrer Colleger ville erindre dem, med hvilken Indignation jeg i følgende Directionsmøde paaankede adskilligt da forefaldet; men om jeg end, hvad ikke ubetinget er Tilfældet, fristedes at giøre Digterens Ord til mine, maa vi dog erindre, hvor og med hvilken Bemyndigelse det siges, om vi end aldrig maatte finde Betænkelighed ved, at give Partiaand et kun alt for velkomment Tag at gribe fat i.*) Jeg gaaer endog saa vidt, at jeg ønsker, Digteren var at formaae til at forandre den smukke men vel ikke ubetinget sande Linie

Som Danmark først forgudet, siden glemte.

At der var de, der giorde det, er ustridigt; men de var sandelig ikke Danmark, og det bør ikke med Uret bære deres Brøde.**) Men var det end sandt, da maa ikke ved en Fest — som man vel kunde kalde zum ewigen Frieden! — det burde bringes i Erindring, og det er ikke derved man opfylder Dannerkongens landsfaderlige Villie at hædre Dannerværd og Danneraand.

den 17 Januar 1827.

K. L. Rahbek.

Efter at have nok engang læst dette smukke Poem, fandt jeg, at saafremt mine ovenstaaende Anmærkninger findes grundede, maaskee og den Linie i Afskedschoret Vi havde hans Hierte bedrøvet kunde trænge til Forandring,***) ligesom af dets sidste Linier er den første ikke classisk smuk i det Hele.†)

---

*) Disse Linier bortfaldt ogsaa.

**) Denne Strofe forandredes til „Ham, Folket først forgudet', Mængden glemte".

***) Forandret af Digteren til „(De havde hans Hjerte bedrøvet)!"

†) „Hvert Ord af hans deilige Stemme".

Tillige maa jeg erindre, at min Medcenſors Anmærkning angaaende de baggeſenſke Ovads umiddelbare Følge paa hinanden, ſaameget mere maa ønſkes i Betragtning, ſom den uſtridig vil give Digteren Leilighed endnu at ſtrøe et Par betydende Blomſter i den Hedengangnes Spor, hvorhos jeg vil tillade mig at nævne, om det ikke gav en behagelig Afvexling, om Emma her ſang Baggeſens Naar Børn ſig om mig klynge! maaſkee det ſmukkeſte, i det mindſte det hierteligſte af alle hans nyere Smaadigte*). Til Slutning være det mig, da jeg i Følge den mig forundte Dispenſation ikke har havt den Ære at deeltage i Directionens Raadſlagning desangaaende, ſom vor Litteraturs nuværende Subsenior, at frembære dens og Fædrelandets erkiendtlige og oprigtige Tak til mine ærede Colleger for denne Deres ærefulde Beſlutning.

Bakkeh. 18 Januar 1827. ærbødigſt

K. L. Rahbek.

Kiære Collin!

Fortryd ikke paa, at jeg uleiliger dig endnu eengang med vor Boyes særdeles ſmukke Mindedigt over Baggeſen. Min Cenſur hosligger, men foruden den har jeg eet og andet paa mit Hierte, ſom jeg heller, ligeſom jeg tænker og føler det, vil ſkrive dig, end veie mine Ord for at udtale dem halvt i en Cenſur, der løber Byen rundt, uden at jeg kan gaae ind og berigtige det.

1mo ſynes jeg overmaade godt om din Idee, at give Feſten Baggeſens Fødſelsdag, kun maaſkee med det lidet

*) Boye flettede ogſaa nogle Strofer ind mellem Recitationsnumrene, ligeſom ogſaa Emma efter Rahbeks Ønſke ſang det baggeſenſke Digt: „Naar Børn ſig om mig klynge.“

Amendement, at et Par Linier da i denne Anledning anbragtes i Epilogen selv; thi at det bliver en Epilog, derfor stemmer jeg af mange Aarsager paa det bestemteste, og bifalder jeg af samme Aarsag aldeles, at man ikke sinker det efter at faae Erik Ejegod frem, hvilket saa strax efter Geburtsdagsstykket ikke lader sig gjøre. Men kunde man ikke i det Sted give et af de nydelige Syngestykker han har oversat, Arrestanterne eller Adolph og Clara, og derpaa maaskee hans deilige Hymne: Vi love dig Gud i forenede Chor, og nu til Slutning Epilogen. Det er, som Du seer, intet Directionsforslag, men Veteranen Rahbeks Idee, som han meddeler Directeuren, sin Ven, overladende ham aldeles, hvad Brug han vil og kan gjøre deraf.

Secundo vil Du i min Censur see, at jeg ikke alene ønsker Ordet Drengestværm ombyttet med et andet, men samtlige sex Linier bort, o: ombyttede med fredeligere og Festen værdigere og passeligere. Min Mening kan ikke være mistænkelig; jeg vedgaaer, og havde, hvis ikke Pennen var af min Forgænger taget mig af Haanden, offenlig vedgaaet, at jeg i de 50 Aar, jeg har besøgt det danske Theater, aldrig har bivaanet noget harmeligere Optrin der, end Trylleharpens Udpibelse, uagtet jeg paa den Tid var, og havde Aarsag til at være, intet mindre end Baggesens Ven, og uagtet jeg da blot kiændte det Gadedrenge- og Pøbel-adfærd — fra begge Sider — hvortil jeg var Vidne, og ingenlunde det Volds- og Niddingsfærd, jeg siden erfoer. Men ustridig er det af de Ting, hvorved begge Parter vel maa ønske, og den upartiske æske et Dække, og som det vilde være ligesaa uklogt, som fra flere Sider uret at drage for Lyset i et Øieblik, da lidenskabelig Ubesindighed, for ikke at sige Ildesind, kun er altfor virksom.

Det rinder mig nu i Tanke, at der i Henseende til hans

ovennævnte Hymne tør gives Betænkeligheder, deels i det, den henvender ſig til Chr. VII, deels i andre nu forandrede Omſtændigheder; det var og kun en løſelig henkaſtet Idee, der mulig kunde lede til heldigere. Tu videas!

At jeg, uagtet dette Brev er privat ſkrevet til dig, aldeles giver det i din Vennehaand, at giøre, hvad Brug deraf Du maatte finde paſſeligt, heel eller deelviis, behøver jeg vel ikke at tilføye.

Bakkeh. 17 Januar 1827.

Din

Rahbek.

I Anledning af det qvindelige Chor, ſom i „Baggeſens Mindefeſt" ſkal træde frem i Sørgeklæder, er jeg bange for, at vi maa bære os ad, ſom en vis Theater-Entrepreneur, da han vilde give Emilie Galotti, og hans Elſkere begge vilde ſpille Appiani og ingen Prindſen. Han ſpurgte nemlig: „wer von Ihnen, meine Herrn, hat eine weiße caſimirne Hoſe?" „Ich!" ſvarede den ene; „Nun, ſo ſpielen Sie den Prinzen," beſtemte Entrepreneuren, „für Appiani habe ich einen Anzug." Anvendelſen et let gjort, thi ſorte Dameklæder er Garderobens ſvage Side. Tre à fire anſtændige kunne vi imidlertid ſkaffe, og naar nu de Øvrige ſelv kunne beſørge ſig klædte, ſaa vare vi hjulpne. Hvad er Deres Villie i denne Henſeende?

Ærbødigſt

Den 11. Febr. 1827. J. C. Ryge, Dr.

Etatsraad Olſen kom i Formiddag til mig og udlod ſig meget hæftig og bittert over at et Stykke af Oehlenſclæger

var valgt til Opførelse ved Baggesens Minde. — Jeg svarte ham at da Erik Eyegod ikke kunde gives havde vi fundet det rigtig at give en Tragoedie, og at Niels Ebbesen var først valgt, men at det formodentlig havde fundet Vanskeligheder og i det Sted havde man vel taget først nævnte. — Jeg sagde ham tillige at ieg ikke, (efter hvad Professor Oehlenslæger havde skrevet offentlig, og senere efter hans indsendte Epilog) fant det mindste anstødeligt i at give hans smukke Tragoedie*), men han var og blev vred, og gik fortørnet fra mig. Dette undlader jeg ikke at meddele, da han vel ogsaa kommer til Etatsraaden dermed.

den 14de Februar 1827.

ærb.

F. Holstein.

S. T.

Herr Etatsraad Collin.

Baggesens Minde.

Epilog af A. Oehlenschlæger, fremsagt af N. P. Nielsen den 15de Febr. 1827.

Fra det Øieblik af at Døden fuldkommen forsonede mig med salig Baggesen, har jeg ogsaa følet Drift til at plante en Blomst paa hans Grav; hvad jeg for det Meeste giorde, naar en udmærket Samtidig, der i Livet havde rørt mit Hierte, forud gik til Hvile.

Jeg indsender derfor medfølgende Digt til den kongelige Theaterdirection, med det Ønske, at det maa blive fremsagt

*) „Axel og Valborg".

ſom Epilog eller Prolog af Herr Nielſen, ved den Afdødes Feſt, hvis Directionen ſkulde finde det paſſende*).

Allerærbødigſt

A. Oehlenſchlæger.

Kiøbenhavn den 9 Febr. 1827.

Til

Directionen for de kongelige Skueſpil.

Vedlagte Digt af Oehlenſchlæger vil viſt være mine Herrer Colleger ligeſaa velkomment ſom mig.

Saavidt jeg ſtiønner er det nu rigtigſt, at Boyes Digt gives før Erik Eiegod, og dette ſom Epilog.

d. 10 Febr. 1827. ærb.

Collin.

D'Herr Prof. Rahbek og Etatsr. Olſen.

Jeg har med inderlig Deltagelſe læſt vedlagte Digt, men det forekommer mig, at det, ſom det kortere, bedre kunde tjene til en forberedende Indledning, end det længere af Hr. Boye, der ogſaa paa Grund af dets dramatiſke Form og Slutnings-choret vilde levne et dybere og varigere Indtryk. I alle Tilfælde er det ſkjønt, at vi nu baade have Prolog og Epilog.

G. H. Olſen.

d. 11 Febr. 1827.

NB. Boyes Digt begynder med den Forudſætning, at Baggeſen lever, derfor mener jeg, at det bør gaae forud.

Collin.

---

*) Oehlenſchlægers Epilog findes aftrykt i „Kjøbenhavnspoſten for 1827 Nr. 14.

Jeg har intet andet at tilføye, end det inderligſte Ønſke, at den varmeſte Tak maa i Fædrelandets, Litteraturens og Scenens Navn bevidnes den ædle Digter for hans uſigelig ſkiønne Mindeqvad, og endnu ſkiønnere Adfærd.

Bakkehuſet d. 11 Febr. 1827. ærb.

K. L. Rahbek.

Herr Burchhard og hans Familie.

Lyſtſpil i 5 Akter af Henrik Hertz, opført første Gang den 14de Marts 1827.

Af alle de Lyſtſpil, ſom i min Embedstid ved Theatret ere indſendte til Cenſur, finder jeg nævnte Stykke at være et af de bedſte. Naar Forfatteren vil følge min Medcenſors meget grundede Erindringer angaaende de bibelſke Sprog i 4 A. 9 Scene, foretage de fornødne Forandringer og iøvrigt renſe Sproget for nogle faa æſthetiſke Pletter, ſom jeg med en Blyant har betegnet, kan jeg ikke andet end anſee Stykket ſom meget antageligt.

Kbhvn. 26 Septbr. 1826. G. H. Olſen.

Scenen imellem Liſette og Jeremias er neſten Uanſtendig og utaalelig for Skuespillerinden.

Opløsning er flau, det vilde maaſke være mere Intereſſant om Scenerne paa Tøreloftet forkortedes og Burkhart ligeledes Overromplede ſine Børn i den forhen motiverede Prøve at han her godmodig tilgav alle og de unge Folk lovede at forlade de dramatiſke Galſkaber da de dog bør inſee at det ſmerter ham hvis de vedblive.

Nogle Forkortninger i det Heele var ønſkeligt.

(uden Datum.) (F. Holſtein.)

Syv militaire Piger.

Vaudeville i 1 Akt, overſat efter Angelys tydſke Bearbeidelſe af Francis, Armand og Théaulons franſke Original af J. L. Heiberg, opført første Gang den 5te April 1827.

Kjære Collin!

Hermed de 7 . . . . . i Uniform; at Stykket er for kiedeligt til at behage mig, kan du let begribe; jeg tvivler imidlertid ikke paa, at det vil blive antaget, overſat, og behage, ſom andensteds; ved at give mit Nei, har jeg giort min Pligt efter min Overbevisning; hver handler efter ſin.

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Tak for i Gaar! og mange glade 6te Januarier.

Din gamle

Rahbek.

(Januar 1827.)

S. T.

Hr. Etatsraad Collin!

R. og D. p. p. 28de Februar 1827.

Jeg har paa ny gjennemlæſt i Overſættelſen de 7 Piger i Uniform, og uagtet vor Medcenſors ſtrenge Dom, og trods den ſtore Smagsdommer Tieck*) finder jeg intet anſtødeligt, men, iſær med Hensyn paa Karnevals- eller Faſtelavnstiden meget morſomt og lunefuldt i dette Stykke. Det er imidlertid Pligt og Trang for mig at betroe min yngſte Hr. Medcenſor følgende:

*) Tieck, „Dramaturgiſche Blätter, Bd. 2: „Wie dieſe Langeweile unterhalten kann, begreife ich nicht; im franzöſiſchen Original finde ich auch, daß es nur einmal geſchieht, und wahrſcheinlich nur einen Augenblick. Wir Deutſche haben hierin unſer franzöſiſches Vorbild übertroffen, und machen dies zur Hauptſache.“

pag. 11 istedet for kongelig Moerskab ønskede jeg læst ridderlig.

— 4de Linie neden fra er et mig ulæseligt Ord overskrevet.

pag. 34 nederst: istedet for: at jeg omfavner Jer, ønskede jeg læst: at jeg giver hver især et hjerteligt Haandtryk.

- 36 er Oversættelsen nederst paa Siden rigtig?
- 38 i nederste Linie Skue er, synes mig, et upassende Udtryk, bedre maaskee smage.
- 46 hvor Sophie stødes ind i Fængselstaarnet, er dette vel et fra de øvrige Arrestanters Lokal fraskilt Sted?

I øvrigt begriber jeg ikke, at Holbergs de fleste Stykker skulle være uskyldige i Hensende til Anstændighed og Ærbarhed, og at dette Karnevalsstykke, udsprunget fra et Land, hvor Anstændighed paa Scenen holdes høit i Ære, og hvor man finder Dyveke stridende mod Ærbarhed, skulde kunne forarge andre end Gaasehovederne. Jeg ønsker kun nu, at Stykket snart kunde gaa, hvilket jeg vil overlade de 2de meest executive Herrer Directeurer.

Ærb.

Olsen.

Erik den Syvende, Konge af Danmark.

Sørgespil i 5 Akter af C. J. Boye, opført første Gang den 28 April 1827.

Erik den syvende, Sørgespil i fem Acter. Dette er — Samsøes iberegnet — den fjerde om ikke den femte Bearbei-

delſe af dette Æmne, deels under Navn af Erik Glipping, deels af Marſk Stig, jeg kjender, og da ingen af disſe har været heldig, har man vel Føie at antage, at der i ſelve Æmnet maa være en Radicallyde, ſom ikke er at afhjelpe. Undertegnede, der ved at erfare, at dette Stykke var fra den ubenævnte Forfatter af „Kong Sigurd", tog det med ikke ringe Forventninger og med de bedſte Ønſker ihænde, maa tilſtaae, at det i Henſeende til ſand dramatiſk Interesſe forekom ham endnu under ſin ældre Broder; hvortil næſt den neppe heldige Forandring, at Marſk Stig er her en blot ærgjærrig Kongemorder, der ikke engang har en utilgivelig Fornærmelſe at hævne, ogſaa de mangfoldige mellem uædle Biperſoner forefaldende lidet interesſerende Scener bidrage, ſom det da og har det til fælles med næſten alle vore nyeſte Sørgeſpil, at der ingen ſelvſtændig Handling eller Plan findes, ſaa at dets fordeelagtigſte Side er det ſmukke Sprog, der dog er mere rhetoriſk end pathetiſk. Jeg vover altſaa ikke at ſpaae det den Lykke paa Skuepladſen, jeg af Hjertet vilde ønſke det, ſom et Værk af en umiskjændeligen aandfuld Digter.

Bakkehuſet den 2 Juni 1826. K. L. Rahbek.

Til Afbenyttelſe for Theatercomptoiret fremſendes: Erik den 7de, med Prof. Rahbeks Cenſur. — Gjerne ønſkede jeg, at Hr. Etatsraad Collin vilde blade lidt i dette Stykke, da det ellers vil paaligge mig ſenere at gjennemlæſe det. — Iøvrigt tvivler jeg meget paa, at det vil befindes antageligt.

(uden Datum.) G. H. Olſen.

Hr. Etatsraad Olſen har ſkriftligen yttret det Ønſke,

„at jeg vilde blade lidt i dette Stykke, da det ellers vilde paaligge ham, ſenere at gjennemlæſe det.“ Jeg paategner derfor min Mening derom. Stykket er for godt til at forkaſtes, og vil ſandſynligviis finde ſamme Modtagelſe paa Skuepladſen ſom de fleſte andre Sørgeſpil i den ſidſte halve Snees Aar.

1826. Juli 30.

Collin.

Hermed enig.

den 1 Auguſt 1826.

Rahbek.

Det er min ærbødige Anmodning til Directionen, at mit Sørgeſpil, Erik den 7de, ikke maa blive opført tiere i indeværende Saiſon, da det ellers virkelig kunde gaae i Opfyldelſe, at det blev af Sommerheden fortrængt for ſtedſe af Skuepladſen; hvorimod det da naturligviis er mit Ønſke, at det maa blive opført næſte Theaterſaiſon paa en ſaadan Tid, at det er rimeligt det vil finde Tilſkuere. — Det er tillige mit Ønſke, at den mig tilkommende Indtægt for de Aftener, paa hvilke det er ſpillet, maa blive mig udbetalt ſtrax.

At denne min ærbødige Anmodning ikke bliver mig nægtet, haaber jeg ſaa meget mere, ſom det formodentlig bliver den ſidſte Gang, jeg faaer Anledning til at udbede mig nogen Tjeneſte af den nuværende Theaterdirection. — At mit Sørgeſpil, Kong Sigurd, uagtet det Bifald, hvormed det blev modtaget, ikke er fundet værdigt at gives i denne Saiſon, ſaavelſom at Erik den 7de, uagtet det var den eneſte antagne originale Tragoedie, Directionen havde liggende ved Saiſonens Begyndelſe, — ei kunde opføres, før der var Udſigt til at faae den henlagt af Mangel paa Tilſkuere — dette beviſer

mig nokſom, at jeg handler bedſt i at opgive for det første mit Forfatterſkab for den danſke Skueplads. Tungt er det rigtignok at maatte vige Pladſen for Drengeløier og Fjælle-bodsſpas; men man lærer at finde ſig i ſaameget her i Verden.

Ærbødigſt

Forfatteren af Sørgeſpillet Erik den 7de.

Kjøbenhavn d. 20de Mai 1827.

Indeni Brevet havde Kammerherre Holſtein paa en Lap Papir ſkrevet Følgende til Etatsraad Collin:

Det var viſt tienlig for denne Forfatter, om han tillige med hans Honorar fik et kiølende Pulver.

Venſkabeligſt

F. Holſtein.

Et Eventyr i Roſenborg Have.

Operette i 1 Akt af J. L. Heiberg, Muſik af Weyſe, opført Gang den 26de Mai 1827.

Kjøbenhavn den 10de Auguſt 1826.

Hr. Etatsraad!

Hermed har jeg den Ære at overſende Dem det lille Syngeſtykke. Naar De har bladet det igjennem, vilde De maaſkee være af den Godhed at indſende det til Cenſur, ſamt derhos bemærke, at Prof. Weyſe har paataget ſig at compo-nere det, men at han ønſker, at Stykket, efter paſſeret Cen-ſur, maa blive ſendt fra Theater-Directionen directe til ham

ſelv, eller ogſaa til mig, uden Marſchallens Mellemkomſt i denne Sag.

Ærbødigſt

J. L. Heiberg.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Et Eventyr i Roſenborg Hauge, Syngeſpil i een Act.

En ganſke ſnorrig dramatiſk Bagatelle, ſom oplivet med god Muſik og liveligt Spil upaatvivlelig vil more, og ſom ſynes at kunne giøre Regning paa begge Dele. Maaſkee havde imidlertid Forf. giort vel i at dele det i to Acter. De A. Riim S. 49, ſom Dera*), er under en ſaa øvet og hændig Verſificators Værdighed. Stykket giver jeg i øvrigt med Fornøielſe min Stemme.

Rahbek.

den 12te Auguſt 1826.

Kjære Collin!

Hermed Eventyret i Roſenborghauge, ſom jeg har ſkyndt mig at læſe og ſende, da der maa iles dermed for visſe Aarſagers Skyld, hvis det ſkal blive componeret, copieret og indſtuderet, ſaa Theatret og Forfatteren kan faae Nytte deraf denne Vinter. Jeg havde efter ældre Ideer ønſket, at Perſonerne ikke hedde Humlegaard, Vinter og Sommer;

---

*) 4de Scene. Humlegaard: (læſende) Ha ha ha ha ha ha!
Vinter: Hvordan? De leer dera?

men det ſidſte forekommer mig inhærerende. Altſaa — lad gaae!

Bakkehuſets Herrer og Damer hilſe det ſpanſke Huſes venſkabeligſt.

Din

Rahbek.

I Haſt den 13de Auguſt 1826.

De Uadſkillelige.

Vaudeville i 1 Akt af J. L. Heiberg, opført 1ſte Gang d. 11te Juni 1827.

Da jeg finder Vaudevillen de Uadſkillelige tom, flau og kiedſommelig, har jeg intet Kald til at give den mit Ja; ſom jeg da overalt er indkeed af den tre Gange opkogte Suppe paa Poul Møllers Pølſepind, men da jeg finder det høiſt ſandſynligt, at man ved de nymodens Hautsgouts vil vide at give den Smag paa Skuepladſen, og jeg fra Sædelighedens og Sømmelighedens Side intet mod denne Vaudeville har at indvende, kan jeg intet have mod at overſtemmes af Cenſorernes Majoritet.

d. 1 Juni 1827.

Rahbek.

Stykkets Keedſommelighed vedkommer ikke os, da det ei ſkal gives for Theaterkaſſens Regning*). Mod dets Opførelſe kan intet indvendes.

Collin.

---

*) „De Uadſkillelige" blev opført ved de af Forfatteren, Roſenkilde og L. Zinck arrangerede Sommerforeſtillinger.

Jeg indſeer heller ikke, at noget kan indvendes mod ommeldte Vaudevilles Opførelſe til privat Brug, naar den reſpective Direction finder det lønnende, da, ſom Prof. Rahbek ſelv tilſtaaer, intet uſædeligt eller uſømmeligt deri forekommer. Derimod kan jeg ikke andet end finde det helt beſynderligt, at den flyvende Poſt ei alene anſætter de Uadſkillelige til Opførelſe d. 11te, men to mig ubekjendte Stykker til Torsdagen 14de Junii.

G. H. Olſen.

Kjærligheds Dromme.

Vaudeville i 2 Akter af Scribe og Delavigne, overſat af J. L. Heiberg, opført første Gang den 9 Juli 1827.

Dette ſmukke Stykke giver jeg ubetinget mit Ja.

1827. Juni 17.

Collin.

Dette uſigelig nydelige Stykke glæder jeg mig til at ſee, iſær da vi i Mad. Wexſchall have en Erneſtine, der kan give denne vanſkelige Rolle med al den Delicateſſe og al den Ynde, den fordrer.

1827. Juni 18.

Rahbek.

Aldeles enig med mine Herrer Medcenſorer.

20 Juni 27.

G. H. Olſen.

Atteſtats og Forlovelſe.

Vaudeville i 1 Akt af N. C. Bjerring, opført første Gang den 23 Juli 1827.

Uden at tale om enkelte Scener, f. Ex. Pigen Liſes ſmudſige Selvbekjendelſe, de hyppige Udfald iſær mod orthodoxe Præſter oſv., vrimler dette Stykke af ſaa meget andet misligt Stof, hvorved Theaterdirectionen let kunde udſætte ſig for flere Autoriteters billige Anker, at jeg paa ingen Maade kan tilraade dets Antagelſe.

Kbh. 5 Septbr. 1826.

G. H. Olſen.

Efterat Vaudevillen var omarbeidet af Forfatteren, indſendtes den atter til Cenſur.

Bakkehuſet, den 22 Sept. 1826.

Forfatteren af Atteſtats og Forlovelſe har været hos mig, for at bede mig tilkiændegive dig, at, da Scenerne Kongens Livcorps vedrørende gaae ud — ſom egentlig var de, jeg havde officiel Indſigelſe imod —, og han desuden har viiſt ſig ualmindelig eſtergivende mod mine øvrige Ønſker angaaende de Steder, jeg ikke fandt egnede for Scenen, kan jeg ikke have det mindſte mod dette Stykkes Antagelſe. Jeg tilføyer, at det af ſamtlige indkomne Vaudeviller, — naturligviis Roſenkildes vakre Vennernes Feſt undtagen, men der da og har den honette Ambition ikke at ville hedde Vaudeville, — er det den, ſom jeg mindſt vilde troe at kunne nægte min Stemme, da den blot indeholder godmodig ingen fornærmende Spøg.

Min ærbødigſte og forbindtligſte Hilſen til D. H. H. Meddirecteurer.

Rahbek.

Hr. Etatsraad, Theaterdirecteur Collin.
Ridder og Dannebrogsmand.

Nærværende Vaudeville, Atteſtats og Forlovelſe, har efter mine Tanker vundet ſærdeles meget ved de dermed foretagne Forandringer, og har jeg nu aldeles ingen Aarſag til at nægte den min Stemme. Et Par Smaaideer, ſom jeg ved den gjentagne Læsning har faaet, forbeholder jeg mig at meddele Forfatteren ſelv, da de ikke ere af den Bethydenhed, at de ved Antagelſen eller Afviisningen kunne komme i Betragtning.

d. 1 Oktob. 1826.

K. L. Rahbek.

Uagtet min Medcenſor finder ovennævnte Vaudeville i ſin forandrede Skikkelſe antagelig, kan jeg dog ikke give den min Stemme. At enkelt Mand tydeligere er paapeget, at Præſter ere ſtillede i et foragteligt Lys, at Orthodoxie og overhovedet religioſe Materier gives til Priis for en Mængde af høiſt ucompetente Dommere, at den Melodie, ſom iſær gjør Vaudevillen „Kong Salomons“ Lykke, her atter fremdrages, at Sted og Tid ſaa jævnligen labes ubeſtemt, at Nanchs Kjærlighed er ſaa flet motiveret, og at ſaavel Grundideen, ſom ſelve Intriguen er ſaa lidet pirrende, alt dette tilſammentaget kan ikke andet end afſkrække mig fra at antage et Stykke, ſom efter min Formening vilde ved Opførelſen drage mere end een ubehagelig Følge efter ſig. Om Forfatteren ved ny For-

andring kan give denne Vaudeville en større Grad af Interesse i Forening med en total Lutring for alle Misligheder, veed jeg ikke; jeg har mundtligen sagt ham mine Tanker derom, og troer saaledes, at jeg ikke her behøver at indlade mig i større Detail.

Kbhvn. 4 Oktober 1826.

G. H. Olsen.

Atter maatte Forfatteren tage Vaudevillen under Omarbeidelse, og atter sendtes den til Censur.

At dette Stykke opføres ved Sommerskuespillernes Forestillinger, derimod har jeg intet at erindre; dog maatte det Indcirklede S. 51 og 52 forandres; den Samtale kan let falde til det Gemene, og det gjør Stykket ikke interessantere, at Pigen er tvetydig; Udtrykkene om den danske Jurist, lumpen, dum som Fanden ønskede jeg udeladte og formildede.

1827 Juni 4.

Collin.

Med Ovenstaaende er jeg aldeles enig, i Følge, hvad jeg af Lessing fra tidlige Aar har lært og indpræget mig: Skuepladsen skal Ingen forarge, hvo det saa er; jeg vilde endog ønske, at man kunde forebygge al Tagen Forargelse; og har jeg paa denne Grund meddeelt Forf. min Utilfredshed med, at Pedellen er kommet til at hedde Trop, da af alt Forargeligt Personligheder paa Theatret forekomme mig det Allerforargeligste. Ogsaa Stedet om den danske Jurist maa jeg paa samme Grund ønske bort; er end placere bonis quam plurimis ikke mere Theatrets Valgsprog,

bør dog minime multos lædere ſtedſe blive det. Da jeg i øvrigt har i ſin Tid ſtemt for Stykkets Antagelſe, troer jeg ikke her at behøve at ſtemme ved en mindre Anledning paa ny.

d. 5 Juni 1827.

Rahbek.

Da begge mine Herrer Medcenſorer have antaget ovenmeldte Stykke, behøves min Stemme ikke til dets Antagelſe. Imidlertid maa jeg, endog i Medhold af Hr. Profeſſor Rahbeks Leſſingſke og egne Ytringer, paa det indſtændigſte proteſtere mod det Sted p. 49: „Har De nogenſinde hørt, at en Præſt har eftergivet det Mindſte af ſine Rettigheder", p. 56: „Derſom Poulſen ikke kan tømme en Flaſke Viin, hvad Tid paa Dagen det ſkal være, bliver han aldrig Præſtekjolen værdig," ibidem hele Drikkeſangen: „En Præſt ved Flaſken holder Stand" etc. p. 87 den hele Paſſage, udſkreven efter Grundtvigs Ytringer i hans første Skrift mod Clauſen. Det uſammenhængende, det uſandſynlige, det fortegnede hiſt og her i Stykket taler jeg ikke om, men det forargelige, det perſonlige, iſær mod geiſtlig Stand, og geiſtlig Mand, er det min Pligt i det mindſte at gjøre opmærkſom paa, om end min Proteſt ikke ſkulde blive gjeldende. At jeg desuden albeles bifalder mine Herrer Medcenſorers Bemærkninger med andre Steder i Stykket, behøver jeg ikke at tilføie.

Kbhvn. 7 Juni 1827.

Olſen.

Hyrdedrengen.

Idyl i 1 Akt af Nicolai Søetoft, opført første Gang den 3 Septbr. 1827.

Hermed har jeg den Ære at indsende den mig i Gaar ved en Skuespiller af mine Venner*) paa den ubenævnte og mig aldeles ukiændte Forfatters Vegne tilstillede dramatiske Idylle Hyrdedrengen, en Fortsættelse af den vakre oehlenschlægerske Idylle af dette Navn, og sin ældre Navne værdig. Jeg har læst den med usigelig Rørelse, og tvivler ikke paa, at hver, der har den Lykke at være Fader, maa endnu inderligere bevæges derved. Det kunde imidlertid være, at de, der ikke græde saa gierne, som jeg, torde finde den smertelige Spænding for langvarig, og at andre ømmere Hierter turde igien finde Ofringsideen for grusom.

Skulde midlertid min ærede Medcensor finde, som jeg, Stykket værdigt at antages, og skulde Directionen bestemme det til Opførelse, tillader jeg mig at ønske mig det nok engang tilsendt, for at læse det paa ny, og giennem Indlevereren brevveksle med den fraværende Forfatter angaaende, hvad deri maatte ønskes forandret og forkortet. Jeg udbeder mig derfor, at min ærede Medcensor, efter at have læst Stykket, og derover afgivet sin Censur, vilde, tillige med disse, forelægge in pleno denne min Skrivelse.

Bakkeh. d. 5 Dec. 1826.

ærbødigst

Rahbek.

Hr. Etatsraad G. H. Olsen.

---

*) J. Liebe.

Endſkiønt jeg ogſaa med megen Deeltagelſe har læſt denne Idyl: „Hyrdedrengen“, har den dog ikke rørt mig til Taarer, da dog det Rørende blandt de 4 æſthetiſke Hovedſtoffer er mig det kjæreſte. Deels Sammenligningen med den Øhlenſchlægerſke Hyrdedreng, deels det Overſpændte i ſaavel Sønnens ſom Faderens Beredvillighed til det fortvivlede Selvoffer, ſom endog medfører, foruden Uſandſynligheden, den modbydelige Foreſtilling at tjene til Føde for ſine kjæreſte Familielemmer, og endelig det næſten ubegribelige i Gemſens Nedſtyrtning, og Reinalds vidunderlige Fremtrængen gjennem uhyre og uveiſomme Sneemaſſer til Hytten ſyſſelſatte ſaa meget min Fantaſie, og anſpændte ſaa meget min Foreſtillingsevne, at Følelſen ſvækkedes under Beſtræbelſen at finde alt dette ſandſynligt. Imidlertid finder jeg Stykket ſærdeles antageligt.

Khvn. d. 3 Januar 1827.

G. H. Olſen.

Herved har jeg den Ære at overſende den høikongelige Theaterdirection den mig tilſtillede nye Afſkrift af Fortſættelſen af Oehlenſchlægers ſkiønne Idylle Hyrdedrengen, forandret tildeels med Hensyn til de i Cenſuren giorte Anmærkninger. Jeg har giennemlæſt det med ny og forøget Interesſe, og vilde af Hiertet ønſket det, ikke at være kommet i nærværende Utid. Den ubenævnte Forfatter har indſkudt en ny Scene, S. 33, hvorom han i et mig meddeelt Brev til den Ven, fra hvem Stykket er mig leveret, ſkriver: „Denne Scene, haaber jeg, ikke vil ſkade; er Profeſſoren af en anden Mening, da kan den betragtes ſom aldeles borte, og Stykket gaaer derpaa ſin Gang.“ Da jeg naturligviis under nærværende Omſtændigheder ikke kan modtage den Ære at være Voldgiftsmand,

maa jeg overlade mine Herrer Medcenſorer denne Sags Afgiørelſe, og blot tilføye, at i Følge Forf.'s Brev et tredie Stykke, ſom Fortſættelſe, kan ventes fra ham, og at han af den Aarſag underſkriver ſig Forf. til St. Peders Uhr, under hvilken Benævnelſe jeg altſaa formoder, han maa ønſke, i fornødent Tilfælde, nærværende Stykke angaaende, at tilſkrives.

d. 6 April 1827.

ærbødigſt

Rahbek.

Jeg mindes ikke de Rettelſer og Forbedringer, jeg tillod mig at foreſlaae ved min første Cenſur af ovennævnte Idyll; dog ſynes mig at den nærværende har meget vundet; ved at antage den ſkulde jeg dog tilraade at den ikke blev opført forinden Forfatteren har indleveret den, efter Hr. Prof. Rahbeks Ytring, lovede Fortſættelſe, hvilket vel og bør tilkjendegives Forf. til St. Peders Uhr.

14 Apr. 1827.

G. H. Olſen.

Kiære Collin!

Da Forf. af Hyrdedrengen Nr. 2 ikke har nævnet ſig for mig, og da han, hvis det er den, jeg giætter paa, maaſkee ikke gierne vilde ſee ſit jus proponendi i mine Hænder, ſaameget mindre, ſom han ſkal have ymtet om en forandret Rollebeſætning, fortryder du ikke paa, at jeg har henvendt mig til Liebe, der har været Mellemmand mellem os dette Stykke angaaende, for at erfare Forfatterens Ønſker. Jeg er desuden ſaa fremmed for det yngre Perſonale, ſom her tilbeels

maa komme i Betragtning, at jeg ikke kiender dem, om jeg faldt over dem, og ſtod altſaa Fare for, at tage galt Maal, til Fritz og Liesli i det mindſte. Jeg har imidlertid bedet Liebe ſaafnart muligt ſkaffe mig Vedkommendes Tanker, og haaber altſaa at kunne indſende Forſlag førſt i næſte Uge, til hvilken Tid jeg og maa udbede mig Friſt ved Cenſuren over det mig ſidſt tilſendte overſkouſke overſatte Stykke*), da jeg i denne Uge, ligeſom Herman v. Bremen, ikke taler andet end Latin, indtil jeg har faaet min Afſkeedstale fra Halſen.

Bakkeh. d. 11 Juni 1827.

Din

Rahbek.

Hr.
Etatsraad Ridder Collin.

Til den høikongelige Theaterdirection!

I Følge Directionens hædrende Anmodning om Forſlag til Rollebeſætning i Idyllen Hyrdedrengen, har jeg troet gjennem ſamme Mellemmand, ved hvem Stykket var mig tilſtillet, at burde henvende mig til den ubenævnte Forfatter, hvis Ønſker her forekom mig at maatte ſærdeles komme i Betragtning, og er mig da fra ham tilhændekommet en Skrivelſe af 12 Juni, hvori han foreſlaaer følgende Beſætning:

Verner	Hr. Doctor Ryge.
Karoline . . .	Mad. Heger.
Frits	Jfr. Pätges.
Babli.	Mad. Anderſen.

---

*) Rimeligvis Cobbs Lyſtſpil „Vareſer tilleie paa førſte Sal.“

Reinald . . . Hr. Liebe.
Auguſtin . . . Hr. Holm.
Liesli . . . . . lille Fredſtrup.

hvilken Indſtilling jeg ſaameget mindre tager i Betænkning at giøre til min, da jeg erindrer med Fornøielſe oftere at have ſeet de foreſlagne fem Voxne deri, og da det meget Godt, jeg hører og læſer om den mig libet bekiendte Ifr. Pätges, giver mig Føie at troe, Forfatterens Valg ogſaa her vil have været heldigt*).

Det mig tilſendte Stykke, Hyrdedrengen, giør jeg mig herved den Ære at lade følge tilbage.

Bakkehuſet den 15 Junii 1827.

ærbødigſt

Rahbek.

Aviſaverlen.

Vaudeville i 1 Akt efter det Franſke af Th. Overſkou, opført den 8de Oktobr. 1827.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Kjøbenhavn den 27de Marts 1826.

Da De har ſendt mig Skuesp. Overſkous „Kysſet“**), tillader jeg mig at ſende Dem det tilbage tilligemed min Cenſur, med Anmodning om, at De gunſtigen ville lade Hr. Profeſſor Rahbek det tilſtille ſaaſnart muligt. Ogſaa er jeg

---

*) Søetofts Idyl opførtes med den ovenanførte Rollebeſætning, men oplevede kun to Foreſtillinger.

**) Dette var Stykkets oprindelige Titel.

saa fri at minde Dem om Deres gode Løfte at concipere eller lade concipere et Svar til Hr. de Bang i Anledning af hans ikke-antagne „Kjøbenhavn". Han har paa ny tilskrevet mig et meget venskabeligt Brev, fuldt af Haab om Stykkets ubetingede Antagelse, og jeg er for meget hans Ven for, paa en Tid da han til sin Søns Confirmation snart agter sig hid, at ville saare hans Egenkjærlighed ved et privat Svar.

Ærb.

G. H. Olsen.

„Kysset".

„Syngespil i 1 Act til Musik af forskjell. Componister" (af Skuesk. Overskou).

Uagtet Titelen ikke behager mig, har jeg dog med Fornøielse læst denne erotiske Vaudeville, da Sangene (især den pag. 40 & 41) ere meget vakre, og det Hele ved en heldig Rollebesætning og et delikat Spil, forenet med særdeles skjønne Melodier, neppe vil kunne forfeile Mængdens Bifald. Med en Blyant har jeg antydet nogle faa Rettelser jeg ønskede anbragte. Den hele Scene med Vexelen er maaskee deels for umotiveret, deels med Hensyn til Udtrykket selv for høilærdt for de spillende Personer. Forstaaeligere vilde vel Ordet: „Anvisning" eller „Forskrivning" være. Kysseſcenen pag. 17 burde vel og motiveres med lidt mere Delikatesse. I øvrigt er det vanskeligt at forudsige hvad Lykke en slig Florianſk Vaudeville efter saa mange forudgangne Burleske vil gjøre; men jeg for min Deel vilde anſee det for saare haardt mod Forfatteren efter saa mange i Gehalt ringere ikke at antage nærværende. Jeg giver det altsaa mit Ja.

Kjøb. 27 Marts 1826.

G. H. Olsen.

Mod denne Vaudevilles Antagelse har jeg intet at indvende.

Rahbek.

Bakkehuset, den 28de Martii 1826.

Hugo og Adelheid.

Syngestykke i 3 Akter af C. J. Boye, Musiken af Kuhlau, opført første Gang den 29de Okt. 1827.

Til de Herrer Theater-Censorer.

Dersom det medfølgende Stykke: Hugo og Adelheid, som tildeels allerede er D'Herr. bekjendt, vinder Deres Bifald, ønskede Forfatteren det tilstillet Overhofmarskallen, for af ham at sendes til Componisten.

den 23 May 1825.

ærbødigst

Collin.

Undertegnede har med Fornøielse læst dette poetisk smukke og dramatisk interessante Syngespil, og seet de uvæsentlige Anmærkninger benyttede, han ved første partielle Meddelelse havde troet at finde Føie til at gjøre. Han vil fra sin Side meget ønske, at see det, naar det ligeledes vinder hans Medcensors Bifald, tilstillet Overhofmarchallen, at det kan blive ledsaget af en Komposition, der er den deilige lyriske Text værdig.

Bakkehuset d. 24 Maj 1825.

ærbødigst

K. L. Rahbek.

Jeg underſkriver med Fornøielſe min Medcenſors Dom. Nogle, for det meſte ubetydelige Anmærkninger ſkal jeg meddele Forfatteren ved Leilighed, om han maatte ønſke dem.

Kjøbenhavn d. 26 Mai 1825.

G. H. Olſen.

Derſom Hugo i Syngeſtykket ikke ſkulde lade ſig gribe, ſom Ransmand, ſaa: bortfaldt ganſke det Heroiſke i hans Karacteer, og han blev en almindelig lapſet Dreng, ſom aldeles ingen Interesſe kunde vække;
bleve alle de comiſke Scener med Tyvene til ingen Nytte, da det jo er Savnet af Pengene og det opbrudte Bindue, der bringe Gerhold til at lade Hugo fængſle;
maatte hver Scene og hver Replik i hele ſidſte Act aldeles omarbeides, naar der ikke ſkulde blive Urimelighed paa Urimelighed; det ſidſte tillader min Forfatter-Samvittighed mig ikke, og til det første har jeg aldeles ikke Tid.

Naar nu hertil kommer: at de Hugos Ord, hvori han beſlutter at fortie den ſande Grund til ſit Komme, bliver, efter Kuhlaus Ønſke, Recitativ; og at den raſke, afvexlende Handling ikke vil give Tid til ubehagelige Reflexioner, (om disſe forreſten ſkulde opſtaae under Opførelſen, hvorom jeg dog tvivler meget), over at Hugos Kjærlighed beſtaaer den ſtærkeſte Prøve, en ridderlig Yngling kunde udſættes for — ſaa indſeer jeg ingen Grund til, ſaalidt ſom Mulighed af at foretage ovenanførte Forandring. Var det et nys forfærdiget Arbeide, da vilde jeg troe at min Mening herom kunde være urigtig; men efterat der er forløbet et Par Aar ſiden jeg ſkrev

det, kan jeg dømme ligesaa upartisk derom, som nogen Fremmed; og jeg torde vædde med H. Ex. hvormeget han lyster, at Ideen, som jeg ikke kan give Slip paa, aldeles ingen ubehagelig Virkning vil, eller kan gjøre.

Skulde, forresten, H. Ex. af ovenmeldte Grunde ikke finde det passende til Dronningens Fødselsdag, faaer han lade opføre et andet — jeg er ikke forlegen for Æren i den Henseende, naar det skal skee med Opoffrelse af min Smule Poet-Navn.

Deres

Søllerød d. 11 Julii 1827.

C. J. Boye.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Væringerne i Miklagard.

Sørgespil i 5 Akter af A. Oehlenschlæger, opført første Gang den 17de Novbr. 1827.

Hermed tager jeg mig den Frihed at indsende mit nyt Sørgespil, Væringerne i Miklagard, til den Kongelige Theaterdirection, med Ønske om, at Stykket maatte opføres endnu i Vinter, hvis det skulde finde Bifald. Forslag til Rollebesætning følger i Registeret paa Personerne. Choret, som Pigerne synge med Maria, og Marias Harpesang ere digtede til alt componerte Melodier. Væringernes Sang har alt en Musiker, efter mit Skjønnende, heldig componeret*). Til Musiken i Haralds Drøm kan bruges en smuk Haydnsk Adagio. En Sørgemarsch for Væringerne i femte Akt bliver altsaa kun

*) Peter Jensen.

endnu at componere. Et Par Decorationer og de udskaarne Billeder af nogle græske Statuer maatte vel ogsaa endnu forfærdiges.

Kiøbenhavn den 24 Novbr. 1826.

Allerærbødigst

A. Oehlenschlæger.

Til

Directionen for de Kongelige Skuespil.

Med sand Fornøielse og livelig Interesse har jeg gjennemlæst denne Tragedie, og der kan vel aldeles ingen Tvivl være om dens Antageligheb. Heller ikke agter jeg derom at fremsætte mindste Betænkelighed. Imidlertid da min ærede Medcensor er Forfatterens Svoger, og nærmere Ven, tillader jeg mig følgende Bemærkninger, om han, min Medcensor, skulde finde, at de ere grundede, og altsaa i fælles Navn være passende at bringe i Erindring.

1) De Steder, p. 148 og 157 hvor Jesus og den Korsfæstede nævnes, burde vel for de Svages Skyld modificeres.
2) At Marie dolkmyrdes hører til det tragiske, men at Zoe slipper med at flygte er vel ikke nok for den poetiske Retfærdighed.
3) Da Sujettet er reent norsk, synes mig at den idelige Sammenføjen af danske, norske, p. 6, 32 o.s.v., hvor der tales om Varenger, eller Væringer, smager for meget af en affecteret Patriotisme.
4) De mange byzantinske Værdigheds Navne, f. Ex. Hyperætriarch, Protovestiæren, Sebastokrator, Panhyperſebastos, Akolyth, etc. etc.

burde vel ved korte Noter under Texten have en forklarende Overſættelſe.

5) Adſkillige ſmaa Ucorrectheder, iſær ved geographiſke Navne, burde vel berigtiges.

6) Endelig forekommer det mig, ſom Marias ſidſte Ord om Grækerne ere ſaa politiſke, at deels Diplomatiken kunde finde dem anſtødelige, deels ogſaa den æſthetiſke Medynk ved Marias Liig let kunde tabe ſig i en kosmopolitiſk Enthuſiasme.

Ved Rollebeſætningen finder jeg ogſaa, at et NB. kunde anbringes, iſær i Henſeende til Zoes Fremſtillerinde.

Khvn. 30 Nov. 1826.

G. H. Olſen.

Jeg ønſker vor Litteratur og Scenen til Lykke med dette Mesterværk, ſom jeg med ny Henrykkelſe har læſt, og glæder mig ſaa meget mere derover, da det, ſiden William Shakſpeare, er det første Stykke, jeg — ubetinget — har kunnet give min Stemme — nogle Stykker til og med god Muſik naturligviis undtagne —, det eneſte altſaa i et heelt Aar, jeg trygt kunde anbefale Skuepladſen. Af min ærede Medcenſors Anmærkninger underſkriver jeg — for de Svages Skyld, ligeſom han, den første Anmærkning. Ved den tredie erindrer jeg, at efter Gibbon LV Cap. Væringerne vare, for en meget ſtor Deel, danſke og engelſke; den ſiette Anmærkning kiænder jeg vore Dages Aand nok, til desværre at befrygte, den til Stykkets Skade udenfor Directionen vil komme i Betragtning. I Henſeende til Slutningsnoten vil jeg, uden at indlade mig paa det enkelte Faktum, der i min nærværende Stilling er uden for min Competence, blot i

Almindelighed erindre, at efter min Overbeviisning en Originalforfatter har Føie til Klage, naar man — uden Nødvendighed afviger fra den Rollebesætning, han til sit Stykkes Tarv finder fornøden, og vil jeg nu ende med at udtrykke min Glæde over, at det endnu eengang i min Embedstid er faldet i min Lod, at kunne give et saadant Stykke mit Ja.

2 Decbr. 1826.

Rahbek.

Hermed giver jeg mig den ærbødige Frihed at indsende Rollerne til Væringerne i Miklagard, samt de sædvanlige Exemplarer til Theaterets Embedsmænd.

Rollebesætningen, som jeg foreslog i det til Directionen indsendte skrevne Exemplar, var følgende:

Romanos Argyros	Herr Frydendahl.
Zoe	Mad. Andersen.
Maria	— Wexschall.
Georgios	Herr Winsløw junior.
Simeon	— Hass.
Harald	— Nielsen.
Ulf	— Liebe.
Haldor	— Stage.
Tiodolf	— Holm.
Erik	— Foersom.
Edmund	— Zinck.
Kolskæg	— Seemann.
Elisif	Mad. Winsløw.
Ragnvald	Herr Schou.
Eremiten	— Dr. Ryge.
Dione	Jfr. Nissen.

Doris	Ifr. Nielſen.
En Fiſker	Herr Bruun.
Leander	— Winsløw senior.
Hiero	— Rongſted.
Menalkas	— Lund.
Kleophas	— Roſenkilde.
Diogenes	— Overſkou.
Et Drømmebillede	— Eenholm *).

Da der er ſaa mange Smaaroller, ſaa haaber jeg Directionen gunſtigſt tillader, at jeg blot ſender 10 Exemplarer af Bogen, og at de andre Roller maae blive udſkrevne, hvilket kan være giort paa et Par Timers Tid.

Af de ti Exemplarer til Embedsmændene, (hvorfor jeg efter Sædvane ærbødigſt udbeder mig Betaling,) kan jeg kun ſende 4 Exemplarer paa fint Papir, til Directeurerne ſelv, da jeg ingen flere har; men da det fine Papir heller ikke er Skrivpapir, og da Trykpapiret kan modtage Skrivt ved at planeres, ſaa haaber jeg ikke det ſiger noget.

Jeg ſlutter med Bøn om at mit Sørgeſpil maa blive ſat i Gang ſaafnart ſom muligt, og at Theatermaleren ſtrax maa blive ſat i Arbeide, til det Fornødne. Muſiken er alt under Arbeide. Forvisſet om den ærede Directions Ydeſt og Velvillie, henlever jeg med Taknemmelighed

allerærbødigſt

A. Oehlenſchlæger.

Kiøbenhavn den 2 Febr. 1827.

Til

Directionen for de kongelige Skuespil.

---

*) Denne Rollebeſætning blev fulgt paa Mad. Eiſen, ſom ſpillede Dronning Zoe, og nogle enkelte Forandringer i Smaarollerne nær.

Her, kiæreſte Collin! ſender jeg dig et Exemplar af mine Skueſpil, ſom jeg beder dig modtage ſom en liden Vennegave! Ved denne Leilighed vil jeg ſkrivtlig gientage, hvad den gode Boye lovede mig mundtlig at ſige dig fra mig:

Først og fornemlig beder jeg, at mine Væringer ſaa ſnart ſom muligt kan blive ſpillet. De fleſte Skueſpillere, der have Hovedroller, ønſke alle at Stykket ſnart maa blive ſat i Gang *).

Rahbek forſikkrede mig ſidſt, jeg talede med ham derom, at han troede Mad. Anderſen havde Lyſt til at ſpille Dronning Zoe; og naar ſaa er, ſeer jeg den helſt i hendes Hænder. Hvis ikke, ſaa helſt i Mad. Eiſens. — Den du omtaler, er mig for kold og for lidet ſmuk til denne Rolle**).

Jeg ſkal nu ſtrax indſende Rollerne til Skueſpillerne gratis og til Theatrets Embedsmænd for Betaling, efter vedtagen Indretning.

Tak fordi du ſendte mig Jenſen, han componerer alt paa de nødvendige Muſiknummere. Men en anden Kunſtner maatte ogſaa ſtrax ſættes igang, — nemlig Wallich. En græſk Sal med Billedſtøtter kunne vi ikke undvære. Her maa Lund***) hielpe ham. — Maaſkee man kunde ſlaae ſig igiennem med det Øvrige, ſkiøndt Væringernes Hal juſt heller ikke er let at finde. Dog maaſkee har I noget fra Titus†) eller andre Stykker. Til Haralds Pallads udenfor kunde man til Nød bruge en gammel Decoration i Trylle-

*) „Væringerne" blev dog først opført den 17de Novbr. 1827.
**) Rimeligvis Skueſpillerinden, Jfr. Pauline Clauſen.
***) Theatermaler Troels Lund.
†) Mozarts Opera.

fløiten. Marias Kammer kunde maaskee være det grælk moderne Værelse med de qvindelige Figurer i den brune Grund, som ofte bruges, men Vinduerne maatte omgjøres. Oluf den Helliges Billed maa males.

Naar du tager dig med Iver deraf, saa kan Stykket mageligt opføres i Marts — men senere burde det heller ikke være.

Det var nu om Væringerne. Hvad Flugten af Klosteret angaaer, saa seer du, at jeg i Fortalen har søgt at faae godt Folk til at betragte det fra den rigtige Side.

Lumpenheden kan man ikke styre, især naar dens Ro er sikkret ved Politiindretninger*). Jeg ønskede gierne at Stykket nu snart blev spillet igien, lige efter at Bogen var kommen ud.

Hvad Talen i Efterslægten angaaer, saa undskyld mig paa bedste Maade. Jeg har i min forrige Tale udtalt mig, hvad min Mening og Følelse er om en Skole. Jeg holder ikke af Opkog, — og bliver ikke behandlet og modtaget offenlig paa den Maade i de senere Tider, at det skulde friste mig at stille mig frem til stræng og vragende Bedømmelse. Din og den ærede Skoledirections Godhed for mig erkiender jeg tak-

*) Oehlenschlæger sigter her til den af Theaterdirektionen ifølge en Kancelliskrivelse den 4de Debr. 1819 udstedte Bekjendtgjørelse om, at der kun maatte pibes i 10 Minuter efter Tæppets Fald. Denne Bestemmelse, der senere blev forandret til 5 Minuter, var en yderligere Forandring af en Politiplakat af 25 Februar 1819, „hvorved (i Henhold til de forhen gjorte Bekjendtgjørelser, in specie Plakat af 24 Septbr. 1753 og Bekj. af 4 December 1818,) Alle, som besøge Skuespillene, advares at afholde sig fra at tage Del i noget Optrin, hvorved Roligheden i Skuespilhuset paa nogen Maade forstyrres."

nemlig; og at man ønskede anden Gang en Tale fra mig, anseer jeg for en Ære*).

Og hermed Gud befalet, du min sande gode Ven, hvis Redebonhed til at tiene mig jeg saa ofte har nydt Frugten af. Gud skee Lov der dog endnu er nogle Mennesker med Aand og Hierte, som have Villien og Evnen til at hielpe en stakkels forfulgt Poet, der lider af Misundelse og Avind, uden at giøre noget Menneske Fortræd.

din

A. Oehlenschlæger.

den 28 Januar 1827.

Kjærlighed og Politi.

Vaudeville i 1 Akt af Henrik Hertz, opført første Gang den 18de Novbr. 1827.

P. M.

Forfatteren til Vaudevillen Kjærlighed og Politie har troet med et Par Ord at burde fremstille de Grunde, der have bevæget ham til at udarbeide dette lille Værk og udarbeide det saaledes, som det herved forelægges den høie Direction til Bedømmelse.

Vaudevillen har i vort Fædreland alt været underkastet saa mange og forskjellige Domme, at det kan anses som

---

*) Oehlenschlæger, der havde holdt Festtalen paa Efterslægtselskabets Stiftelsesdag, den 4de Marts 1822, kom heller ikke til at holde Festtalen i 1827, idet denne holdtes af W. H. Rothe, daværende residerende Kapellan ved Trinitatis Kirke.

ufornødent at tale udførligt om dens Værd som Digteart, saameget mere som man af Dr. Heiberg har en egen Afhandling om denne Gjenstand. Kun bliver det nødvendigt at berøre den Frygt, Nogle, og maaskee ei med Uret, naar henseés til fremmede Mønstere, have staaet i, at Vaudevillen skulde fortrænge det efter strengere Regler udførte Lystspil, og for meget give Publicum Smag for Bagateller. Enten nu denne Frygt er grundet eller ei, er det dog klart, at den kun da kan finde Sted, naar Vaudeville-Forfatteren har valgt en puur Bagatel til Gjenstand, og heller ikke under Behandlingen forstaaet at give denne nogen høiere Betydning. Imod Vaudevillen som Form kan vel Intet indvendes; den synes tvertimod bequem for en Uendelighed af Gjenstande. At denne Form kan misbruges er utvivlsomt, og den misbruges da, naar Digteren mere i denne, end i nogen anden Digteart, taber den høiere Betydning af Sigte, af hvilken ethvert Digterværk, og altsaa Vaudevillen med, maa bedømmes for at kunne gjøre Fordring paa vor aandelige Deeltagelse.

Bevæget af ovenstaaende Betragtning har Forf. til den foreliggende Vaudeville Kjærlighed og Politie søgt at udkaste denne paa en ophøiet Grund, og at bringe Comik og Pathos i en saadan Forbindelse, at de indbyrdes hævede og gav hinanden Betydning. Som Emne tilbød sig her en Gjenstand, der syntes særdeles skikket til at opnaa det tilsigtede Øiemed: Conflicten nemlig mellem et høiere poetisk, uskyldigt og med Verden uerfarent Liv, paa den ene Side, og paa den anden: den Tvang og de Forhindringer en statsborgerlig Organisation med Nødvendighed paalægger os. Det Første maatte i sit inderste Væsen udtrykkes pa-

thetiſk, ſaavel, fordi det i ſin Natur er det, ſom og, fordi Contraſten herved træder ſtærkere frem. Det Sidſte derimod maatte fremſtilles i comiſke Situationer, ei fordi det i ſig ſelv er comiſk, men fordi det, naar dets underordnede Organer ſtøde ſammen med blot poetiſke Væſener, abſolut maa fremkalde comiſk Virkning. I denne Strid maa det pathetiſke, blot i Kjærlighed og Poeſie ſværmende Liv naturligvis lide under Indflydelſen af Statens ſtrængere Krav; men, ſom det i ſit Væſen ikke kan forgaae, ſaaledes vil Disharmonien opløſes, naar det lemper ſine Fordringer efter Statens, en Opgave, der vel er vanſkelig, men ikke umulig.

Efter den ovenanførte Anſkuelſe maatte altſaa de givne Forhold, de indførte Maſker, ja ſelv Melodie-Valget nøie indrettes.

At Forfatteren ikke har kunnet anerkjende den af Nogle opſtillede Sætning, at Vaudevillen kun trænger til Contour-Tegning af Characterene, vil nu være indlyſende; han har tvertimod ſøgt, ſaavidt det ſtod i hans Magt, at udmale alle Hovedperſoner til muligſte Klarhed.

Hvorvidt nu Alt dette er lykkedes Forf., maa overlades til de ærede Cenſorers nærmere Prøvelſe. Han har endnu kun at tilføie, at, ſkjøndt dette Arbeid indleveres noget langt inde i Saiſonen, kan han dog ikke aldeles undertrykke det Haab at ſee det opført endnu i Vinter. Det er med Henſyn hertil, at han ærbødigſt vover at udbede ſig en ſaa hurtig Cenſur af dette lille Stykke, ſom muligt. De faa nye, originale Skuespil, der, ſaavidt vides, ere beſtemt for indeværende Saiſon, og den Luſt, hvormed Publikum hidtil

har bivaanet de bedre Vaudeviller, ſynes at underſtøtte hans Andragende.

Kjøbh., den 10de Febr. 1827.

ærbødigſt
Forf. til Vaudevillen
Kjærlighed og Politie.

Til
den høie Direction for de kongelige Skuespil.

Vaudevillen Kierlighed og Politie kan jeg intet have imod, forudſat, at den vil behage, men da dette for en ſtor Deel kommer an paa, hvad jeg ikke kan bedømme, den valgte Muſik, maa jeg i ſaa Henſeende ſuspendere mit Judicium. At forkaſte Vaudeviller, fordi de er Vaudeviller, forekommer mig en taabelig Eenſidighed — undtagen for ſaa vidt, Muſikſmagen, hvis Værge jeg ikke er ſat til at være, maatte findes at kunne lide under alvorlige Meſterværkers parodiſke Profanation; ogſaa vil den Intereſſe, hvormed jeg gav Vennernes Feſt min Stemme, i ſaa Henſeende vidne for mig. Dr. Heibergs Skrift*) har jeg ikke læſt, da jeg kiænder hans Tro af hans Gierninger, og ikke vilde føres i Friſtelſe til en Penneſtrid, ſom i min nærværende Stilling ſynes mig formeent; men at det kun er det uanſtændige, ſom i Aprilsnarrene, det gemene, ſom i Recenſenten og Dyret, Perſonaliteter, ſom Coupletterne om Kiel i den ſidſte Tilſætning til Kong Salomon, jeg efter Pligt og Samvittighed giver mit Nei, er jeg mig bevidſt; af ſamme

---

*) „Om Vaudevillen".

Grund billiger jeg to Sortkridts Streger i dette Manuſkript, og har tilladt mig to mindre med en Knappenaal.

ærbødigſt

d. 10 Martii 1827. Rahbek.

Skabhalſiaſky er noget af det jammerligſte Snavs, man nogenſinde har budet os.

d. d.

Vildfarelſen i Hotel de Wiburg*) maa nødvendig være det ſamme Æmne, vi hos os have behandlet af Clauren ſelv. Jeg ønſker ikke, at være den første til at bedømme, at man ikke ſkulde troe, jeg var partiſk, fordi min Overſættelſe af nysnævnte Stykke**) var gaaet ſelvſamme Vei, ſom alle mine øvrige Arbeider for Theatret, originale og overſatte.

d. d.

P. S. Det tydſke Stykke tillader jeg mig, i Følge Omſtændighederne, at tage mig mere Tid til at ſkrive over.

ut supra

Rahbek.

Jeg har alt forud erklæret mig mundtligen over de 2 Vaudeviller. I „Kjærlighed og Politie" ønſker jeg blot, at Forfatteren vilde give Kammerraad Kramkiſte et andet Navn***), og i det Hele give ſit poetiſke Sprog et mindre metaphyſiſk Anſtrøg. Vildfarelſen etc. er omtrent af ſamme

---

*) „Skabhalſiaſky" og „Vildfarelſen i Hotel de Wiburg" ere to uopførte Arbeider.

**) Rahbeks Overſættelſe af det Claurenſke Lyſtſpil „Uldmarkedet" gjorde ingen Lykke.

***) Navnet Kramkiſte blev af Forfatteren forandret til Paaſke.

Emne ſom Uldmarkedet; da Originalen ingen Lykke har gjort, kan den ſvage Copie vel heller ikke komme i Betragtning.

15 Marts 1827.

Olſen.

P. M.

Forfatteren til den af den høie Direction for de kongelige Skueſpil antagne Vaudeville „Kjærlighed og Politie" har med Hensyn til Directionens Foreſpørgſel, „om bemældte Stykke er beſtemt til Trykning, eller om Forfatteren ønſker Rollerne udſtrevne," troet ſig foranlediget til det Haab, at Directionen, i Overeensſtemmelſe med hans tidligere yttrede Ønſke, har beſluttet at give Stykket endnu i denne Saiſon. Ifald dette Haab kan anſees grundet, ønſker man ſig ſnareſt muligt underrettet derom, i hvilket Tilfælde der ufortøvet ſkal begyndes paa Stykkets Trykning, og et Antal Exemplarer, ſom Directionen ſelv behage at beſtemme, om kort Tid indleveres.

Da „Værtens" Bortgang i Slutningen af 4de Scene ſynes at ſvække Indtrykket af den forrige Scene, har Forfatteren holdt for, at der paa det citerede Sted burde indſkydes et Syngenummer, hvilket han ligeledes i ſin Tid agter at underkaſte Directionens nærmere Prøvelſe.

Iſtedetfor det forkaſtede Navn „Kramkiſte" foreſlaaes Navnet „Paaſke". De tre Gjæſter har Forfatteren troet, for ſtørre Tydeligheds Skyld, at burde nævne, og det ſaaledes: 1ſte Gjæſt „Zwiebel" Regiſtrator; 2den Gjæſt „Kjæledægge" Extraſkriver; 3die Gjæſt „Krebs" Detaillehandler.

I det Haab, at Stykket ſnareſt muligt kan ſee ſin endelige Skjebne imøde, vover Forf. ſlutteligen at foreſlaae den

Maade, paa hvilken Rollerne, efter et omtrentligt Skjøn, kunde besættes:

Kammerr. Paaske	Hr. Frydendahl.
Amalia	Md. Wexhall.
Carl Asfens	Hr. Nielsen.
Caspar	Hr. Cetti.
Værten	Hr. Foersom.
Johanne	Jmfr. Wulff.
1ste Gjæst	Hr. Ryge, Dr.
2den Gjæst	Hr. Winsløw jun.
3die Gjæst	Hr. Stage.
1ste Politiebetj.	Hr. Rosenkilde.
2den Politiebetj.	Hr. Holm.

En Pige i 1ste Scene.

I det Tilfælde at Stykket kan ventes opført endnu i denne Saison udbeder Forf. sig Manuscriptet dertil tilbagesendt.

Kjøbenhavn den 22de Martz 1827.

ærbødigst

Forf. til Vaudevillen Kjærlighed og Politie.

Til

Directionen for de kongelige Skuespil.

P. M.

Af et mig gjennem Hr. Secretair Printzlau tilstillet Brev af 24de dennes seer jeg, at det er Tvivl underkastet, hvorvidt Vaudevillen „Kjærlighed og Politie" kan komme paa Scenen i denne Saison.

Med Hensyn hertil over jeg ærbødigst at gjøre den høie Direction opmærksom paa, at Vaudevillen i Almindelighed

fremfor nogen anden Digtart synes i høi Grad afhængig af en vexlende Tidssmag; og skjøndt jeg er mig bevidst, ved mit lille Stykke at have arbeidet for en varigere Nydelse, og smigrer mig med, at dette ikke aldeles er mislykkedes mig, indseer jeg dog heelt vel, at hver Vaudeville, saavel paa Grund af dens Tendents som de anvendte Melodier (hvoraf nogle ovenikjøbet kunne imidlertid benyttes af andre Forfattere) trænger til saa hurtigt muligt at forelægges det skuespilbesøgende Publicum.

For at der fra min Side ingen Hindring skal indtræffe, vil det fornødne Antal trykte Exemplarer af ovenmeldte Stykke med det Første, som jeg haaber, kunne indleveres.

ærbødigst

Forf. til „Kjærlighed og Politie".

Kjøbenhavn den 28de Martz 1827.

Til

Directionen for de kongelige Skuespil.

P. M.

Efterat have modtaget Deres Velbaarenheds ærede Skrivelse af 6te dennes, har jeg efter noieste Overlæg fundet følgende derved at bemærke.

Det kan ikke have undgaaet den høie Directions Opmærksomhed, at Vaudevillen „Kjærlighed og Politie" er udarbeidet i en fra de hidtil existerende danske Vaudeviller forskjellig Maneer. Denne Forskjellighed yttrer sig især i den Maade, hvorpaa Carl og Amalie ere tegnede, og tildeels i den iblandede versificerede, næsten til Pathos stigende Dialog Vil jeg nu haabe, at en Maneer, der synes at have vundet mine høie Censorers Bifald, ogsaa skal finde Indgang hos et

Publicum, der ikke er vant til og maaskee af forudfattede Meninger ikke letteligen vil billige en Vaudeville, der blander en høiere Poesie med det Lavcomiske, da maa jeg fremfor Alt kunne gjøre Regning paa en fuldkommen afrundet Fremstilling af de omtalte Personer, men især af Carl, en Characteerskildring, hvis Vanskelighed i Fremstillingen jeg vel indseer, og som jeg aldrig skulde have udkastet, naar jeg ikke nærede det Haab at see den udført af en Mand af Hr. Nielsens Talent og Styrke i Declamation. Jeg kan derfor ikke ønske denne Rolle doubleret; i hvert Fald er det min ufravigelige Mening, at Stykkets Held vil beroe meget paa, at Hr. Nielsen i det mindste de 3, 4 første Gange udfører den omtalte Rolle.

Hvad Caspars Partie angaaer, da kjender jeg Hr. Phister for lidt til at vide, om han er istand til at udføre det, og henskyder mig derfor i denne Henseende ganske under den høie Directions Forgodtbefindende. Kun vover jeg at gjøre opmærksom paa, at Caspars Drikkevise i 4de Scene ansees af Musikkyndige for høist vanskelig at udføre, og udkræver en meget uddannet og bøielig Stemme, med Hensyn til hvilket jeg fornemmeligen ogsaa havde tildeelt Hr. Cetti denne Rolle.

Kjøbenhavn den 11te July 1827.

ærbødigst

Forf. til „Kjærlighed og Politie."

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

P. M.

Da Hr. Nielsen er hjemkommen fra sin Udenlands Reise, nærer jeg det Haab, at Opførelsen af min Vaudeville

„Kjærlighed og Politi" ingen Vanskelighed vil møde, og vover desaarsag at forespørge mig hos den høie Direction, hvorvidt jeg snareſt muligt tør see dette Haab opfyldt.

Det er mig ikke ubekjendt, at Hr. Nielsens vidtløftige Repertoire maaskee vil kunne udsætte Opførelsen endnu en Tid; men, da jeg af mange Grunde ønsker dette lille Arbeide snareſt muligt bragt paa Scenen, har jeg under Dags Dato desangaaende tilskrevet Hr. Nielsen, og haaber, at den høie Direction, i Betragtning af, at Indstuderingen af Carl Asfens Rolle umuligt kan falde en Mand af Hr. Nielsens Talent vanskelig, vil understøtte mit Andragende.

Ærbødigst

Forf. til Kjærlighed og Politi.

Kjøbenhavn den 22de October 1827.

Til

den høie Direction for de kongelige Skuespil.

P. M.

Efter at have bivaanet den første Foreſtilling af Vaudevillen „Kjærlighed og Politi", forekom det mig som om Stykket ikke havde opnaaet den tilsigtede Virkning. Adskillige Mishags-Ytringer have, uagtet et umiskjendeligt Bifald, bestyrket mig i min Mening. Feilen synes at ligge i Stykkets Længde og i nogle Scener, hvis Udfald ved Opførelsen ikke svarede til min Forventning.

Da jeg nu anseer det for min Pligt at bringe dette lille Arbeid til den høiſt mulige Fuldkommenhed, tillader jeg mig at yttre det Ønske, at Stykkets Opførelse for det første maatte

ſuspenderes. Ved nogle faa Forandringer haaber jeg at kunne ſikkre det et mere ubetinget Bifald*).

Forreſten er det mig en kjær Pligt at bevidne det rolle-havende Perſonale min Tak for den Flid og Iver, hvormed Rollerne bleve udførte.

ærbødigſt

Forf. til „Kjærlighed og Politi".

(November 1827.)

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

P. M.

Da jeg har bragt i Erfaring, at Mad. Wexſchall ønſker at fratræde Amalias Rolle i Vaudevillen „Kjærlighed og Politi", er det mit Ønſke, at Jomfr. Wulff maatte paatage ſig bemældte Parti.

Med Henſyn til at herved Johannes Rolle maa over-drages til en Anden, tillader jeg mig dertil at forſlaae Jfr. Pätges, overladende dog Sagens Afgiørelſe til Directionens bedre Skjønnende.

Jeg kan forøvrigt ikke nægte, at det i mange Henſeender er mig ſaare ubehageligt, at et Product, der uden at giøre Fordringer, dog har turdet ſmigre ſig med de ærede Cenſorers ſærdeles Bifald, ſynes at møde flere Vanſkeligheder, end jeg havde ventet. Men det er i denne Henſeende mit Ønſke ſom mit Haab, at den høie Direction vil forunde dette lille

*) Forfatteren fik ogſaa dette ſit Ønſke opfyldt, idet Vaudevillen førſt kom til Opførelſe anden Gang i en forkortet Skikkelſe den 22de Januar 1828.

Arbeid den samme gunstige Opmærksomhed, den til alle Tider har tildeelt originale Forsøg.

Kjøbenh. den 3die Dec. 1827.

Ærbødigst
Forfatt. til Vaudevillen
„Kjærlighed og Politi".

Til
Den høie Direction for de Kongelige Skuespil.

Den dramatiske Skrædder.

Lystspil i 5 Akter af C. N. Rosenkilde, opført første Gang den 29de Decbr. 1827.

Mester Naal, Komedie i 5 Acter*).

Vel har jeg ikke læst dette Stykke i eet fremad, og altsaa maatte jeg læse det endnu engang for at være vis paa at jeg i eet og alt har fattet, forstaaet og følt det i dets hele Omfang. Dog troer jeg baade at Stoffet er et passende Emne, og at Dialogen er livlig nok for at vedligeholde saavel Læsernes som Tilskuernes Interesse. Da Stykket ikke som de fleste Komedier er udstyret med den i Lystspil sædvanlige Sentimentalitet men blot aander Lystighed og Satire, troer jeg at burde gjøre Forfatteren opmærksom paa følgende Bemærkninger, som jeg efter Gjennemlæsningen ikke har kunnet tilbageholde:

1) Stykket er for langt, nemlig 436 S., hvoraf 5te Act alene har 155 S. Om man end bør gjøre fornøden

*) Stykkets oprindelige Titel.

Afregning for den vidtløftige Skrifts Skyld, vilde dog det Halve, nemlig 218 S. Quarto endnu udgjøre et usædvanligt stort Stykke.

2) De underlige Navne: Naal, Søm, Spids, Syl etc. synes at være alt for skjødesløst valgte. De Engelske vælge Egenskabsnavne, som tillige kunne passere for Egennavne.

3) Den evige Raaben paa Fortrædeligheder bliver vel neppe i Længden behagelig.

4) Allusioner, om saadanne findes, bør anbringes saa umærkeligt, at de ikke kunne saare Nogen.

5) Ligheden med politiske Kandestøber er altfor meget iøjnefaldende.

6) Ogsaa ere Usandsynlighederne baade for mange og for aabenbare, f. Ex. de 27 Polakker, Naal som troer at have skudt sig selv etc.

7) Paa Rolle-Listen nævnes Nicoline; derimod i Slutningen af 5te Act Sophie som Mester Naals Datter.

Under den fornødne Forkortning, og en streng Revision af Forfatteren troer jeg saaledes, at Stykket er antageligt.

Kbh. 1 Novbr. 1826.

G. H. Olsen.

Efterat Forfatteren havde faaet sit Stykke tilbagesendt, tilskrev han Theaterdirektionen følgende Brev:

Jeg har forgiæves giennemsøgt mit Stykke, i det jeg har givet det den forhen bestemte Forkortning, for at finde de Person-Allusioner mærkelige eller umærkelige som deri skulle befindes. — Jeg har ingen villet; de der absolut skulle

være deri, maae jeg nu ærbødigst bede mig udpegede. — Som det nu er, kan det, efter min ringe Mening, ved Hielp af gode Skuespillere more, uden at skade, eller i mindste Maade fornærme nogen Person eller træde noget sundt Begreb om Smags Anliggender for nær. — Den værste Feil, det nu har, mener jeg, er den gruelige Dristighed planmæssigen at støtte — hielpe sig igiennem ved Holberg; — denne Feil kan kun skade det i Øine, der ikke ville see mere end een Side af nogen Ting. — I den Slags Øine har jeg hidtil stedse været Nul og intet, lad mig saa kun i denne Deel med forblive paa samme Punkt. — Der er — troer jeg nu — desuden Lidet vundet ved det Bifald, deslige Øine tildele.

Jeg har nu renset Stykket for en ganske forfærdelig Mængde Affkriver-Feil. Den Skjødesløshed, ikke at have giennemseet det i denne Hensigt før det traadte Censorerne for Øie, beder jeg om Forladelse for. Det skal ikke skee oftere. — Jeg er saa forfængelig at troe, at naar det, i en ordentlig tydelig Affkrivt, havde været mueligt at læse det rigtigt, — det da vilde have havt en mere fornøielig Dom at glæde sig til. — Jeg maae tilstaae jeg for min Part undrer mig ikke over at en Slags Fortrædelighed kan betage Gemyttet, naar det skal arbeide sig igiennem saamegen Sandsesløshed inden det faaer en Mening udpillet. —

Ærbødigst og ydmygst

Rosenkilde.

Kiøb. d. 14 Nov. 1826.

Pigen ved Søen.

Opera i 3 Akter, Muſik af Roſſini, overſat fra Italienſk af J. L. Heiberg, opført første Gang den 29de Januar 1828.

Correcturaftrykkene af Geburtsdagsſtykket til Cenſur, bedes ſtrax tilbage.

Søndag.

Collin.

Jeg troer ikke at burde ſinke Stykket i nærværende Cenſur for en Formalitets Skyld, og tvivler i Følge dets Natur ikke om, at det intet kan indeholde, der kunde være af den Art, at Cenſuren maatte giøre Indſigelſe.

Bakkeh. d. 13 Januar 1828.

Rahbek.

Mandag 14 Januar Kl. 10½.

Stykket finder jeg ikke blot antageligt, men ſaare ſkiønt.

Olſen.

Guldbryllupsfrierierne.

Vaudeville i 1 Akt af P. T. Hald, opført første Gang den 9de Marts 1828.

Guldbryllupsfrierierne, Syngeſpil i 1 Act, indſendt af en Anonym, til Opførelſe paa den Kgl. Skueplads.

Jeg ſtemmer for Stykkets Antagelſe.

18de Juli 1827.

Collin.

Jeg ligeledes, men ønſkede noget af det Geiſtlige ud,

ſom neppe her er paa ſit Sted, ligeſom jeg indſtiller, om der paa det kgl. Theater bør drives Giæk med den af Kongen anbefalede indbyrdes Underviisning.

19de Juli 1827.

Rahbek.

Det forekommer mig ſom Seminariſtens Rolle er noget uſandſynlig, og viſt nok bør der ingen Spot drives med den indbyrdes Underviisning, endog om den ikke ſaa inderligen laae vor Konge paa Hjerte. Ved en lidt mere motiveret Fremſtilling i Degnens Mund vilde og denne Mislighed bortfalde. Hele Stykket rober Aand og Smag; en correctere Afſkrift og hiſt og her en ubetydelig Rettelſe for at fjerne det Pretioſe, og for at fremme det Sandſynlige vilde, efter mine Tanker, være at anbefale. Imidlertid antager jeg ligeledes denne Vaudeville.

24de Juli 1827.

Olſen.

Tre Maaneder efter Brylluppet.

Lyſtſpil i 5 Akter af Th. Overſkou, opført første Gang den 24de April 1828.

Jeg frygter meget, at nærværende Lyſtſpil, tre Maaneder efter Brylluppet, ikke vil findes at have ſceniſk Intereſſe nok, til at behage paa Skuepladſen, og vover derfor ikke at anbefale det til Antagelſe.

d. 25 Juli 1827.

K. L. Rahbek.

Ærbødigſt P. M.

Da jeg for 16 Uger ſiden har indſendt det originale Lyſtſpil: „Tre Maaneder efter Brylluppet“ til den høie kongelige Theaterdirections Bedømmelſe, men ikke til Dato modtaget dens ærede Svar, ſaa beder jeg Deres Høivelbaarenhed ærbødigſt, at De vil beviſe en Mand, der ivrigen ønſker at erhverve ſig den høie Theaterdirections Opmærkſomhed ved at bidrage til det originale Lyſtſpils Tarv, den Godhed, at fremme Cenſorernes Gjennemlæsning af dette hans Arbeide, og tilgive ham hans Bøn, hvis han, af Længſel efter at vide ſit Stykkes Skjæbne, har yttret den forinden den til dramatiſke Arbeiders Bedømmelſe faſtſatte Tids Forløb.

Den 20 Septbr. 1827.

Ærbødigſt
Forfatteren af Lyſtſpillet:
„Tre Maaneder efter Brylluppet.“

I Overeensſtemmelſe med den unævnte Forfatters Brev, der ſelv erkjender, at Stykket kan trænge til Forkortelſer og Rettelſer, troer jeg det antageligt, idetmindſte anſeer jeg det for et af de bedſte Lyſtſpil, vi i lang Tid have modtaget.

27 Septbr. 1827.

G. H. Olſen.

Stykket vil viſt behage ved Opførelſen; nogle Forkortninger kan det taale.

Collin.

Flyttedagen.

Lyſtſpil i 5 Akter af H. Hertz, opført første Gang den 29de April 1828.

Naar mine Herrer Medcenſorer, der bedre kjende vort Lyſtſpilspublikums Smag og Skuespillenes Held, troe, at Lyſtſpillet Flyttedagen kan more, har jeg intet mod dets Antagelſe; kun vilde jeg i saa Fald ønske nogen Forandring i Replikerne om Opvartningspigen paa Skydebanen. Det forekommer mig imidlertid, som Stykket i Karacteertegning og Situationer lider nogen Mangel paa vis comica.

den 25 Novbr. 1827.

Rahbek.

Slaget ved Fehrbellin.

Skuespil i 5 Akter, overſat efter H. v. Kleiſts „Prinz Friedrich von Homburg" af A. E. Boye, opført første Gang den 27de Mai 1828.

Det myſtiſke og ſonnambuliſtiſke, der ſpiller en saa ſtor Rolle i Kleiſts Friedrich von Homburg, og den Myſtification, Churfyrſten og tildeels Natalia tillade dem med den arme Sovende, faae i det følgende for vigtig en Indflydelſe; og tør jeg iſær ikke ſige, hvad Virkning Paroldicteringen i tredie Scene paa vor Skueplads vilde have. Jeg vover altſaa ikke at tilraade dets Antagelſe, ſkiøndt i de ſidſte Acter er meget interesſant.

d. 25 Aug. 1823.

Rahbek.

Kiære Collin!

Det er mig umuligt at erindre, hvad der for flere Aar ſiden saa beſtemt indtog mig mod Kleiſts Prinz von Hom-

burg, og jeg har naturligviis ved ligeledes at læse hos Tieck derom været selv nysgierrig efter at erfare

Hvad for Ulykke dog den Mand har kunnet gjøre.

Efter en dunkel Anelse har jeg troet, der var noget af det mystiske, som jeg saa hiertelig hader. Da det imidlertid altid er mig kiært at oprette en Sottise, vil jeg være dig forbunden for at sende mig det til en Revisio actorum.

Det er, efter alle de Jern, der var i Ilden, et saare ubetydeligt Brev, der faldt til Underskrift. Jeg har været — ikke syg, men i høi Grad upasselig siden i Fredags, dog tvivler jeg ikke paa, at kunne møde paa Fredag. Jeg har faaet en slem Mund, og — der, vil man vide, mit Onde saa ofte skal udtømme sig.

(1826 ?).

Din

Rahbek.

Ved at læse i Tiecks dramaturgische Blätter hans varme Berømmelse over Kleists Prinz von Homburg, opvaktes min Nysgierrighed efter at see, paa hvad Grund jeg kunde have fordømt det, og fraraadet Herzfeld*) at give det for Kongen, da han sidst var i Hamborg, som Kruse interesserede sig for. En af mine Herrer Meddirecteurer, just ogsaa ved Tieck bleven opmærksom derpaa, og der han havde læst det med Interesse, meddeelte mig Kruses Oversættelse til ny Giennemlæsning, og jeg har med Overbeviisning tilbagetaget det C, jeg havde betegnet det med; imidlertid tilstaaer jeg, at den første Somnambulscene, som er Stykkets Hjørnesteen, Scenen i tredie Act, hvor Prindsen er bange for at døe, forenet med

*) Theaterdirekteur Jacob Herzfeld i Hamborg.

Dictionens utallige Haardheder og Skiødesløsheder vilde endnu giøre mig uvis, hvad jeg skulde dømme om Stykket, hvis jeg ikke kunde besvare de to første Indvendinger med Ordet Nielsen, da denne Kunstner i sin mesterlige Arundel*) har viist sig Mand til at løse Knuder, der forekom mig uopløselige; og dersom ikke den sidste Vanskelighed ved Originalens Hielp let maatte lade sig hæve, hvortil jeg i saa Fald skulde med Fornøielse være villig. Meget muligt imidlertid, at der dengang angaaende Stykket med Hensyn til dets Militairindhold har været yttret Udenomsbetænkeligheder, som jeg ikke erindrer. At det, vel spilt, torde behage, troer jeg, skiøndt jeg ikke sætter det fuldelig saa høit som Tieck, og tillader mig derfor at sætte det i ny Omgang, saa meget mere, som min ærede Medcensors Votum er dulgt af en senere paakommen Blækklat.

(1826?).

Rahbek.

Kiære Collin!

Jeg sender dig herved Kruses Stykke, Slaget ved Fehrbellin, tilbage. Hvad jeg har havt, og stedse vil have mod dette Stykke, er den Scene af Frieren, som gaaer i Søvne, det begynder med, og hvorpaa desværre Alt det øvrige er bygt. Dernæst kan jeg ikke begribe, at et Menneske af Ære nogensinde kan frygte for at miste Livet, end mindre, at han under nogen tænkelig Omstændighed kan fornedre sig til at bede om det, og især at bede Andre bede om det.

Da imidlertid Nielsen engang kan flytte Bierge, saa lad ham ogsaa prøve sin Lykke paa dette; jeg har taget mit C

---

*) I St. St. Blichers Sørgespil „Johanne Gray".

tilbage, og fat det med min hosliggende Critik i Cirkulation til ny Critik.

Jeg er endnu meget forkjølet; Brandes, som var hos mig i Gaar, havde imidlertid intet mod, at jeg kom i Directionen i Morgen.

Om der i øvrigt ikke skulde have været noget Parolstue-præjudicat, der har afgiort, vel ikke min Dom over Stykket, thi den pleier jeg ikke at lade commandere, men Stykkets Skiæbne, hvorved min Dom synes at være kommen i Betragtning, skal jeg efter saa lang mellemløben Tid ikke kunne sige*).

Jeg afbryder mit Brev for at tage min Medicin. Skaal

Din

1826?). Rahbek.

Fred med de Døde!

Lystspil i 3 Akter, oversat efter Raupachs „Laßet die Todten ruhen" af N. V. Dorph, opført første Gang den 18de Septbr. 1828.

Nærværende Skuespil Vil du see Skjæbnen af Digteren Raupach har i Tydskland havt forskjellig Skjæbne; paa Grund af den Lykke, det efter Skuespiller Nielsens Sigende har gjort, forskrev man det tydske Manuskript, senere har det mishaget i Leipzig; hvad Skjæbne det her vilde faae, vil vel tildeels komme an paa Foreſtillingen, deels paa andre Conjuncturer. Da imidlertid Overlærer Dorph Intet tager

*) Kleists Skuespil, der her blev censureret i en Oversættelse af L. Kruse, kom senere til Opførelse i en Oversættelse af A. E. Boye.

for ſin Overſættelſe, kan man vel uden Betænkning antage det, uden derfor at forpligte ſig til at foreſtille det paa ſtaaende Fod. Kun maatte vel en mere paſſende Titel findes, ſkjøndt Originalens: Lad de Døde hvile! heller ikke er lykkelig; nogle Steder, ſom af forſkjellige Grunde nødvendig maatte forandres, inden Stykket blev opført, har jeg ſat Spørgstegn ved.

den 28 Januar 1826.

K. L. Rahbek.

Hr. Profeſſor Rahbek ſin Ret forbeholden i Henſeende til de Forandringer, han maatte anſee fornødne, troer jeg, at dette Stykke vil, vel ſpilt, vorde ſeet med Fornøielſe.

den 25 Marts 1826.

G. H. Olſen.

Jeg har ingen Ret til at fordre Forandringer og ingen Forventning, at mine Fordringer, om jeg tillod mig dem, kom i Betragtning; de tvende Spørgsmaalstegn, S. 4, b, og 5, b, lader jeg imidlertid ſtaae. I de allerede gjorte Forandringer finder jeg Intet, ſom kunde beføie mig til at forandre min Mening om Stykket.

Modtaget den 23 og affendt den 24 April 1826.

K. L. Rahbek.

Elverhøi.

Skuespil i 5 Akter af J. L. Heiberg, Musik af Kuhlau, opført første Gang den 6te Novbr. 1828.

Under 31te Juni 1828 blev følgende kongelige Reskript tilstillet Chefen for det kongelige Theater:

Vi ville allernaadigst have Directionen paalagt at være betænkt paa et Stykke med passende Pragt, men uden Allusion til Høitideligheden, der i Anledning af Vor høit elskelige kjære Datter, Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Wilhelmine Marie, og Vor høit elskelige kjære Fætter, Hans Kongelige Høihed Prinds Frederik Carl Christians Formæling kunde være at opføre paa Theatret tilligemed en Sang og en Prolog.

Saavel Stykket, som Sangen og Prologen, blive allerunderdanigst at forelægge til Vor allerhøieste Approbation.

Befalende Eder Gud!

Givet i Vor Residentsstad Kjøbenhavn, den 31 Mai 1828.

Fredrik R.

Til

Directionen for Vore Skuespil.

Kammerherre Holstein sendte den næste Dag Reskriptet til Collin, som under samme Dato tilskrev Rahbek og Olsen følgende Brev:

Medfølgende Kgl. Rescript (i Afskrift) er i Dag tilhændekommen Hs. Excellence. Han mener, at det var rigtigst, strax at tilskrive Oehlenschlæger, Boye og Heiberg,

saaledes, som Concepten udviser. Derom bedes de Herrers Paategning.

den 1 Juni 1828.

Collin.

D'Hrr.

Prof. Rahbek.
Etatsraad Olsen.

Paa selve Etatsraad Collins Brev gjorde nu de to Direkteurer følgende Bemærkninger:

I Overeensstemmelse med, hvad jeg i sidste Directionsmøde mundtlig bragte paa Bane, kan det ikke andet end være mig yderst behageligt at see denne Sag paa denne Maade bragt i Bevægelse. Det vilde, det tilstaaer jeg, have krænket mig, paa en Tid, da Nationen eier Digtere som de tre ovennævnte, og Componister, som en Kuhlau og en Weyse — jeg behøver vel ikke at tilføie, at det er den alphabetiske Orden jeg følger — fremmed Musik og oversat Text havde nydt den Ære, at blive brugt ved en saadan Nationalfest. Jeg lykønsker os i Forveien til de Arbeider, denne Indbydelse vil fremkalde, og er aldeles enig med det meddeelte Brevudkast.

ærb.

Rahbek.

Bakkehuset d. 1 Juni 1828.

Da jeg formoder, at alle 3 Digtere ville concurrere, og altsaa 3 Stykker kunne ventes, bliver der vel Spørgsmaal, om alle 3 Stykker, eller blot det af Directionens Pluralitet valgte, bør forelægges Hans Majestæt, og dersom dette Spørgsmaal befindes grundet, maatte vel Slutningen af den

reſpective Opfordring derefter modificeres. Ogſaa troer jeg man vil kunne befrygte, at et paſſende Syngeſtykke med Text og Muſik kunde blive vanſkeligt nok at fremſkaffe til den foreſkrevne Tid, og desaarſag vilde det vel ikke være overflødigt at henvende ſig til Hr. Profeſſor Siboni, for at have et Nødſtykke i Beredſkab, der i alt Fald kunde bruges ſom et godt Theaterſtykke. Skulde diſſe mine Bemærkninger befindes overflødige, er jeg ligefuldt beredvillig til at underſkrive Opfordringen ſom den er.

Kbhvn. 2 Juni 1828. Kl. 7 Morgen.

ærb.

G. H. Olſen.

Efter den ſamlede Direktions Beſlutning blev der altſaa tilſkrevet Oehlenſchlæger, Heiberg og Boye. Brevene, der alle vare enslydende og daterede den 2den Juni 1828, lød ſaaledes:

Under 31te f. M. har Hans Majeſtæt befalet undertegnede Direction „at være betænkt paa et Stykke med paſſende Pragt (men uden Alluſion til Høitideligheden), hvilket i Anledning af Hendes Kongelige Høihed Prindſeſſe Wilhelmine Maria og Hans Kongelige Høihed Prinds Frederik Carl Chriſtians Formæling kunde være at opføre paa Theatret, tilligemed en Sang og en Prolog."

Da man er underrettet om, at flere af Nationens Digtere, deriblandt Hr. (Tit.), have været betænkt paa at levere et ſaadant Theaterſtykke, ſaa ønſkede man, i det ſeneſte inden tre Uger derom at modtage Deres Erklæring, tilligemed en Skizze af Stykket.

Holſtein. Rahbek. Olſen. Collin.

Fra Paſtor C. J. Boye indløb der den 22de Juni ſ. A. følgende Svar til Theaterdirektionen:

Søllerød 22de Juni 1828.

Et Sygdomstilfælde, der har, for en Tid, ſløvet Sjæl og Legeme, gjør mig det, desværre! umuligt, at efterkomme den ærede Directions for mig ſaa hædrende Opfordring, til at indlevere Udkaſt til et Skueſpil for den foreſtaaende Formælingshøitideligheb. Men derimod er det min ærbødige Anmodning, at det maa blive mig overdraget, at udarbeide den Sang og Prolog*), ſom ved ſamme Leilighed ſkal afbenyttes; og ſtoler jeg paa, at jeg ikke bliver anſeet for ubeſkeden, naar jeg tiltroer mig Evne til at opfylde de Fordringer, der i denne Henſeende kunne gjøres.

ærbødigſt

C. J. Boye.

Til
Directionen for
de
Kongelige Skueſpil.

Allerede flere Dage forinden, nemlig den 12te Juni, havde Oehlenſchlæger tilſkrevet Theaterdirektionen følgende Brev:

Efter den kongelige Theaterdirections hædrende Indbydelſe, indſender jeg herved en Skizze til en Opera, eller, hvis Tiden ikke ſkulde tillade det, til et Skueſpil med enkelte Syngenummere og Chore; i Anledning af de høie Herſkabers Formæling. Skulde den Ære vorde mig tildeelt, at maatte forfatte Stykket, ſaa ſkal jeg, efter allerhøieſte Befaling, vogte

*) Paſtor Boye ſkrev ogſaa ſaavel Sangen ſom Prologen, „Kong Skjold“, hvilken ſidſte ved Formælingsfeſten blev fremſagt af N. P. Nielſen. Saavel Sangen ſom Prologen findes aftrykte i Heibergs „Kjøbenhavns Flyvende Poſt“ for 1828, Nr. 89.

mig for alle Allusioner, med Hensyn til Dagen. Hvad Sujettet derimod selv angaaer, saa troer jeg at der intet vil være at indvende derimod; thi til en Fest for Fyrster er jo et heroisk Sujet meest passende, til en Fest for Skjoldunger et Stof af den danske Historie; og da Fabelen næsten altid i et Skuespil, især i en Opera er en Kjærlighedshistorie, saa kan jo dette ikke give Anledning til nogen speciel Hentydning. Det Modsatte vilde tvertimod være stødende og underligt.

Forresten, da Digtet i en saadan høi Anledning er en Biting, skal jeg, efter bedste Evne rette mig efter ethvert givet Vink, dersom den Glæde maa forundes mig, som trofast Danske, at yde min Skjærv med, til den elskede Skjoldungeslægts Forherligelse.

Allerærbødigst

A. Oehlenschlæger.

d. 12 Juni 1828.

Med Oehlenschlægers Brev fulgte hans Udkast:

Sigrid med Sløret.

Syngespil i tre Akter; efter Saxo og tildeels efter en af mig allerede digtet Romance*).

Othar, en ung jydsk Drot, har lært at kjende Sigrid, Leirekongens Datter, paa en Reise, og er bleven indtaget af hendes Forstand og Hjerte, skjøndt han ikke har seet hendes Ansigt. Sigrid har nemlig gjort en Eed paa, at hun ikke vil afløre sig for nogen ung Mand, før han har vundet hendes Kjærlighed.

---

*) „Sigrid med Sløret", aftrykt i Oehlenschlægers Digtninger 1ste Bd. 1811.

Første Akt.

En stor Fest i Leire, hvor Sigrid skal offre til Freia. Ved denne Leilighed maa hun være affløret. Othar har faaet det at vide, og er kommen hemmelig til Siælland, for at see hende.

I en Samtale med en Veninde udvikler Sigrid Grunden til sin besynderlige Adfærd. Hun vil elskes for sin Aands Skyld; for at Kiærligheden kan vorde varig, vil hun ikke skylde den flygtige Skionhed sin Tak. Hun vil ogsaa sætte sine Elskeres Tillid og Taalmod paa Prøve, om hvilke hun taler med tilsyneladende Ligegyldighed; men man mærker dog, at hun allerede elsker Othar, uden selv at vide det.

Festligt Optog i Gudehuset, af Hofgoden, Helte, Qvinder og Møer. Sigrid offrer Blomster. Kongen og Dronningen ere tilstæde; Othar ligeledes affides; han seer Sigrid og hans Kiærlighed udbryder i fuld Flamme.

Naar han er ene med hende, udtrykker han hende sine Følelser; men Sigrid føler sig fornærmet, fordi han har forstyrret hendes Plan, flører sig og forlader ham i Vrede. Han er utrøstelig.

Scenen forandres til en Skov med en Hule. Hartbein, en fæl glubsk Kæmpe, mere en Dette liig end en Helt, har ogsaa forelsket sig i Sigrid; men haaber lettere at komme til Maalet. Med en Flok Stridsmænd har han begivet sig hid, hvor han veed Sigrid vandrer i Qveld, og hvor hans Hule er i Nærheden. Han griber hende og slæber hende i Hulen.

Anden Akt.

Sigrid i Hulen høist bedrøvet, især over at være skilt fra sine elskede Forældre; dog mærker man i hendes Klage atter en ubevidst Kiærlighed til Othar.

En lille Alfeqvinde ſkyder ſig op af Jorden med ſin Søn, en lille munter Niſſe, ſom den gamle gnavne Dværginde ſkiender paa. De komme begge for at more hende og være hende til Tieneſte. De bringe hende Sløret, ſom hun har tabt i Græsſet i Skoven. Hun har altid været ſaa god og ſat Grød og Kager ud til dem i Juleqvæld. Men redde hende mægte de ikke. Flere Niſſer komme til, og de opføre en Dands for at adſprede hende. — Smaae Mænd i Hielm og Harniſk, med Skiold og Sværd. —

Othar paa Leire, med Kongen og Dronningen i en Hauge. De udtrykke: Faderens, Moderens og Elſkerens Vee-mod og Fortvivlelſe over at have miſtet den huldе Sigrid.

Naar Othar er alene aabenbarer Freia ſig for ham, i en Sky, og ſiger: Fortvivl ikke! Sigrid er dig nærmere end du troer. Gak til Skoven! En Strimmel Violer, voxet i Græsſet, vil viſe dig Vei til en Hule! og her er Nøglen! (hun rækker ham en Sølvnøgle). Nøglen til Sigrids Hierte har du alt!

Atter Hulen. — Den fæle Hartbein er tilſtæde. Det morer ham at flætte Sigrids lange Haar; men Sløret har hun for Anſigtet. Han forundrer ſig over, hvor hun har faaet det, men hun vil ikke ſige ham det. Han paaſtaaer at hun ſkal ægte ham, og indbringer een af Thors Præſter, for at forrette Vielſen. Hun vil ikke. Han truer med at dræbe hende. Hun kaſter ſig paa Knæ og anraaber Freia. I dette Øieblik indbryder Othar med ſine Mænd, ſaarer Hartbein i en Kamp og befrier Sigrid.

Han venter nu ſin Kiærligheds Løn; men hun er flygtet i Skoven, under Kampen, og man kan ikke finde hende. — Othar er atter utrøſtelig.

Tredie Akt.

Othar ene i Skoven, henſunken i Veemod. Freia aabenbarer ſig for ham igjen og ſiger: Vær freidig! Sigrid veed ikke ſelv at hun elſker dig, og troer derfor endnu at burde holde ſin Eed. Men ſnart ſkal hun faae det at vide. Lad, ſom om du vilde holde Bryllup, hos din Ven Hialmar! Indbyd Kongen og Dronningen, men underret dem om min Hielp. Lad Bruden være din Syſter! Jeg ſkaffer en Brudepige, der ſkal følge Bruden til Alteret. Hun vorder den rette Brud! — Othar er henrykt af Glæde.

Ved en Hytte paa Landet. — Sigrid, forklædt ſom Tærne, kommer til en gammel ſtyg Hyrdinde, ſom giver hende det Hverv at paſſe paa hendes Hiord. Sigrid ſørger, alene under et Træ paa Marken. Hun har forvildet ſig; veed ikke hvor hun er; frygter at falde igien i Hartbeins Hænder. Ogſaa ſine Forældres Vrede frygter hun, fordi hun har forſmaaet den gode Othars Hielp, „ſom hun desværre ikke elſker," og for hvem hun altſaa ikke tør afſløre ſig.

Nu kommer Trude den lille Alfekone igien op af en Myretue, og ſiger: Frygt ikke for Othar! Han holder Bryllup i Aften her i Nabolauget, med en anden Mø!

Nu, var det da ikke vel, ſiger Sigrid, at jeg ikke troede ham? Jeg forſikkrer dig, at han er mig høiſt ligegyldig. Jeg kunde ſelv have Lyſt at være tilſtæde ved dette Optog. — Vil du gaae med ſom Brudepige, ſpørger Alfen, ſaa har du der en Klædedragt! Sigrid tager den, gaaer for at klæde ſig om; den lille lyſtige Alf, Trudes Søn, lover at viſe hende Vei.

Hallen hos Hialmar. Kongen og Dronningen førſt ene der; de have erfaret Freias Tilſagn, og udtrykke den ømmeſte

Fader- og Moderglæde over at ſee deres elſkte Barn lykkeligt igien.

Nu kommer Sigrid tilſløret ſom en Fremmed til Forſtanderen for Gildet, og beder ham om at maatte gaae med ſom Brudepige. Han lader, ſom han ikke kiendte hende, og tillader hende det. Naar hun er ene ſlaaer hun Sløret tilbage, og giver ſine Følelſer Luft.

Brudeprocesſionen ſkeer nu. Othar kommer med ſin Syſter; han, ført af Kongen, hun af Dronningen. Offerpræſten kommer. Et Altar indbringes. I det Øieblik de forſtilte Forlovede gribe efter Hornet, for at drikke — kaſter Sigrid Sløret og raaber: Troløſe! der ſaa ſnart kunde glemme din ſtakkels Sigrid! Nu mærker jeg desværre, at jeg dog elſker dig! og din Troløshed har giort mig evig ulykkelig! — Nei, høiſt lykſalig har den giort os alle, ſiger Othar. Det var kun et uſkyldigt Bedrag for at faae dig til at tilſtaae din Gienkiærlighed, for dig ſelv og for os. Hulde Sigrid! Bruden er min Syſter! Du er den rette Brud.

Sigrid ſynker i ſine Forældres, i ſin Elſkedes Arme, og alting er Jubel og Glæde. —

Freia aabenbarer ſig tredie Gang, tilſiger dem Held og Lykke, og lover, altid at beſkytte Skioldungernes Kiærlighed!

Om dette Udkaſt af Oehlenſchlæger yttrede Rahbek og Olſen ſig med megen Varme, ſom man vil ſe af de hosfølgende Cenſurer:

Jeg har med megen Fornøielſe giennemlæſt det vakkre Udkaſt til Sigrid, og uagtet jeg viſtnok ikke havde ventet dette Æmne behandlet ſom Opera-Feeria, har jeg dog beundret Geniets Dueligheb til at læmpe Tingene efter Omſtændighederne. At dette Stykke, udført, ſom det er udtænkt, componeret, ſom

det vil fortiene, vil være en Binding for vor lyriſke Scene, kan neppe være Tvivl undergivet, ligeſom ogſaa de Sange, Æmnet medfører ved Skioldungemøens Brudefærd, uden mindſte upaſſende Alluſion, maatte blive ſærdeles paſſende for den Almeenſtemning, der vil betegne de Dage, hvorfor det er beſtemt.

Saalidet imidlertid, ſom det vilde være undſkyldeligt, at ville forud beſtemme, at ingen af de Medindbudne ſkulde kunne have en endnu lykkeligere eller paſſeligere Idee, eller at ville forudſige, hvad af Vedkommende — eller Uvedkommende — mod een Idee vil kunne være at indvende, eller bruges ſom Indvending, kan jeg ikke andet end ønſke Digteren Held til at faae det fuldbragt, da det, om det end ikke ved denne Leilighed ſkulde findes efter Ønſke, under ovenanførte Forudſætninger, altid ved en anden Dannerfeſt vil ſkaane os for den ydmygende Nødvendighed at gjøre Brug af fremmed Trallirum-Larum, medens vi beſidde ſaa mange og ſaa geniale Digtere og Tonekunſtnere.

Bakkeh. d. 14 Juni 1828.

Rahbek.

Jeg finder ovenſtaaende Cenſur ſaa vel ſammenſat af moden Critik og øm Delicateſſe, at jeg neppe vover noget ved ubetinget at underſtrive den. Viſtnok havde jeg, ſom det ogſaa ſynes, min Medcenſor antyder, helſt ønſket det ſkjønne Stof ublandet med alfkens Alfer og Niſſer, og ved hver ny Gjennemlæsning har Forfatterens Skizze foreſvævet mig ſnarere ſom et heldigt Ballet-Program, end ſom et aldeles paſſende Udkaſt til en Opera i Anledning af en kongelig Brylluppsfeſt, ſaa meget mere, ſom Udførelſen, uagtet Forfatterens

Ytringer i hans Skrivelse til Directionen, neppe vil af Mængden vorde anseet for andet, end en uafbrudt Allusion til Dagens Høitidelighed. Imidlertid tør jeg mod Antagelsen af den indsendte Skizze og det derpaa byggede eventuelle Syngespil ikke anføre andet, end hvad ogsaa min Medcensor bemærker, at maaskee En af de Medindbudne kunde have en heldigere eller passeligere Idee; men i alle Tilfælde bør ogsaa jeg anseе Fuldendelsen af det indsendte Program som en Berigelse baade for vor Litteratur og vor Skueplads.

Kjøbenhavn. d. 16 Junii 1828.

G. H. Olsen.

At en „endnu heldigere og passeligere" Ide kunde fremkomme og virkelig ogsaa fremkom, det seer man bedst af det Skuespil, som blev antaget og opført: „Elverhøi".

J. L. Heiberg havde snart undfanget sin Plan til et Stykke til Festforestillingen. Den 2den Juni havde han modtaget Direktionens Opfordring til at indlevere et Udkast, og allerede under den 10de samme Maaned tilskrev han Etatsraad Collin følgende Brev, som, skjøndt Halvdelen ikke angaaer „Elverhøi", dog er saa karakteristisk, at det fortjener at kjendes og opbevares:

Kjøbenhavn, den 10 Juni 1828.

Hr. Etatsraad!

Da jeg taler meget slettere, end jeg skriver, eftersom jeg sædvanlig glemmer Halvparten af, hvad jeg havde at sige, og sjelden faaer Leilighed til at udvikle nogen Ting rigtigt, saa tager jeg mig den Frihed at tilskrive Dem et maaskee vel langt Brev, men som dog vil spilde Dem mindre af Deres Tid, end om jeg i Løbet af en Samtale skulde sige Dem det samme. Næst efter at have takket Dem for Deres Godhed at laane mig Pontoppidans Atlas, samt for Meddelelsen af den mig særdeles velkomne Theater-Nyhed, som vil blive indrykket

i næste Nummer, har jeg endnu et dobbelt Anliggende, som jeg beder om Tilladelse til at foredrage Dem. Den ene Part deraf er æsthetisk, den anden financiel. I begge Tilfælde er De Manden, til hvem jeg allerhelst vil henvende mig, selv om der var nogen Anden, til hvem jeg kunde gjøre det.

Pars aesthetica er angaaende Sujettet til Formælings-Stykket. (In parenthesi: Weyse har idag været hos Kronprindsessen, som paastaaer, at den kongelige Resolutions Mening er, at Directionen skal være betænkt paa et gammelt, ikke paa et nyt Stykke. Dog, dette vil han nok selv fortælle Dem, og derom bekymrer jeg mig desuden ikke.) Altsaa til mit Sujet. Da jeg nødig vil fordybe mig i en Plan, som maaskee kunde være det Modsatte af hvad Directionen ønsker, saa vil jeg med et Par Ord angive, hvad jeg har tænkt mig. Etatsraaden lod forleden et Par Ord falde om at der maaskee kunde arrangeres noget til bekjendte, eller idetmindste gamle Melodier. Dette Ord slog Rod i min Tanke, saa meget mere som det vilde være en Triumph, dersom en Vaudeville (selv under en anden Benævnelse) kunde befindes passende til et nationalt Fest-Skuespil. Det vilde da især komme an paa at indrette et saadant Stykke paa en national, fiin og smagfuld Maade, saaledes at Stykket, hvis det tænktes omstøbt i en anden Form, vilde tabe en Deel af disse Egenskaber; thi da var Formen retfærdiggjort ved sin Nødvendighed. Dette vilde blive Tilfældet, saafremt Sujettet var af den Natur, at det hævedes ved Anvendelsen af vore gamle Kjæmpe-Vise-Melodier, af hvilke 5 eller 6 af de smukkeste maatte udvælges til den musicalske Basis for det Hele. De Melodier, man endnu behøvede, maatte vælges i Overeensstemmelse med den romantiske Grundtone. Mellem Krosings Compositioner findes f. Ex. adskillige Romancer i den gamle Stiil. Noget

maatte denne lidt eensformige Tone afbrydes og oplives ved anden Musik, der dog ikke maatte contraſtere mere med Grundtonen, end at den muſicalſke Eenhed blev vedligeholdt. Hiſt og her maatte der componeres noget Nyt i Overeensſtemmelſe med den Grundtone, hvori det Hele er holdt. Saaledes maatte der f. Ex. componeres en kort Finale til 1ſte Act, da Stykket, efter min Plan, ſkulde beſtaae af to Acter, af hvilke den førſte ſkulde ende med en Finale, den anden med et Chor, og — hvis det befindes paſſende — et Slutnings-Couplet i Anledning af Høitideligheden. Til at udføre denne Idee, har jeg tænkt mig et Sujet, ſom grunder ſig paa et Sagn, opbevaret af Peder Syv i Anmærkningerne til Kjæmpe-Viſerne, og ligeledes fortalt af Pontoppidan i hans Atlas, og ſiden gjentaget af mange Andre. I Stævns Herred var det i gamle Dage en almindelig Overtro, at der fandtes en Ellekonge (undertiden kaldes han Klintekonge), ſom herſkede der i Egnen, og at ingen anden Konge turde komme derhen, fordi Elle- eller Klintekongen ikke vilde tillade det. Chriſtian den IV, for at gjøre Ende paa denne Overtro, reiſte til Stævns, og lod, ſom det hedder, Ellekongen indmure i et Hul i Storeheddinge Kirketaarn, hvor man endnu foreviſer Ellekongens Kammer. Flere danſke Konger have ſiden været der og beſeet dette Kammer, blandt andre Frederik VI i Aaret 1808. Handlingen i Stykket ſkulde nu foregaae i Chriſtian den fjerdes Tid (hvem vi rigtignok allerede have havt to Gange paa Scenen). Hoved-Omridſene af det Hele vilde omtrent blive følgende: En ung Ridder (paa Herregaarden Høiſtrup?) elſker en ung Dame. Vanſkelighederne for deres Forbindelſe frembringes ved en af Rivaler og andre Intereſſerede opſpunden Intrigue, ſom omſtændelig ſkal udføres, og ſom gaaer ud paa, at Ellekongen forbyder de Elſkendes Forening. Naturligviis

skal dette mystiske Væsen ikke fremtræde personlig, men det skal være Tilskuerne tilladt at antage eller fornægte hans Tilværelse. Ved Kong Christians Ankomst, der ifølge Sagnet er et Tegn paa, at Ellekongens Myndighed er ophævet, forsvinde altsaa Vanskelighederne, og de Elskende forenes, saameget mere som Kongen gjennemskuer Intriguen, og siger, at han afsætter Ellekongen og indmurer ham i Kirketaarnet, hvilket man forresten ikke skal see paa Scenen. Pragt og Dands kan finde Sted, saavel i Anledning af Kongens Ankomst, som ved Brylluppet. Forresten skal det Hele behandles ikke saa meget i en høitidelig, som i en phantastisk munter Tone. Til comiske Scener bliver megen Anledning. Blandt andet har jeg tænkt mig, at Elskerinden, som troer paa Sagnet, skulde begive sig til det Sted, hvor Ellekongen forsikkres at opholde sig, for derved at bønfalde ham, men skal møde den virkelige Konge, som hun ikke kjender. Han bliver opmærksom paa den smukke Pige, der gaaer paa det ensomme Sted, og spørger hende, hvad hun søger. Hun svarer, efter nogen Vægring, at hun søger Kongen (nemlig Ellekongen; thi saaledes kaldes han kort og godt i Egnen), hvorpaa Kongen svarer, at det er ham, hvilket hun ikke vil troe, og da han siger, at han er den virkelige Konge i Landet, saa vil hun endnu mindre troe ham, men forsikkrer, at det er umuligt, eftersom han ikke tør komme paa Ellekongens Territorium. Kongen morer sig herover, lærer at kjende hendes Hjertes Anliggende og hele Intriguen, og beslutter at hjelpe hende. Først henimod Midten af 2den Act skulde han optræde. Jeg veed ikke, om disse Ideer ere heldige, om de intet Stødende indeholde, med Hensyn paa den festlige Anledning, o. s. v. Derfor beder jeg Hr. Etatsraaden sige mig Deres Mening derom, for at jeg kan bestemme mig til

enten at udarbeide denne Plan til at indleveres til Directionen, eller være betænkt paa et andet Sujet.

Dette var det æsthetiske Punct. Jeg kommer nu til det financielle, hvilket ikke er stats-oeconomisk, men privat-oeconomisk. Pecuniae Musis inimicae, det vil sige: Naar man ikke har Penge, kan man næsten ligesaalidt offre til Muserne, som til Præst eller Klokker. Pecuniae betyde her Mangel paa Penge. Det er at forstaae paa samme Maade, som at Correggio slæber sig ihjel paa en Pengesæk, hvilket skal betyde, at han gaaer tilgrunde af Næringssorger, eller, som Md. Staël sagde, at han synker under Vægten af det han ikke har. Denne negative Byrde udøver vist nok et meget positivt Tryk, og da det Positive og det Negative hæve hinanden, saa vilde jeg gjerne have noget af det Positive, nemlig det Reelle, nervus rerum gerendarum, for dermed at opveie Trykket af det Negative, og tilveiebringe den saa meget ønskede Balance eller Ligevægt; videre gaaer ikke min Attraa; thi at det Positive skulde faae Overvægten, derpaa har jeg renonceret for bestandig, efterssom Sligt ikke er blevet sunget for min Vugge. De seer, Hr. Etatsraad, at jeg nok kan paatage mig den philosophiske Deduction af min Tilstand; og det er i Overbeviisningen om, at De allerede har forstaaet den, at jeg vil skaane Dem for den udførlige Udvikling, især for den logiske Treheds, hvis sidste eller speculative Moment let kunde blive en daarlig Speculation, nemlig en formelig Bankerot. Som sagt, Raisonnementet kan jeg nok paatage mig; men naar det gjælder om det Practiske i denne Sag, saa gaaer det mig ikke bedre end det gaaer den forresten fortræffelige Mand*), som vi nylig talte om, med hans Selskab til Naturlærens Ud-

*) H. C. Ørsted.

bredelſe og hans polytechniſke Skole. De, Herr Etatsraad, er en født Practicus, og — hvad ſom vil ſige meget mere for mig — De har ſtedſe viiſt mig ſaa megen Godhed og ſand Lyſt til at hjælpe mig frem i denne Verden, at jeg, indtil jeg kan beviſe Dem min Taknemmelighed paa en bedre Maade, for det første yttrer den derved, at jeg i enhver Forlegenhed tager min Tilflugt til Dem, en Høfligheds-Beviisning, der, ſom ſaa mange andre, er lidt til Beſvær for den ſom modtager den, men ikke deſtomindre — det beder jeg Dem være overbeviiſt om — et med al ſin Egoisme umiskjendeligt Beviis paa min Høiagtelſe og Hengivenhed. Uagtet nærværende Brev ikke er noget Epos, ſaa faaer jeg dog nu ruere in medias res, og ſige med tørre Ord, at det jeg vover at anholde om, er et Forſkud af den pompeuſt klingende Sum: Tolv Hundrede Rbdl., men hvis ſtærke Klang vil, naar de falde i min Lod, meget hurtig blive til et mærkeligt Decrescendo, og ende ved Morendo, thi det Meſte af dem vil bortklinge baade her og hisſet, d. e. baade i Kjøbenhavn og i Kiel; og en Deel af dem ſkal være til Hr. N. N.'s Diſpoſition, ſom er i Forlegenhed, og tildeels fordi han har forſtrakt mig med Penge, hvortil han ſelv i dette Øieblik er trængende. Af denne Grund er han ogſaa villig til at gaae i Caution for Summen, ja endog, hvis det forlanges, at ſtille en anden uforkaſtelig Caution. Pengene kunde afdrages paa mine Arbeider for Theatret (af hvilke jeg i dette Øieblik har en betydelig Mængde, og vel til Beløb af den omtalte Sum), og i Terminer, ſom Etatsraaden ſelv vilde behage at beſtemme, ſaaledes ſom De troer det rigtigſt. Bedſt var det, om der af de Arbeider, jeg leverer, blev tilbageholdt visſe Procent, indtil det Hele var dækket. Hvis det ikke lader ſig

gjøre at faae et saa stort Forskud af Theaterkassen, saa nærer jeg det Haab, at Etatsraaden vil kunne forskaffe mig det fra Financerne; kun har jeg Grund til at troe, at mit Navn ikke vilde være nogen Anbefaling hos Ministeren, og at derfor i saa Fald N. N. alene maatte nævnes. Hvad der skeer, saa vilde det være godt for mig, om det kunde skee uden Indstilling til Kongen, thi deels slaaer Hans Majestæt gjerne noget af, deels vilde det trække Sagen i Langdrag, og jeg trænger saameget til Penge i denne Termin. Dersom jeg snart kunde opnaae den saameget ønskede Ansættelse ved Theatret, saa var der i min Gage endnu en Sikkerhed mere for det Tilgodehavende. Ogsaa denne Ting tager jeg mig den Frihed at lægge Hr. Etatsraaden paa Hjerte, uagtet jeg maa befrygte at plage Dem med min idelig gjentagne Anmodning. Jeg vilde være meget lykkelig, om jeg kunde blive ansat som Theater-Digter (ikke Oversætter), ligesom Tilfældet er ved adskillige fremmede Theatre, med Forpligtelse at oversætte et vist Antal Syngestykker, hvortil endnu kunde føies den Forpligtelse at skrive alle de Viser, Prologer, etc., og i det Hele Alt, hvad ingen Anden maatte melde sig til. Jeg længes meget efter at have en fast Ansættelse, og De veed, at man kan have mangfoldige Grunde dertil. Om den ogsaa er nok saa ringe, saa vil den dog altid være mig kjær, naar den er her i Byen (thi i Provindserne vil jeg nødig være), og ved Theatret, som dog er den Gjenstand der interesserer mig mest*).

Min Afhandling, som kun skulde bestaae af to Puncter,

---

*) Heiberg fik virkelig ogsaa som en Belønning for „Elverhøi" under 20 Febr. s. A. kongelig Ansættelse med 600 Rdl. i Gage som Theaterdigter og Oversætter.

et æsthetisk og et financielt, er mod min Villie blevet udstrakt til tre. Der have vi atter den logiske Trehed, thi det sidste Punct, min Ansættelse, er paa eengang æsthetisk og financiel, og saaledes Eenheden af begge de foregaaende. Tag mig nu ikke min Dristighed i alle tre Puncter ilde op, Hr. Etatsraad, men føi til den megen Godhed, De allerede har bevist mig, endnu den at glæde mig med et Raad i det første Punct, med Realiteten i det andet, og med Haabet i det tredie.

N. N. vil komme til Dem imorgen, for at tale nærmere med Dem om Punctet Nr. 2.

Jeg forbliver Deres
stedse hengivne og forbundne
J. L. Heiberg.

Etatsraad Collin raadede naturligvis Heiberg til at bygge videre paa den smukke Plan, som han saa lyselig havde skitseret i sit Brev, og under 22de Juni 1828 indsendte derpaa Digteren nedenstaaende fuldstændige Udkast tilligemed hosfølgende Brev:

Til den Kongelige Theater-Direction.

Opfordret, ved den høie Directions Skrivelse af 2den dennes, til at indlevere en Skizze til et Skuespil, der kunde være passende til Opførelse i Anledning af Deres Kongelige Høiheders, Prindsesse Vilhelmine Marias og Prinds Frederik Carl Christians Formæling, har jeg herved den Ære at indstille Følgende til den høie Directions Bedømmelse*).

---

*) Se Heibergs „Prosaiske Skrifter", Bind XI.

Elverhøi.

Skuespil i to Acter med Sange, Chor og Dands.

Hoved-Personerne ere:

Christian IV., Konge af Danmark.
Erik Walkendorff, Herre til Høistrup paa Stevns.
Jomfrue Brigitta Munk, hans Myndling.
Albert Ebbesen, Lænsmand paa Tryggevælde.
Poul Flemming, en ung Ridder, i Kongens Følge.
Karen, en Bondekone paa Tryggevælde.
Hedevig, hendes Datter.
Bjørn Olufson, Husholdningsmester paa Høistrup.
Mogens, en Jæger.

Handlingen foregaaer omtrent i Aaret 1640.

I Henseende til Sujettet maa jeg gjøre den foreløbige Bemærkning, at jeg med Flid har valgt et Æmne, som var nationalt, uden dog at være egentlig historisk. Det Første syntes mig passende med Hensyn paa Stykkets festlige Anledning; det Andet vilde jeg helst undgaae, deels fordi de historiske Begivenheders Vigtighed stemmer til en alvorligere og høitideligere Tone, end den som passer til et, om ikke lystigt, dog let og muntert Festspil; deels fordi de ved Anledningen betingede Sange, Chor og Dandse vanskeligen vilde bringes i en harmonisk Forbindelse med den historiske Alvor og den tragiske Tone. Jeg har derfor foretrukket at vælge et gammelt Sagn, som i sig selv er saa ubetydeligt, at Historien næsten ikke berører det, men som just derfor er bequemt til en poetisk Behandling, da det her kan være Digteren tilladt at opfinde med al den Frihed, som den dramatiske Virkning udkræver.

Sagnet berettes af Peder Syv i en Anmærkning til den gamle Vise: „Herr Oluf han rider saa vide." Man havde — hedder det — fordum den Overtro paa Stevns, at der i

dette Herred regjerede en Ellekonge, som ikke tillod, at nogen anden Konge kom ind i Herredet, eller overſteg den Aa, ſom udgjør dets veſtlige Grændſeſkjel*). Kong Chriſtian IV., for at gjøre Ende paa denne Overtro, drog ind i Herredet, og viſte derved Almuen, at det var forbi med Ellekongens Magt og Myndighed, hvorfor ogſaa Sagnet gik, at Chriſtian IV. havde affat Ellekongen.

Med dette aldeles phantaſtiſke Sagn har jeg forbundet et andet, ſom bærer hiſtoriſk Præg, nemlig: Beretningen om den af ſin nordlige Opdagelſes-Reiſe bekjendte Capitain Munks Død, der ſkal være pludſelig indtruffen efter en hæftig Samtale, ſom han havde havt med Kong Chriſtian IV., og hvori denne bebreidede ham, at han ved ſin Uforſigtighed havde været Aarſag i Expeditionens uheldige Udfald. (Holbergs Danmarks Hiſtorie. Udv. Skrifter, 17 Deel, S. 429.)

Paa denne dobbelte Grundvold har jeg bygget følgende Sujet:

Kong Chriſtian IV., bedrøvet over Munks pludſelige Død, har paataget ſig Omſorg for hans efterladte ſpæde Datter, har ſtaaet Fadder til hende, og ſkjænket hende i Faddergave en Diamantring af overordentlig Værdi, hvorpaa han har betroet hendes Opdragelſe til Hr. Erik Walkendorff paa Høiſtrup og dennes Huſtrue. Men ved en Uforſigtighed er Barnet bortkommet fra Pleieforældrene. Under Hr. Walkendorffs Fraværelſe paa en Udenlandsreiſe havde nemlig Fruen engang pragtfuldt udſmykket Barnet, og givet ſamme den kongelige Ring i en Guldkjede om Halſen. Lokket ved diſſe Koſtbarheders Værdi, havde en omflakkende Krybſkytte fundet et

*) I Storeheddinge Kirketaarn viſes endnu et Indelukke, ſom kaldes Ellekongens Kammer. (Pontoppidans danſke Atlas, III, 109).

Øiebliks Leilighed til at ſtjæle Barnet, og flygte bort dermed. Men i Nærheden af Tryggevælde var han bleven forfulgt af nogle Jægere, ſom hændelſesviis befandt ſig der i Egnen, og var, for at redde ſig, bleven nødt til at lægge Barnet med dets Koſtbarheder fra ſig i Ellekrattet ved Aaen, ſom løber tæt forbi Tryggevælde, og udgjør, ſom jeg allerede har anført, det veſtlige Grændſeſkjel af Stevns Herred. Paa dette Sted var Barnet blevet fundet af en Bondekone fra Egnen, ved Navn Karen, ſom, da hendes eget Barn juſt var død, havde taget dette til ſig, udgivet det for ſit eget, og kaldt det ved dettes Navn: Hedevig.

Imidlertid var Hr. Walkendorff kommen tilbage, og var bleven underrettet om ſin Myndlings Forſvinden. Han turde ikke gjøre det Forefaldne bekjendt, af Frygt for Kongens Vrede, og var derfor nødt til at anſtille enhver Underſøgelſe ſaa hemmeligt ſom muligt, men hvoraf fulgte, at han aldeles ikke kom paa noget Spor. Hændelſesviis havde han medbragt fra ſin Reiſe en i Udlandet afdød Fætters efterladte Datter, ſom han havde paataget ſig at opdrage. Hun var i ſamme Alder ſom den ham anbetroede Brigitta Munk. Han beſluttede da, at udgive hende for denne, indtil det lykkedes ham at faae den Tabte opſpurgt.

Men Bondekonen Karen, ſom juſt havde fundet Barnet i Ellekrattet, hvor der gik ſaa ſtort Ry af de derværende Ellefolk, ſatte den forunderlige Begivenhed i Forbindelſe med de gjængſe Sagn, og var overbeviiſt om, at Barnet maatte være røvet af Ellefolk, og følgelig beſtemt til at være Ellekongens Brud. I denne Mening beſtyrkedes hun endydermere ved den koſtbare Ring, thi ifølge Sagnet er Ellekongen rig paa Guld og Klenodier; det er ved Synet af diſſe, at han lokker Børnene til ſig, og ved en koſtbar Ring forbinder han ſig med

dem for stedse. Karen, af Frygt for at dette Klenodie skulde falde i fremmede Hænder, havde strax lagt Ringen i en Leerkrukke, og nedgravet denne i Ellehøien, just paa samme Sted, hvor Barnet var fundet. Da Hedevig var bleven voxen, bestyrkedes Pleiemoderen meer og meer i sin Overbeviisning, thi Pigen følte en besynderlig Kjærlighed til Ellekrattet og Ellehøien, saaledes at hun ofte, trods Karens Erindringer, opholdt sig der i Tusmørket, hvor hun blev seet af Mange; men da man, ifølge Stedets locale Overtro, antog hende for Ellepigen, der bevogtede en Skat, saa holdt man sig i en frygtsom Afstand fra hende, og Ingen opdagede, at den formeentlige Ellepige var Karens i Egnen velbekjendte Hedevig.

Denne Lyst til at dvæle i Ellekrattet kunde imidlertid Lænsmanden paa Tryggevælde, Hr. Albert Ebbesen, forklare paa en simplere Maade, end Karen ved sin overnaturlige Gisning; thi Albert og Hedevig elskede hinanden; og Ellekrattet, som et eensomt Sted, der især om Aftenen skyedes af Alle, maatte tjene til de Elskendes Sammenkomster. Da man altsaa undertiden ogsaa saae Hr. Ebbesen at sværme paa disse Steder, saa udbredte sig det Rygte hos Nogle, at han var elleskudt, d. e., at han bar Kjærlighed til en Ellepige, medens Andre foregave, at han søgte den der paa Stedet begravne Skat; thi at en saadan maatte findes, derpaa tvivlede Ingen, skjønt ikke lettelig Nogen havde Mod til at hæve den.

Men Kongen, der anseer sig som forpligtet til at sørge for sin Guddatters, Jomfrue Munks, timelige Lykke, har besluttet at gifte hende med Lænsmanden, Hr. Ebbesen, og Brylluppet er allerede berammet paa Høistrup. Hr. Walkendorff, hvem det er meget magtpaaliggende, at Kongen ikke skal beære denne Fest med sin Nærværelse, da han ved denne Leilighed let kunde blive nødt til at røbe sin Hemmelighed, dersom

Kongen forlangte at see den bortkomne Ring, trøster sig med, at Kongen vist nok ikke vil komme, da Sagnet beretter, at Ellekongen ikke taaler nogen anden Konges Nærværelse, og Monarchen, efter hans Mening, neppe vil aabenbart trodse denne ærværdige Overtro. Frue Walkendorff er for længe siden død, og Huushovmesteren, Bjørn Oluffon (Stykkets comiske Person) er den eneste nu levende Medvider i Hemmeligheden.

Dog er Brudgommens og Hedevigs hemmelige Kjærlighed ikke den eneste Hindring for Brylluppet, thi selve Bruden har Tilbøielighed for en ung Ridder, Hr. Poul Flemming, som sædvanlig er i Kongens Følge, som Cavaleer, og hun elskes ligeledes af ham. Baade fra Brudens og Brudgommens Side arbeides hemmeligt paa at tilintetgjøre Kongens Plan, men den Ene af dem kjender endnu ikke den Andens Hensigter.

Alt dette maa tænkes at være foregaaet inden Stykkets Begyndelse, i hvis Exposition og videre Gang det lidt efter lidt vil blive udviklet, for saa vidt som Tilskuerne skal kjende det; thi de væsenligste Punkter i Forviklingen skal tvertimod ved Kunst skjules for Tilskuerne, for at de i Catastrophen kunne dele Personernes egen Overraskelse.

Først den Handling, som nu følger, bliver Gjenstand for Skuespillet:

Paa en Reise gjennem Landet har Kongen indfundet sig paa Tryggevælde for at hilse paa sin Lensmand, og lykønske ham til det forestaaende Bryllup. Selv har han ikke isinde at bivaane dette. Hedevig, dreven til det Yderste, aabenbarer for Karen sin og Alberts Kjærlighed. Den gamle Kone forfærdes derover, fortæller hende, at hun ikke er hendes Datter, men kun hendes Pleiebarn, at hun endnu er en Hedning, der

ei engang har modtaget den christelige Daab, og at hun er Ellekongens Brud, hvis Fæstensring er nedgravet i Ellehøien. Det eneste Middel, siger Karen, er at Hedevig en Midnat gaaer til Ellehøien, og søger at hæve Skatten. Er Ringen borte, da er det et Tegn paa, at Ellekongen har givet hende Frihed; men ligger den der, da er hun endnu bestandig hans Brud. Med bankende Hjerte gaaer Pigen ved Midnat hen i Krattet, hvor hun ofte tilforn har havt den Letsindighed at spille Ellepigens Rolle; hun gaaer derhen, skjøndt hun hverken veed, hvorledes hun skal bære sig ad, eller har Mod til at foretage sig Noget.

Men Arbeidet lettes hende ved et sælsomt Tilfælde. Mogens, en Jæger i Egnen, har ofte seet den formeentlige Ellepige ved Foden af Høien, og staaer i den faste Overbevisning, at der her maa ligge en Skat begravet. Han tager Mod og Mandshjerte til sig, og gaaer ved Midnat hen for at opgrave den. Det er just den samme Midnat, da Hedevig skjælvende og tvivlraadig begiver sig derhen. Til sin Forundring finder hun Arbeidet allerede gjort, og Mogens ifærd med at røve Ringen. Kjæk udstrækker hun Haanden efter den; den forfærdede Jæger, som troer at see Ellepigen, og venter at blive straffet for sin Dristighed, slipper Ringen i hendes Haand, og flygter bort.

Men hermed er hendes natlige Eventyr endnu ikke tilende. Kongen har hørt fortælle om den i Egnen herskende Overtro, at han ikke tør komme ind i Herredet, og beslutter just derfor at drage derind, og begive sig til Bryllupsfesten paa Høistrup. Tillige har han hørt tale om Ellepigen, og om Hr. Ebbesens mysterieuse Forstaaelse med hende. Han begriber, at der stikker en Intrigue under alt Dette, og er nysgjerrig efter at komme paa Spor af den. Han møder Hedevig i Krattet, just

som hun har faaet Ringen, og spørger hende, om hun er Ellepigen. Hun benægter det, og forsikrer, at hun tvertimod har den største Skræk for Ellefolkene. — „Og dog vandrer Du her ved Midnat? hvad søger Du?" — „Jeg søger Kongen (nemlig Ellekongen), endskjøndt jeg gyser for Mødet." — „Kongen? han staaer her for Dig." — Efter disse og lignende Repliker erfarer hun, at det er Danmarks Konge, med hvem hun taler; dog varer det noget, førend hun vil troe det, da hun forsikrer, at han umuligt turde komme over Grændseskjellet. Kongen svarer hende, at hun just deraf kan see, at det er forbi med Ellekongens Magt, og at hun ikke længer har noget at befrygte af ham, hvorimod hun kan have Alt at haabe af den Konge, for hvis Aasyn hun nu staaer. „Men", spørger han: „hvad vilde Du ham?" — „Give ham denne Ring tilbage." Kongen tager den, og gjenkjender forundret sin Faddergave til Brigitta Munk. For at faae Alt opklaret, befaler han Pigen at følge hemmelig med til Høistrup.

Her ere Festiviteterne i fuld Gang. Ikke desmindre have Brud og Brudgom havt en Samtale, hvori de erklære hinanden deres Mangel paa Tilbøielighed til at indgaae denne Forbindelse, og deres gjensidige Beslutning, at de, tiltrods for Kongens Plan, ville, naar deres Ja affordres dem, erklære, at de ikke give det. Men Kongens pludselige Ankomst bringer Alle i Forvirring, især Walkendorff, som frygter for en Opdagelse af Hemmeligheden. Brudefolkene tage begge deres Tilflugt til Kongen, som nægter at høre deres Bøn, og sværger ved sit Kongelige Ord, at det skal forblive saaledes, som han engang har bestemt det, og at Ebbesen skal ægte den Pige, hvis Gudfader han (Kongen) er, og at hun til Tegn derpaa skal vise Faddergaven. Naturligviis veed hun Intet herom.

Kongen henvender ſig altſaa til Walkendorff, ſom ikke veed, hvad Paaſkud han ſkal ſøge. Paa et Vink af Kongen indtræder Hedevig med Ringen. Alt bliver opklaret. Lænsmanden ægter Hedevig, og Flemming den for Brigitta Munk udgivne Jomfrue Walkendorff.

Stykkets 1ſte Act ſkal foregaae først ved Karens Bolig ved Tryggevælde. I Baggrunden ſeer man Aaen, bag ved den Ellekrattet. En Bro fører derover. Kongen optræder med ſit Følge, og yttrer Lyſt til at komme paa Spor af den myſtiſke Ellepige og Lænsmandens hemmelige Veie. Scenen forandres til Høiſtrup, hvor man ſeer Tilberedelſerne til Feſten, og Walkendorffs, Brigittas, Flemmings og Ebbeſens Forlegenhed. Scenen forandres atter til ſamme Sted ſom først. Hedevig aabenbarer Karen ſin Kjærlighed. Denne giver hende det omtalte Raad, ſom hun med Ængſtelſe beſlutter at følge. Kongen beſtemmer ſig til at gjæſte Walkendorff, og gaaer med ſit Følge over Broen.

Den 2den Act ſkal foregaae, først i Ellekrattet, hvor de ovenomtalte Midnatsſcener ſkulle finde Sted; dernæſt paa Høiſtrup, hvor Feſten og Cataſtrophen forekomme, og ende Stykket.

I Henſeende til det muſicalſke Arrangement, da er det min Henſigt at antyde Stykkets nationale og locale Characteer, ved at lægge nogle faa af vore ſmukkeſte gamle Kjæmpeviſe-Melodier til Grund. Disſe kunne paſſende foredrages af Hedevig, Karen og Brigitta. Anden Muſik maa vælges eller componeres i Overeensſtemmelſe med den ved de gamle Melodier angivne Characteer, dog ſaaledes, at den paa en harmoniſk Maade netop contraſterer med disſes Eensformighed. I Slutningen af 1ſte Act er Leilighed til en Finale, hvor nemlig Hedevig beſtemmer ſig til ſit natlige Foretagende, og

Kongen med ſit Følge gaaer over Broen. Ved Feſtligheden i 2den Act vil der være Anledning nok til Chor og Balletter. Ved dette Arrangement bliver i Almindelighed at erindre, at Sangen ikke maa have nogen ſtor Overvægt i Stykket. Snarere bør Muſiken, hvor det lader ſig gjøre, antage et melodramatiſk Præg, ſaaledes at ikke blot i Balletmuſiken, men i hele Stykket, Situationen udtrykkes blot ved Inſtrumental-Muſik, medens der tillige foregaaer Noget paa Theatret, for at Handlingen ikke ſkal ſtaae ſtille. Dog er det ikke min Mening, at der ſkal declameres til og under denne Inſtrumental-Muſik, ſaaledes ſom i de ſædvanlige Melodramer. Kongen og Walkendorff faae aldeles intet Syngepartie.

Paa en mere detailleret Plan tør jeg ikke indlade mig, førend jeg kan begynde paa Udarbeidelſen, og derved faae Leilighed til at ſætte mig mere ind i Sujettet, og nøiere overveie alle Details med Henſyn paa den bedſte dramatiſke Virkning. Den høie Direction vil ſaaledes behage at undſkylde det Ufuldkomne i nærværende kortfattede Udkaſt, der, ſom jeg haaber, dog er tilſtrækkeligt til at give en Foreſtilling om det Hele.

Kjøbenhavn, den 22de Juni 1828.

Underdanig
J. L. Heiberg.

Om dette udførlige Udkaſt yttrede nn endelig Rahbek og Olſen ſig paa følgende Maade:

(uden Datum)

Med ſærdeles Fornøielſe har jeg læſt Hr. Dr. Heibergs nydelige Udkaſt. Opfindelſen er i høi Grad ſindrig og hældig,

og den Idee, at bringe Skioldungepatriarken, Chriſtian den fjerde,

ce nom si cher au Danois

frem ved denne Leilighed, er en ſaadan lykkelig Finding, eller rettere en ſaa genial Tanke, at man kunde friſtes at misunde Digteren den, naar man ikke med Hensyn til Anledningen maatte anſee den ſom en Indſkydelſe af Fædrelandets Genius. At Digteren vil kunne behandle dette Æmne ligeſaa fiint og ſmagfuldt, ſom han har udtænkt det, derom kan ingen Tvivl være, og det er kun for at hylde mit gamle Valgſprog

sans la liberté de blamer, il n'y a pas d'eloge flatteur,

jeg tror at burde tilføye følgende:

Ugjerne ſeer jeg S. 4 talt om Biørn Oluffen, Styk-kets comiſke Perſon; vel har jeg Agtelſe nok for Dig-terens Smag til at være overtydet, at han ikke vil vanhellige en Nationalhøitid med Brix og Bielde, mindſt i fjerde Chri-ſtians Nærværelſe; men den nuværende Uſkik, at være vittig over det, ſom ſkrevet ſtaaer, gjør mig det til Pligt, alvorlig at ytre det Ønſke, at Dørren maa vedbørlig være lukket for alle Narre og Narreſtreger.

Min anden Anmærkning er maaſkee endnu mere ørkesløs; S. 5 ſtaaer, at Hedevig har ſpilt Ellepige, for at pleie en maaſkee utilladelig Kjærlighed. Jeg behøver ſikkert ikke at gjøre en Digter af Dr. Heibergs Fiinhed opmærkſom paa, at man til en Feſt af denne Natur maa nærme ſig puris moribus, og at endog den fierneſte Tanke om, at der er en Ting, ſom utilladelig Kjærlighed, til i Naturen, paa en ſaadan Høitid er endnu noget mere, end udelicat.

Min tredie Anmærkning er egenlig udenfor min Sphære, da den angaaer Muſiken. Særdeles billiger jeg den Idee i

nogle af Sangene at lægge af vore gamle Kiæmpeviſemelodier til Grund, og det Ønſke, at den øvrige Muſik maa være i Overeensſtemmelſe hermed. Kun naar der ſiges, at der maa vælges eller componeres med dette Henſyn, maa jeg giøre ſamme Indſigelſe mod laant fremmed Muſik, ſom jeg alt har gjort mod Tanken om et fremmed fordanſket Skueſpil i denne Anledning. Ligeſom vi alt have to Exempler paa, hvorlidt vi i denne Henſeende trænge til Udlændingshiælp ved en Nationalfeſt*), ſaaledes vilde det være at miskiende vore talentfulde geniale Componiſter, om man ikke ved ſamme Leilighed ogſaa ſlog Liid til dem. Altſaa for Alting intet, der kunde give ſmaalig Avind Anledning til at kalde Stykket en Vaudeville. Ikke, ſom jeg anſeer dette Navn for et Haanord, tvertimod, der er een Vaudeville, ſom jeg ikke kan blive mæt af at ſee, og vel gad have ſkrevet. Men til en ſaadan feſtlig Leilighed maa Alt være Nyt, Originalt, Danſk. Dog muligt, at min hele Indvending grundes paa en Misforſtand, og at det paaankede Udtryk blot ſigter til Valget af Kiæmpeviſemelodierne, Componiſten kan lægge til Grund, ſom i liden Gunver var Tilfældet.

Jeg har kun tilbage, at bevidne mine bedſte Ønſker for, men og mine ſikkre Forhaabninger om, at Udførelſen vil blive Udkaſtet værdig, og har derfor giort mig til dobbelt Pligt hurtig at afgive det, for ikke at ſpilde Digteren et Øieblik af hans knappe og koſtbare Tid.

ærb.

Rahbek.

*) Rahbek ſigter mulig her til de to ypperlige nationale Syngeſpil af Thomas Thaarup: „Høſtgildet“ og „Peters Bryllup“, der begge opførtes ſom Feſtſkueſpil.

P. S.

Skulde det ikke propter hæc et alia være bedre at forandre Stykkets Navn, og f. Ex. kalde det Møderne paa Elverhøi?"

Hr. Dr. Heibergs Udkast forekommer mig saa genialsk og patriotisk, at, naar jeg dertil føier den Varsomhed, der maa blive Virkningen af Hr. Prof. Rahbeks Bemærkninger, jeg ikke kan paatvivle at jo Udførelsen vil svare til Bestemmelsen. Hvis Stykkets Titel skal forandres, troer jeg dog, at en heldigere Benævnelse end „Møderne" kunde udfindes, men sligt troer jeg kan med Tryghed overlades Forfatteren.

Kbhvn. 14 Juni 1828.

G. H. Olsen.

Valget mellem „Sigrid med Sløret" og „Elverhøi" var ikke svært for Direktionen; Oehlenschlæger maatte her vige Pladsen for Heiberg, der nu lagde Haand paa Værket og fuldførte sit Udkast. Men under Udarbeidelsen opdagede Digteren snart de Misligheder, der vilde være ved at sammentrænge en saa stor Stofmasse i to Akter. Han inddelte derfor sit Stykke i fem Akter, men stødte her paa en uventet Modstand, som det dog lykkedes ham tilsidst ved egne Kræfter at overvinde. Denne Modstand fandt han hos Kong Frederik den Sjette, der kun ugjerne saa, at Festforestillingen blev for lang, og dette frygtede Kongen vilde blive Tilfældet, dersom „Elverhøi" blev delt i flere end to Akter. Som man vil se af de efterfølgende to Breve til Etatsraad Collin fra Kammerherre Holstein, maatte Heiberg i egen Person ansøge Majestæten om Tilladelse til at udarbeide Stykket i dets nuværende Skikkelse.

Fredriksberg Slot. 30 August 1828.

Høistærede Herr Etatsraad!

Hans Majestæt lod mig kalde efter Tafelet, og spurgte

mig om det var sandt, at Formælings-Stykket skulde være i 5 Acter, da Skitsen som han havde læst kuns hentydede paa to Acter. Jeg svarte ham at ieg vel havde hørt et Rygte herom men at vi i Directionen havde været enige om at det ikke var godt at det blev forlænget ved de flere Ophold mellem Acterne, og jeg formodede at Heiberg, om han endog havde lagt Planen til flere, let kunde drage dem sammen til to à tre Acter. Kongen befalede mig at sørge for, at dette snareſt muligt blev iværksat. Da han synes at være urolig til han fik Vished om at saadant er skedt, saa er min instendige Bøn at de gode Hr. Etatsraad vil tale med Heiberg herom og sige ham rentud, at hans Majestæt ikke ønsker Stykket i 5 Acter, og ei heller for langt, da der desuden skal være en Sang, Prolog, og Dans i Stykket som alt fordrer Tid. Hav den Godhed naar de har talt med H. at underrette mig ved et Par Ord om Udfaldet, da jeg vist daglig vil faa Spørgsmaal herom.

Med Høiagtelse Hr. Etatsraadens hengivne Ven
og ærbødige Tjener
F. Holstein.

Fredriksberg Slot. d. 31 August 1828.

„— — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — —

Da Kongen saa bestemt erklærede sig imod at Heibergs Stykke blev i 5 Acter, saa maa han sandelig selv bevirke Tilladelse dertil og naar han vil være i Kongens Forgemak strax efter 9½ skal jeg søge at skaffe ham ind saa betids som muelig.

Tak for alb den Uleilighed de har for at holde alt i Gang.
gandske Deres
F. Holstein.

Efterſkriften.

Lyſtſpil i 1 Akt af Franz von Holbein, overſat af Skuespiller J. Liebe, opført første Gang den 6te Marts 1829.

Efterſkriften i 1 Act af Holbein er et lille vittigt, og ved godt Spil effektfuldt Stykke, som jeg, saavidt jeg mindes, har med Fornøielſe seet opført paa vor Skueplads ved Autor selv og hans Veninde Mad. Renner*).

27 Septbr. 1826.

G. H. Olſen.

Iſidor og Olga eller De Livegne.

Sørgeſpil i 5 Akter af Raupach, overſat af C. J. Boye, opført første Gang den 26de April 1829.

S. T.

Herr Etatsraad, Ridder J. Collin.

Jeg har med megen Deeltagelſe gjennemlæſt Sørgeſpillet „Die Leibeignen oder Iſidor und Olga" af Raupach, og finder det aldeles værdigt til Antagelſe og Omplantning paa den danſke Skueplads. Heller ikke tvivler jeg paa, at jo min Medcenſor, saavidt jeg kjender hans Genius, heri ſtemmer med mig. Vel kunde den megen Tale om Livegenſkab, lykkeligviis for Danmark, ſynes noget fremmed og uinteresſant paa vor Scene, men denne Indvending, om den ogſaa burde gjælde, opveies rigeligen af de mange herlige Steder, ſom, i

*) „Die Nachſchrift" blev ſpillet paa det kgl. Theater den 19 og 26 Juni 1816 af Theaterdirekteur Franz von Holbein fra Prag ſom Friſeur Kranz og Maria Renner ſom hans Kone, Modehandlerinden Liſette.

et riigt poetiſk Sprog, ſaa kraftigen tale Menneſkelighedѕ og ſand Friheds evigſkjønne Sag. Om det Sted nederſt paa Side 142 kunde ved Overſættelſen taale nogen Forandring, maa jeg overlade den kyndige Overſætter og Digter, hvem Overſættelſen ventelig bliver betroet.

Kbh. 24 Mai 1826.

ærbødigſt
G. H. Olſen.

Raupachs Sørgeſpil: „Iſidor og Olga", ſom jeg, efter Theaterdirectionens Ønſke, har overſat fra det Tydſke, har jeg herved den Ære at tilſende Directionen.

Søllerød d. 30te Marts 1827.

ærbødigſt
C. Boye.

Til
Directionen for de
Kgl. Skueſpil.

Jeg kjender ikke den Dom, den første af mig bekjendte nulevende Dramaturger L. Tieck ſkal have fældet mod dette Stykke, og jeg er naturligviis tilbøyelig til en god Mening om et Sørgeſpil, ſom en Medcenſor har anbefalet til Overſættelſe, og ſom Forfatteren af William Shakſpere, for kun at nævne eet Meſterværk af ham, har fordanſket; imidlertid tilſtaaer jeg det, at den Følelſe, hvormed jeg har læſt det Hele, ikke er den, jeg venter eller ønſker i Sørgeſpillet. Jeg vover altſaa ikke at anbefale det til Opførelſe, men tilføyer, at det,

jeg har mod Stykket, ikke er af den Natur, at jeg jo uden Betænkning tiltræder Majoritetens Mening.

den 1 April 1827.

K. L. Rahbek.

Jeg har alt forhen afgivet min Censur over Isidor og Olga, og derved forud antaget en Oversættelse, der kommer fra Hr. Pastor Boyes Haand.

5te April 1827.

Olsen.

Grev Esser.

Sørgespil i 5 Akter af J. C. Lange, opført første Gang den 30te April 1829.

Hosfølgende Sørgespil, Grev Esser, har engang tilforn, udentvivl i Septbr. f. A., været indsendt, blev da, saavidt jeg kan af min Bog skjønne, tilbagetaget af Forf., er siden af ham læst med en af mine Herrer Medcensorer, omskreven og gjennem denne indsendt paa ny. Det er mig ikke muligt at erindre, hvilke Forandringer og Forbedringer Forfatteren i sit Stykke kan have foretaget, men jeg finder i dets nærværende Form aldeles intet, der kunde gjøre mig betænkelig ved at give det min Stemme, uden at jeg dog, med Hensyn til den aldeles forandrede Vending, Skuespilsmagen alt mere og mere tager, bryster mig til at forudsige, hvad Grad af saakaldet Lykke det tør smigre sig med. Uden iøvrigt at indlade mig paa den specielle Kritik, som jeg altid har anseet udenfor Censorernes Sphære, vil jeg tillade mig, efter yttret Ønske, at henkaste

følgende Vink: Skulde ikke den walterſcottſke Walter Raleigh, der breder ſin Kappe under Eliſabeths Fod, være en Deel yngre end den, hvem Statsmanden Burleigh ſaa aabenhjertet, for ikke at ſige aabenmundet udlader ſig for? er der overalt ikke vel mange og vel lange hiſtoriſk politiſke Forhandlinger i Stykket? Kan Sømandsſcenen S. 65 o. f., ſaa god Virkning den maaſkee, forflyttet paa ſin rette Grund, og Barnet nævnt med ſit rette Navn, i Peters Bryllups og Hjemkomſtens vakre Beſlægtede Vennernes Feſt vilde gjøre, her være af Virkning? Hovedſpørgsmaalet, om det Savn af Handlingens Eenhed og uafbrudte Fortſkriden, der — nogle oehlenſchlägerſke Meſterværker, hvoriblandt Væringerne, undtagne — er alle vore nyere Sørgeſpils Arvelyde, vil jeg ikke berøre, da Forf. medrette kan fordre, ikke at behandles ſtrængere end diſſe, hvoraf mere end eet, — exempla sunt odiosa — i dramatiſk Værd ikke ſtaaer over hans Eſſex.

ærbødigſt

K. L. Rahbek.

d. 30 Martii 1827.

Da jeg allerede ved ſidſte Gjennemlæsning med Forfatteren har gjort ham opmærkſom paa de Momenter, Hr. Prof. Rahbek omtaler, og han aldeles har billiget de ſkeete Forſlag til Stykkets Held, kan jeg ikke andet end ſtemme for dets Antagelſe.

15 April 1827.

G. H. Olſen.

DeHrr. Prof. Rahbek og Etatsraad Olſen ere, ſom det ſynes, enige om, at Stykket ei bør forkaſtes; jeg tilſtaaer

at det ei har vakt nogen Interesse for mig ved Gjennemlæsningen.

Collin.

Karl den Store.

Sørgespil i 5 Akter af Oehlenschlæger, opført første Gang den 12te Oktbr. 1829.

Med Fornøielse har jeg gjennemlæst „Karl den Store", og glæder mig ved denne ny Theaterberigelse. Imidlertid bør denne Tragedie vel ikke fortrænge den velgrundede Animositet af „Essex". Gjerne ønskede jeg et Eiendoms-Exemplar af hiin første.

ærb.

G. H. Olsen.

22 Febr. 1829.

Natten før Bryllyppet.

Syngestykke i to Akter af L. Kruse, Musik af Fr. Frøhlich, opført den 15de Februar 1830.

Medfølgende Stykke: Natten før Brylluppet har Forfatt., Prof. Kruse, tilstillet mig fra Leipzig. Under sit Ophold her skal han have talt til Syngemester Frøhlich om at componere det, og denne, som ikke har troet, at Censuren vilde være det imod, skal allerede have begyndt paa Compositionen.

12 Novbr. 1827.

Collin.

Da det uſtridig vil være min Medcenſor med ſin Smag og Sands for Muſik ikke mindre kjært, end mig, at en vakker ung danſk Tonekunſtner finder Leilighed, offenlig at viſe ſit Talent, er jeg overtydet, at han, ſom jeg, vil glæde ſig ved, at der i Stykket intet findes, ſom kunde beføye Cenſuren at være det imod.

1827. Novbr. 13.

Rahbek.

Som Cenſor har jeg intet mod ommeldte Stykke, dog vil viſtnok en heldig Muſik blive dets bedſte Anbefaling.

15de Novbr. 1827.

G. H. Olſen.

Friedli fra Haslidalen eller Søſterlig Kjærlighed.

Schweizer-Idyl i 3 Akter af Balthaſar de Bang, opført første Gang den 7de Januar 1831.

Jeg kunde vel ønske den Tid tilbage, da man havde en Kunzen til at componere, en Jomfru Barth til at ſpille, og et Publikum til at nyde idylliſke Syngeſpil; men at dette ikke er Tilfældet nu, kunne de Forandringer, der ved Lulu have været fornødne, tilſtrækkelig godtgjøre. Det kan overalt være ligemeget, hvad Cenſorerne ſige om et Originalſyngeſpil, naar de dog ikke kunne ſkaffe Componiſter dertil. Vil enten Weyſe eller Kuhlau componere det, ſkal jeg, naar det indkommer

componeret, intet have mod Opførelsen. Under nærværende Omstændigheder gjør Censors Stemme hverken fra eller til ved Stykker som Hr. B. Bangs Friedli fra Haslidalen.

den 23 Mai 1825.

K. L. Rahbek.

Friedli fra Haslidalen eller søsterlig Kjærlighed, Syngestykke i 3 Acter af B. Bang, har fra Begyndelse til Ende megen dramatisk Interesse, men jeg tvivler meget paa, at Hr. Forf. i Henseende til Synge-Nummerne vil finde en Componist, der tør og vil paatage sig et deels høist vanskeligt, deels vel endog utaknemligt Arbeide ved Sangenes nuværende Form. Deels ere disse for det meste høist ukorrekte i Henseende til Metriken, deels ere de snart for blomstrende og uforstaaelige, snart altfor platte og matte. Dertil kommer, at de ofte ere anbragte paa urette Sted og derhos tildeelte Personer, f. Ex. Overdommeren, der efter deres Stilling neppe kunde have Syngeroller. Men Stykket er saa riigt paa Stof, og saa overfyldt med skjønne Følelser, der for det meste synes at udvælde af Forfatterens Personlighed, at jeg for min Deel gjerne antager det med det Ønske, at Forfatteren vilde berigtige det skjæve, bortskjære det overspændte, og kalde al sin Smag og al sin Takt til Hjælp for at gjøre det baade skikket og værdigt til en fortrinlig Componists Behandling.

10 Aug. 1825.

G. H. Olsen.

Nøddeboe. Den 7de May 1826.

Ærbødigst P. M.

De ville behageligst tilgive mig, kiere Hr. Etatsraad, at

jeg tager mig den Frihed atter og atter at plage Dem; men jeg ſtoler paa Deres Godhed og det maae være min Undſkyldning.

Omtrent for 8 Maaneder ſiden, antog Theaterdirectionen et Syngeſtykke af mig i tre Acter, ved Navn Friedli fra Haslidalen; maaſkee Hr. Etatsraaden erindrer endnu, at vi bleve enige i, at overgive det til Hr. Zinck at componere; hos Ham troede jeg det laae endnu, og var ſtærkt i Arbeide; men fra Ham hørdte jeg igaar, at Han kuns har havt Stykket i 14 Dage, og at min gode vrævlende Etatsraad Olſen har havt det hos ſig hele den lange Vinter; men da jeg paa 6 Breve, intet Svar har kunnet afpreſſe den gode Mand, ſaa vil De Selv billige, at jeg ikke kan indlade mig i videre Correſpondance med Ham.

Zinck havde ſagt, at der var nogle ſmaa Ubetydeligheder angaaende Formen i Verſene, der maatte forandres; at Han gierne vilde componere, men at Han havde havt ſaa uendelig meget at beſtille, og har endnu ſaa meget, at jeg nok kan mærke paa alt, at der kan umulig komme noget ud af at lade det ligge hos Ham og Olſen; hvorledes ſkal jeg bære mig ad; hvad ſkal jeg giøre i denne Henſeende? Herre Gud, derſom De dog bare vilde, ſaa koſtede det Dem dog viſt kuns et eneſte Ord, for at faae alting ſat i Gang. — Theaterdirectionen har jo dog engang antaget mit Stykke; maae det da altid blive et Reſultat for mig, enten man antager, eller forkaſter mine Arbeider; eller er det Directionens faſte Beſlutning, at jeg ikke maae og ikke ſkal komme mere paa Theatret. Naar dog De bare vilde antage Dem min Sag. Hvad Forandringerne angaaer i Formen, da kan jeg umulig herude giøre disſe, ſiden der uafladelig maae tales med Com-

poniſten derom; men jeg vil med den ſtørſte Fornøyelſe afſtaae en 6te Deel af mit Honorar til en eller anden Digter, ſom har mere Øvelſe i den Ting, og forſtaaer det bedre end jeg; f. Ex. . . Roſenkilde; troer De ikke, at Han for Deres Skyld, paatog ſig dette Arbeide, eller kiender De en anden mere tavs . . . jeg er aldeles en desespoir, ſom De ſeer; men Herre Gud, for Kone og Børns Skyld, om ikke for Muſer og Gratier, tag Dem endelig alvorlig af min Sag; ellers bliver der ſandelig aldrig noget af; og jeg troer dog beſtemt, at min Friedli, ſpilt af Md. Wexchall vilde ſees og høres med Behag, da ingen af de andre ſyngende Væſener burde ſpille denne Rolle.

Tænk nu med Alvor paa mig og min Sag; ſpild et Par Tanker paa mig, og ſkriv mig ſaa ſnart et Par troſtende Ord til, men for Guds Skyld, red mig ud af min gode Ven, Etatsraad Olſens Hænder; thi der bliver det ikke andet end lutter Bræv!.

Gandſke Deres
ærbødigſt hengivne
B. Bang.

Hr.
Etatsraad Ridder Collin!

Nøddeboe. Den 20de May 1826.

Ærbødigſt P. M.

Gud velſigne Dem for Deres Troſtebrev, kiere Hr. Etatsraad, ſom jeg førſt modtog i dette Øyeblik; det var en ſand

Draabe i Ørkenen, hvorfor jeg ret inderlig og hiertelig takker Dem. Naar det engang kommer saa nær, kunde da ikke Jomfrue Petqves, det lille Underbarn, spille Fridli? da Spillet bliver her det vigtigste, og Sangen underordnet; og jo mere ung, yndig min Fridli kan være, desbedre; man siger Nielsen instruerer hende, og det vilde da sikkert blive et sandt Sveitzerbarn. Md. Vexchal, hendes Søster, kunde da blive en herlig Lisli; og bedre kunde dette Søsterpar vist aldrig gives. — Er Deres hemmelige Componist Studenten Berggreen? — Men siden De er saa sød, at antage Dem min Sag, saa for alting lad mig ikke blive staaende midt paa Halvveien, men see ogsaa at faae for gode Ord og Betaling En, som kan conferere med Componisten. Jeg har i min Eenfoldighed tænkt mig, at den Beskrivelse Lorden giør for sin Tiener i 1ste Act over Sveitz, burde gives i samme Smag, som i Pretiosa, at Musikken ledsager Ordene, altsaa egentlig deklameres med Musik til, saa hørdtes de bedre, ligeledes i sidste Act hans Beskrivelse over hans Bolig — da den Slags Poesie egentlig er for — tør jeg sige smuk — til at døves af Musikken. — Nielsen maatte da blive Lorden, og hvor skjøndt deklamerer ikke Han? — Da Jomfrue Petqves jo ogsaa skal deklamere saa henrivende, saa kunde hendes Beskrivelse over Glæden i 1ste Scene 2den Act maaskee ogsaa blive saaledes, da hun mulig endnu ikke er saa stiv i Sangen, som i Deklamationen; og derved vandt vi hende, som dog nok er den bedste for hendes Ungdom og Nyhed, og Publikums Yndest — til at spille Fridli.

For alting i Verden, bliv ikke vred, at jeg saa længe har kiedet og piint Dem, men hvem skulde man hellere plage og

pine end Dem, der saa taalmodig hører og saa gierne bønhører?

Deres ærbødigst og taknemligst
hengivne B. Bang.

Endnu engang! bitte! bitte! lad den lille Petqves endelig blive Fridli! dersom det kuns er muligt.

Deres Velbaarenhed
Hr. Etatsraad Collin!

Regulus.

Drama i 5 Akter af H. E. Collin, oversat af N. V. Dorph, opført første Gang den 28de Decbr. 1836.

Deres Høivelbaarnhed

maa jeg allerførst bede om Tilgivelse for, at jeg, som ubekjendt for Dem, tager mig den Frihed at uleilige Dem med disse Linier, for at indstille til Deres Bedømmelse, om medfølgende Tragoedie Regulus*) ikke kunde opføres paa det Kongelige Theater. Jeg vover dette Forslag, ikke af nogen forfængelig Paatrængenhed, men fordi jeg ikke kan fornægte min Overbeviisning om, at Regulus er et classisk Værk. — Da jeg Intet forlanger for min Oversættelse, der kun er en Frugt af mine Forfriskningstimer, og jeg desuden veed, at N. T. Bruun er bleven betalt for en prosaisk Oversættelse, (hvilken jeg dog, absolut betragtet, ikke kan andet end anse

*) Heinrich Joseps Collins Tragoedie kom virkelig i Dorphs Oversættelse til Opførelse, men gjorde saa liden Lykke, at den henlagdes efter den anden Forestilling, den 17 Januar 1837.

for en Uretfærdighed baade imod Forfatteren, Tilſkuerne og Skuespillerne), og da Theater-Garderobens Forsøgelse med passende romerske Dragter og Decorationer for Operaen Titus meget vilde begunstige og lette Opførelsen af Regulus, saa staaer maaskee kun tilbage, som Afgjørende i denne Sag, Deres Høivelbaarnheds egen Mening og gode Villie, til hvilken jeg i alt Fald vover at anbefale mig, ligesom min Oversættelse til Deres Overbærelse. — Min Ven, Skuespiller Liebe, har velvilligen tilbudt sig, at modtage og meddele mig Deres HVbheds Bestemmelse i denne Henseende.

Viborg 24 Marts 1823.

ærbødigst

N. V. Dorph.

Høivelbaarne

Hr. Etatsraad Collin i Kjøbenhavn.

Deres Høivelbaarnhed

tilgive, at jeg uleiliger med disse Linier. Jeg ønskede særdeles gjerne, at Regulus maatte blive opført i indeværende Theater-Saison. Foruden de andre Grunde for mit Ønske, tør jeg nævne denne: Ved at overlade Hempel i Odense Forlaget af denne Tragoedie, var det en Betingelse, at jeg skulde indsende den til Theater-Directionen, om den maaskee kunde blive antagen. Dette skete, og da jeg lod Hempel det vide, sendte han mig strax paa Forlangende 20 Expl., hvilke alt for nogle Aar siden bleve indsendte til Theatret. Jeg har siden erfaret, at Hempel troer, jeg har handlet falsk imod ham. Jeg vil ikke nægte, det har smertet mig. Jeg troer at vide, at naar Deres Høivelbaarnhed vil, bliver Stykket bragt i Gang, og jeg tør derfor med Tillid haabe det. Jeg

tillader mig blot at tilføie, at jeg ønskede Jfr. Nissen som Atilia, og at Prologen fremsiges, hvergang Stykket spilles, helst af Mad. Wexschall*).

Jeg forbliver Høivelbaarne Herr Etatsraads

ærbødigste

N. V. Dorph.

Viborg 30 November 1826.

Høivelbaarne

Hr. Etatsraad Collin.

II.

Breve og Censurer vedrørende uopførte Arbeider paa det kgl. Theater.

Tordenskjold.

Uopført Syngespil af A. Oehlenschlæger.

Samme Fornøielse, hvormed jeg har hørt dette vakre Syngespil forelæse, har jeg følt ved at læse det selv paa ny; især forekommer tredie Act mig noget af det meest geniale, vi fra den berømte Forfatters Haand have, og der først har givet mig et klart Begreb om de i den ældre engelske Theaterhistorie saa berømte Masks; og inderlig glæder jeg mig til, at ogsaa vor Theaterbestyrelse engang kan have den Lykke at høitideligholde Dannerkongens Fødselsdag med et værdigt og

*) Atilias Rolle blev ved de to Forestillinger udført af Md. Nielsen (Md. Wexschall) og Prologen fremsagt af Md. Holst.

passeligt Nationalsyngespil. Fra den politiske Side, troer jeg, intet kan være i Veien, da Sverig og Carl den tolvte allevegne ere behandlede med værdig Agtelse, og at Fredrik den fierde forekommer selv, kan efter mine Tanker ikke være til Hinder paa en Skueplads, hvor Christian den fierde fremstilles. Et andet Spørgsmaal er maaskee, om det ikke vil støde, at han synger.

Skulde imidlertid hin Bestemmelse, som jeg i det mindste inderlig ønsker, finde Sted, vilde muligt den lavcomiske Begyndelse, der bebuder et Stykke af langt anden Art, ikke findes passende; ligesom der og er hist og her Stæder af samme Art, saasom Slotsforvalteren Hans Madsen S. 20 og maaskee mere i denne Scene, og den hele Scene med Hofgiækken fra 45—53, som jeg, skiøndt vel neppe af Prædilection for slige Individuer, vilde ønske bort.

At min individuelle Smag ogsaa har noget imod den Allusion til den, i fierde Fredriks Dage aldeles forglemte og som ukiændte, nordiske Oldtid, som hist og her kommer for, og at jeg f. Ex. heller havde seet Peder Skram, Herluf Trolle eller Magnus Heineson, end Bue Digre, som Tordenskiold vel neppe havde hørt nævne i sine Dage, vil jeg, for intet at have forbigaaet, berøre, skiøndt jeg veed, at Digteren her tænker anderledes, og at vi her i det høieste kun have en raadende Stemme.

At jeg efter ovenstaaende giver dette Stykke et Bifald, som jeg ikke i flere Aar mindes at have været befoiet at give saa levende og fuldkomment, selv ikke til samme Digters Erik og Abel, og altsaa paa det bestemteste giver det min Stemme, da det rigelig vil — componeret af Weyse — gienbetale, hvad det kunde koste, følger af sig selv.

Bakkeh. d. 29 Martii 1821.

Rahbek.

Ogsaa jeg har læst Syngespillet: Tordenskjold med megen Fornøjelse. Om det skulde være stødende at Frederik den fjerde synger, kan jeg ikke bestemt paastaae. I Henrik den fjerdes Jagt*) støder det ikke, men her er og Henrik den fjerde Helten. Foruden de af min ærede Collega anmærkede Betænkeligheder tillader jeg mig at tilføje det Ønske, at en Vennehaand maatte tillades at udviske nogle af de mange Sprogpletter, jeg troer at have fundet i Stykket. Som Exempler tillader jeg mig at anføre nogle faa, pag. 6 yngre end mig, pag. 11 Hei, kjære Sjæl, nu fugt dig din Aske (?), pag. 12 Gustavs Replik nederst paa Siden er vel lidt for svulstig, pag. 39 En svensk Ed i Tordenskjolds Mund, pag. 71 de 2 Linier „Ligemeget! de som drikke, de som synde, sover ikke" ere mig i det mindste uforstaaelige, ligesom Hannas Strophe samme Side forekommer mig noget uædel, pag. 72 til at fattes af sin Sorg, 101 næstsidste Linie sin læs hans, 126 de stakkels Skaaninger, bedre i min Tanke de gode (for Naboskabets Skyld), ibid. 11 Sire, 130 „Leve her Dansk, der gjør Ære sit Navn", og: „virke Vindskibelighed". Vel er disse og adskillige flere Smaafejl Ubetydeligheder, men da Sproget paa Theatret bør være saa idealsk som muligt, troer jeg ikke mine Bemærkninger overflødige. Imidlertid tør jeg haabe, at en af mine ærede Colleger vil i denne Henseende præstere, hvad jeg desværre ikke tør paatage mig selv. Med fuld Overbeviisning giver jeg i øvrigt dette livelige og patriotiske Stykke min Stemme, og ønsker det, som min ærede Forgænger, opført ved første allerhøieste Fødselsdags Højtid.

Khvn. 2 April 1821.

G. H. Olsen.

*) Komedie i 3 Akter af Collé, oversat af Lars Knudsen.

Enig i Stykkets Antagelse.

Collin.

Min ærede Hr. Etatsraad!

Jeg iler med at sende Dem Prof. Ø's. Syngespil, da det ventelig (ob commune naufragium) interesserer ham snart at faae det trykt. Af Agtelse for Prof. Rahbeks dramaturgiske Indsigter og Tact har jeg ikke tilladt mig i den ostensible Kritik, i Anledning af hans Betænkeligheder at skrive derimod. Men jeg anseer dem dog ikke for saa vigtige, især hvad den lavkomiske Begyndelse, og Bue Digre angaaer. I øvrigt har jeg jo alt forbeholdt mig ved Lejlighed at tale mere derom, hvis ellers min Aabenhjertighed maa være Dem behagelig.

Khvn. 2 April 1821.

ærb. og venskabeligst

Olsen.

S. T.
Hr. Etatsraad, Ridder Collin.
etc. etc.

Kulsvierne i Thüringerskoven.

Uopført Skuespil i 3 Acter af Mathias Winther.

Ikke nyligen har jeg læst et Stykke, der i Henseende til Stoffet er saa eensformigt, og dog derhos, efter min Følelse, underholder fra Begyndelsen til Enden. 1ste Act er næsten lutter Snak om Blomster og Træer, og en forliebt Samtale mellem en Svend og en Terne. Det eneste der ligner Hand-

ling er lille Juttas barnlige Undvigelſe. 2den Act er opfyldt med alle Vedkommendes Klager over Juttas Udeblivelſe. 3die Act ſkaffer hende igien til alles Fryd tilbage. Paa mange Steder er Sproget juveniliter yppigt, ſvulſtigt og iſær i Johannes Mund høiſt unaturligt, ogſaa tildeels ukorrekt; men med alle disſe Fejl har dette Stykke ſaa meget hjerteligt, ſaa meget ſandt idylliſk, at det ved endeel Forkortning og Berigtigelſe vilde, ſynes mig, kunne frembringe en Stemning liig den man ſættes i ved at læſe Gesners første Skipper. Men fra at kunne vorde en ſmuk dramatiſk Idyll til at være et brugbart Theaterſtykke er Springet ſaa ſtort, at jeg er ganſke enig med min ærede Medcenſor i, vel ej at antage Stykket, men at bevidne Forfatteren alt det, ſom min Medcenſor ſaa heldigen har udtrykt ved „en pyntelig Kurv".

Khvn. 12 Sept. 1822.

G. H. Olſen.

Der freiwillige Landſturm.

Opført Vaudeville af Lebrun.

Mine Tanker om Farcer og om frivillig Borgerbevæbning ere for bekiændte til, at jeg her behøver at fremſætte dem. Hvis jeg med disſe Overbeviisninger gav Stykket der freiwillige Landſturm min Stemme, fortiente jeg, at den Kaarde, jeg troer, ikke uden Ære at have baaret, og ſom engang ſkal være min Kiſtes Pryd, blev af Bøddelen brudt for mine Øine, og hvis Nanſens og Thureſens Efterkommere taalte dette Stykke paa Kiøbenhavns Skueplads, var de værd, at ſee nok engang det engelſke Flag vaie fra Ca-

ſtelsvolden, og God save the King ſpille paa Gammelholm. Absit!

d. 5 April 1823.

K. L. Rahbek.

Til
Theaterdirectionen.

Taaren.

Uopført dramatiſt Digt i et Optog, af L. Kruſe. Trykt 1825.

Hamburg, den 5te Maj. (1823).

I Forventning af at den ærede Direction forlængſt har modtaget mit fuldendte Arbeide af Operaen Alma —, hvorom jeg ſiden dets Affendelſe intet videre har hørt, tager jeg mig den Frihed at overſende Samme et lille Efter eller Forſpil: Taaren i det Haab at det, ved en god Fremſtilling, nemlig naar Hovedrollerne f. Ex. komme i Doct. Ryges og Madam Anderſens Hænder, vilde egne ſig til Fremſtilling paa den danſke Skueplads, iſær for det Publikum, ſom ſætter Priis paa lignende Stykker, f. Ex. Houwalds Fluch und Segen, ſom i forrige Aar efter min Overſættelſe blev givet. Medfølgende Stykke derimod: Taaren kaldet er originalt.

Med Høiagtelſe
ærbødigſt
L. Kruſe.

S. T.
Directionen for det Kong. Danſke Skueſpil.

Jeg vilde elske den Skueplads og det Publikum, hvor dette Skuespil kunde fremstilles og behage. Jeg driſter mig ikke at anſee det paſſende for det kongelige kjøbenhavnſke Theater.

den 15de Auguſt 1823.

K. L. Rahbek.

Foreſtaaende min ærede Medcenſors Dom om „Taaren", dramatiſk Digt i eet Optog af L. Kruſe, vover jeg ligeſaa lidet at modſige, hvad ſammes Slutning angaaer, ſom jeg biſtemmer ſammes Begyndelſe. Maaſkee er Skylden min, at jeg paa mange Steder ikke har kunnet forſtaae Meningen, og paa adſkillige andre har fundet Stilen ſaa forviklet, at det vilde blive højſt vanſkeligt for Skuespillerne at fatte og indſtudere Stykket, hvis Stof desuden ſnarere egner ſig til en Fortælling, end til et Drama. Om jeg end i Forfatterens Øine ſkal være den eneſte onde, ſom jeg tilforn var den eneſte gode, kan jeg ikke antage nærværende Stykke, hvori jeg dog ønſker at blive modſagt af de andre 2de Herrer Directeurer.

21de Auguſt 1823.

G. H. Olſen.

Amors Hævn.

Uopført Syngeſpil af A. Oehlenſchlæger.

Kiæreſte Collin!

Er Du hiemme i Formiddag, ſaa vil jeg komme til dig Kl. 11, for efter Aftale at forelæſe dig mit andet Syngeſpil Amors Hævn. Er det ikke muligt at faae fat paa dig en Timestid, ſaa vil jeg ſende dig det, at

Du ſelv kan læſe det. Men jeg ſyntes jeg vilde engang have den Fornøielſe at have lidt aandelig Commeng med dig, da vi dog ſees ſaa ſielden.

Glem heller ikke hvad Du har lovet mig.

1) At aftale med Kuhlau, nu ſnart, om Portraittet og Buſten,
2) At aftale med Zinck om den Plan, jeg foreſlog dig hos Myuſters, og ſom Du lod til at ſynes godt om *).

Søndag den 26 Febr. 1826.

Din hengivne Ven
A. Oehlenſchlæger.

Herr Profeſſor Oehlenſchlægers Syngeſpil Amors Hævn giver jeg med Fornøielſe mit Ja, overbeviiſt, at det, naar det finder en værdig Componiſt, og en heldig Fremſtilling, vil giøre megen og fortient Lykke paa vor Skueplads. Nogle faa Anmærkninger, jeg tildeels med Henſyn til første Act har havt at giøre, har jeg deels, da han læſte Stykket for mig, mundtlig, deels efter at have giennemlæſt det ſelv, ſkriftlig meddeelt ham; og finder jeg i det circulerende Manuſkript, Henſyn for en ſtor Deel taget paa de første, hvilket jeg og er overtydet om, vil være Tilfældet med de ham i Dag tilſendte, ſaavidt han maatte finde dem rigtige; og vil jeg derfor ikke tilføye dem her.

Bakkeh. 6 Martii 1826.

K. L. Rahbek.

---

*) At ſkrive Text til Mozarts »Cosi fan tutte«.

Læst og med Fornøielse antaget.

19 April 1826.

G. H. Olsen.

Mæon.

Uopført Tragedie i 5 Akter af H. E. Collin.

Deres Høivelbaarnhed

beder jeg gunstigen tilgive, at jeg tager mig Frihed at uleilige Dem med Dette.

For nogen Tid siden læste jeg følgende Raisonnement af Dramaturgen A. W. Schlegel: „De tre første Akter af Collins Mæon ere smukke, ja mesterlige; men saa er det ogsaa forbi. Det er mig modbydeligt, at see gode og brave Mænd ligge under for Skurke. I Tragoedien kan Sandhed og Natur gaae under i Kamp med Uret og forkeerte Love, men de bør ikke selv ligge under og tilintetgjøre Sandhed og Natur i sig selv, for at hylde en Forkeerthed, blot fordi denne hedder Lov. Denne Ultracisme er i de sidste Akter af Mæon opstillet som det Høieste. Mæon har handlet menneskeligt ret: Naar jeg uretfærdigen angribes, forsvarer jeg mig, enten det saa er en Røver, der gaaer løs paa mig, eller en Keiser. Jeg kan begribe, at de Alle kalde ham en Keisermorder, men at Zenobia dømmer ham til Døde, at Heraclammon hoverer, at Mæon fængsles og halshugges som en anden criminel Forbryder, er Synder imod Menneskets indre Adel." —

Jeg blev ved disse Betragtninger opmærksom paa de Feilgreb i Opløsningen af dette Stykke, hvilke forhen kun

dunkelt havde foresvævet mig, og jeg prøvede paa at have dem, ved deels at forkorte, deels omarbeide de to sidste Akter, saaledes som de findes i det hosfølgende Exemplar. Jeg kan ikke andet, end troe, at dette Stykke maatte kunne interessere vort Publicum, som dog i den senere Tid er bleven vant til sundere Føde, end f. Ex. i N. T. Bruuns letfærdige Periode, og at Mad. Andersen og Nielsen vilde kunne skjænke en sand sceniſk Nydelse i de to Hovedcharacterer. — Stykket Mæon findes indheftet bagved Regulus i de Exemplarer af dette, som jeg ifjor Efteraar indsendte til Theatrets Brug. — Kan jeg Intet faae for min Umage, skal dette dog ingen Hindring være for dets Antagelse, ifald det ellers findes passende dertil. — Tribunen i 4de Akt anseer jeg for en af Stykkets Piller, da han jo, som fortællende Person, træder ligesom istedetfor en heel Handling, og altsaa fordrer en ildfuld og klar Declamation og Udførelse. —

For ikke at bebyrde Deres Høivelbaarnhed med mere Uleilighed for min Skyld, torde jeg maaskee bede Dem at meddele min Ven Liebe Deres behagelige Mening i denne Henseende.

Med den hjerteligste Erkjendtlighed for Deres gode Medvirkning til, at jeg erholdt en Gratifikation af 200 Rdl. af Fondet ad usus publicos, er jeg stedse, høivelbaarne Hr. Etatsraad!

Deres ærbødigste og meget forbundne

N. V. Dorph.

Viborg den 10 October 1824.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Kjøbenhavn.

Uopført Lystſpil i 5 Akter af Balthaſar de Bang.

Kjøbenhavn, Lystſpil i 5 Acter af Hr. B. Bang indeholder ſaa mange deels perſonlig-profaiſke, deels ultra-karikaturmæssige Beſkrivelſer over Kjøbenhavnſk Liv og Færd, at jeg vel ikke behøver at indlade mig i en større Detail for at retfærdiggjøre det Nei, ſom jeg ſaa tit, med al min Agtelſe mod Forfatteren, har maattet ytre i Henſeende til hans dramatiſke Forſøg.

Kbhvn. 2 Marts 1826.

G. H. Olſen.

Jeg er aldeles enig med min Medcenſor i Henſeende til Hr. B. Bangs Stykke, hvorved jeg ikke har kunnet bare mig for at tænke paa Chilians: Dette betyder Troja.

d. 4 Martii (1826).

Rahbek.

En Nat i Ebeltoft eller Eventyret paa Reiſen.

Uopført Vaudeville af Johannes Wildt.

Dette Stykke blev 1 Auguſt 1826 forkaſtet af Prof. Rahbek. — Under 14 September ſ. A. indleverede jeg min Cenſur, ſom hverken var aldeles antagende, eller aldeles forkaſtende, men under 4 October blev det aldeles forkaſtet af Et: Collin.

Hvorvidt Omarbeidelſen har forbedret eller forværret denne Vaudeville, kan jeg ikke, af Mangel paa Hukommelſe, beſtemme.

Men ved Gjennemlæsningen af det nu trykte og navngivne Stykke finder jeg, at det vrimler af Usandsynligheder, at den tykke Overtro, det tenderer til at modarbeide, er alt for plumpt rettet mod en enkelt Stad i Jylland, at de første 46 Sider indeholde lutter Prœk mod Hexerie, at Engellænderen er en reen Deus ex machina, at den mekaniske Jernmaske, Havmølles og hans Kones ækle Karakterer og næsten urimelige Forlibelser, samt den vidunderlige Havfrue og de 50 Guineer og flere Underligheder gjøre aabenbar Vold paa al Illusion. Jeg vover altsaa ikke at antage Stykket, uanseet at Stilen er upaaklagelig, og Versene mere end gode nok til en Vaudeville.

Kbhvn. d. 22 Marts 1827.

G. H. Olsen.

Det glæder mig særdeles, at kunne give dette Fielebodsstykke mit Nej med den trøstelige Visshed, at dette her ikke vil være spildt. Hvorvel jeg — naar jeg ved Lov og Dom var tvungen dertil, heller vilde bivaane en Forestilling af det, end af Recensenten og Dyret, heller, hvis jeg havde en ung Datter, føre hende hen at see det, end Aprilsnarrene, og, naar Ondt skulde være, heller give det min Stemme, end de syv militaire Piger, er det dog af fuld Overbevisning, jeg, uagtet alt, hvad det østfke Archiv siger om mine forandrede Grundsætninger, Theatrets Bestemmelse og Værdighed angaaende, hermed giver det min forkastende Stemme.

d. 27 Martii 1827.

K. L. Rahbek.

Adelheid af Wulfingen.

Uopført Sørgespil i 5 Akter af A. v. Kotzebue.

Om Adelheid af Wulfingen der ustridig er af Kotzebues tidligste Arbeider har Schrøder allerede 1789 meget raadført sig med mig i Hamborg, da han for den tragiske Situations og Kotzebues overordenlige Popularitets Skyld gierne vilde bringe det paa Scenen, men fandt Blodskamsideen alt for revolterende. Jeg foreslog ham at giøre deres virkelige Frændskab til et aandeligt, saa at de vare, som Axel og Valdborg, Daabsfødskende, og at det saaledes kun blev Menneskebud og ikke Naturens Røst, der var mod deres Forening; men han frygtede, at denne Idee var Hamborgerne for fremmed. Nærværende Bearbeider har tilsat en ny femte Act, hvorved det opdages, at de ikke ere Sødskende, og det Hele ender med Sang og Dands. Jeg vover ikke at kalde denne Vending lykkelig. Det gruelige og vederstyggelige i tredie og fierde Act bliver ligefuldt, og femte Act vil neppe udsone os dermed. Hertil kommer Fortællinger paa 5 Qvartsider S. 69—73; Monologer paa halvtredie S. 78—80, en høist maadelig Oversættelse m. m. hvorfor jeg ikke kan tilraade dette Arbeides Antagelse.

d. 14 April 1827.

ærb.

K. L. Rahbek.

Ikke blot tiltræder jeg i eet og alt min ærede Medcensors Mening og Forkastelsesgrunde i Hensende til ommeldte Skuespil, men da Opinionen og Smagen med Hensyn saavel til Kotzebue, som til Ridderstykker er saa aldeles forandret,

vilde nærværende Stykke neppe behage ved første Opførelse, end sige ved fleer.

G. H. Olsen.

Colombine som Due.

Uopført dramatisk Digt af Neurospastophilus (o: Simon Meisling); trykt i Thortsens „Lommebog for Skuespilyndere" for 1820.

Uagtet jeg, det allerførste det Onde kom over os, 1813 i Dagen nedlagde exceptionem ignorantiæ in limine i Henseende til Marionetspil, som jeg aldrig har seet, eller skal see, og er aldeles ubekiendt med, saa da dog Forfatteren, Oversætteren, Indsenderen — som jeg ligelidet kiender — af Colombine som Due maa formodes at have bestemt den til at spilles af Mennesker og paa den kongelige Skueplads, siden den er sendt mig til Censur, maa jeg, næst at give dette forskruede Utysk mit hiertelige Nei, indstændig lægge mine Hr. Medcensorer paa Hierte, ikke at aabne Theatret for de saakaldte Maskecomedier, der vilde blive Smagens og Kunstens uhelbredelige Banesaar iblandt os.

d. 5 Junii 1827.

K. L. Rahbek.

Aldeles enig med ovenstaaende.

8 Juni 1827.

Olsen.

Til
Theaterdirectionen.

Peer Paars paa Anholt.

Vil ſees med Fornøielſe af den holbergſke Muſes Venner og Yndere. Om Mellemacterne, iſær den første, ville intereſſere nok ved Opførelſen finder jeg tvivlſomt. Ogſaa vilde det være vanſkeligt at faae det fornødne Antal ſpillende Perſoner.

26 Septbr. 1827.

Collin.

Jeg tilſtaaer, at det Hele er mig for høit og ſprænglærdt, det har været mig ſvært at læſe, og Gud fri mig fra at ſee det. Jeg giver det mit alvorligſte Nei, uden derfor at frygte for at forſpilde mit Sted blandt den holbergſke Muſes Yndere.

1827. Septbr. 29.

Rahbek.

P. S. At jeg ikke ſkal giøre mig ſkyldig i en umotiveret Dom, anmærker jeg, at de aldeles udramatiſke og udialogiſke lange epiſke Tirader, ſom intet Øre kan høre og ingen Tunge kan udſige, blive endnu mere impracticable paa Scenen, ved de meget uhandlelige og tit meget kiærnetomme Alexandriner, en Versart, ſom vel neppe mere end een eneſte af Theatrets nuværende Perſonale, og der vel neppe her vil blive ſat i Requiſition, kan faae Bugt med. Mellemacterne ere et Forſøg i en Digtart, der endnu kunde være under Vaudevillen, og har ikke engang de holbergſke Purpurlapper at ſkiule ſin Nøgenhed med.

dat. ut supra.

De, der kjende og ynde Peder Paars, ville neppe finde Mellemacterne interessante, og de, der enten ikke kjende, eller have glemt Peder Paars, ville finde det Hele ufordøieligt. Jeg kan altsaa heller ikke tilraade dette Stykkes Antagelse.

G. H. Olsen.

III.

Breve m. m. til Theatrets, Kunstnernes og Forfatternes Historie.

Fra C. N. Rosenkilde.

Horsens den 10de Juli 1820.

Høivelbaarne Hr. Etatsraad Collin.

I Viborg overraskedes jeg paa det skjønneste ved igjennem Stiftamtmanden at modtage Deres Skrivelse, og i den et nyt Bevis paa Deres Godhed for mig. Ude af Øine ude af Sind, tænkte jeg, og det gaaer jo i Forholdene mellem Karlfolk og Qvinde-do., Superieurer og Inferieurer heller ikke sjeldent saaledes. De kan nok tænke, hvor hoven det har gjort mig, at jeg, saa fjern fra Lille Kongensgade, hvor kun et jevnbrolagt Torv skiller mig fra mine Forhaabningers Vold, mellem Jydlands Høirygs fælebrune Heder, fik Troen i Hænde, en Troe, der siger mig med Sort paa Hvidt: Etatsraad Collin er den nobleste af alle de virkelige Etatsraader, der

findes inden Friderich den ſiettes Landemærker. Jeg var juſt i Beſøg om Aftenen, da jeg fik Deres Brev — den 5te Fredagen — hos en Rector Hasſelbalk, men at jeg ikke blev der længe, ſkyndte mig hjem i vort Logie, for at prale med mit Brev for alle de Andre, og bringe Selſkabet Deres Hilſen, derom tvivler De neppe. Selſkabet takker Dem inderligt for den venlige godhedsfulde Hilſen. Jeg takker Dem endnu en Gang for Brevet, meſt fordi jeg ogſaa derved erholder Beviſer i Hænde paa Deres velvillige Sindelaug imod mig. Men — I Dag er det nu Onsdag den 10de Juli. D. Hvb.'s Brev var dateret 2den Juli og indeholder diſſe Ord: „Med næſte Pakkepoſt ſender jeg Dem det" — nemlig Stykket. Igaar forhørte jeg Poſtmeſteren, men Pakkepoſten, ſom kom igaar, havde intet med til mig. Skulde D. H. have troet, at Bogen endnu kunde træffe mig i Viborg, ſaa vil det vare længe, inden jeg modtager den; jeg iler derfor med at tilmelde Dem at jeg til Dato ikke har modtaget den forønſkede Bog; og med det Samme at gjøre Dem opmærkſom paa at, hvis den alt er afgaaet til Viborg, ſaa — da Viborg er en Side-Station vil det vare atter en Poſt-Gang inden jeg har den. Altſaa kan den — ſom det vel forekom D. H. — lange Tid, der vil medgaae, inden jeg efter Bogens Gjennemlæsning kan erklære mig angaaende Overſættelſen inden den 28de October, ikke tilregnes mig. Ellers kan jeg da ikke troe at det ſkulde være et uovervindeligt Arbeide at have den færdig til rette Tid, naar jeg bare vil være ret flittig; men det tænker jeg nok, jeg vil. Honneuren — Fortjeneſten, det intereſſante Arbeide — at arbeide ſaa at ſige i Webers Aand! det maa jo kunne exaltere ethvert livligt Gemyt, om det endogſaa undertiden falder ſammen. — Jo — jeg tænker nok det ſkal gaae! bare jeg nu først havde det! — Beklage maae jeg ellers,

at jeg ikke maatte faae Muſiken med. Det allerværſte — nemlig Textens Underlægning — kan jeg altſaa ſlet ikke tale om. Dette burde rigtignok Mſr. Zinck have betænkt. — Nu venter jeg da Stykket og ſkal ſaa rent ud ſvare ſlux desangaaende.

Vort Selſkabs Reiſemed: Fortjeneſten lader ikke til at naaes. Vare Vi derimod uddragne for Ærens Skyld, da havde Vi Grund til at hofmode os over en rig Høſt. Det er noget morderligt, hvor fortræffeligt vi have ſkilt os ved i det mindſte de fleſte af vore Foreſtillinger. Et Herkuliſt Foretagende! paa et Theater, ſom Haſs og Cenholm bygger fra Grunden af i to Dage i Aalborg (vi kom Torsdag og ſpillede om Søndagen) at opføre „Don Juan", „Figaro", „Rødhætten", „Jeannot og Colin". Maa jeg meddele Dem vort Repertoire:

Aalborg. Søndagen den 9de Juni: „Frimureren" og „Jeannot og Colin". 10de: „Letſindige Løgner" og „Lige Vei er den bedſte". 12te: „Hagbarth og Signe". 13de: „Lille Rødhætte". 14de: „Hvilken af dem er den Rette" og „Educations-Raaden". 15de: „Comoedien", Lyſtſpil (nyt) i 1 Act af Vogelius, Præſt, og „Jeannot og Colin". 16de: „To Frimurere" og „Skatten". 17de: „Don Juan". 18de: „Hagbarth og Signe". 19de: „Lille Rødhætte". 20de og 22de: „Figaros Giftermaal". Derpaa reiſt til Viborg, hvor vort Repertoire var det ſamme med Forøgelſe af „Cendrillon", ſom til vor Skade ikke blev givet i Aalborg — formedelſt megen Hæshed! —

Angaaende Fortjeneſten, da — ganſke viſt fordi Selſkabet ikke vilde lade mit Raad gjælde: at nedſtemme ſig til 4 Mk. for Billetten — ſenere i Viborg og her ogſaa have Vi maattet bekvemme os — var vor Indtægt maadelig, imidlertid, vilde

den vedblevet saaledes, saa kunde vi været tilfreds. Men undtage vi paa „Don Juan", som gav os i Aalborg propfyldt Huus, da vare Resten af vore Foreſtillinger ikke saa ſtærkt beſøgte, ſom de burde have været. Havde vi taget 4 Mk. saa troer jeg at Aalborg vilde have blevet os et Univerſalbalſam for Skrantningen den øvrige Tid paa de andre Steder. Nu faae vi ſee! — Jeg ſpaaer mig kun Lidet. 50 Rd. har min Kone faaet fra mig fra Aalborg. Gud ſee i Naade til hende om det ſkal blive derved! Jeg bælver og ſkjæver ved at tænke derpaa. Dog — foreſtiller jeg mig saa igjen at jeg nu naar jeg næſte Gang ſeer — foranlediget ved „Precioſa" — et Par Ord fra min ædle — min eneſte Beſkytter og Velynder, der forſikrer mig at jeg har faaet et anſtændigt Tillæg, hvorfor ſkulde jeg vel saa ærgre mig over at vor Fortjeneſte her er lidt vel ſmal? — Æren, ſom ſagt, er betydelig! vore Foreſtillinger ere optagne med et ſærdeles ſmigrende Bifald. Smigrende kan jeg gjerne kalde det forſaavidt vore Tilſkuere i Almindelighed her beſtaae af Folk med Dannelſe og Smag! — Ja — Smag! — Leer De kanſkee fordi jeg kalder dem Folk med Smag, ſom roſe vore Foreſtillinger? — Vore Foreſtillinger ere i det Hele taget ganſke fortræffelige! Den Roes Vi have høſtet var kun en billig Tribut paa Talentets og Geniets Altar. Vi have ſpillet saa vor Direction kan være ſtolt af os. Foruden den af ſig ſelv faldende Berømmelſe, Jeg ſelv har erhvervet mig, og ſom ſkal have grændſet nær til det Horrible, anſeer jeg det for min Skyldighed at melde min Directeur Noget der vel bør intereſſere enhver Theater-Forſtander, men ſikkert vil være godt Vand paa Deres Mølle, der har en saa beſtemt Afſkye for Standsning i Hjulene, ſom den jeg har bemærket hos Hr. Etatsraad Collin. Jfr. Flindt har tre Gange ſpilt

Signe i „Hagbarth og Signe“, og hver Gang saaledes, at jeg og Enhver, der elsker det sande Talent af sit ganske Hjerte ønskede: Gid Etatsraad Collin saa hende! Jeg tilstaaer at jeg, skjøndt jeg altid har havt gode Tanker om hendes Natur-Anlæg, langtfra tiltroede hende den Dybhed i Følelse, den poetiske Opfatnings-Evne, som hun har lagt for Dagen i denne Rolle. Hun opvakte Alles Beundring her ved en Declamation, hvis Forstandighed og Inderlighed jeg hidtil ikke har kjendt overtruffen af Nogen. Hun vil vise sig som en fuldkommen Kunstnerinde i den og lignende Roller, naar hun ved stadig Agt paa sig selv lægger den Tykhed af, som undertiden faaer Overhaand over hendes Organ, og fremfor Alt, naar en sikkrere Routine giver hende Mod til at udaande — saa at sige — sin Rolle med fuldkommen fri Sjæl. Da vil et skjønnere, raskere Liv udbrede sig over hele denne Rolle — og den genialske Kunstnerinde er færdig! Giv hende Leilighed — bare flittig Leilighed, hun vil da blive en ægte Pryd for Skuepladsen. Jeg tør paatage mig at bevise, at Theatret ingen eier af alle Skuespillerinderne (for Guds Skyld brænd mit Brev!) der er mere værdig til flittig at uddannes — vil sikkrere opfylde Directionens Forventninger om noget Betydeligt end Jfr. Flindt! Hun er nemlig foruden de Kunst-Anlæg Naturen har givet hende, en Pige af Aand, et godt naturligt stemt Hjerte, rene Sæder og en brav Caracteer — forsaavidt man da kan fordre egentlig bestemt Caracteer af en 18 Aars Møe. Kort jeg lover Skuepladsen en herlig Skuespillerinde, et hæderligt Medlem af Fl., naar man vil ret lægge Mærke til hende.

En anden Mærkværdighed, som en forresten allerede erkjendt Kunstnerinde i andre Fag har afgivet, var Mad. Liebes Rolle, som Mad. Dorlanges i „De to Frimurere“.

Jeg mindes ikke at have seet en Caracteer fremstillet paa Theatret med en saa overordentlig Sandhed og Natur som denne. Jeg kan ikke sige mere derom. Naar jeg tænker paa denne Rolle er jeg ganske fuld af Beundring, men i disse Par Ord — Sandhed og Natur, har jeg dog sagt Alt, Alt! — Ligemaade skulde De have seet hende i „Educations-Raaden" og „Lige Vei", hvor Hun og jeg rigtignok — dog rent ud sagt især Hun — spillede som Ulfsklinger. — Jfr. Løfler har spillet allevegne næsten! fortræffeligt, men hendes Rødhætte!! — jeg siger rent ud — jeg synes hun stikker Deres Myndling — i Sangen ganske bestemt! — Forresten fordunkler hun rent Zrza her paa Scenen ved sit elskelige Udseende. Jeg vilde forresten ønske jeg havde Tid, og saa turde seipine Deres Taalmod med længere Sladder, saa kunde jeg gjerne fylde hele Ark med at meddele mig rent ud over Meget, man paa slig en Reise bliver vaer i Henseende til de forskjellige Evner, man seer at udvikle sig. I Eenholm, som næsten første Gang her har indgydet mig nogen Agtelse for sig som Skuespiller, især som Geronte i „Skatten" — hvilket dog for mig, som i Aar endnu saae Frydendahl deri, er meget sagt — saa og i Værten i „To Frimurere" — stikker der en Theater-Decorateur, som næppe burde tillade en Dr. Ryge at løse Skoremmene paa sig. D. Hvb. skulde en Gang seet paa vort lille Plankeværks-Theater, nylig hamret sammen af vaade, uhøvlede Brædder, en Decoration til „Rødhætten"! — og Drømmen! Folk bleve næsten gale derover. Vor Forvandlings-Scene har endnu Ingen i Aalborg begrebet, endnu gaae Alle i Drømme over den Drøm! — Ja, vist er det, Eenholm skulde, var jeg Chef for Theatret, anvises en Hylde, hvortil et bestemt Talent kalder ham i det Mindste ligesaa sikkert som hans Skuespiller-

Talent, hvilket jeg langtfra ikke agter ringe. I Korthed sagt, saameget tør jeg med Vished sige om Selskabets Kunst-Productioner in toto Ingen skal skamme sig ved at vedkjende sig os som Kunstbrødre og Søstre, og Alle give os det Vidnesbyrd at vore Forestillinger, foruden at de aldrig have været saa gode i indre Gehalt — heller ikke nogensinde ere bedre lykkedes. I Aalborg var den Opmærksomhed, som Musik-Liebhaberne viste os overordentlig! og vort Orchester derfor ogsaa meget vakkert.

Angaaende vort indre Harmoniske Forhold, da indsees let, at hvor en Liebe og hans Kone, en Rosenkilde! en Eenholm, en Eisen — som i Forbigaaende sagt er en rar Karl! hvor 5 slige Paradiis-Fugle ere i Compagni sammen, der maae jo være Paradiis!!!

Liebe er en prægtig, ret hvad man kalder en elskværdig Mand for et saadant Samfund, — ordentlig, punktuel i sine Forretninger og blid behagelig i Omgang. Hans Kone er især naar hun er som nu rask paa Sjelen, immervæk en prægtig Mutter for Samfundet — en uhyre Arbeidsomhed, — ufortrøden, fordringsløs og for det meste lystig. — Eenholm en herlig Kammerat — mere lystig end man skulde troe, snakker Fanden begge Øren af naar han faaer Indfald, og har en Evne, som især behager mig — han har Modtagelighed for god Bravl! — Eisen er en Perle! — Apropos han er alvorlig cordialiter et ceremonialiter-publice forlovet med Ifr. Flindt. Jeg holder for at denne Forbindelse, da E. er af Natur grundgod, honet Karl, vil være hans og hendes Lykke. Rosenkilde — ja hvad ham angaaer, da kan jeg ikke sige nok til hans Roes, og derfor vil jeg lade det beroe rent, halvgjort er fletgjort. Georg Zinck synger her paa Reisen, som en Guds Engel, og Theatret behøver i mange

Aar ingen ny Tenoriſt. Han har efter min Mening aldrig været bedre Sanger og Skuespiller end her paa denne Reiſe, ſom han ſang i „Rodhætten“ forleden — der kan rigtignok baade ... og vor egen Svend-Tykhals lægge ſig. Jeg vilde nu ellers gjerne talt mere om ham, men han gjorde mig for det første arrig igaar, for det andet havde han to Gange en suite 5 Honneurer i Whiſt — hvorfore jeg ikke længer vil røre her ved ham. — Da jeg nu forreſten mærker at min Stiil vel meget nærmer ſig den ſædvanlige Brævl, og jeg dog tillige ſkjønner at det er min Chef jeg ſkriver til, ſaa — ikke ſikker paa om det vil behage ham, vil jeg ſtoppe Fornuftens og Sindighedens Prop i Sluddrens uærbødige Hul, ſom nu ellers ſaa gjerne gad fluſe ſig ud. — Dog maae jeg inden jeg fuldender ikke glemme at udrette min Commiſſion. Man ønſker ſig her Partierne ſendte til „Barberen af Sevilla“.

Faaer jeg et Brev til Beroligelſe angaaende „Preciosa“?

Nu maae jeg vel lade D. Hvb. være i Ro? — Naa da! — Flittig Hilſen til Dem fra os Alleſammen. Dem ſelv hilſer med

den hengivneſte Ærbødighed Deres Høivelbaarenheds
ydmyge erkjendtlige
C. N. Roſenkilde.

NB. Faaer jeg noget Tillæg? — I Aar intet!

Fra Balthaſar de Bang.

Nøddeboe. Den 22de April 1821.

Ærbødigſt P. M.

Undſkyld kiere Hr. Etatsraad Collin, at jeg tager mig den Frihed, at bede Dem, ſaa ſmaat at purre lidt ved Thea-

terdirectionen, for om muligt, ſnart at faae Dens Dom, over mine to indleverede Lyſtſpil.

Mit Haab, om Deres Godhed for mig, og min Tillid, til Deres Retfærdighed, vugger mig i en behagelig Drøm, om Deres Beſkyttelſe; rigtig nok havde jeg for 12 Aar ſiden, da jeg begyndte min Theaterbane med Lyſtſpillet, (ſom, uagtet alle de Feil, man faa gierne vil have der ſkal være i det, dog er det eneſte Lyſtſpil, der i de ſidſte 30 Aar har giort nogen Lykke, paa den Danſke Skueplads af Originaler,) ikke troet, at jeg i den Henſeende ſkulde have trængt til nogens Beſkyttelſe; og endnu mindre faldt det mig ind, da mit Sørgeſpil Laura for fire Aar ſiden var faa lykkeligt at vinde Publikums Bifald i ſaa høy Grad, men da Vedkommende netop fra dette Øyeblik af har giort alt, hvad der ſtod i deres Magt, for at ſtandſe mig paa min Bane; har chikaneret mig paa alle mulige Maader, og forkaſtet alt uden Undtagelſe, hvad jeg ſiden den Tid har ſkrevet, ſaa ſeer jeg rigtig nok, at en høyere Magts Beſkyttelſe er mig nødvendig; og hos Hvem ſkulde jeg da finde den varmere og ædlere, og hellere ſøge den, end hos Dem?

Jeg vil gierne troe, at jeg baade af Naturen og Opdragelſen har havt megen mere Forfængelighed, end jeg burde havt; og at det i Grunden har været meget godt for mig, at mine Forventninger ſaa ofte ere blevne ſkuffede; men „zu viel wird ungeſund;“ og ſaa mange Ydmygelſer og Krænkelſer, ſom Vedkommende har ſøgt at underkaſte mig, har jeg viſt aldrig fortient; thi om ikke mit Talent fortiente en bedre Opmuntring, ſaa veed jeg, at min utrettelige Flid fortiente det; og De kan troe, det er ſærdeles tungt, efter at man har opofret alt for en eneſte Videnſkab, efter at man har været ſaa lykkelig flere Gange, at turde ſmigre ſig med Haabet, om at have naaet

Maalet, da paa eengang at see sig kastet saa langt fra det, og tvinges til den sørgelige Overbevisning, at al Flid, og alle Bestræbelser ere frugtesløse; jeg nedlægger min og mine Arbeiders Skiebne i Deres Haand, og troer den saa sikker, som i den blinde Retfærdigheds; jeg fordrer og haaber intet af Deres Venskab; jeg ønsker ikke engang, at De for min Skyld skulde giøre det ringeste; kuns den fornærmede Uskyldigheds Sag, over jeg at anbefale Dem, og af Hvem skulde jeg turde haabe sikkrere og ivrigere Virken for den gode Sag, end hos Etatsraad Collin? Dersom De ikke finder mine Arbeider interessante, saa i Guds Navn, forkast dem, saa mange, som jeg skriver, og det vil vist aldrig falde mig ind, at kaste mindste Skygge paa Dem derfor; men ere mine Arbeider virkelig saa lykkelige at vinde Deres Bifald; finder De virkelig Munterhed og Lune; Fiinhed og Gratie, en renere Smag; og Luttren for al Plumphed, forenet med Lethed, Liv og uskyldigt Spøg deri; saa kiemp og strid for mig, som en Mand af Deres fieldne Kraft, og fieldne Retfærds Følelse, og lad mig nyde den beroligende Trøst, at jeg dog ikke gandske har opofret Tid og Flid, Helbred og Formue, og alle Udsigter i Fremtiden — forgiæves.

At man ved første Scene har kiendt mig, og at min Anonymitet kuns var en unyttig Maske, hvorunder mine Fiender endnu bedre kunde skiule deres Anstrængelser imod mig, derom er jeg fuldkommen overbeviist; at de tre forrige Directeurer habe mig, fordi deres egen mageløse Uretfærdighed imod mig har tvunget mig til at sige dem bittre Sandheder, og nødt mig til at søge en høiere Hielp, som jeg dog ikke fik, det har de selv paa den uædelste Maade flere Gang viist mig; derfor beder jeg Dem, læs Selv mine Arbeider; læs dem med

Rolighed og tænk paa, at mit Arbeide er næſten mit eneſte Haab, men vær ikke derfor mindre retfærdig. —

Gandſke Deres

B. Bang.

Fra kgl. Kapelmuſikus Werſchall.

Wien den 18 Juni 1821.

Jeg iler for at aflægge Deres Høivelbaarenhed min Varmeſte og Forbindtligſte Tak for Deres udmærkede Bevaagenhed for mig, thi i dette Øieblik modtog ieg Deres Ærede af 5te Juni tillige med en Vexel paa 734 ℔ Banco, ſom ieg Forſikrer kom meget Beleyligt. Jeg tager mig nu den ærbødige Friehed at lade Deres Høivelbaarenhed vide Hvorledes det gaaer min Kunſt og mig her i det for Tonekunſtnere berømte Tyſkland. I Berlin Blev ieg foreſtillet den berømte Violinſpiller Concertmeſter Moeſer, ſom modtog mig ſom Fremmed Tonekunſtner med megen Godhed og igiennem Ham blev ieg introducert i De Fleſte Muſikalſke Familier; ieg lærte at kiende Violinſpillerne Seidler, Rode etc. og Da ieg Dagelig nød Diſſe berømte Mænds Omgang, baade ſom Kunſtner og Menneſke, ſaa opfordrede man mig engang til at ſpille offentlig. Jeg var ogſaa ſaa Driſtig at opfylde mine Velynderes Begiæring, i det ieg traad op i det ſtore Berlinſke Operahus med den berømte Pariſer Fløiteſpiller Hr. Drouet og Profeſſor Canongia paa Clarinet fra Lisſabon. Omendſkiøndt diſſe 2de udmærkede Mænd lod ſig høre førend mig, ſaa gav dog Publicum mig de meſt udmærkede Tegn paa Deres Tilfredshed, ſom Reſenſionerne

i Aviserne skal udvise, og da ieg har oppevaret Dem saa skulde det være mig udsigeligt kjært om Deres Høivelbaarenhed vilde skiænke Dem et par Minuter ved at Giennemlæse Dem, thi Dersom ieg beholder Hilsen og ieg Da kommer Hiem skal ieg selv være saa Dristig at overbringe Deres Høivelbaarenhed Dem med samt flere nemlig ogsaa her fra Wien, hvor ieg Ligeledes paa fleres Forlangende lod mig høre i det saa kaldte Kärnthner-thor Theater. Hr. Theater-Direkteur og Hofraad Mosel lod mig strax uden Vanskelighed træde op, tillige uden Skriftelig Anbefaling til Ham thi mit lille Renomé var gaaet forud fra Berlin. Det var overordentlig smigrende for mig. Men da det ikke allene er nok at ieg lader mig Høre, saa søger ieg at danne mig efter Disse Berømte Tonekunstnere som for nærværende Tid Bliver holdt for De første, saasom Rode, Maiseder, Clement, Pecatscheck, Bøhm og Polledro; ieg spiller ofte med Disse Berømte Mænd og hist og her Bliver der altiid noget hængedes, som ieg Da ved Hiemme-Studium søger at efterligne. Det er den Maade hvorpaa ieg danner mig, og stræber at kunde opfylde De gode Tanker som mine Landsmænd og Kunstbrødre har om mig. — I den Litteraire Verden har ieg giort et par overordentlig interessante Bekiendtskaber f. Ex. med Digteren Grillparzer, Kuffner og Castelli, og i den Musikalske Theoretiske med Bethoven, Gurowitz, Weigl, Krommer, etc. For nærværende Tiid opholder her sig den Berømte Sangerinde Md. Metzger-Vesperman, som efter Fleres Dom skal være den første som for nærværende Tid Existere, og altsaa overgaaer Md. Catalani, Ferond, Borgondio og Bulgari, hun er kommen hertil fra Hoftheatret i München (hvor hun er Engagert) og giver nu her med samt sin Mand (som er en af De fortrinligste Skuespillere) Giæste-

Roller, tillige med den berømte Sanger og Skuespiller Fiſcher, ſom ogſaa er Engageret i München. Af De herværende Sangere udmærker ſig Tenoriſterne Jäger, Roſener, Rauſcher og Roſenfeldt, Baſſiſterne Forti, Weindmüller, Seipelt og Sibert, Sangerinderne Md. Campi, Spitzeder, Waldmuller, Demoiſ. Schrøder, Vio, Bondra, Unger, Demmer og Md. Grünbaum. I det nye oprettede Conſervatorium ere flere ſom med Tiden ſikkert vil overgaae alle nu hørte Sangere og Sangerinder. Af Berømte Skuespillere udmærker ſig her Anſchütz, Koberwein, Coſtenobel, Kock og den ligeſaa berømdte Skuespiller ſom Deklamatoriſke Sanger Hr. Vogl. Da Wien beſidder 4 betydelige Theatere, ſaa maa man have Tiid og Penge for at kunde nyde, høre og ſee alt og hvad iſær udmærker ſig her ere De fortræffelige Maſkinerier ſom meſt bliver brugt i de udmærkede ſtore Balletter, og ſom endnu mere bliver forſkiønnede ved Det overordentlige Ballet-Perſonale, ſom er Betydeligt og fortræffeligt. De berømteſte deraf ere Hr. Rozier med ſamt Huſtrue, dernæſt Taglioni og Bretel, Iſr. Millière, Horſchelt og Md. Bretel.

Her er nylig Blevet opført et nydt Syngeſtykke ved Navn, Kong Waldemar, eller De Danſke Fiſkere, forfattet af Caſtelli og Muſikken af Weigl. Stykket er Godt og har vundet meget Bifald, men iſær udmærker ſig den Guddommelige Muſik. Det Bliver meget ofte efter Begiæring opført. — Da denne lange annyante Beſkrivelſe ſikkert har kjedet Deres Høi Velbaarnhed ſaa vil ieg nu lade Dem vide noget om min videre Reiſe. — Min Henſigt var at gaae til Italien, men Paſſet Blev mig og 2de Landsmænd nægtet for Uroeligheddernes ſkyld, og derfor vil ieg nu gaae over Saltzburg, München, Strasbourg, til Paris, hvor ieg

agter at Blive Vinteren over, og der med Flid at fortsætte mine Studeringer, og da at vende Hjem til mit Dyrebare Fædreneland. Jeg har nu stridt det meste Tid af min Permission, uden synderlig Uheld, og haaber nu at den øvrige ogsaa vil Glide hen. — Jeg vil nu af ganske Hjærte Ønske at disse Linier maae træffe Deres Høivelbaarenhed ved Sundhed og Hilsen, og dernæst min Underdanigste Taksigelse for Deres Høivelbaarenheds mig saa ofte Beviste store Bevaagenhed.

Underdanigst
F. T. Wexschall.

Deres Høivelbaarenhed
Hr. Theater-Directeur, Etasraad og Finantz Deputerd Collin.
Ridder af Dannebrogen.

Fra Samme.

Wien d. 13 August 1821.

Jeg var saa Lykkelig at modtage Deres Høivelbaarenheds Ærede Skrivelse, endnu medens ieg opholt mig i Wien, og ieg Iler for at lade Dem vide at Deres Ønske Deri (nemlig at kunde bekomme den af Weigl nye Componerede lille Operette) er bleven opfylt. Jeg tager mig altsaa den Underdanige Friehed at oversende Deres Høivelbaarenhed hermed Kong Waldemar eller de Danske Fiskere. Da Musikken ikke var kommen i Tryk, og ey heller kommer, saa henvendte ieg mig strax til Weigl, og Da ieg staaer mig meget godt med denne udmærkede Mand, og han oftere har beæret mig med

sit Besøg, saa fremkom ieg ved saadan en Leylighed med min Begjæring til Ham, som han ogsaa strax opfylte, og han lod mig altsaa det hele Musik Partitour og Bogen Afskrive, og forlangte derfor i det hele 16 Ducater færdig og godt afskreven, det vil sige, han har selv seet Partitouret igiennem, og Digteren J. F. Castelli har Giennemlæst Bogen og ey heller har fundet nogen Feil deri. Da ieg er overbeviist om at Deres Høivelbaarenhed ikke vil finde Prisen ubillig, Naar ieg siger Dem at han har folgt Musiken til flere af De Tyske Theatre, og af Hvær har bekommet den Summa 50 Ducater, efter hans egen Forsikring. — Mit Ønske er nu at Den maae finde Ligesaameget Bifald i Kiøbenhavn som den har fundet her i Wien. —

Jeg anseer det som en behagelig Pligt at tilmelde Deres Høivelbaarenhed alle De her i udelandet Mærkeligste og interessanteste Nyeheder i den Musikalske og Litterraire Verden, og skal derfor bestræbe mig, altid at have Deres Høivelbaarenheds Ønske for Øinene.

Da ieg nu fremkommer med en Dristig Begiæring til Deres Høivelbaarenhed, nemlig saasnart som Mueligt at sende mig De Ovennævnte 16 Ducater, for at ieg ikke skulde komme til at opholde mig her længere og at ieg Da kunde komme til at fortsætte min Reise videre frem.

Da ieg selv har paataget mig at sende Den ovennævnte lille Operette til Kiøbenhavn saa har ieg ogsaa paataget mig Pakningen, og vil altsaa ogsaa betale Transporten til den Saxiske Grændse, thi længer formaaer ieg ikke, Da det sikkert vilde blive mig for kostbart, og ieg veed heller ikke hvad dette stykke kan koste herfra og til Grændsen.

I Haab om at disse Linier maae træffe Deres Høivelbaarenhed ved Hilsen og Sundhed Underskriver ieg mig

Underdanigst

F. T. Wexschall.

P. S.

Jeg beder Deres Høivelbaarenhed Underdanigst at Adressere Deres Ærede Skrivelse til vores Danske Gesandskab.

Underdanigst

F. T. Wexschall.

S. T.

Hr. Theater Direkteur, Ridder og Dannebrogsmand, Etasraad Collin, Kongl. Finantz Deputered.

Fra Oehlenschlæger.

Kjøbenhavn, den 22de Septbr. 1821.

I dette Øieblik, kjæreste Collin, hvor jeg skal give min Karl otte Mark til en Billet, for at see min Hakon Jarl, forekommer det mig saa besynderligt og urimeligt, at jeg, for at undgaae Folkesnak og om muligt den Fortrydelse, der naturligvis i den Anledning maa betage mig, har besluttet at skrive Dig et Par Linier derom, privat som min Ven. Thi at ansøge Directionen, om ei at miste hvad Billigheden i høi Grad taler for at jeg bør beholde, gider jeg oprigtig talt ikke. Vel veed jeg, at det er et Kongebud, men jeg veed ogsaa, at ethvert Collegium har Tilladelse til at gjøre Hs. Majestæt billige Forslag; og nogen vilkaarlig Magt er dog vist forundt Directionen. Hele Directionslogen er f. Ex. til Eders Disposition, og det er dog en Smule haardt og uforekommende,

at Hakon Jarls Forfatter skal betale sin Skilling, medens Venner og Venners Venner kunne gaae frit i Directionslogen. At der skete Indskrænkning med Hensyn til den forvidt drevne Gjæstfrihed finder jeg rigtigt. Men her er jeg ikke Gjæst, men Vært; og det er dog urimeligt at Værten selv skal staae udenfor, medens Gjæsterne have Lov til at tage gode Venner med.

. Fri Adgang i Theatret hører med til mit Honorar, det er altsaa ikke en Godhed, der nægtes mig, men en Eiendom, der fratages mig. Vil man betragte Løverdagen som et ganske andet Institut, saa maa man paa den Dag ikke spille mine Stykker; de Aftner man spiller mine Stykker har jeg efter Naturens Ret og alle andre borgerlige Indretninger Lov til at see med uden at betale; og i Frankrig, hvor Digterne faae Procenter hvergang deres Værker gives, vilde man gjøre store Øine naar man hørte, at jeg, der har skrevet et Dusin Stykker, som man spiller til Publikums Fornøielse, og endnu nogle, som man kunde spille, maa staae udenfor.

Hvad kan det hjelpe, at tie dermed for dig; en dæmpet Fortrydelse faaer noget lumskt, som jeg ikke kan lide. Vi have jo altid været ærlige mod hinanden, jeg veed at Du mener mig det vel, har som en sand Ven gjort mig mange Tjenester, derfor siger jeg Dig det.

Thi Kammerherre Holstein sagde rigtignok til mig, da jeg talede med ham derom, at jeg jo gjerne kunde gaae ind. Men slippe en enkelt Gang ind, ved enkelt Mands mundtlige Tilladelse, er dyrere end 8 Mk., og derfor kjøber jeg heller Billetten.

Tag nu ikke ilde op, at jeg taler min Sag for Dig. Selvforsvar ligger i Naturen, og i Din Natur ligger det at

være billig, retfærdig og djerv til at handle efter Overbevisning.

Din

A. Oehlenſchlæger.

Du maae gjerne hvis Du vil vise de andre Directeurer dette Brev.

Paa Randen af Brevet havde Etatsraad Collin derpaa gjort følgende Paategning: Directions-Beſlutning: naar et originalt Stykke opføres om Lørdagen, tilstedes Forfatterne fri Adgang.

Fra Rahbek.

(De nedenstaaende theaterhiſtoriſke Notitſer ere leverede J. Collin til hans Bidrag til Theatrets Hiſtorie i „For Hiſtorie og Statiſtik". 1ſte Bd.).

Aarene 82, 83 og 84 var jeg udenlands, og veed intet om dem.

Ved 85 har jeg anmærket, at mit Skuespil, den Fortrolige, da — som man nu siger — gik over Skuepladsen; dog maa jeg ved Gorm den Gamle tilføje, at hvis vi nogensinde have havt en Nationalmelodie, var det Hartmanns herfra til Rolf Skattekonge, især fra Thaarup lærte os at synge vor Konge og Kongeſøn leve! paa Omqvædet.

86. Om Orpheus og den hele deraf flydende Feide, siger jeg som Holberg om Fredrik den fierde Nil attinet dicere in tanta notitia. Endnu vil jeg herved antegne, at den Mand, der bedømte Pellys Decoration i Minerva var nu afdøde Cold.

87. Om Jfr. Biehls forsigtige Uforsigtighed findes det fornødne i Minerva Anden Aarg. 3 Bd. Om Enke og Liigcaasen findes i Novbr. 1787 Minerva adskilligt hiſtoriſk

rigtigt. Efter den nuværende Appetit var det maaskee mueligt, at dette Stykke med nogle Forkortninger kunde behage sit Publikum.

88 er det et halvhundrede Aar siden Forvandlingerne kom paa Scenen, siden Elverhøis Rec. i Fiortenhæftet siger, vi i 50 Aar ingen Lystspil har havt, siden Vaudevillevældet sprang?

Endnu maa jeg anmærke, at i dette Aar kom de spillendes Navne igien paa Placaterne. (see Minerva Oct. 88).

At Actierne var af Fasting, er formodentlig nokſom bekiendt. Hvorvidt man nu vilde erkiende Heckinborn for et Lystspil veed jeg ikke; men at Thaarups Prolog til Kronprindsens Hiemkomst hører til dette Aar, finder jeg ikke at kunne forbigaaes.

89 og Holger Danske har naturligviis jeg intet at sige; kun tænker jeg atter her paa Kiællingen, som ønskede at kunne grave den ældre Dionys op, da hun fik den yngre til Herre. Fra den sidste Halvdeel af dette Aar, da jeg var bortreist, begynde de pramske Anm. i Minerva.

90 var især med de tvende kostelige Festdagsstykker et gyldent Aar. I øvrigt fortiener Oluffens Om Aarsagen, Hensigten og Virkningen, Minerva Maj d. A. at læses for dens Bidrag til Operaens hemmelige Historie ved vort Theater. Ved Theateraarets Slutning tog jeg formelig Afskeed med Theaterartiklen og egenlig med Minerva, som jeg kort efter formelig fratraadte.

91 udstædede godmodige Pram et formeligt Circulaire, som han formaaede adskillige af sine Venner, deriblandt mig, til at undertegne, og hvori vi forpligtede os paa alle — lovlige — Maader at holde Storms Craft i Veiret. Desuagtet gik det, efter Fortieneste, sin Gang.

92. Det NB. som her staaer ved Væddemaalet, betegner formodenlig, hvad jeg ellers her vilde anmærke, at dette Hastes Mellemspil med Sang kom i Grevens Tid næste Aar. Ved Arven i Marseille vil jeg som et Curiosum hoslægge medfølgende Blad, som mig i Fior er meddeelt af A. Boye, og hvis Tilværelse jeg aldrig før har kiendt eller hørt nævne, saalidet som jeg til dette Øieblik har hørt, eller veed det mindste af den deri omhandlede Tale.

93 var et meget frugbart Aar, hvor ikke mindre end syv Originaler kom paa Scenen, og deriblandt Oluffens Guldbaasen, som jeg dog heller ikke synes, man kan frakiende Navn af et Lystspil. Dette Aar var jeg i øvrigt ude af Spillet, og kom sielden paa Comedie.

94 begyndte med Ahlefeldt, og røde Hue, og endte med det hauchske Triumvirat. Dette Regeringsskifte med tilhørende Interregnum, og Sophie Frederikkes Død var udentvivl Aarsag i det sidste Halvaars Ufrugtbarhed, da Husarerne og deres Udpibning høre med til Grevens Tid, som ogsaa Slotsbranden indtraf under.

95 Her finder jeg nævnet et tyvende Aars Ægteskab*), som jeg hverken kan huske noget af, eller finde noget om.

96 var Dyvekeaaret, og tillige mit lange Farvels. At Dyveke staaer som Trag. af Sander, og Niels Ebb. af Samsøe, er naturlig en Skrivfeil; midlertid tog Hier. Laub min Absent; men ved at giennemgaae hans Theaterartikler har jeg intet hidhørende fundet.

Fra 1798 af besøgte jeg i en Tid af 7 Aar Theatret saalidet, at jeg, naar jeg engang blev bedet paa Comedie til en Beneficeforestilling, eller anden saadan Høitid, hvor jeg ikke

*) Komedie i 1 Akt af P. Wieck.

kunde undſlaae mig for at komme, maatte faae en af Inſtitutets forhenværende Elever til at ſidde ved Siden af mig, for at ſige mig de mig ubekiendte Optrædendes Navne. Jeg ſlutter da her, hvad jeg om første Ark har at ſige; det andet ſkal ſnarlig følge; hvad jeg der har at tilføye, bliver endnu mindre værdt at opholde det efter.

d. 16 Febr. 1822.

Rahbek.

Fra Nicolai Bstoft.

Høiſtærede Hr. Profeſſor Rahbek!

Det glæder mig at erfare, at Chriſtian d. 4 ſnart ſkal gaae; jeg troer, at Rollefordelingen, ſaaledes ſom den er ſkeet, vil være fordeelagtig for Stykket, da det jo kommer ſaa meget an paa, at enhver Skuespiller, ſaavidt det lader ſig gjøre, faaer den Rolle, der harmonerer med hans eiendommelige Organ og hans Udvortes: uden derfor at tvivle om, at jo den Rolle, ſom er tildeelt Hr. Stage, vilde fra Talentets Side ogſaa heldigen befinde ſig i Hr. Haſs' Hænder, tilſtaaer jeg, at den mere malmfulde Stemme og nogle andre udvortes Egenſkaber, ſom jeg anſeer den Første tillige i Beſiddelſe af, have foraarſaget, at jeg uddeelte Chriſtoffers Rolle til ham og inderlig ønſker, at det maatte have ſit Forblivende i ſaa Henſeende. Det har gjort mig ondt, at jeg har behandlet flere Perſoner i mit Stykke noget for ſtedfaderligt, og at disſe Roller ikke ſynes ſaa taknemmelige for Skuespilleren, og maaſkee maa Hr. Haſses Rolle regnes iblandt disſe; imidlertid veed jeg dog ogſaa af Erfaring, at en tilſyneladende ubetydelig Rolle ved Kunſtnerens Fremſtilling kan hæves og blive Pub-

licum kjærere end mangen vidtløftig udmalet. Jeg erindrer ved denne Leilighed blot Hr. Doctor Ryges Taffeldækker i Jannot. Dog — Kunstens Historie indeholder Vidnesbyrd nok for denne Bemærknings Sandhed, og jeg er derfor forvisset om, at vore brave Skuespillere ikke anse nogen Rolle for at være for ubetydelig for dem: det er jo næsten ogsaa umuligt at indrette et Stykke anderledes end at nogle Figurer maa træde frem som Hovedpersoner, skjøndt de andre ogsaa ere vigtige og uundværlige. —

Det skulde glæde mig inderlig, om Skuespillerne vare tilfredse med mit Arbeide og at dette altsaa maatte have den Lykke som et nationalt Stykke at spilles med Ensemble. Den store Dannerkonge Chr. 4des Navn og Daad vil vist kunne give vore Kunstnere dertil den Begeistring, som maaskee ikke allevegne har ledsaget Forfatteren. Maatte nu ingen Hindringer støde til, som ikke kunne forudsees.

Med sandeste Høiagtelse
Deres Velbaarenheds
ærbødigste
Søtoft.

Windeby d. 5 Marts 1822.

NB. Deres Breds Overligning een Postdag i Nakskow har forhindret mig at afsende Svar før.

Fra kgl. Skuespiller Stage.

Paris d. 19 May 1822.

Af min sidste Skrivelse til den ærede Direction vil Hr. Etatsraaden have erfaret min Ankomst hertil, men ieg maae

deſtoværre ſande Adlers Udſagn, at de franſke Theatre for Øieblikket langtfra ikke ſvare til den Forventning man giør ſig om dem. — Jeg har under mit Ophold her ikke ſeet meer end et eeneſte Lyſtſpil, nemlig Barbeeren i Sevilla, og med Undtagelſe af Figaro og Bazil, var Udførelſen høiſt maadelig. — Tragedien kan man naar Talma ikke ſpiller ſlet ingen Nytte drage af, thi det er ſom man kom ind i en Forſamling af gale Mennesker. — Nyelig ſaae ieg Mſlle. Georg ſpille i Tragedien. — Naar Hr. Etatsraaden tænker Dem et Legeme vel ſaa ſvært ſom Md. Dahléns, hvori der boer Dr. Ryges ſtærke Stemme, ſaa har De, ved Gud uden Overdrivelſe, Pariſernes Gudinde i Tragedien. — Imidlertid er ieg her endnu ſaa kort, ſaa ieg haaber vel endnu at Tingene kan forandre ſig. — Jeg maae i øvrigt være glad ved min frie Adgang i Theatrene, thi uden det ville det have ſeet galt ud, thi Opholdet her er meget dyrt, og de Mennesker ſom komme hiem og fortælle, at man kan leve let her, ſkulde faae Skam. Det er vel ſandt naar man vil gaae paa Steder ſom f. Ex. det ſaakaldte Høvlen ved gl. Strand, ſaa kan man nok knibe Oeconomien, men naar man vil leve ordentlig uden at giøre Nationen og ſin Stand Skam ſaa koſter det meget. At leve ſom Skueſpillerne her var umueligt ſaaledes ſom de Karle ere aflagde, 30—40,000 fr. er kun en maadelig Skueſpiller Gage. — Imidlertid maae Hr. Etatsraaden ikke anſee nærværende Klage over Stedets Dyrhed, ſom Begyndelſen til ſenere Anmodninger, thi ieg ſkal nok paſſe det ſaaledes at ieg kommer ud med hvad ieg har, ſaameget meere ſom ieg med Tryghed venter at mit i Fior med Hensyn til Gagetillæg feilſlagne Haab i Aar vil fuldkommen blive oprettet. At ieg i Særdeleshed venter dette af Hr. Etatsraadens Godhed behøver ieg ikke at tilføie. — Af Nyheder har jeg den Ære at tilføie

følgende. — Weyſchall giver i Overmorgen ſin Concert, men ieg frygter at han ikke vil tiene meget ved den, thi det er en ſlet Aarstid at give Concert paa. — Hans Høihed Prinds Chriſtian er da kommen til London, og har erholdt en glimrende Modtagelſe. — Et Slot ſom ſtøder op til Kongens er iſtandſat til ham, og 6 Regimenter udmundeerede for at udgiøre hans Garde. — Denne Modtagelſe har bragt alle her paa den ſikre Formodning om Fuldbyrdelſen af Giftermaalet imellem Kongen af Engeland og vores Kronprindſeſſe. — Jeg har for denne Gang intet videre at fremføre, uden min ærbødige Hilſen til mine høie Foreſatte. — Ligeledes er ieg ſaa fri at anmode Hr. Etatsraaden om at hilſe Lindgreen ret meget, ieg har fleere Gange havt Leilighed at erindre mig ham, iſær ved at ſee Menneſkehad og Anger her, hvor hans Rolle*) blev gruelig mishandlet. — Fremdeles har ieg den Ære at anbefale mig i Hr. Etatsraadens Gunſt og Bevaagenhed og er ſaa frie at undertegne mig

Deres ſtedſe hengivne og ærbødige

G. Stage.

S. T.

Hr. Etatsraad og Finants-Deputeret Collin.
Medlem af den Kgl. Theater Direction, R. p. p.

Fra Rahbek.

Hamborg, (18de og 19de Juni 1822).

Kiæreſte Collin!

Uagtet du har nok at læſe, og jeg — efter min Viis — nok at ſkrive, kan jeg dog ikke nægte mig at ſkrive dig et langt Brev til, da jeg har mangehaande at berette dig. At vi efter

*) Bittermann.

en beſværlig og intet mindre end behagelig Søreiſe om Onsdag Aften kom temmelig udmattede til Kiel, veed du; at jeg der havde den Sorg, ikke at faae min ældſte tydſke Ven Etatsraad N. N. at ſee, da han var — med lucida intervalla — vanvittig, eller rettere raſende, og nu er bragt til en Privat-daarekiſte her i Egnen, har formodenlig den blonde Søſter*) ſagt dig, i øvrigt har jeg der levet, ſom jeg pleier, vel fornøiet hos Geeſickens, der lade dig meget hilſe, og i meget interesſant Commerce med Bergers, Falk, Dahlman, og flere af de kielſke Nobles venitiens; gamle Reinhold fremfor Alt ikke at forglemme.

I Onsdags reiſte vi derfra, da min Kone ikke havde forvundet Søreiſens Beſværligheder, ſom dog vare ſaadanne, at Steen Bille raadede os at gaae i Land ved Kaſtrup med Etatsraadinde Berg, og tage med næſte Gang, hvortil jeg imidlertid ingen Dine havde. I Torsdags Middags kom vi her til, i en i dramatiſk Henſeende for mig ſaare interesſant Periode, da Operaen er ſyg, og Melpomene og Thalia lade alle deres bedſte Paradeurer trække frem een efter anden, til Ære for adſkillige Giæſter, der have giort en Kunſttiggerreiſe hertil; hvilket ovenpaa den lange dramatiſke Faſte, med tilhørende Faſtekoſt ſidſte Vinter rigtig nok baade ſmager, og bekommer mig ſaare vel. Dog alt, hvad du derom kunde ønſke at vide, kan titbemældte blonde Søſter bedre meddele dig, da jeg giver hende udførlig Underretning derom. In parenthesi maa jeg dog tilføie, at jeg haaber, du ikke tager ilde op, at jeg adreſſerer mine Breve til hende at afleveres til dig, da hun paa denne Maade hurtigſt og ſikkreſt faaer dem, og da det ligger mig Magt paa, de kommer hende tilhænde ſelve

*) Kgl. Skueſpillerinde, Md. B. E. Anderſen.

Ankomſtdagen, ifald hun med næſte Dags Poſt ſkulde ville kunne ſvare, hvortil hun imidlertid ikke hidtil har ladet mig mærke Noget.

Det jeg nu her fornemmelig vil ſkrive dig til om, er mit Ophold her. Det var min Tanke, og er mit Ønſke, at være hiemme den femte Julii. Da jeg imidlertid mindes at have ſagt dig, at den herværende gamle Moltke egenlig har beſtemt mig til denne Reiſe, under Tilbud at betale den, og han endnu vedbliver de ſelvſamme Yttringer, uagtet jeg er reiſt hertil for mine egne Penge, og har ſaa nogenlunde giort min Regning paa, at jeg ogſaa ſkulde kunne komme tilbage for dem, ſeer du ſelv, at jeg ikke godt anſtændigen kan afſlaae ham at forlænge mit Ophold her nogle Dage, til henimod han gaaer til Badet, hvilket han — mulig blot med Henſyn til mig — giør noget ſenere end forrige Aar, da han reiſte i Enden af denne Maaned. Viſt nok vil han tillige endelig have mig, naar jeg gaaer herfra, til Schlesvig til Prinds Carl, der ſkriftlig indbød mig, naar jeg kom til Holſten, at beſøge ham; men jeg haaber, Frimurerne i Kiøbenhavn ville giøre mig dette umuligt, ved at kalde mig hiem til beſtemt Tid*), hvilket da baade for Prindſen og Moltke maa være ſkiellig Undſkyldning, da jeg under ingen Betingelſe ønſkede at blive længere borte, end til den tolvte i det Høieſte, ſaa behageligt mit Liv end er her, og — hvad for mig er Hovedſagen, ſaa fornøiet og vel min Kone end her befinder ſig.

Endnu maa jeg tilføie, at mit andet Hovedærende her, at komme i Rigtighed med Boghandler Hammerich angaaende Forlaget af en Geſchichte der ſchönen Redekünſte Dänemarks und Norwegens, muligt og kunde giøre hin Forlængelſe af

*) Rahbek var Embedsmand i Frimurerlogen i Kjøbenhavn.

mit Ophold her fornødent, da han er i Topliz med sin syge Kone, og ventes først hiem om en fiorten Dage, og jeg af gamle Gerstenberg, der med sand Faderglæde modtog mig i Gaar, hørte, at han var sindet at forlægge Skriftet, hvorom jeg ved en Forplumring af Deichman, der sendte en Pakke hiem til Tydskland, der under hans Adresse var kommet til mig fra Hammerich, ingen ordenlig Besked havde, og endnu mindre nogen Bestemmelse om Hovedpunkterne ved ethvert Forlag, Honorar, og andre Betingelser.

Med alle disse Grunde, kiæreste Collin! troer jeg, inden jeg i saa Henseende tager nogen Bestemmelse, eller indgaaer nogen Forpligtelse, ligefrem at burde tilspørge dig, om et saadant forlænget Ophold i nogen Henseende kan i nærværende vigtige og travle Tidspunkt være Tingenes Gang ved Theatret til Hinder eller Sinkelse. Herretieneste gaaer for Fornøielse, endog forudsat, at jeg har det fornøieligere her, end jeg paa mit Bakkehuus kan have det. Troer du altsaa, at jeg ikke kan, eller bør blive saalænge ude, kommer jeg ufortøvet. Da jeg nu forudsætter, at du, siden du har saa overhaands meget at giøre, ogsaa vil finde Tid at skrive mig til, beder jeg dig i Korthed mælde mig, hvad ved Theatret passerer, hvorledes det gaaer Afgangs og Tillægsforestillingen, Frydendahls ublu Begiæringer, og hvad andet mærkeligt, der kan være. Rollebesætningscirculairerne forekommer mig, intet rigtigt Resultat at kunne give, inden Afgangsresolutionen er indkommen, og vedkommende meddeelt, og disses Roller indkomne til Fordeling.

Jeg har af den blonde Søster erfaret din Idee, at man til Theatrets hundrede Aars Fest skulde give samtlige Holbergs bedste Stykker, med den bedst mulige Besætning, og billiger fuldkommen denne Idee. Jeg vilde da foreslaae at

begynde denne Cyclus med Kandeſtøberen, og derpaa eengang ugenlig give et ſaadant Stykke, navnligen: Vægelſindede, Geert Veſtphaler i tree Acter, Jean de France, Tybo, Melampe, Ulyſſes, honette Ambition, Kildereiſen, Stundesløſe — nybeſat — og ſlutte med Lykkelige Skibbrud, ſom Holbergs Cenſur over ſig ſelv. Tillige ſkulde man have et Jubelforſpil (enten af allegoriſk eller comiſk Indhold) for at holde Abonnenterne ſkadesløſe, fordi de blive plagede med gode og godtſpilte Lyſtſpil, og kunde man maaſkee i første Tilfælde anmode Oehlenſchlæger om at ſkrive os et ſaadant — for igien at vinde ham for Skuepladſen, i ſidſte udſætte en Priis derfor; og nu ſlutte den hele Cyclus med en Epilog. Jeg agter til den Høitid at ſkrive det danſke Theaters Hiſtorie, hvortil jeg blandt andet her haaber at finde Data, da jeg enten i Hamb. Correſp., ſom i Aar har holdt ſit Jubilæum, eller i altonaiſke Merkur, ſom holder det næſte Aar, meente blandt andre Avisartikler fra 1721 og 22 at finde noget om Theatrets Aabning i Kiøbenhavn, og ſkal jeg til den Ende paa Onsdag til Poſt i Hottbek, og formodenlig i Morgen til Støwer her i Byen. Du ſeer, jeg ikke er ørkesløs, ſkiøndt jeg intet her har at beſtille.

Af et Skilderi*), jeg i Kiel ſaae, erfoer jeg, at du har Lyſt at falde i Jacobs Sønners Hænder, og blive vi da deri atter Confratres & Collegae, da Guſtav Jacobſen**) (Baden) inden min Afreiſe her fra Kiøbenhavn alt havde et Skrift mod mig under Preſſen, ſom jeg blev advaret om at ville blive ſaa grovt og gemeent, at jeg burde foreløbig reqvirere Politiets Biſtand derimod, ſom pſeudonymt; hvilket jeg naturligviis

*) „Kjøbenhavns Skilderi".
**) Guſtav Ludvig Baden.

ikke giorde, da jeg har ſtaaet for Snavs før, uden at det har bidt paa mig; jeg kan imidlertid ikke omtvivle, at Raden nu og vil komme til dig, da du udentvivl af flere Aarſager torde være obnoxium caput; jeg behøver imidlertid ikke at ſkrive til dig, ſom Abbt til Nicolai eller Mendelſohn ved en lignende Leilighed: Da wir nun einmal verdamt ſind, in gemeinſchaftlicher — badenſchen — Hölle zu brennen, ſo laſſen Sie uns einander noch erſt auf Erden recht lieb haben; thi det er noget, hvormed vi ikke først nu behøve at begynde.

Jeg vil afbryde her, da de i Aften ſkal have en af de bekiændte Børneballetter, ſom vi har talt om, og hvorom du torde ønſke at høre noget. Hvorledes blev det med vore omvankende Dandſere? paa Dampſkibet ſagde man mig, at Bournonville havde ſagt, han vilde reiſe med dem. En ſaadan Reiſe vil vel neppe blive ham bevilget.

Den nysomtalte Børneballet ſaae jeg da i Gaar Aftes, og det er da i det mindſte intet, ſom kan friſte os. Balletten hedde Bondepigen, og foreſtilte en ung Bondepige, der fandt en Koſaks Feldtflaſke, drak deraf, faldt i Søvn, blev fundet af en polſk Prinds og hans Gemahlinde, bragt ſovende hiem paa deres Slot, og nu ſom en Jeppe paa Bierget ſtudſede ved Alt, hvad hun ſaae; det netteſte deri var nogle Scener for et Speil, hvor ligeſom i Biergbøndernes Børn*) hos os en Pige af ſamme Størrelſe, Figur, Dragt, oſv. giorde alle hendes Stillinger og Bevægelſer nydelig efter. Forreſten var det ikke Andet, end der er det Barn, og der er det Barn, ſom Matroſen ſagde paa vort Galleri — og ſkiøndt iſær den comiſke Deel deraf klædte diſſe ſmaa Abekatter, iſær en lille ſnorrig Dreng overmaade løierlig, kunde jeg dog ikke

*) Navnet paa en af Galeottis Balletter.

bare mig for at tænke paa de grønne Institutdrenge, der, da Hofpræsten anlagde sit Philantropie, meente han maatte give disse Smaadrenge Brændeviin, som man i gamle Dage giorde ved Skiødehundene, for det de ikke skulde blive større; thi det, der klæder disse Smaakræ saa godt, vil tabe hele sin Tække, naar de blive til lange Lømler, og hvad skal der saa blive af dem. I øvrigt maa den store Begeistring for dem alt have tabt sig, da der i Gaar Aftes, uagtet Balletten, og en fremmed ypperlig Skuespiller, der spilte Giæstrolle, var saa tomt, som vi kunde have givet Myndlingerne, eller noget andet godt og godt spilt Stykke paa vort Theater. Midlertid fik Børnene mangfoldige Klap men meest af deres Jævnaarige, der udgiorde Majoriteten af dette Søndagspublikum.

Til en Afvexling vil jeg fortælle dig, at vor ulykkelige Birchs Søn, som, det i Kiøbenhavn hedde, var gaaet, jeg veed ikke, til hvilket Theater i Sydtydskland, er her som Huuslærer hos en Kiøbmand Wellisch, et af de første Huse her, er for sine Kundskaber, og sit Forhold meget agtet, og har fundet en meget varm Anbefaler i den brave Professor Zimmermann, til hvem han af min gode Ven Skuespiller og Digter Lebrun var anbefalet. Jeg er vis paa, det vil glæde hans Faders Venner at erfare, som det har glædet mig at høre. Jeg har ikke seet ham endnu; men han veed, jeg er her, og har lovet at komme til mig.

Af Hamb. Corresp. seer jeg, at du tilligemed Asfebarnet*), Lassen, og Kongslew er sat i en Commission at undersøge Aarsagerne til Forbedringen af Geistlighedens oeconomiske Tilstand; for nogle Aar siden vilde jeg opløst denne Gaade saaledes: at de, der høste, hvor de

*) A. S. Ørsted.

ikke have saaet, nødvendig maa see deres Tilstand forbedret i samme Forhold, som de, der saae og pløie for dem, øde mere Flid og Bekostninger til hines Fordeel; og vilde jeg da udentvivl være af den Mening, at det var rimeligt nok at sørge for Arbeidsbierne først. Men disse Tanker ere fra fordum; Nuomstunder synes man alt mere og mere at ville mane den Tid tilbage, da — som Lessing sagde — die Geistlichkeit für uns dachte, und für uns as, und uns alles in Allem war. I øvrigt frygter jeg, Geistlighedens Kaar er ligesaa lidt forbedrede nu, som den selv.

Jeg afbryder her, da jeg nu gaaer til Altona til Moltke, og det var tænkeligt, at der kunde forefalde noget, jeg, som Sequents til Begyndelsen af dette Brev, burde mælde dig.

---

den 19de.

Efterat jeg havde i Gaar sluttet mit Brev til dig, kom Birch til mig; det er et interessant dannet Menneske, og det fornøiede mig, at han var overmaade glad ved, jeg havde ønsket at see ham. Ogsaa Prof. Zimmermann, med hvem jeg talte om ham i Gaar Aftes, gav ham et overordenlig godt Vidnesbyrd, og Wellisch, der ikke, som jeg ovenfor skrev, er Kiøbmand, men Generalconsul, skal være overordenlig tilfreds med ham.

Jeg har i Morges været igien hos Moltke, hvem jeg ikke traf i Gaar, og efter hans vedvarende Yttringer, som rigtignok ikke ere Contanter, kan jeg ikke anstændig drive paa at reise fra ham, inden jeg er nød dertil.

Af den blonde Søsters Brev, som jeg i Formiddag fik, seer jeg, at der skal staae grove badenske Avertissementer i Aviserne; jeg vil haabe, de er af Gustav Baden, og mod

mig; thi i saa Fald anseer jeg det for lige ufornødent at læse og besvare dem.

Og nu, kiæreste Collin! mine hierteligste Hilsener, saavelsom min Kones, til dig, din Henriette og alle dine, især til min synderlige Patronesse din Ingeborg, hvem jeg af Hiertet ønsker god Bedring. Hils fremdeles hvem af vore Venner, du seer, og spørg Oehlenschlæger, om han vil ikke have noget Bud til Loz her paa Stedet. Prof. Kruse har jeg seet et Par Gange i Skuespilhuset; man paastaaer, at det er kun maadelig bevendt med ham. Naar du faaer Stunder at skrive mig til, saa mæld mig dog noget om Theatret, Reductionen, Tillægsforestillingen, m. v., at jeg ikke skal blive aldeles fremmed for Tingene.

Med Høiagtelse og Venskab

Din

S. T. Rahbek.

Hr. Etatsraad Collin.

Fra Samme.

Hamborg den 4 Julii (1822).

Kiæreste Collin!

Jeg havde først ventet med næste Post at kunne besvare dit kiære Brev, som jeg i Gaar fik for seent til, at kunne svare strax derpaa; men da Jean de Coninck, som gaaer med Dampskibet i Morgen, er saa god, at vilde tage Brev med, nytter jeg Leiligheden.

Jeg maa begynde med at sige Dig, at jeg ikke tør haabe at kunne være hiemme før den 20 Julii; men da er jeg det uudeblivelig. Du veed, den gamle Moltke har egenlig ind-

budet mig hid paa ſin Bekoſtning, og jeg kan altſaa ikke godt, uagtet han hidtil endnu kun har ladet det blive ved Løfter, tage fra ham, før han ſelv giver Slip paa mig for at reiſe til Badet. Efter dit Brev om Holſteins Landreiſe ſynes det imidlertid at være tidsnok. Til Tillægsforeſtillingen anſeer jeg ikke min Nærværelſe fornøden; hvad du billiger, ſamtykker jeg, ikke af Partiſtheb, end mindre af ſvag Eftergivenhed, men fordi du, med det, der hviler paa dig, og ſom du har paataget dig for at redde det hele, bør have uhindrede Hænder. Jeg vil ofte debattere imod dig, men ſtedſe votere med dig.

Mere ønſker jeg at tage Deel i, hvad der angaaer Rolle-fordeling. Her troer jeg at kunne have mere Stemme; jeg veed, Clauſen har indgivet ſit Forſlag, men lider paa de andres Søleri, ſom jeg overalt ikke engang indſeer, hvorledes et ſaadant Forſlag kunde indgives, inden Reductionen var foregaaet. Med de af Kongen i Foreſtillingen giorte For-andringer kan jeg ikke være utilfreds; de bevare os vore tvende Æresmedlemmer, endnu en Tid.

Webers og Kinds der Freiſchütz er endnu ikke her. Theaterdirectenr Schmidt, der i diſſe Dage kommer fra Berlin, og har ſeet det der, ſiger, det har giort megen Lykke; jeg ſkal erkyndige mig hos ham og Herzfeldt, hvorledes det faaes. Af en Skrivelſe i eet af de herværende Blade kan jeg imidlertid ſee, at Meningerne have været delte, og Tærte-libhaberne ikke tilfreds dermed.

Hermed ſender jeg dig tilligemed to af Kruſe indſendte Stykker, ſom jeg ikke har læſt, da jeg ikke er Cenſor i Ham-borg — for ikke at være Collega af von Sinnen — Cortez, der forekommer mig ſaare paſſende til et Kongens Geburts-dags Stykke; Romilda & Conſtanza ſkal jeg ved min Hiem-komſt flux tage fat paa, da jeg med Lanaſſa dog altid havde

nogle Betænkeligheder. Cortez kunde maaskee Rosenkilde give sig i Kast med, hvis vi have, eller kunne faae Spontinis Musik. Men naar nu Zrza er syg, og Løfler svag, o Gru! hvad saa?

Min Synsmaade Præsternes Tiende angaaende udgaaer fra tree Synspuncter: først at i min politiske Ordbog Ordet Statsreligion ikke findes — uden som et contraband Kunstord — og at jeg altsaa ikke erkiænder Præsterne saalidet som Rabbinerne for Statsembedsmænd; 2 deri, at Tienden altid er forekommet mig et forhadt Paalæg, idet den ikke blot rammer Flid men Udlæg, og altsaa maa skade Productionen; 3 at, hvor Tiendetageren er nærved Bettelstaven, synes det efter Rimelighed at maatte see end misligere ud med Tiendeyderen. Imidlertid — das ist mir freilich gut in der Theorie, taugt aber nicht für den Praxis; og tvivler jeg aldeles ikke paa, at jeg, hvis jeg af Vanvare var kommet med i Commissionen, vilde være aldeles enig i, hvad du og Asfebarnet til Præsternes — ikke Præstestandens — Lettelse og Fremtarv maatte foreslaae. At jeg i øvrigt ikke er Embedsstokkens særdeles Patron, veed du, og kunde jeg, som fordum, føde mig selv, jeg lod mig ikke føde, da jeg godt veed, jeg nu ikke giør fyldest derfor. Der er i mine Tanker saare faa Embedsmænd i Danmark og formodenlig i Verden, der fortiene, hvad de faae; og derfor agter jeg dig og Asse saa høit, fordi I ere blandt disse Faa!

I Henseende til Holbergfesten har jeg skrevet — formodenlig til Mad. Andersen — at jeg her i Hamborgske Correspondent, (som jeg gaaer igiennem og excerperer Theatret angaaende fra Begyndelsen af, og hvori jeg finder mange Curiosa,) har fundet, at det danske Theater tog sin Begyndelse i Sept. 1722, og at altsaa dets Jubilæum først falder næste Theateraar. Dagen har jeg ikke kunnet finde, men det har

været mellem tolvte og ni og tyvende September. Dine øvrige Ideer er jeg fuldkommen enig med, og har saalidet imod, hvis man kunde faae Gielstrup, at det skulde være mig kiært, hvis man kunde faae Schwarz til det samme. At det skulde være Lindgreen imod, Gielstrup her traadte op, kan jeg ikke troe, da han maatte spille Arv, der var hans Mesterfag, og der ikke er Lindgreens. Maaskee man kunde faae ham til at spille Arv i Lykkelige Skibbrud, som jeg vilde foreslaae til at ende denne Pantologie, da det er Holbergs Selvforsvar; ligesom man maaskee allerbedst begynder med Jean de France, der har ligget saa længe, og var blandt hans Yndlingsstykker. Jeg vilde altsaa foreslaae Prolog og Jean de France; Kildereisen med Dands i Intermedium; Ulysses von Ithaca, uden videre; Gert Westphaler i tre Acter med en musikalsk Historie, Lykkelige Skibbrud med; naar disse fem Forestillinger gives een ugenlig, troer jeg ikke, man kunde klage over formeget Holberg.

Og nu — formoder jeg — du har nok til een Dags Læsning*), — indlagte liden Missive er du saa god at tilstille Ad. Boye. Din Kone og alle dine hilse du fra min Kone og mig saa vel som Oehlenschlægers, og omne salutabile, du maatte forefinde. I Morgen eller Fredag otte Dage, mener jeg, vi gaae herfra, for Fredag fiorten Dage at være i Kiøbenhavn o: paa Bakkehuset. Din

Rahbek.

Fra Samme.

(Hamborg. Juli 1822).

Kiæreste Collin.

Som jeg af Ryge ventede de sidste Efterretninger, for

*) Rahbek sigter her til det af P. Blicher Olsen udgivne Skrift „En Dags Læsning".

at slutte denne vor Correspondance, erfarer jeg, at han selv har uddraget og udarbeidet en detailleret Udsigt over Theatrets Udgifter i de sidste to Aar, som han vil forelægge Directionen, inddeelt under ti Rubriker, hvoraf han sagde mig de betydeligste at være Garderobe 27,000, Decorationsvæsen, samt Lysning og Brændsel en lige Sum; dog anslog han kun Theatrets aarlige Udgifter til 60,000 Rdl., hvoraf han imidlertid indrømmede mig en betydelig Deel at kunne spares, samt erklærede sig villig, paa Opfordring at giøre Forslag til slige Besparelser. Da hans Iver for det Heles Vel, hans Sagkundskab, og hans fuldkomne Mangel paa al Menneskefrygt og Persons Ansеelse sætte ham istand at giøre et saadant Udkast, med den hele didhørende Udsigt over Alt vedkommende, der som *Deliberationsbasis*, ikke som *Forslag til umiddelbar Antagelse*, ikke kan ønskes bedre, vil jeg ikke forqvakle denne Materie, ved at kluddre stykkeviis deri; men forbeholder mig, naar et saadant Forslag indkommer, med al den Sagkyndighed, jeg kan besidde, eller da er istand til at erhverve, punktviis at erklære mig derover. Mange Ting ere i Uaarene 1812—18 blevne til Vedtægt, fordi det var Menneskepligt, og Nødvendighed, at have Hensyn paa, at Arbeiderne kunde *leve*, uagtet den Reduction og Fluctuation af deres Nominalindtægter, de med Embedsclassen i Almindelighed sukkede under; af disse kan og bør *nu* adskilligt bortfalde; alt for skarpt maa imidlertid Kniven ikke gaae tilværks, da det bør haves i Minde, at den høieste Lønning for en Theaterperson, endog efter mere end 40 Aars Tieneste, er 500 Sp., medens f. Ex. her 900 Rdl. gr. C. er Lønnen for en Actrice omtrent af Mad. *Andersens* Aar og Værd, og der altsaa hos os vilde have 350 Sp. eller det halve. Kun hvad der udtrykkelig er, som *Heiberg* kaldte det, *Embedsjux*, bør tages strængt, og det øvrige saaledes bestemmes, at

det ikke kan gaae over ſine Grændſer, og dertil vil, ſom ſagt, i Ryges Fremſtilling de ſikreſte Anviſninger og Oplyſninger kunne findes.

Derimod meddeelte Ryge mig en anden af ham gjennemtænkt mere omgribende Idee, der efter mine Tanker vilde lede nemmere og ſikrere til en Radicalcuur af mange af Theatrets gamle Saar, og giøre en ſtadig Organiſation af dets Indtægts og Udgifts Væſen lettere. Hans Forſlag, ſom jeg herved vil forberede, men ſom jeg naturligviis bør overlade ham ſelv at foredrage og udvikle, er følgende.

Søndagsforeſtillingerne — hvis Hovedformaal jo nu tilfulde er opnaaet — bortfalde; paa Theatret gives i fyrgetyve Uger fem faſte ugenlige Foreſtillinger, eller i Alt 200 — (torde vel neppe blive mere end 190, da fiorten Dage, for den ſtille Uge, og for Majs ſidſte og Septembers første Dage maa fraregnes); — hver af disſe Forcſtillinger beregnes, med Abonnement og Alt, til 600 Rdl., hvilket altſaa beregnet til 200 Aftener blev 120,000 Rdl. Herved bortfaldt alle Beneficeforeſtillinger, overordenlige Aftener, o.ſ.v. (Forfatteraftenerne dog vel undtagne, der da blev at henlægge paa vedkommende Onsdage); derimod tilſtodes, ſom hidtil for 25 Aars Tieneſte, ſom ſædvanlig, og efter den kongelige Reſolution, hvert femte Aar en Aftens Indtægt, ſom dem godtgiordes med 1,000 Rdl., ligeledes for Flid og Talent, ſamt for den ſaakaldte anden Benefice ſamme Sum, dog ſaa, at der af deslige Beneficer ikke maatte i Alt være mere end 6 om Aaret; var der altſaa 4 Tieneſtetids Beneficer eet Aar, blev der kun een første, og een anden Benefice (i hvilken Henſeende ogſaa nærmere Beſtemmelſe kunde tages). Kapellet ſkulde for ſine fem Beneficer om Aaret have en lige Sum; (dog ſkulde fra de Beneficer, hvor hidtil Omkoſtningerne vare fradragne, en

lige Deduction skee). Mad. Knudsen for sin have 900, vor Enkecasse, de fattige, de qvæstede, for hver af deres 600, de saakaldte Aftener uden Abonnement til Gratialerne erstattes med en rund Sum af 6,000 Daler, og kort sagt aldeles ingen Benefice blive tilbage uden Sibonis, indtil Tiden friede os fra denne fremmede Plage.

Jeg tilstaaer, at denne Plan forekommer mig at frembyde mange Fordele; først deri, at vi mod en bestemt og moderat Afgift blev de os trykkende uvedkommende Fattig- og Qvæsted-Aftener qvit; dernæst i det, at man fra Aarets Begyndelse havde sit hele Repertoire til sin Disposition, og ikke maatte lade de meest trækkende Stykker ofte paa de Tider, de vilde komme bedst tilpas, henligge, fordi de vare tagne til Benefice, ikke at tale om, hvad man vel og har hørt sige, at de Aaret forhen holdtes ude af Skuepladsen af saadanne Personer, som næste Vinter agtede at giøre dette Brug deraf; fremdeles, at man ikke blev nødsaget, at sætte nye Stykker til Side, for at sysselsætte Personalet, med længe hvilende Beneficestykker, der — undertiden blot for et lokkende Navns Skyld — blev fremtrukne, for at spilles een Aften, og da henlægges — eller at koste betydelig paa deslige Skiftinger, at det kunde trompetes i de offenlige Blade, at Stykket blev givet med nye Dragter.

Herimod lod sig vel indvende: at Personalet tabte derved, i det, at mangen en saadan Aften fik det to eller treedobbelte af det sædvanlige; men deels ville vel disse Tilfælde, og da ikke blot formedelst Pengevæsenets mindre Vakling, og Publikums større Paaholdenhed, stedse blive sjældnere; deels ere vel disse større Fordele ikke altid tilveiebragte paa den for Theatret og Kunsten ønskeligste Maade, heller ikke falder denne Guldregn altid paa de ønskeligste Steder; deels er der og, især

paa ſenere Tider, gaaet langt mere Ry deraf, end der har været Føie at antage for Sandhed.

Ligeledes lod ſig ſige, at Kongen havde — iſteden for den Skueſpillerne i deres ældre Privilegier lovede Forfremmelſe — tilſagt dem disſe Beneficer; men deels har han kun lovet dem en Aftens Indtægt, uden at beſtemme Maaden, hvorpaa denne ſkal oppebæres; naar han altſaa giver dem Indtægten topmaalt, have de intet at ſige. Deels er — trods vor Ørſteds modſatte Kiændelſe — den Nutids Skik vilkaarlig at forhøie Priis fra Arilds Tid ſaaledes erkiændt for Uſkik, at Frydendahl har ladet Roſing indkalde for Forligelſescommisſionen — udentvivl i Aaret 6 — fordi han havde paaſagt ham ſaadan Fremfærd, hvilket imidlertid Roſing kom ud af, ved at tilbyde ſig at beviſe, det var ſkeet, ſom den anden ikke var tient med — ogſaa behøvede man da i al Fald kun at forbyde en ſaadan vilkaarlig Forhøielſe nu, ſom man maaſkee burde, men hvorfor jeg imidlertid ikke uden Fornødenhed forlanger at paadrage mig Haddet. —

Ogſaa er jeg overbeviiſt om, at Majoriteten af de beneficenydende gierne bifaldt denne Forandring, baade fordi een Fugl i Haanden er bedre end to i Luften, deels fordi det Billethøkeri, ſaavel ſom Beneficeſpilleret ſelv, medfører mangen Uleilighed og mangen Fortrædelighed; deels og fordi ſaamangen Beneficeanmældelſe i Grunden er et Maleficium, da det er et Signal for Creditorer at indfinde ſig, vel ikke ſiælden ligeſaa gridſke, ſom Skueſpilynderne.

Lægger man nu til, det almindelige Had, der ſynes faldet paa Beneficevæſenet, det Afbræk, det paaſtaaes at giøre Abonnementet, i det mangen afholder ſig derfra, da han dog er vis paa, at faae de bedſte Stykker, ved at tage Løge de uabonnerede Aftener, o. m. m., kan denne Idee vel fortiene at tages

i nøye Overveielse, og vil jeg derfor tilskrive Ryge, som er reist til Brunsvig, jo før jo heller at meddele os denne Idee, da det vilde være godt, om den kunde drøftes og vedtages, inden Logeauctionen, hvorpaa den vilde faae en betydelig Indflydelse, og som vel maaskee endog derefter borde udsættes.

Da imidlertid ved denne Plan, naar den finder høiere, og endelig allernaadigst Approbation, den hele af mig i det foregaaende antagne Deliberationsbasis paa en Maade kunde synes forrykket, vil jeg her til Slutning i Korthed optage et Grundrids af det Hele.

Aarlig sættes efter Logeauctionen (saafremt denne skal vedblive, efter at Pengevæsenet naaer Fasthed) en Budget, hvorved saavel Udgifter, som Indtægter for fire Qvartaler fastsættes, efter et Udkast, som af Oeconomieinspecteuren forelægges, og hvorover Theaterdirectionen skriftlig giver Betænkning. Dette Budgetmøde ønsker og haaber man beæret med Financeministerens Nærværelse.

Fremdeles holdes qvartaliter et mindre Budgetmøde, hvor først eftersees, hvorvidt Overslaget for foregaaende Qvartal er befundet at holde Stand, samt i modsat Tilfælde, hvad dertil har været Grund; derpaa giennemgaaes paa ny indeværende Qvartals Budget, og de fornødne Bestemmelser tages efter Omstændighederne.

Et maanedligt Møde med Maanedsextract, saavel af Udgifter, som Indtægter, maatte vel i de ni Spillemaaneder holdes.

Samtlige disse Møder holdes udenfor de sædvanlige Directionsdage, og bestemmes alene til disse Anliggenders Afgiørelse. Localet dertil vilde bedst være paa den forrige dramatiske Skoles Sal, ved Siden af Theatercontoiret, for at have i et eller andet Tilfælde Contoiret og Hovedcassereren i

Nærheden. Af Theatrets Embedsmænd har foruden Oeconomieinſpecteuren og Directionsſecretairen, ſamt Hovedcasſereren, naar hans Nærværelſe maatte findes fornøden, ingen Adgang til disſe Møder, med mindre han dertil udtrykkelig ſkulde være kaldet, hvis naturligviis om Theatrets øvrige Perſonale finder ligeledes Sted.

Over disſe Budgetmøder føres en egen Protocoll af Directionsſecretairen; det, hvori Financeminiſteren er tilſtæde, undtaget, hvor han ikke er overværende, og hvor i fornødent Tilfælde en af Meddirecteurerne fører Pennen.

Ved Theateraarets Slutning holdes ligeledes en overordenlig Samling, hvori et Overſyn forelægges over dets Indtægter og Udgifter i dets forſkiellige Brancher, hvorover en allerunderdanigſt Indberetning indgives til hans Majeſtæt; med tilføyet Forſlag angaaende de overordenlige Præmier (ikke de ſædvanlige af de 6000 Rdl. gaaende Douceurer vedkommende) der — efter mit foregaaende Forſlag — blev at tildele dem, eller den, ved hvis Duelighed, Flid og Fortieneſter Indtægterne enten vare ſtegne en vis beſtemt Sum over den faſtſatte, eller Udgifterne formindſkede en vis beſtemt Sum under den anſlagne — være ſig i det Hele, eller i en enkelt Deel. Disſe Præmier maatte beſtemmes til ſtigende Procenter efter den ſtigende Fordeel eller Beſparelſe.

Alle gamle Reglementer og Inſtruxer maa giennemgaaes og ſættes i Kraft, og nye udarbeides, hvor de fattes; enhver maa kiende ſin Pligt, og tilholdes at giøre den, kiende ſine Foreſattes, Medarbeideres, og Underordnedes Rettigheder, og tilholdes at ære dem. La loi, toute la loi, rien que la loi, maa være Løſenet fra Øverſt til Nederſt. I Henſeende til Theatrets Invalider og Blinde maa tages en Beſlutning, hvor Ret bør føre Ordet, og Naade giøre Udſlaget, men med

Billighed, saa at Børnene ikke sultes, paa det Hundene kan have nok.

Disse ere de Principer, hvorpaa nu en gavnlig Theaterreform kan bygges, og bør bygges. Øieblikket er i mange Henseender overordenlig gunstigt; Nødvendighedens Sværd hænger over vort Hoved; redelig Villie, Kundskab, Frimodighed, og Retsind ere rede til at gjøre deres Pligt. Det kommer an paa, om de faae Lov og Kald dertil. Dixi et liberavi animam.

Din

Rahbek.

Fra Samme.

(Juli 1822).

Kiereste Collin!

Hermed Bulderbassen tilbage minus det Blad, som var udrevet i Forveien, og gierne kan være borte uden at savnes, da der er mere end Blade nok igien. Egenlig veed jeg ikke stort Andet at sige derom, end at Skam skulde N. T. Bruun faae, han maatte, som man siger i Styrvolt, gaaet ud med den at tigge, medens Væiret var godt, og ikke givet Ryge en Rolle, hvori der udtrykkelig taltes om Lindgreens korte Been, og glubske Taille, saa havde vi havt Stykket med de nødvendige Forkortninger paa Repertoiret nu, eller og var det pebet ud af Tingenes Natur for længe siden.

Nu derimod ere gode Raad dyre; thi Mennesker, der pibe af Conradin, fordi de ikke lide Casper Boye, pibe endnu meget lettere af Bulderbassen, fordi de ikke lide N. T. B., og finde, med Alt det meget gode, der er i Stykket, meget

ſnarere Føye dertil. Saaledes har fierde Act altid været mig en Forargelſe, ſom en Bielde hængt bag i en Præſteparyk, hvilket jeg meget godt erindrer, jeg har i ſin Tid i Vennevold ſagt N. T. ſelv. Saaledes er der en ſtor Deel Revolutionspolitik i ſidſte Act, ſom umulig kan ſtaae, ſaaledes er overalt 247 S. Paſſiar meget for meget for et Publikum, der ikke holder af at høre Folk tale, og for et Theater, hvor den Kunſt at tale — ſom Ægteſkabsſkolen tilfulde viiſte — taber ſig Dag for Dag. Kommer nu hertil, at den Medynk du og jeg, og nogle faa Ligeſindede føle for Forf. ſom en Persona miserabilis, tvertimod hos den fornemme og gemene Pøbel vil udtale ſig ſom ækel Kaadhed over en Forf. fra Bidſtrup, og en Direction, der opfører Bidſtrupſtykker med Tilſideſættelſe af — hvad der nu ved den Leilighed kan trækkes frem, ſaa frygter jeg, mellem os ſagt, at vi ville faae Skam til tak for vor gode Mening; og ſkiøndt jeg juſt heller ikke er ſaa bange for et Par Vægterpiber ſelv, veed jeg dog ikke, hvad Virkning de paa den Ulykkelige kunde giøre.

Det er imidlertid kun mine Betænkeligheder, ſom jeg oprigtig ſiger dig; troer du desuagtet, efter ſelv at have læſt Stykket med Eftertanke igiennem, at man bør og tør vove paa det, ſtaaer jeg Laſt og Braſt med dig, og er villig til at gaae Stykket ſkarpt igiennem, og angive de Forandringer og Forkortninger, ſom deri nødvendig maa giøres, og hvoriblandt desværre adſkillige ere Perſonligheder, der ikke vil blive glemte af Vedkommende, fordi de ikke mere findes i Stykket. Ogſaa er f. Ex. den Scene, hvor Roke hænger mellem Himmel og Jord, den, hvor han vil have Alting løſt op om Frøkenen, og fremfor Alt Komediantſcenerne, af det, hvoraf det ſaakaldte Publikum maaſkee vilde lee og klappe i Fugleſkydningen, men ſom de — ſom du hørte jeg ſagde Brun i Løverdags —

peeb af, naar det findes hos N. T. Brun, Guldberg, mig selv, eller en anden Landsmand, der har noget tilgode.

Imidlertid, som sagt, ønsker jeg af mit inderste Hierte, at den arme Diævel maatte kunne blive hiulpet, da han virkelig i flere Henseender er skeet Uret; saaledes har Kunzen af Privathad ikke villet componere hans to Syngestykker Markedet, og Soldaten, hvoraf det sidste virkelig er en smuk Idylle men ulykkeligviis et Tidsstykke, og til den ulykkalige Fred 1814, om hvilken man vel kunde sige:

Du wirst dabey nicht singen
Dabey nicht frölich seyn.

Saaledes gik hans Bulderbasse 1815 eller 16 tilbage, for Brøvlet med Lindgreen og Ryge; saaledes var Behandlingen af hans Betlerpige aabenbar for stræng, og ubillig, og kan jeg ikke nægte, jeg har leet i Skiægget ved at see dem, der den Aften første an, være ligesaa besippede selv, skiøndt de slap bedre derfra*).

Dog mit Brev er paa Veie at blive ligesaalangt, som Bulderbassen selv; altsaa i Kortheb: tu videas!

Levvel og hils
fra
Din
Rahbek.

S. T.
Hr. Etatsraad, Theaterdirecteur Collin.

---

*) Om „Betlerpigen" se Overskous Theaterhistorie IV pag. 380—86.

Fra Oehlenſchlæger.

Jeg Svin, jeg Fæ, jeg dumme Diævel! hvem Sligt ikke kunde falde ind af ſig ſelv. Men jeg har et hurtigt Nemme, kiære Collin, og neppe havde jeg læſt din Billet, kiære Collin, ſaa begreb jeg Du havde Ret; og det kan jeg ærligt forſikkre dig, jeg begreb det med Fornøielſe og det kom mig i det Øjeblik for, ſom om jeg havde giort en Fangſt, ſkiøndt jeg gik glip af Honoraret.

Jeg har lagt mit Hoved iblød, for at udgrunde de pſychologiſke Aarſager til hin momentane Egennyttighedsfølelſe; og jeg har udfundet at den deels kommer af Pengemangel, deels har jeg maaſkee, ved at beſkiæftige mig ſaa meget med Holberg, og ved at ſætte mig ind i hans Character, faaet lidt af hans Pengekiærlighed*).

Hvorom alting er, ſaa aander jeg nu frit. Og tuſind Tak Herr Doctor, for din for Patienten hafte Omſorg.

Naar Du nu kun ſkaffer mig det ſædvanlige Forſkud til Huusleien, og ſaa driver paa, at Robinſon beſtemt kommer til at gaae i det mindſte i November, ſaa frygter jeg ikke for at kuldſeile.

For Exemplarernes Affætning takker jeg ſkyldigſt. Vos exemplaria oehlenschlagerica versate nocturno, versate diurno.

den 4 October 1822.

Din

A. Oehlenſchlæger.

S. T.

Herr Etatsraad Collin.

---

*) Oehlenſchlæger maa rimeligvis ikke have faaet ſit Honorar udbetalt for „Holbergs Jubelfeſt“, idet det er blevet tilbageholdt af Theaterkaſſen for Tilgodehavende hos Digteren, hvis Syslen i de Dage med Holberg ſkriver ſig fra det omtalte Forſpil til Sekularfeſten.

Fra Rahbek.

Inden jeg afgiver Betænkning om de to mig tilſtillede dahlénſke Balletprogrammer, tillade man mig in limine at opkaſte det Spørgsmaal: ſkal tilligemed den koſtbare ſtore Opera, ydermere den ſtore Ballet vedvare? meget ofte har denne Sag været omhandlet i vore Møder, og jeg har ſmigret mig at Reſultatet af disſe Deliberationer var, at een af Delene var nok — efter min Mening mere end nok til at opfylde den gamle Prophetie: Skuespillet ender med Sang og Dands. Jeg har ſmigret mig, at Larchers Reiſe til Paris havde til Formaal at danne en Kunſtner, der ved ſin Hiemkomſt ſkulde kunne danne os et lidet Balletcorps, efter vort Theaters Tarv og Trang, og componere os Divertisſementer, der ikke, ſom den nuværende Dands, ſatte Publikum, s. v. v., i den Nødvendighed at divertere ſig ſelv med Drengeſtreger. Hvorvidt han er Menneſket til at opfylde denne Forventning, vedkommer ikke mig, der hverken har Lod eller Deel i hans Reiſe.

Er nu dette Planen; vil man til Theateraarets Ende, ſom ſaa ofte er omtalt, alvorlig tage Øxen fra Roden af det Træ, der ſaa længe har baaret ſlet Frugt, da er Cenſuren over disſe Balletprogrammer let færdig: Theaterdirectionen finder ikke Balletter af det Omfang og den Bekoſtelighed paſſende for Theatret; i modſat Tilfælde derimod, ſom — jeg ikke nægter — jeg har nogen Friſtelſe til at forudſætte, maa jeg, efter at have nedlagt exceptionem incompetentiae in limine, i Alt, hvad ſelv Dands, og nuværende Balletmoder angaaer, og efter at have tilføiet, at jeg ikke veed, om vi have Perſoner til at udføre Hovedpartierne, eller hvilke disſe ſkulde være, erklære Cæſar i Ægypten —

forudsat bestandig, at Bekosteligheden ikke gior det uforsvarligt, eller uraadeligt, med Hensyn til, hvad der igien kan ventes deraf, — for det meest dramatiske af disse tvende Udkast; medens, som min ærede Medcensor endnu bedre end jeg vil kiænde, Don Carlos og Camillana fra Begyndelse til Ende støder an mod spansk Costume, og især mod Inqvisitionens Former, som den aldeles forbytter med den tydske hemmelige Rets.

I Hr. Dahléns medfølgende Brev omtales 4 Balletprogrammer; jeg finder imidlertid kun to i de tvende mig meddeelte Hæfter. Jeg tilføier, at min ovenyttrede Mening aldeles ikke er nogen Nedsættelse af Hr. Dahléns Værd enten som Componist eller som Dandser, hvortil jeg er ligesaa utilbøielig som incompetent, men kun en naturlig og nødvendig Følge af min almindelige Overbeviisning, og dermed forbundne uafladelige Ønske: at alle Pragtspectakler, som stridige mod Skuepladsens sande Bestemmelse, og Theatercassens sande Oeconomie, saameget **Omstændighederne** tillade, maatte indskrænkes — give Gud, jeg med noget Haab om at høres, torde sige — maatte aldeles bortfalde.

K. L. Rahbek.

Bakkeh. d. 15 Febr. 1823.

Enig i Balletternes Ikke-Antagelse.

Collin.

Fra Samme.

Bakkeh. d. 31 Martii 1823.

Da min Medcensor sidst talte om de fire Friere, som om han kiendte dem, men imidlertid hverken har hoslagt

Censur, eller sat Mærke paa, sender jeg saavel dette, som Kromandens to Underofficerer, der er noget forskrækkeligt Tøi, tilbage til dig, med Anmodning, at du vil besørge, hvad videre herved maatte være at foretage.

Da ikke just velbemældte Collega yttrede sidst, at Stykket ikke vilde blive antaget, da det havde en mægtig Stemme — din — mod sig, har jeg fundet mig beføiet at motivere min, og da jeg ikke tvivler paa, at Hr. Lynge vil erfare mit Votum, har jeg søgt at indrette det saaledes, at det dog vel neppe skal komme i Harpen eller Theaterbladet.

Saa stor en Ven jeg er af Publicitet, saameget keeder mig Notarialpubliciteten, der idelig løber med Løgn; saaledes fortæller Thiele mig, at Not. publ. har sagt til Lynge, at hans Kynast skal spilles i Vinter, hvilket jeg naturligviis benægtede; saaledes er det i høy Grad rimeligt, at det er fra samme Kilde, Proft har, at Emilie Galotti er tildeelt Jfr. Flindt, medens jeg saare godt erindrer, at Jfr. Brenns var paa Skrædderſalen at aftale sin Dragt til den, den Vinter, hun havde Tømmen. Jeg siger derfor langtfra ikke, at Rollen jo vil fare ligesaa ilde i den enes Hænder, som i den andens, men jeg siger blot, at det er keedsommeligt saaledes i eet væk at læse og høre: Beretninger om Ting, som ingen Siæl har seet og det altid fra eet Hiørne.

Jeg hører med virkelig Gru, at der paa Udstillingen er et Theater af Schlick, og erfarer med mere, at han vil til Opgave fra Kunstacademiet faae, hvorledes vort Theater kan udvides, saavel med Hensyn til det indre som ydre, uden at defigurere Torvet? Det er da ogsaa endnu det eneste, der fattes. Et stort Theater, Rømling til Chef, Siboni og Ryge til Styrere, Proft til Censor, saa er vi ved Maalet.

Naar Foreſtillingen om Lotte Weyles Forſkud gaaer op, huſker du nok tillige paa Liebes; det er dog en beſlægtet Materie.

Paa Anmærkningerne til Nielſens Overſættelſe af Cortes arbeider jeg, og vil lade ham faae dem Actvis, da dog Stykket ſkal trykkes, og ikke kan gives i Aar; i diſſe Dage har jeg rigtig nok ikke giort noget derved, da mit Hoved ikke har ſtaaet dertil; imidlertid ſkal jeg nu ſee at hente det ind.

Jeg er uværdig kommen til den Ære, at giøre en Sang, hvormed Prindſen modtages paa Charlottenborg i Aften; jeg havde giort den paa Vers, men har ſiden, for at faae den til at paſſe til Muſiken, giort den om paa ſolut Stiil; ligeledes var man noget bange for, der ſkulde komme til at ſtaae noget deri til Prindſen, o. ſ. v., hvilket Alt har ſtadfæſtet mig i min ſaa temmelig forud tagne Beſtemmelſe, at det ſkal blive den ſidſte Sang, jeg giør. Saaledes aflægger jeg een af mine Skrøbeligheder efter den anden, og haaber ſnart at blive ſaa uvirkſom, ſom man ſkal være for at være Folk tilpas. Kan ſkee godt for mig, om jeg havde 45 Aar tidligere været ſaa klog.

Lev nu vel, kiære C., til vi ſees i Aften.

NB. begyndt d. 31 Martii og ſluttet 1 April.

Din

Rahbek.

Hr. Etatsraad Collin.

R. af D.

Fra N. P. Nielſen.

München, den 16de Juli 1824.

Ærbødigſt.

Deres Høivelbaarenhed modtage først min Undſkyldning

for det halv i Sovne skrevne Brev, der paa ingen Maade passede til min Skyldighed og til de Følelser, jeg stedse nærer for den Mand, der saa ofte viser mig sin Bevaagenhed, og dernæst min Tak for det mig tilsendte Brev fra min Kone. De Efterretninger, jeg lovede at meddele, ville sikkert falde meget magre ud, thi dels har jeg været uheldig med de Forestillinger, jeg har seet dels formedelst Genren, dels formedelst Udførelsen. Hvor man kommer spiller Operaen den betydelige Rolle, og Skuespilkunsten kan man egentlig sige taales kun. Det var en uheldig Forening, da man forbandt den musikalske og dramatiske Muse; thi i dette Ægteskab vil Konen spille Mester. Imidlertid vil jeg efter Evne meddele Dem, hvad jeg har seet. Det Hamborger Theater slider udentvivl endnu paa det Rygte, som det erhvervede sig ved Schrøders Bestyrelse, i det Mindste hvad jeg har seet hævede sig neppe over det Taalelige. Herzfeld, som maaskee har været en god Skuespiller, lader ikke til at være en god Directeur, og Hr. Smith maae være bedre Directeur end Skuespiller for at være Noget, thi noget mere monotont, vrøvlende har jeg aldrig seet. Jacobi skal have tabt sig meget, thi hvad jeg saa var Intet. En Dmselle. Schrøder er en begyndende tragisk Skuespillerinde, som jeg ønskede vort Theater eiede. Operaen er her slet, meget slet, men destoværre har jeg desuagtet ikke seet noget fortrinligt af den dramatiske Muse. Endelig forkyndte Fama en Hr. Löwe, som er engageret i Kassel med 2000 Mk. Courant for Livstid som første Elsker. Hvad maatte jeg ikke vente af en Mand, der har tre Gange saa meget i Gage som en Frydendahl! Noget Maadeligt var det ikke heller, men langtfra noget Overordentligt, og uagtet han kort efter skulde spille Correggio, fandt jeg det dog ikke Umagen værdt at spilde Tid paa at oppebie denne Forestilling. Han

spilte Philip Brook i „Myndlingerne", og uagtet Stage vist neppe selv anseer denne for en af sine heldige Roller, anseer jeg ham dog for bedre; hvorledes Hr. Löwe kan spille Antonio med den Mangel af Følelse begriber jeg ikke og længes efter det belovede Brev desangaaende fra Rahbek.

I Brunswig befandt jeg mig meget bedre. Klingemann er en særdeles jævn, fortræffelig Mand, og de to Forestillinger, jeg her bivaanede, vidnede om hvad en Mand, der forstaaer det, formaaer at gjøre. Den første bestod i to Lystspil, som vel kunde gives bedre, men hvorpaa intet var at klage. Den anden var „Tryllefløiten". I Sandhed det var en Mozart fuldkommen værdig Forestilling. Det vanskelige Maskineri blev ligesaa fortræffeligt udført som Musikken og Spillet fra alle Sider. Jeg ønskede at vore Sangere saae en Tenorist og en første Sangerinde, der baade synge og spille; især var Omselle. Dermer fortrinlig: en smuk Pige med en herlig dannet Stemme og en god Action, Sligt var mig aldeles fremmed. Hvad Theatret fattes her som overalt hvor jeg har været er en ungdommelig Helt og Elsker. Dog jeg trænger maaskee her til Ryges Bekræftelse for at blive troet, dog den vil vist ikke feile. Klingemann tilbød mig selv at spille nogle Roller og med Glæde modtog jeg Tilbudet ved min Tilbagereise. Hvad jeg har erfaret om Theatrets indvortes Indretning er for vidtløftigt til at meddeles her, og hvad Maskineriet angaaer, da var Tiden denne Gang for kort for at optage endog kun en Brouillon deraf, men ved mit længere Ophold her skal jeg gjøre det og da ved min Hjemkomst meddele Dem Alt til behagelig Afbenyttelse; kun ønsker jeg aldrig at nævnes i slige Anledninger, thi min Reisekammerat*) seer meget skjævt til alle Efterforskninger om saadanne Ting.

*) Dr. Ryge.

I Kaſſel var Theatret lukket, og desaarſag forlod jeg Samme Dagen efter min Ankomſt. Den hele By forekom mig at være uddøet; kun ſjelden møder man andet end Soldater her; Alt har et bedrøvet, mismodigt Udſeende, kun Byen og Egnen er ſmilende og ſkjøn og fortjente at beboes af lykkelige Mennesker. I Frankfurt er Theatret yderlig ſlet; de Par Foreſtillinger jeg bivaanede vare næſten ikke til at udholde, og det Eneſte jeg fandt Behag i var Md. Devrient, en født Schröder, ſom ſpillede Donna Anna i „Don Juan". Det var en ægte Perle paa en Mødding. I Sandhed ſaadan maae man ſynge og ſpille — naar det ſkal behage. Hun var vel ingen udmærket Sangerinde og ligeſaalidt en udmærket Skuespillerinde, men dog nok af begge Dele for at interesſere. Theatret beſtyres af en Hr. Ihlen, Forfatteren til „Viinhøſten", under Overbeſtyrelſe af en Deel Kjøbmænd, og det Hele bar tydeligt Præget af Uvidenhed og Smagløshed. Oven over Proſceniet er anbragt et transparent Uhrværk og paa Siderne ſtaae Lux (en berømt Comikers) og Ifflands Buſter og ſee ned paa det Uvæſen, der drives paa den Scene, ſom tilforn hædredes ved dem. Jeg ilte til Darmſtadt og ſaa atter en Opera men til Lykke „Don Juan". En herlig Udførelſe og en fortrinlig Don Juan, maaſkee ſaa god ſom muligt; det var en Hr. Genaſt. Her hørte jeg ogſaa Md. Krüger-Aſchenbrenner, en herlig Sangerinde og en god Action. Orcheſtret, ſom ved alle Prøver dirigeres af Storhertugen ſelv, er meget ſtærkt beſat men fattes efter min Mening den Enighed, ſom vort i ſaa høi Grad beſidder. Theatret ſelv er en ſtor ſmagfuld Bygning med bethydelige Sidebygninger. Det Indvendige er ſtort og rummeligt, kort ſagt det ſkjønneſte Theater jeg endnu har ſeet, og Ryge ſelv har intet bedre ſeet. I Karlsruhe ſaae vi et Lyſtſpil efter det Franſke,

et maadeligt Product og en dertil svarende Udførelse. Dagen derpaa reiste jeg til Stuttgart men fandt til min store Sorg Theatret lukket, hvorfor jeg efter den fornødne Hvile paa den uafbrudte Reise fra Frankfurt begav mig paa Veien til München, hvor jeg havde det Haab at træffe Eßlair, Tydsklands første Tragöde. Han er engageret paa Livstid med en aarlig Løn af 4000 Gylden, omtrent ligesaamange Rdlr. Paa Veien maatte jeg blive Natten over i Augsburg; mit første Spørgsmaal var om Theatret, og jeg ilte lige fra Vognen derhen for at see „Parthei-Blut", et djævelsk Stykke af Ziegler. Theatret er her privat Entreprise men ikke saa godt som det burde for en By paa 36,000 Indbyggere. Jeg blev ikke meget opbygget af dette Skuespil og ilte med spændt Forventning til München; hvor man bygger saa store Templer for Kunsten, haaber jeg ogsaa at finde Kunsten i det Store. Mit første Ærinde her var naturligviis Theatret, NB.: en italiensk Opera «Mose in Egitto» af Rosfini, som udføres her af italienske Sangere. Jeg kan ikke nægte at jeg var meget spændt for at høre og see dette i sin fulde Glands; dog uagtet Foreſtillingen var god i sin Slags og Sangerne veløvede, var det mig en skrækkelig Pine at døie det til Enden. Ryge, der af visse Aarsager stedse heldte til det italienske Parti hos os, blev saa kjed og led deraf at han nær var blevet høirøstet. En af Sangerinderne skabede sig som om hun var rent spiranten gal eller plaget af Tarmvrid; jo mere hun tog paa, jo værre skreg Publicum og saaledes gjensides. Efter Acterne blev hun fremkaldt og tilsidst den hele Horde. Gudskelov at det var den sidste Foreſtilling, thi saa spilder vi ingen flere Aftener. Den italienske Musik er her saadan i Mode at tykke Borgermændskoner og Tjenestepiger med Huer paa vare nærværende,

de tvang ſig til at fornøie ſig over dette Galſkab men faldt ſtundom i Søvn, hvilket var Ryges og min bedſte Fornøielſe.

Dagen derpaa beſøgte jeg Hr. Carl, Directeur for Theatret ved Iſarthor. Jeg fandt ham paa ſit Comptoir paa Theatret, hvor han er hele Dagen at finde, ſtedſe beſkjæftiget med Theatrets Beſtyrelſe. Det er en vakker Mand, der lader til at have megen Indſigt og en god Smag for Kunſten. Hans Theater, der egentlig er kongeligt, ſkulde været opløſt for to Aar ſiden, men af høikongelig Naade blev det overladt ham for egen Regning og han blev dispenſeret fra det ſtore Theaters Tjeneſte ſom Skuespiller med Bevbehold af ſin hele Gage, der ikke beløber ſig til mindre end 3000 Gylden. Om Eftermiddagen afhentede han mig med ſin Vogn for at beſee Omegnen og kjørte mig tilſidſt til Theatret, hvor jeg først ſaa „Nein", et lille Lyſtſpil i een Act, hvilket jeg tilforn ſaa i Hamborg og ulige bedre. Rahbek talte om at overſætte det. NB.: denne Foreſtilling var paa Hoftheatret. Derefter ſaa jeg „Der Flüchting", et nydeligt lille Stykke ſom her opførtes første Gang; hvis det er at faae ſkal jeg bringe det med mig; tilſidſt „Abu Haſſan". Foreſtillingen interesſerede mig ikke mere end hos os, dog behagede det ubeſkaarne Tenorparti meget mere, og vandt Stykket her meget Bifald. I Formiddags beſøgte vi Intendanten for Hoftheatret, Hr. Baron von Poiſel. Han er hele Dagen at træffe paa Theatret og vi fandt ham beſkjæftiget med at indrette en ny Opera, hvorfor han bad os at beſøge ſig i Morgen paa Theatret. I Aften ſkal vi ſee Comedie hos Hr. Carl, der har været ſaa artig at give os fri Entree, noget der ikke er mødt os ſiden Braunſchweig. Det afbrændte ſtore Theater ſtaaer atter hvad det Udvortes angaaer. Det Indvendige ſkal vi beſee en af Dagene. En ſaadan Bygning har jeg aldrig ſeet. Det gamle Hoftheater,

hvorpaa nu spilles, er af Størrelse som vores, maaskee lidt større. Amphitheatret er bygget i den gamle franske Smag, med uhyre mange Zirater og kan kun sammenlignes med Klædedragten fra Ludvig den XIV.'s Tid. I Aftes saa vi et lille Lystspil, nemlig „Der Besuch auf dem Lande", det vil sige de to sidste Acter af Ifflands „Pebersvende", hvilket fuldkommen tilfredsstillede mig. Derefter „Einer für Achte" eller „Skuespilleren mod sin Billie", der blev givet paa en original Maade og meget godt. Vi saa her en vis Hr. Heigel, en Skuespiller af et udmærket Talent. Jeg vil blot bemærke at han først spillede Pebersvenden, som Foersom spillede, og derefter Skuespilleren; det vil dog i Sandhed sige Noget. Endelig faaer jeg da en Tragoedie, nemlig „Die Fürstin Chavonsky" af Raupach i Stedet for „Kabale und Liebe". Eßlair er her ikke endnu, men den bekjendte tragiske Kunstnerinde Dmselle. Pfeiffer. Og dermed maa jeg slutte mine Efterretninger for denne Gang; Deres Høivelbaarenhed bære over med det Ufuldstændige og være overbeviist om, at min hele Opmærksomhed er anvendt for at gjøre mig denne Reise saa nyttig som mulig.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Boye kan vente sig en fuldkommen Beskrivelse over Hohenstaufer Bjerget og mine Ahners Borg og Besiddelser, hvilke jeg har beseet i Schwaben.

Deres Høivelbaarenhed ville stedse beholde Deres Bevaagenhed for mig og modtage den Forsikkring at jeg stedse forbliver med uforandret Høiagtelse Deres meget forbundne og

ærbødige

N. P. Nielsen.

Fra Rahbek.

Bakkeh. d. 4 Auguſt 1824.

Kiære Collin!

Uagtet jeg ikke veed, om, og hvor dette Brev vil finde dig, tager jeg dog Pennen for at fortſætte min Gaarsrapport. Maaſkee var mit i Gaar affendte Brev endnu ikke kommet til Kiøbenhavn, da et Bud fra Knebelsb. bragte mig et Brev fra Ryge til Directionen, dateret München d. 18de Julii. Den første Nyhed, jeg deraf troer at borde mælde, er følgende:

„I Betragtning af at Hr. Nielſen har længere Permiſſion til Udeblivelſe, og at vi derfor i ethvert Tilfælde maatte ſkilles ad i Wien, forlader han München i Dag for at gaae til Paris.“ Jeg vil overlade denne i Betragtning til dine egne Betragtninger.

I øvrigt begynder Ryge Brevet med: at en heldig Anelſe lod ham ile til München, hvor han i Director Carl fandt en Mand, der ved ſin Veiledning og gode Villie har ſat ham iſtand til at haabe den høie Directions Tilfredshed med Reſultatet af hans Reiſe. Vel har Klingemann i Brunsvig, Feige i Caſſel og Ihle i Frankfurt sub obligatione ad reciproca lovet at meddele ham, hver Gang et nyt Stykke finder ualmindeligt Bifald; men da Dir. Carl ikke kan rivaliſere med det egenlige Hoftheater i München, uden ved at opføre hver Uge i det mindſte et nyt Stykke (!) og undgaae Gientagelſer, er han bedre end nogen anden iſtand til at giøre bekiændt med Nyheder og gode Stykker, og leverer Ryge daglig tre Stykker til Giennemlæsning, og af disſe i Forbindelſe med, hvad han ellers har ſeet, anbefaler han os følgende.

1) Nein, ſom vi ſaae ſammen i Hamborg, et ganſke net rimet 1 Acts Stykke; men heller ikke videre.

2) Der Flüchtling, ogsaa et 1 Acts Stykke, som hos os skal kunne lykkes vel, og som Nielsen ønsker at oversætte.

3) Herman og Dorothea i 4 Acter af Töpfer, som han ikke veed, om er trykt.

4) Der Fürst und der Bürger; da det efter Aviserne maa være givet medens dit Altonaophold, veed du formodentlig noget derom; R. siger: det har et kraftigt Sprog, frappant Catastrophe, og er et godt solid Stykke.

5) Die Schöne und die Häßliche af Ziegler. Begge skal spilles af een, — som naturlig maa være selv smuk. — R. har kun læst det, men det skal have giort Lykke, og er i 4 Acter.

6) Marie Louise af Orleans, Skuespil i 5 Acter af Zahlhaas, som han roser overmaade: Jeg kiænder — siger han — intet Lystspil (thi det er det ligesaameget som Skuespil), der med en interessant Handling forbinder et saa fiint og ædelt Sprog, saa vel tegnede Caracterer og saa pikantmyndelige Situationer, og en saa ualmindelig Catastrophe; vort Theater eier Talenter nok til at besætte alle Rollerne, og Oversættelsens Vanskeligheder vilde vor talentfulde Boye overvinde, uagtet det er skrevet i rimede Vers.

7) Der Bruder, Sørgespil i 5 Acter af samme Forf., sin Digter ligesaa værdigt, og kunde ligesaa vel besættes, og vilde følgelig have ligesaameget Theatereffect, da Catastrophen ikke kan andet end vække høieste Medlidenhed.

8) So sind sie gewesen, so waren sie, so sind sie jetzt af Hinzel er tree Stykker i een Act, som maa gives paa een Aften, og som Ryge i München lader afskrive, og selv ønsker at oversætte. Endelig

9) Johan af Calais i 3 Optog af Castelli. Dette Stykke saae jeg for 3 Aar siden i Hamborg, og syntes vel

godt om det, men ikke udmærket. Ryge ønsker, at vi hos Brummer vilde anskaffe os Nr. 4, 5, 6, 7 og 9. Finder dette Brev dig endnu i Altona, mener jeg, du hos Herzfeld eller hos Boghandler Busk i Altona faaer dem; hvis ikke, er det tidsnok at kiøbe dem, naar du er her igien.

Saasnart jeg igien — bliver han ved — har giort mig bekiendt med et tilstrækkeligt Antal antagelsesværdige Stykker, skal han pligtskyldigst opgive dem. Ved Valget seer han især paa æsthetisk Værd, qvoad Handling og Sprog, Theatereffect, qvoad Caracterer og Situationer, og vort Theaters levende og døde Midler til Udførelsen. Af Operaer har han kun seet tree hos os ukiændte, hvoraf han ingen tør anbefale, men haaber bedre i Wien.

Da Güntelberg ikke har sendt ham Lulu efter Løfte, har han heller ikke kunnet giøre Forslag desangaaende. Til Brudgommen af Mexiko har han dem færdige, men vil for Portoens Skyld ikke affende dem, før han kommer Hamborg nærmere; dog i Henseende til Decorationer har han nogle Forslag, som bedst udsættes til din Hiemkomst.

Her har du nu et udførligt Udtog af hans Brev, som jeg har troet, du bedre vilde have Tid at giennemtænke paa din Reise end i din Gienkomsts første travle Tid; ogsaa mener jeg, du om adskilligt, hvis dette Brev træffer dig tidsnok, vil nemmere og bedre kunne faae Oplysning i Hamborg end her. At i øvrigt disse Oplysninger, som jeg tildeels kunde, naar det var begiært, eller ønsket af mig, givet ligesaa godt for slet Intet, ikke ere 300 Specier værd, kan jeg ikke fordølge. Man faaer nu at see, hvad godt Nyt han i Henseende til vort Theaters døde Midler, som han — maaskee rigtigere, end han mener det, kalder dem — da deri ikke sielden har stukket en ikke saaliden død Capital — fører hiem med.

I Forventning, hvad Nyt min Kone og den blonde Søster, der ere kiørte ind til det ſpanſke Huus*), medbringe hiem derfra, vil jeg ſlutte med at mælde dig, at Logeauctionen er paa ſædvanlig Maade anmældt i Aviſerne til Mandagen d. 16de, Tirsdagen d. 17de, og Onsdagen d. 18de hujus. Om de Reiſende læſes i Skilderiet, at de den 18de Julii har i Aalborg mødt med den romantiſk ſmukke og rigelig udſtyrede Precioſa, men ſom det ſynes kun i det Hele havt maadeligt Tilløb, hvorfor den varme Aarstid, og Mangel paa Midler at ſkaffe Aandsforlyſtelſe, faaer Skylden.

Din
Rahbek.

Fra Balthaſar de Bang.

Nøddeboe. 30te Auguſt 1824.

Ærbødigſt P. M.

Tilgiv Deres Velbaarenhed, at jeg tager mig den Frihed, atter at plage Dem om, at lirke ſaa ſmaat ved Directionen, angaaende mit Stykke Valdemar og Abſalon; det er nu ſnart tre Maaneder ſiden, det blev indleveret, og uagtet Etatsraad Olſen har ſagt mig Aarſagerne til Udſættelſen, ſom jo ere meget gyldige, ſaa vil Drs. Vbhd. dog undſkylde en ſtakkels Forfatter, der hverken Dag eller Nat kan have Roe, førend han ſeer ſit kiereſte Barns Skiebne afgiort. — Endnu engang Tilgivelſe for min Frihed; med de hierteligſte Hilſener fra alle

*) Collins Bopæl i Bredgade.

her til Dem Alle, forbliver jeg med den varmeſte Hengivenhed, Drs. Vbhds.

ærbødigſt forbundne
B. Bang.

Fra Dr. Ryge.

Til den høje Direction for de Kongelige Skuespil.

Jeg har bragt i Erfaring at den Entreebillet til første Pladsloge, hvoraf jeg i 2½ Aar har været i Besiddelse, nu kun gjelder til en ringere Plads, saaledes at den, som afbenytter den, aldrig kan komme til at sidde paa den forreste Bænk i Logen. Herover har jeg græmmet mig meget. Det vil vist endnu være i min høje Chefs Erindring, med hvilken Forekommenhed jeg ved Hr. Etatsraad og Ridder Collins Tiltrædelse som Directeur, mødte Hans Højvelbaarenheds Ønske, at ombytte min Plads i Directionslogen, uagtet jeg var i længere Besiddelse af den, end Hr. Instructeur Frydendahl af sin, og han — som yngre Embedsmand ved Theatret end jeg — aabenbart var den Nærmeste til at vige Pladsen. Saameget mindre kunde jeg formode, nu ved min Hjemkomst at finde den mig engang hjemlede Plads degraderet, thi et godt Ord pleier — som man siger — at finde et godt Sted. Da min Følelighed imidlertid ikke synes at være kommen i Betragtning, saa nødes jeg til, at gjøre den høje Direction opmærksom paa, at jeg — da jeg overlod min Entreebillet til Directionslogen — i Ordets egentligste Forstand sølgte den for en Billet til første Pladsloge, saaledes som denne var den Gang, og at den høje Direction altsaa ignorerer

den imellem Chefen og mig ſluttede Contract ved at give mig Entree til en ringere Plads. Et ſaadant Indgreb i engang tilſtaaede, eller rettere tilkjøbte Rettigheder, og det mod en Mand, der ingen anden Glæde kjender, end den, at være det Selſkab nyttigt, hvoraf han er Medlem, og ſom eo ipso viſer, at han beiler til ſine Foreſattes udmærkende Ynde ſt, ſeer imidlertid den høje Directions Retfærdighed ſaa ulig, at jeg ikke kan anſee denne error loci for andet end en Følge af en error memoriæ, og følgeligen antager, at det vil være den høje Direction ſærdeles kjært, jo før jo hellere at ſtadfæſte min Formodning.

Jeg vover derfor med faſt Tillid til den høje Directions Retfærdighed og min gode Sag, og med al den Ærbødighed, ſom jeg ſkylder mine Foreſatte, indſtændigen at bede, enten om min primitive Plads i den egentlige Directionsloge, med alle de Rettigheder, der vare forbundne med den, eller om en Plads til 8 Rbℛ enten i første Pladsloge eller i Parkettet. Jeg ſmigrer mig med det Haab, at den høje Direction ikke vil opſætte længe at opfylde min billige Begjering, ſaameget mere, ſom den derved viſt vil bidrage meget til mit Beens hurtigere Helbredelſe.

I dybeſte Ærbødighed

J. C. Ryge, Dr.

Den 23. Septbr. 1824.

Fra Balthaſar de Bang.

Nøddeboe. 18de Novbr. 1824.

Ærbødigſt P. M.

Da jeg ſidſt havde den Ære at tale med Drs. Vlhd., bad jeg Dem læſe min ſkindſyge Ægtemand — men nu tager

jeg mig den Frihed, at bede Dem offre en Time paa min Moden eller Alpehyrderne, da jeg troer, at dette Stykke langt mere vil interesſere Publikum. — Det ſtaaer i ſamme Bind.

Jeg har idag ſkrevet derom til Theaterdirectionen, og tør ſikkert haabe, naar Drs. Vbhd. vil underſtøtte min Sag, at det maae realiſeres, ligeſaa ſikkert, ſom jeg tør troe, at Stykket vil more Publikum, naar det bliver godt ſpillet. — Gud befalet.

Gandſke Deres ærbødigſt
hengivne
B. Bang.

P. S.
Lad mig ſnart høre lidt, og lidt Godt fra Dem.

Til
Hr. Etatsraad Collin!

Fra Rahbek.

Kiære Collin!

Fortryd ikke paa, at jeg ſaaledes bombarderer dig med mine cenſurerede Stykker, men jeg har juſt paa denne Tid mange overflødige Aftener, og ingen Correcturer eller andet deslige at ſysſelſætte dem med, og altſaa giør jeg fra mig, ſom Cenſor, og har nu expederet alt, hvad jeg har, og har havt ihænde. At der i mit Regiſter findes adſkillige Stykker, der aldrig ere mig tilhændekomne, og ſom min Medcenſor maa vide eller ikke vide Rede til, er unægteligt; ligeſom

og adſtillige fra mig til ham med Cenſur afgivne Stykker, betegnede i min Bog med en *, henhvile formodenlig i ſamme Chaos.

Nærværende Stykke, ønſkede jeg, du vilde finde eller give dig Tid til at læſe, da det, under Mangelen paa gode Lyſtſpil, maaſkee kunde fortiene, at komme i Betragtning; viſt nok er det mig vel ſpanſk; men jeg tilſtaaer gierne, at Lyſtſpil i Almindelighed, naar de ikke ere, ſom Figaros Giftermaal, Bagtalelſens Skole, og Ringen Nr. 2, eller Harlequin Patriot, og brutale Klappere, intereſſere mig perſonlig forlidet til, at jeg juſt faa ſynderlig bygger paa min Dom desangaaende, iſær naar den er mindre fordeelagtig. Da der af alle de Stykker, Dr. Ryge bragte hiem fra ſin Opdagelſesreiſe, kun to ere befundne ſaaledes, at de have kunnet komme paa Theatret, ſkiønt ikke holde dem der, er der naturligviis Mangel paa denne Artikel. Clauren vrage vi, Kruſe ſkiøtte vi ikke om, Raupach tør jeg ikke ſpaae en bedre Skiebne; hvorfra tage vi da Brød i Ørken.

Som ſagt! jeg ſender dig dette Stykke, om maaſkee de forudſtikkede encomiaſtiſke Skudsmaal kunde friſte dig at kaſte et Øie deri; jeg har i øvrigt faaliden perſonlig Intereſſe derfor, at man ſikkerlig vil kunne ſpille det rundt uden at det vil falde mig ind, at gaae et Skridt efter det. Embedsiver glæder jeg mig derimod til at ſee, hvis de faae det; men jeg mødte Peterſen i Mandags i ſaa ſtrygende Galop, at jeg ſpaaede en Ulykke; og da nu Slangerne og Løverne, og de øvrige Bæſter i Tryllefløiten ikke kan være komne noget til, ſiden Stykket gaaer i Aften, har jeg al Føye at være bange for Menneſkene i Embedsiver.

Dine Patienter ønſtes god Bedring, og du og alle Dine hilſes

fra

Din

Rahbek.

Bakkeh. d. 31 Jan. 1825.

Hr. Etatsraad, Ridder Collin.

Fra Oehlenſchlæger.

Kiæreſte Collin!

Jeg havde allerede efter Eders Forlangende ſendt den lille Sølvklokke*) i Trykkeriet og accorderet med Schulz om 30 ſtakkels Rigsdaler, da jeg i Aftes ved Rahbek hørte, at Directionen ikke ønſkede Stykket ſkulde trykkes.

Derimod har jeg nu heller ikke noget, naar jeg blot ikke taber mit lidet Honorar. Thi at trykke Stykket efter at det flere Gange er ſpillet — og ſlet intet at faae derfor, er eet og det ſamme.

Da nu altid Overſætteren før har været ſit Manuſcripts Eiermand og havt Tilladelſe til at lade det trykke, ſaa kan — efter Billighed ſynes mig — ikke denne Ret berøves ham, naar det ikke er aftalt i Forveien. Thi da er det en ſtiltiende Contrakt, ſom retter ſig efter den gamle Skik.

Troer Directionen at vinde noget Væſenligt ved ikke at lade Stykket trykke, ſaa er jo 30 Rdl. en Bagatel, for Theaterkaſſen. Men for mig ikke, og det vilde være for haardt at jeg ſkulde giøre et Offer, til Theaterkaſſens Fordeel.

---

*) ɔ: „Alfen ſom Page".

Men jeg tvivler heller ikke om at det er Meningen at man vil godtgiøre mig mit Tab.

Naar altsaa Theaterdirectionen er min Forlægger (thi den gamle taber jeg ved denne Indretning) og betaler mig de 30 Rdl., saa maa den for mig giøre med Manuscriptet hvad den vil.

Maaskee kunde jeg da hæve de 30 Rdl. med Honoraret for Sneen*).

Din

A. Oehlenschlæger.

(August 1825).

NB. Jeg maa forresten tilføie, at denne Yttring kun er et billigt Ønske jeg fremfører, og at jeg — i hvad man beslutter — finder mig i alting.

Fra Rahbek.

Kiære Collin!

Først maa jeg takke dig for Expeditionerne i Dag, som samtlig var ganske ex animi sententia, særdeles de to for G. Zinck og G. Schwartz, og fornemmelig den om Nielsen. Denne hele Sag var uden al Bitterhed sat i et saa fuldkomment Lys, at det skulde giøre mig Ondt, om Kongen ikke blev opmærksom paa, at der, som C. C.**) sagde, skal uvillige Mænd til Taxationer.

---

*) „Sneen eller Den nye Eginhard", Syngest. af Scribe, oversat til Aubers Musik af Oehlenschlæger. Oversætteren maa rimeligvis have faaet Betaling af Theatret, thi „Alfen som Page" udkom ikke i Trykken.

**) Christian Colbjørnsen.

I Henſeende til Hamlet, da findes paa min Liſte blot, at Mad. Dahlén havde Dronningen; ligeſom Ryge Aanden, og Mad. Anderſen Ophelia. Mit Ønſke var rigtig nok, at Mad. Heger fik den, men da ingen nævnte hende i Directionen, og da Alderen ingen Grund var til at tage Rollen fra Mad. D., ſom har faa lidt at gjøre, vilde jeg ikke bringe det i Forſlag, men har i øvrigt intet derimod. Selſtrup blev i Mødet foreſlaaet til anden Graverkarl; den første kunde han nok ſaameget mindre komme i Betragtning til, ſom han ſkal ſynge; at Roſenkilde blev den første har jeg intet imod, naar han blot ikke vil give os ſin egen Viisdom iſteden for Shakſpears; at han blev Roſenkrands, ſom er en Skurk af en Hofmand — hvad jeg har ſeet ham ſpille — kom af, at Winsløw sen. blev Konge, og vi herved kom til at mangle en Quaſicavaleer. Giorde man nu Selſtrup til anden Graverkarl, og Overſkou til Marcellus eller Bernardo, ſom egentlig kun ere Krigere, eller maaſkee og Foerſom hertil, og Overſkou til Reynaldo, havde man enten Werligh eller Schou til den ene af de to Hofmænd, og Bauer til den anden.

Det er en vanſkelig Ting at beſætte et Stykke, hvori der er ſaamange Perſoner, iſær da man dog gierne ſkaaner dem, der ellers har meget at gjøre, ſom Stage, for Roller af ingen Betydenhed, men der dog ſpiller dem Tid.

Tillige følger Klokken*) med min Betænkning. Oehlenſchlæger har ikke allevegne efterkommet de Skrupler, man i den Anledning behager at have, og ſom ved Rødhætten i dens oprindelige Form ikke havdes, der dog ſpiltes til ſamme Feſt.

---

*) „Alfen ſom Page".

Scenen med Prindſeſſen og Azolin i anden Act maa imidlertid nok, for Hoffets ſtrænge Dyds Skyld, lidt modereres?

Din
Rahbek.

Bakkeh. d. 6 Sept. 1825.

Fra Oehlenſchlæger.

Frater peccavi! — Jeg troede, ſiden det var i en Samling der først om nogentid ſkulde trykkes, ſiden Theaterdirectionen ikke havde ſiinde at lade meer end Sangene trykke, at dette Manuſcript (qua Manuſcript) ikke var af videre Vigtighed for nogen. — Saaledes bragte Beredvilligheb til at hiælpe et Menneſke med knapt Udkomme, der bad om en Tieneſte, mig til at ſkiære en Rem af en anden Mands Ryg; og du maa dog tilſtaae mig — bred var den i det mindſte ikke. — Da der var lang Tid til Trykningen, ſaa tænkte jeg ogſaa, at jeg i den Mellemtid kunde ſige det til Directionen, og hvis I var derimod, kunde det altid forhindres.

Dette ſkal nu ſkee paa Øjeblikket. Der ſkal ikke blive en Tøddel trykt af Alfen ſom Page, og for den begangne Synd beder jeg bodfærdig om Forladelſe.

Kbhvn. d. 9 Novbr. 1825.

Din
A. Oehlenſchlæger.

S. T.
Herr Etatsraad Collin.

Fra C. J. Boye.

De omtalte i Deres sidste Brev, at der vilde gives Leilighed ved Søndagsforestillingerne til at faae et originalt Eenacts-Syngespil opført. Til at skrive et saadant havde jeg største Lyst; men tør dog neppe tænke paa at iværksætte det, da jeg deels mangler Sujet, og intetsteds veed at hente et passende, og deels jeg i de sidste 8 Dage har havt adskillige saa voldsomme Angreb, af Asthma, at jeg maa see til i nogen Tid at anstrænge mig mindre, end jeg hidtil har gjort; da formodentlig mit meget siddende Arbeide er Skyld deri. Da nu hiint Stykke skulde være snart færdigt, vilde denne Omstændighed ogsaa være iveien. Mit Syngestykke „Hugo og Adelheid" er sagtens for vidtløftigt, til at der skulde kunne findes fremmed Musik til alle de der nødvendige Musiknumre?

Deres

C. Boye.

22de Decbr. 1825.

S. T.

Hr. Etatsraad, Ridder Collin.

Fra Rahbek.

(1825).

Kiære Collin!

Ved at tilsende dig en ny Afskrift af Protokoludkastet for 18de Novemb. Møde, takker jeg dig tillige hiertelig for den til mig hos Andersens aflagte anden Deel af din For Historie og Statistik. At jeg strax i Gaar Aftes kastede mig over de warnstedske Bidrag til det danske Theaters Historie,

begriber du let, og morer det mig i næste Uge at kunne tilsende dig tredie Delen af mine Erindringer, der i mange Henseender ere et Bilag dertil, og vist nok gjøre din Godhed, under to Steene at skiule hans Modstanders Navn, overflødig. Til mange Ting i Warnsteds Fremstilling kunde jeg lævne mærkelige Oplysninger; nogle Stæder ere mig dunkle, deriblandt den Fremstilling, han giver af vore originale Digtere S. 271. Hvo er den syngende Actrice (S. 246), der blev fritaget for at gaae ind i Chor? formodenlig Mad. Rosing? Herved — maa jeg dog anmærke — at hende saalidet nogen Gunst viistes, at Mad. Gielstrup, ellers min særdeles Veninde, paa Theatret overfuste mig, fordi jeg i Figaro havde udvirket, at Skuespillerpersonalet sang Chor i Coulissen, og kun Choristerne og det øvrige Skrab, kom ind.

I øvrigt er dette hele Skrift — Warnsteds, at sige — en ny Stadfæstelse paa, hvad jeg som et Memento af Steffens' Skrift om den sande og falske Tro har udklippet, og klæbet i Mit Vindue: Med Ret kan man paastaae, at af alle menneskelige Indretninger ingen lover mere, og holder mindre end Skuepladsen — Prædikestolene desværre ene undtagne. At undersøge, om det ikke kunde være anderledes, og hvorledes det vel kunde være eller blive anderledes, har været mig 50 Aars Beskiæftigelse; men

Perditur interea misero lux.

Med ikke mindre Fornøielse, skiøndt med mindre individuel Interesse, har jeg læst Stykket om den ufuldendte Marmorkirke; og ved at see, at du i begge disse Stykker har ikke — som jeg troede — blot ladt aftrykke Actstykker, men giort selv et extrait raisonné deraf, har jeg ikke kunnet bare mig at

gientage den blonde Søsters Spørgsmaal i Gaar: Men hvor faaer han skrevet Alt det?

Din
Rahbek.

P. S. Apropos! Fanden plager dog vel ikke Mad. N. N. at være igien Gartnerens unge Datter Antoinette, opdraget med den jævnaarige Baronesse, paa Mandag. At hun engang var det i Pestens Tid, hiemler hende dog ingen Adkomst dertil?

Fra Balthasar de Bang.

Nøddeboe. Den 16de Marts 1826.

Ærbødigst P. M.

Af alle De naragtige Breve D. V. faaer i denne naragtige Verden, tvivler jeg ingenlunde om, at jo mine maae forekomme Dem at være de aller naragtigste. — Jeg skriver og skriver og skriver, faaer næsten aldrig Svar, og bliver dog ved at skrive; jeg indleverer det ene Stykke efter det andet, hvoraf det ene regulierement efter det andet bliver forkastet, og bliver dog ved at indlevere; man bruger kuns halv saa mange Uger til at antage tre Stykker af Heiberg, som man bruger Maaneder til at forkaste et af mine; jeg anbefaler idelig mig selv og mine Arbeider til Deres Beskyttelse; har flere Beviser paa, at De slet ikke skiøtter om at beskytte mig, og bliver dog ved i al Ydmyghed og Underdanighed at bede D. V. tage min stakkels Muse under Deres Varetægt. — Er det Instinct hos mig eller er det en Slags fix Idee? eller ... jeg begriber mig ikke selv.

For tre Uger ſiden har jeg indleveret et nyt Lyſtſpil under Navn af Kiøbenhavn i 5 Acter. Derſom DeHerrer Cenſorer virkelig ikke har giort en hellig Eed paa, at der aldrig ſkal ſpilles noget Lyſtſpil af mig — thi ſaa er jo al oleum et opera forgiæves — ſaa beviis mig det Venſkab, og læs dette Stykke med Opmærkſomhed; jeg troer at der er meget Godt deri — ogſaa maaſkee meget, ſom ikke er godt; men jeg har dog det visſe Haab, at man for det Godes Skyld vil undſkylde det Maadelige deri, og at Stykket, ſpilt godt, ſikkert ogſaa vilde komme til at gaae godt; hvad D. V. og Directionen ikke finder interesſant eller lunet eller komiſkt nok, kan jo ſlettes ud. — Min kiere Ven Hr. Etatsraad Olſen har gierne mine Stykker liggende hos Sig 8—9 Maaneder; Hr. Profeſſor Rahbek derimod kuns halv ſaa mange Dage; Stykket maae altſaa nu ſikkert være hos Etatsraad Olſen; og Gud give D. V. vilde ſaa ſmaat eller ſtort, ſaa fiint eller ſaa grovt minde Ham derom; thi ellers bliver det liggende der ſom ſædvanlig. — Jeg har i mit Brev til Directionen bedt Høyſtſamme, om Saiſonnen maatte aabnes med mit Kiøbenhavn — NB. derſom det i Forveien havde været ſaa lykkeligt at vinde Deres Bifald. — Derſom nu Stykket ogſaa vinder D. V. Bifald, er det ſaa utilgiveligt, at jeg tager mig den Friheed, at bede Dem hielpe lidt til, og bidrage at dette Ønſke opfyldes; er det altfor driſtigt? eller ſkal jeg holde min Mund, og tie ſom en Hund? — Nu vel da: jeg er ſtum.

Ærbødigſt

Balthaſar Bang.

Deres Velbaarenhed

Hr. Etatsraad Collin!

Fra Samme.

Noddeboe. 18de Juni 1826.

Ærbødigſt P. M.

Fanden tog da ved Roſenkilde ad Wien til, og han tager ſikkert mig ad H..... til, derſom De ſom en ſand Skytsengel kiere Hr. Etatsraad ikke forſtyrrer ham i hans ugudelige Planer, og uagtet De rimeligviis mindſt af alle ſkulde have det ringeſte derimod, da jeg meeſt af Alle piner og plager Dem, ſaa beder jeg Dem dog for Kone og Børns Skyld, hold ſtyr paa ham, og ſee endelig at faae min arme ſtakkels lille Fridli frem ſnart; det er dog et beſynderligt Uheld, der hviler over Alt med mit Navn; havde jeg dog bare ſat et andet end mit paa Tittelbladet, ſaa havde Stykket ſikkert baade været componeret og ſpildt og aplauderet og betalt for lang Tid ſiden; men ſiden det er af mig pauvre l'auteur, ſaa ſtaaer Fanden i Papirerne, og den ene Vanſkelighed efter den anden taarner ſig ſom et babyloniſk Taarn. Mener De ikke — men jeg tør ſku ikke komme frem dermed — mener De ellers ikke, at naar De kiere Hr. Etatsraad, men det maatte da ogſaa være Dem, og Dem alene, at maaſkee for Deres Skyld Skuespiller Nielſen foretog ſig dette herkuliſke Arbeide? — Roſenkilde havde den Idee at indrette Sangene efter bekiendte Melodier, ſom en Art Vaudeville, og det kunde jo være ret godt, men det blev da et Fandens Arbeide; jeg for min Deel kunde umulig, da jeg ikke kiender en eneſte Node, men Nielſen har Muſik, Smag, Digtertalent — men jeg tør min S... ikke bede Ham derom; De var den Eneſte, der kunde, naar De bare vilde. Ach det er ſødt at kunne, hvad man gierne vilde, og ikke ſandt, Ingen i hele Chriſtenheden tiener hellere ſine Medmenneſker end De. — Altſaa

ſender De Bud efter Nielſen, De hilſer Ham fra mig, — Nei fra Dem Selv — De ſiger at jeg af bare pure Undſeelſe ikke vover — Nei De ſiger naturligvis, at jeg allerede er død af Skræk og Taknemlighed; De beder og beſværger Ham for alle Muſers og Gratiers Skyld — Nei for Deres Skyld — og ſaa gaaer Tingen af ſig ſelv. — Maaſkee kunde det interesſere Ham, om Jomfru Pätqves blev Fridli, da man ſiger Han interesſerer ſig ſaa uendelig meget for hende og Selv inſtruerer hende. — Gud velſigne Dem; giør nu alt ſom det Bedſte for mig, og vær bare ikke vred for alt det uendelige Bravl jeg piner Dem med beſtandig.

ærbødigſt og taknemligſt
og undſeligſt hengiven
B. Bang.

Deres Velbaarenhed
Hr. Etatsraad Collin!

Fra Carl Winslow.

Wien den 31 July 1826.

Underdanigſt Promemoria!

Endelig har jeg naaet mit Beſtemmelſesſted, det herlige Wien, og giver mig herved den underdanige Frihed, at tilmelde Deres Excellence, min bevaagne Chef, at jeg haaber, hvis ikke Sygdoms Tilfælde ſkulde indtræffe, at være i Kjøbenhavn ved Auguſt Maaneds Slutning. — Førend jeg gaaer videre, modtage Deres Excellence min varmeſte og inderligſte Tak, for Deres høie Biſtand til min Reiſes Fremme, i Forbindelſe med den Forſikkring, at jeg ikke har nydt nogen

af dens Glæder, uden med rørt Hjerte at tænke paa min høje Velynder, som jeg skylder dette Gode, der kun er en liden Deel af Deres faderlige Omsorg for mit Vel; maatte jeg kun ved mit svage Talent sættes istand til, at bevise, at Deres Excellence ikke har ødslet Deres Godhed paa en Uværdig. — Et nyt Sørgespil af en Hr. von Schenck gjør særdeles furore i Tydskland; jeg var saa heldig, at faae det at læse i Manuscript, og troer, at Det vilde blive modtaget med en høist fortjent Enthousiasmus, især naar Dr. Ryge vilde paatage sig Hovedrollen. Det hedder Belisar og er grundet paa en historisk Begivenhed, er af megen Effect, har heelt igjennem yndige poetiske Steder, er rigt paa Situation, dyb Følelse og Kraft. Skulde Deres Excellence have nogen Tillid til min ringe Dom, og beære mig med et Par Linier, som tilkjendegav mig Deres Beslutning, saa vilde De naadigst behage at lade samme adressere til Berlin: zum Kronprindsen, hvor jeg om kort Tid vil indtræffe*). Jeg har ikke været meget heldig, hvad Kunsten betræffer, paa min Reise, da en Deel af Theatrene vare sluttede; dog har jeg akkurat seet Ezlair — een eneste Gang og desværre i en ubetydelig Rolle, og meget faa Fremstillinger i München, hvor der kun spilles hver tredie fjerde Dag; men derimod har jeg i Hamborg beundret en Madame Miedke fra Leipzig, som Medea, og mangler Ord til at beskrive Deres Excellence dette Mesterstykke af qvindelig Kraft og poetisk Følelse; jeg vil, hvis det ikke er Deres Excellence ubehageligt, ved min Hjemkomst udbrede mig mundlig over dette Kunstværk, som Tid og Rum forbyde mig her. — Naturskjønheder af det pragtfuldeste Slags, Malerkunst,

*) Stykket kom i 1832 i en Oversættelse af kgl. Skuespiller V. Holst til Opførelse paa det kgl. Theater.

Billedhuggerkunſt, har i fuldt Maal udbredt Deres Skatte for mit Øje, og i min ſildigſte Alder vil de Glæder, jeg paa denne Reiſe har nydt, ikke gaae mig af Minde. En ſtor nye Opera af Spohr: Fauſt, blev givet Dagen efter min Afreiſe fra München og ſkal være meget pragtfuld. Skulde jeg ſee Noget betydeligt af Skueſpil her, eller i Berlin, ſkal jeg opbevare Navnene paa Disſe og give mig den underdanige Frihed at underrette Deres Excellence, hvor disſe ere at faae, det være ſig Opera eller Komødie. Af Frygt for at blive for vidtløftig, vil jeg ſlutte med, at udbede mig Deres Excellences vedvarende Naade tilføiende den Forſikkring, ingen Leilighed at ville forſømme for at gjøre mig værdig til Samme og forbliver med

Underdanighed og Taknemmelighed

C. Winsløw jun.

Til

Deres Excellence

Hr. Oberceremonimeſter v. Holſtein, p. p.

Chef for det Kongelige Theater.

Fra C. J. Boye.

Til Directionen for de Kgl. Skueſpil.

Min Stilling, ſom geiſtlig Embedsmand, gjør mig det nødvendigt, at anmode Directionen for de Kongelige Skueſpil om, at for Fremtiden, naar mine dramatiſke Arbeider opføres, da mit Navn maa blive udeladt af Bekjendtgjørelſerne desangaaende, ſaavel i Aviſerne, ſom paa Comødieplacaterne. Landsbyalmuens Fordomme mod Theateret vil det ikke være muligt

at tilintetgjøre, og, som Præst, maa det være mig magtpaaliggende, i saa Henseende, at rette mig efter endogsaa urigtige Meninger.

Sollerød Præstegaard den 18. Septbr. 1826.

Ærbødigst

C. J. Boye.

Fra Major K. Kristensen.

Høivelbaarne Hr. Etaceraad!

Det af mig udgivne Blad „Politivennen" har nogle Gange indeholdt Anker over at Skuespillere tillade sig at caricaturisere nulevende og bekjendte Mænd, hvis Klædedragt kunde være noget forskjellig fra Mængdens. Dette har, efter Rygtet, opbragt en mig aldeles ubekjendt Skuespiller saaledes imod mig, at han skal have besluttet i den Vaudeville*), som opføres i Morgen Aften, at latterliggjøre mig, ved at fremstille min Person paa Scenen, i Selskab med den berygtede Prosit og flere.

Hvad mig selv angaaer, da kunde jeg vel hæve mig over en saa usel og ulovlig Hævn, men da slig Fremstilling vil dybt krænke min Familie og skade mig i Hensyn til de Forbindelser, jeg staaer i, og til det Embede, jeg bekræder, saa anseer jeg det for Pligt at arbeide derimod.

Det er derfor, at jeg herved ærbødigst vover, at anmode

---

*) „Recensenten og Dyret." Foersom, som spillede Ledermann i Vaudevillen, kunde saameget mindre tænke paa at kopiere „Politivennens" Udgiver, som det Karakteristiske ved ham bestod i en stærk Skelen, der ikke lod sig gjengive paa Scenen.

Deres Høivelbaarenhed om, at De, som Theatrets Foresatte, vil paalægge omtalte Skuespiller — hvis Navn skal være Foersom — ikke at krænke en Mand, hvis Vandel baade som Borger og Embedsmand stedse har været brødefri, men at anvende sit Talent paa anden Maade til Gavn for Theatret. I Haab om, at De deler mine Anskuelser denne Sag betræffende, og opfylder mit Ønske, har jeg den Ære at undertegne mig

Kbhvn. d. 21. Octbr. 1826.

Deres Høivelbaarenheds
Ærbødigste
K. Kristensen,
Major og Exerceerinspecteur ved Kjøbh.
Borgl. Artill. — Udg. af Politivennen.

S. T.

Hr. Etaceraad Collin.

Fra Balthasar de Bang.

Til Kongen!

Nøddeboe ved Frederiksborg, 3die Decbr. 1826.

Indhold.

Undertegnede, Balthasar de Bang, ansøger allerunderdanigst sin allernaadigste Konge om den Naade:

1) at enten hans Drama Valdemar og Absalon maa blive opført paa det høikongelige Theater denne Saison paa hans egen Regiko,

2) eller at der allernaadigst maa blive ham udbetalt af Theaterkassen en Aftens Indtægt som Honorar for det af Theatercensorerne engang antagne Lystspil, Bøddekampen, i 5 Acter.

Allernaadigste Konge!

Kun den fuldkomneste Overbeviisning om, at den ringeste Undersaats Ret er Deres Majestæt lige saa hellig, som den Mægtigstes, bringer mig idag i allerdybeste Underdanighed til at anraabe om min Konges allernaadigste Beskyttelse.

For nogle Uger siden tog jeg mig den allerunderdanigste Frihed at oversende min allernaadigste Konge et Exemplar af mine Caprifolier, med den allerunderdanigste Begjæring om, at et af de to deri værende Stykker maatte opføres paa det høikongelige Theater. Den høikongelige Theaterdirection svarede mig herpaa, at Samme havde modtaget min Ansøgning, og lagt den hen.

Da jeg nu ikke kan indsee, at den høikongelige Theaterdirections Henlæggen af min Ansøgning paa nogen Maade skulde kunne betyde det samme som et Afslag af Deres Majestæt, saa vover jeg herved allerunderdanigst at bede, om mit Drama Valdemar og Absalon maatte blive opført paa min egen Resiko, af følgende Grunde:

1) Er jeg overbeviist om, at der i hele dette Stykke vist ikke findes et eneste Ord, der i ringeste Henseende kunde være anstødeligt mod Deres Majestæt selv, Religionen, Regjeringen, Sæderne, Publicum, eller den gode Smag.

2) Aander det hele Drama kun den reneste Fædrenelandskjærlighed og Nationalaand, og er en dansk Caracteerskildring af Danmarks interessanteste Mænd, som jeg ogsaa tør haabe muligen vilde interessere Danmarks elskede Konge Selv, dersom Deres Majestæt vilde værdige mig den Naade at læse det. Dersom der skulde være det allermindste i Stykket, som Deres Majestæt ønskede forandret, da vil jeg naturligviis i alle Henseender finde min Glæde i, ganske at rette mig efter min allernaadigste Konges allerhøieste Befalinger.

3) Vilde det dog synes meget haardt, naar en Mand henved 20 Aar har skrevet med Bifald for Publicum, — da at nægte ham, blandt 8 forkastede Stykker, den billige Tilladelse, at faae et eneste opført paa hans egen Resiko; især naar dette Ene er af Fædrelandets egen Historie, og der ellers

intet anstødeligt findes deri; saa meget mere, som ikke allene hans videnskabelige Ære som Forfatter, men endog hans timelige Vel som Borger i Staten og Familiefader beroer herpaa.

4) Tør jeg ganske sikkert appellere til den Høikongelige Theaterdirection Selv i denne Henseende, og jeg bærer ikke ringeste Tvivl om, at Samme er alt for beskeden til at ville sætte to enkelte Mænds Dom øverst i hele Staten — eet Forum antager Directionen sikkert, een Stemme erkjender den ganske vist over sin egen, og det er Publicums. Nu vel! saa lad da denne ærværdige Dommer dømme os imellem! lad mit Drama Valdemar og Absalon opføres paa det høikongelige Theater, og vi ville begge paa denne Maade bedst blive overbeviste om Sandheden. Tør jeg, en enkelt Mand, underkaste mig denne Prøve, hvi skulde da en heel kongelig Direction vægre sig derfor? — Directionen kan jo derved intet tabe, jeg derimod Alt.

Hvad Ret og Billighed kan sige til Fordeel for min allerunderdanigste Ansøgning, troer jeg herved i Korthed at have sagt; skulde der imidlertid gives Grunde imod min Begjæring, som jeg ikke har kunnet indsee, da vover jeg i allerdybeste Underdanighed at bønfalde Deres Majestæt om, at Theaterkassen maa udbetale mig mit tilgodehavende Honorar for Lystspillet Bøddelkampen, i 5 Acter, paa følgende Grunde:

1) Fordi jeg maae anse denne Fordring som retmæssig Gjæld, da Stykket ved tre forskjellige Theater-Censurer er blevet antaget, som sees af Fortalen til mine Caprifolier, og der dog vist maa være een Forskjel imellem et antaget og et forkastet Stykke.

2) Fordi flere, baade Original-Forfattere og Oversættere paa den Tid, da mit Stykke blev antaget, fik heelt Honorar udbetalt for Stykker, der saaledes som mit, ere blevne antagne

af de kongelige Censorer, men ikke blevne opførte af Theater-Chefen; og jeg kan ikke indsee nogen Grund, hvorfor der skulde nægtes mig, hvad der dengang under samme Omstændigheder er blevet tilstaaet saa mange Andre.

Mit Haab om min Konges Naade er lige saa urokkeligt, som min Tillid til Deres Majestæts Retfærdighed, og paa disse uomstødelige Grunde i Forening med en retfærdig Sag, vover jeg at bygge Haabet om et lykkeligt Resultat af denne min allerunderdanigste Ansøgning.

Allerunderdanigst
Balthasar de Bang.

Om denne Ansøgning afgav K. L. Rahbek følgende Betænkning:

Da jeg, i Følge den mig allernaadigst forundte Dispensation ikke har den Ære at bivaane Directionens Deliberationer, tillader jeg mig i Anledning af de Anker, der i Fortalen til Hr. B. de Bangs Caprifolier ere førte mod Censoratet, at meddele følgende Oplysninger.

I Martii Maaned 1819 indgav Hr. Bang sit Sørgespil Svend Grathe; under 27. Maj samme Aar modtog han det Brev, han i sin Fortale har ladet aftrykke, hvori man tilkiendegav, at man de smukke Scener, og den Interesse, der hviler over Valdemars og Absalons Navne, uagtet, frygtede, at en Konge som Svend Grathe ikke vilde findes en værdig tragisk Hovedperson, eller hans Dødsscene en passende Catastrophe. At Stykket, som Hr. Forf. yttrer, ikke gierne blev forkastet, derpaa har jeg et eget Beviis, i et i min Fortegnelse tilføiet Spørgsmaalstegn; at imidlertid to Omstændigheder, der meget bidroge til den Frygt, at det ikke vilde behage paa Theatret, vare, at det var i Prosa, og at ingen qvindelige Roller deri fandtes, maa jeg tilføye. Selv Niels Ebbesens og

Dyvekes aftagne Yndest tør vise, at Publikum og maaskee Fremstillerne i Sørgespillet ere for vante til Versification, til at ville gierne savne den, og et tragisk Æmne maa være saare rigt, for at kunne undvære den Interesse, som Elskerinde-, Hustru-, Moder- og Datterfølelse give det nyere Sørgespil fremfor Oldtidens.

I April 1824 indsendte en Anonym, og som endnu ikke vides*), Sørgespillet Svend Grathe; dette var ikke blot paa Vers, men havde en maaskee hidtil uovergaaet glimrende poetisk Diction, der især udmærkede en Elskovsscene, og fremfor Alle den saa beundrede Delingsscene mellem de tre Konger, hvorved endog en ikke saa særdeles letfængende Componist har fundet sig begeistret nok til at sætte Musik dertil.**) Tillige havde Digteren ved tvende Mesterscener, den ene, hvor Kong Svends lille Datter Luccardis saa beedsk med barnlig Læbe lader Faderen føle det ydmygende i hans indgaaede Forlig, den anden, hvor han hører Nidvisen over sig derfor, vel ikke besøyet Svends følgende Troløshed og Snigmord paa de tvende andre Konger, men dog formindsket det afskyelige deri, ligesom og den Omstændighed, at vi ikke ere Øievidne til Kongemordet, formindsker den vederstyggelige Følelse derved, og endelig den shakspearske Idee, at lade Kong Knuds Skygge, ɔ: Samvittigheden og den hævnende Retfærdighed, være Svends egenlige Banemand, og give Kjæmpen i den usle Bondes Haand, giorde hans Fald mere theatralsk, om ikke mere tragisk. Disse og flere Fortrin giorde, at man maatte og borde antage et af de meest geniale Producter, der i min lange Theatertid er indkommet, skiondt man ikke dulgte,

*) C. J. Boye.

**) C. E. Weyses Musik til „Der er et Land, det Sted er høit mod Norden."

at, foruden de uheldbredelige Brøst, der ligge i Æmnet, ogsaa de senere Acter synes at mangle dramatisk Interesse, og især Valdemars og Absalons Farer paa deres Flugt ikke at have den Virkning, som f. Ex. har i sin Tid hævet det bekiendte Skuespil Edvard i Skotland, og som Walter Scott f. Ex. i sin nyeste Roman Woodstock saa mesterlig har vidst at fremkalde, saavel ved de Forfulgtes tilsyneladende redningsløse Stilling, som ved deres Redningsmænds heroiske Selvopoffrelse; ligesom og Feldtslag og Fægtninger i Tragedien kiede og trætte, isteden for at interessere. Stykket blev givet. Hovedrollerne mesterlig, fandt deelviis endog enthusiastisk Bifald; men holdt sig ikke paa Skuepladsen.

Efter at dette Stykke var indleveret, formodenlig og, som Hr. de Bangs Fortale synes at tilkiendegive, efter at det var antaget, indkom Hr. Bangs Absalon og Valdemar; i min officielle Fortegnelse findes det indført under Juliimaaned; da jeg imidlertid det Aar var nogle Uger i Holsteen, er det muligt, at det i min Fraværelse er indsendt, og først efter min Hjemkomst mig tilstillet, og da tilført Bogen; men at vi alt havde og kiendte, og formodenlig havde antaget det foregaaende, synes utvivlsomt; som og at vi under slige Omstændigheder ikke kunde let falde paa at antage nok et Stykke, under et andet Navn, over samme Æmne, der ikke havde de Egenskaber, som havde bestemt os til at give det foregaaende Stemme, men i fuld Maade de Mangler, som vi havde bemærket derved. Af hvad Aarsag dette Stykke hos os skulde have ligget saa længe, kan jeg ikke vide; men maa blot anmærke, at dette undertiden finder Sted med Arbeider, der saa at sige i Vennevold gaae mellem Forfatteren og Directionen, da den, der tilfældig kan være Mellemmand, naar Svaret ikke er efter Ønske, af naturlige Grunde ikke har Haft med at

overbringe det; og at noget lignende her kan have været Tilfældet, leder min Fortegnelse mig til at formode, da Stykket heri ikke siges at være forfattet, men tilbagetaget.

At der i Stykket ikke findes eet eneste mod Kongen, Religionen, Regjeringen, Sæderne, Publicum eller den gode Smag anstødeligt Ord, er jeg meget villig at indrømme Forfatteren, efter hans Paastand i vedfølgende Ansøgning; at det, om det nu skulde paa hans Forlangende blive opført, torde ved sin Fremkomst finde Bifald, kan, efter den Stemning, der for Øieblikket synes herskende til Fordeel for dem, der fremstilles som tilsidesatte eller forurettede, ikke være usandsynligt; men at det vil have dramatisk Interesse, eller holde sig paa Skuepladsen, derom vedbliver jeg at tvivle, skiøndt jeg gierne giver Æmnet Hovedskylden.

Jeg beder mig til Slutning undskyldt, at jeg har skrevet saa lang en Deduction om, hvad i Forveien var den høikongelige Direction nokſom vitterligt; men ligesom jeg er mig bevidst, at ubillig Strænghed mod originale især alvorlige Digtere ikke er, hvad man som Censor lægger mig til Last, saaledes vover jeg at omtvivle, at Forfatteren, mellem samtlige vore Litteratorer, skulde finde to, der vare fiernere fra al personlig Ugunst eller forudfattet Mening mod ham, end just hans tvende Censorer; og nægter jeg derfor ikke, at denne Sag just derfor især er mig ubehagelig.

Stykket og Hr. Balthasar de Bangs Ansøgning giver jeg mig herved den Ære hoslagt at sende tilbage.

Bakkeh. d. 28 Decbr. 1826.

ærbødigst

K. L. Rahbek.

Til

den høikongelige Theaterdirection.

Fra Rahbek.

Kiære Collin.

d. 25 Decbr. 1826.

Det Handsel, du paa min Fødselsdag gav mig, ved at være den første, der besøgte mig, har ikke været saa heldigt, som det var godt, og mig kiærkomment, thi jeg har ikke seet dig siden, uagtet jeg baade i Farens Dage, og hos din paarørende William Shakespere, har søgt dig; da nu min Kone skal have Bud ud til dig, nytter jeg denne gode Leilighed for at raadføre mig med dig angaaende Formen af min Betænkning over Valdemar og Absalon.

Jeg har læst det, saavelsom den anonyme Svend Grathe igjennem, og holder det for rigtigst, at skrive et Brev til Directionen, der indeholder min Censur over Valdemar og Absalon, og tillige de Grunde, hvorfor Svend Grathe antoges og Absalon ikke; og kan da Directionen i sin Erklæring over Ansøgningen, der i øvrigt ikke vedkommer mig, giøre, hvad Brug af min Erklæring, heel eller deelviis, den finder passende. Billiger du denne Form, skal mit Brev indkomme paa Fredag.

Jeg har ærgret mig meget over det lumpne Udfald paa Sørgefesten for Baggesen, og var glad ved at høre, der ufortøvet blev taget til Gienmæle derimod; at imidlertid dette Gienmæle selv, da jeg saae det, ubetinget var mig til Maade, kan jeg ikke sige. Isteden for, hvad jeg ønskede, at giøre Ende paa denne forargelige Sag, er det at befrygte, det opripper det forhadte gamle Kiævleri igien, om det saa kun er, for at skaffe de mangfoldige Blade Fylding.

Hermed det herzfeldske Blad; der staaer i samme: etwas über das Allerlei d. d. Bühne, som jeg et Øieblik var fristet at oversætte med Anmærkning; dog jeg erindrede mig,

at ovenpaa: Leed os ikke i Friſtelſe, fulgte: men frels os fra det Onde! og ſlog den Tand ud. Jeg har ikke Lyſt at komme i Krig med Flyvepoſten.

Derſom du har faaet nogle Subſkribenter paa den mallingſke Medaille, ſaa vær ſaa god at ſende mig dem, da jeg ſkal aflevere mine Liſter. Glædelig Juul til dig og alle dine!

Din gamle

Rahbek.

Hr. Etatsraad Collin, Th. D.

Fra Oehlenſchlæger.

Kiære Collin! Nielſen var hos mig igaar, og ſagde at de i Mangel af Væringerne vilde ſpille Erik og Abel. — Skiøndt jeg nu hverken holder det første Stykke for en Karpe, eller det andet for en tør Syde, ſaa blev jeg dog lidt flau derved — og endnu flauere end Grethe — thi det giver mig ſlet ingen Mad. — Men enfin, Æren er heller ikke at foragte, og om det er den kongelige Mand Biørnen, ſaa maa han jo ofte ſuge paa Labberne. Men han har det ogſaa bedre end jeg — thi han kan leve af at ſuge paa Labberne, men jeg ikke. —

Sapienti sat!

Jeg er fuldkommen glad over at Nielſen vil ſpille Kong Erik, og jeg beder dig autoriſere denne Beſlutning. Lad ſaa Stage beholde ſin gamle Rolle Lauge Gudmundſen, og giv Nielſens lille Rolle*) til Seemann. Dermed ſkeer vor Billie — dog — ſkee ikke min men din Billie.

---

*) Jørgen i „Erik og Abel". Sørgeſpillet kom imidlertid ikke til Opførelſe i denne Saiſon.

Lad mig nu see I snart spiller mig Flugten af Klosteret sine to Gange, enten de miver eller de miaver;*) og Værin-gerne midt i April; og saae mig ikke til at løbe April, thi en Aprilsnar vil jeg ikke være.

d. 3 Marts 1827.

Din vel affectionerede gamle
underdanige Ven
A. Oehlenschlæger.

Fra Rahbek.

Bakkehuset d. 11 Martii 1827.

Det kunde aldrig falde mig ind, at de Medcensorer, der havde givet Fordanskeren Stykket at oversætte, skulde, eller engang kunde forandre deres Mening, fordi jeg gientog, hvad jeg alt i Anledning af Originalen havde erklæret; det var kun mit Dixi, et animam liberavi, som jeg efter Pligt og Overbeviisning vilde have tilføiet. I handlede efter Eders Mening, jeg efter min; hvilken der er den rette, vil jeg ikke erkiende afgiort, hverken ved alle de Klap Stykket, og det Tilløb, de syv i Naturalibus**) vil faae, eller ved den vise Doctrin, at det er Mængden (Majoriteten) hvorfra vi skulde modtage Smags og Sæders Love; men som sagt, i Embedssager veed jeg Stemmeflerhedens Giældenhed.

Din
Rahbek.

Hr. Etatsraad Collin
Theaterdirecteur.

---

*) „Flugten af Klosteret" gik dog kun en Gang senere, nemlig 10 Marts s. A.
**) „De syv militaire Piger."

Fra Oehlenſchlæger.

Kiæreſte Collin!

Jeg ſender dig her Texten til Muſikken af Webers Oberon; Du tillod mig at tage Brøndſteds Exemplar; det er lidt koſtbart, men det kunde jo ikke være andet, da alt hvad der kommer fra England er dyrt, og efter den tydſke Overſættelſe kunde jeg dog ikke overſætte, men maatte have Originalen. Saaſnart jeg nu faaer Stykket (Bogen) paa Engelſk, ſaa ſkal jeg gjøre det færdigt.

Men nu kommer det vigtigſte. Jeg maa indſtændig bede Dig, jo før jo heller, at opfylde dit Løfte, ved at lade mig faae Betaling for mine Væringer. Jeg har giort ſikker Regning paa at faae Stykket ſpillet, da det var indleveret i Januar, og uden Pengene er jeg nødt til at ſpille Bankerot. Det vil ſige uden den omtrentlige Sum ſom jeg efter Sandſynlighed kunde haabe, hvilken jeg anſlaaer til 600 Rdlr. Sedler. Ogſaa beder jeg dig ſnart igien at lade Flugten af Kloſteret ſpille femte Gang. — At opføre Væringerne i Mai gaaer ſlet ikke an. Det gaaer med Tragoedier ſom med Oſters, de maa kun nydes i Maaneder med R i.

den 12 April 1827.

Din taknemmelige hengivne Ven
A. Oehlenſchlæger.

Skulde Væringerne næſte Saiſon (og jeg beder inderligt at det maa være i September — ikke October) bringe mindre ind end 600 Rdl., ſaa ſkal jeg naturligviis tilbagebetale, hvad jeg fik for meget.

Fra Samme.

Kiære Collin!

Da du ſidſt var hos mig ſagde du udtrykkelig: „Vi have tænkt paa at ville betale dig Stykket og udſætte Opførelſen til næſte Saiſon.“ Du maa altſaa ikke anſee min Bøn for ubeſkeden, da den var en Følge af dine egne Ord. Der var aldeles ikke Talen om, at det i det Mindſte ſkulde ſpilles eengang i denne Saiſon. — Naar jeg nu hører hvordan det maa forſtaaes, ſaa forſtaaer jeg det; men det forſtod ſig ſandelig ikke ſaaledes af ſig ſelv; jeg havde viſt ellers ikke uleiliget dig med et urimeligt Forlangende om det Umulige.

Kan det ikke gaae an paa anden Maade, ſaa maa jeg finde mig i at Stykket bliver ſpillet i Mai, og jeg henholder mig da forreſten til dit gode Løvte angaaende Forſkudet, ſaavidt det lader ſig giøre.

Du troer, „det kan ikke nytte at forſikkre mig, at der intet er forſømt fra Directionens Side; thi Forfatterne troe ikke ſaadanne Forſikkringer, det har ſexaarig Erfaring lært dig.“ — Heri ligger en uvenlig Bebreidelſe, ſom jeg ikke troer at fortiene. Jeg har i al den Tid vi har ſtaaet i Forhold til hinanden med Taknemmelighed paaſkiønnet de Tieneſter, du har giort mig, og med den Beſkedenhed, ſom jeg ſkylder en brav Mand, en Ven og min egen Ære, funden mig i de Indſkrænkninger, ſom Omſtændigheder og Nødvendighed fordrede.

(13 April) Langfredag 1827.

Din

Oehlenſchlæger.

Fra Samme.

Kiæreſte Collin!

Du kan ikke troe, hvor dit venlige Brev har huſvalet mig. Blomſten trænger til Solſkin for at trives, og Digteren undertiden til Kiærtegn af dem han elſker. Ak her er ſaa megen Skygge og Slud i denne — ſublunariſke Verden! Gid den altid var ſublunariſk i det mindſte; thi ſkinte ikke Solen, ſaa ſkinnede i det mindſte Maanen, og jeg troer Digter-blomſter trives bedre i Maaneſkin end i Solſkin. —

Hvor ſtor Pris jeg ſætter paa dit Venſkab og din Tilfredshed med mig, behøver jeg ikke at ſige dig. Du, begge Ørſtederne og Mynſter høre til det Kløver, hvoraf jeg vilde være ſtolt af at regnes til det femte Blad. Men det vilde maaſkee ikke paſſe for Fiirkløveret, at faae en Poet med, (ſom det femte Hiul til en Vogn.)

Nu bryder jeg mig ikke mere om, at jeg er pengeløs. Det er Fordelen at boe hos en Biſp*) — han kaſter mig dog ikke paa Gaden Kl. 12 paa Torsdag. — At Du vil giøre for mig hvad Du kan, er jeg overbeviiſt om, og overlader min Skiæbne i dine Hænder.

Altſaa bliver Væringerne ſpillet i Mar. To Gange kan gierne gaae an, ja maaſkee tre! Men længer vove ſig ingen, ſelv ei den viſe Salomon, i eet Kiøre paa de kiøbenhavnſke Brædder, uden at have en Jørgen Hattemager i Følge med ſig, ſom en Tolk og Sauvegarde, mellem de vilde Nationer af Landets egne Indfødte.

den 14 April 1827.

Din Ven

A. Oehlenſchlæger.

*) Münter.

Fra F. Holstein.

Jomfru N. N. har i dette Øyeblik meldt sig Syg som følge af at Proffesſor Schall skal have ærgret hende paa Prøven i Kirken. Gud ved om vi ikke komme til at Lukke Huuſet.

Jeg har giort alt for at faa hende til at give efter, men forgiæves. Lidt Blaataarn bliver her vel nødvendig.

den 14de (April 1827?)

Deres

F. Holſtein.

S. T.

Hr. Etatsraad Collin.

Fra Frydendahl.

Til

Directionen for det Kongelige Skueſpil!

Efter Circulaire fra Theatrets Reciſeur er jeg opfordret at afgive mit Andragende, om de Roller, ſom jeg ønſker at blive befriet for, i denne Anledning maae jeg underdanigſt bemærke, at jeg ved forrige Saisons Ende havde efter Theatrets Love adſkillige Roller at afgive og hvoraf jeg kun er blevet fritaget for en eneſte, hvorfor jeg gientager min underdanige Anmodning for Fritagelſen af diſſe, ſom jeg ogſaa i Almindelighed ønſker at jeg maa fratræde Scenen aldeeles, da min Alder og Aftagelſe paa Aands og Legems-Kræfter gior det umuelig at vedblive at arbeide ſom forhen, og at jeg i det mindſte fritages om Foraaret og Efteraaret, da Reciſeurens Privilegium, at tillukke alle Adgange til friſk Luft, udſætter

mig for Tabet af Helbred og Liv, i den Anledning maae jeg underdanigſt afgive følgende Beretning herom; Enhver ſom kiender Theatrets Tilſtand, veed at Reciſeurens Virkſomhed, med ærede Familie, er ligeſaa ønſkelig for Scenen, ſom Møllets i Theatrets Garderobe, men hvad der er ligeſaa oprørende ſom beſkiæmmende, er, at det hele ſkueſpilelſkende Publicum maae plages ved at ſidde i en Varme-Grad, ſom giør det Nydelſen af Skueſpillet meget beſværlig og næſten utaaleligt, og udſetter det for alſkens Sygdomme, naar det ſkal forlade Skueſpilhuſet og pludſelig komme i den kolde Aften-Luft, fordi den udueligſte af alle Reciſeurer i hele Civiliſationens ſtore Rige har den ugudelige Egoisme, at lade alle Vinduer og Døre lukkes, naar han ſkal fungere, det er: ringe med en Klokke, ſtille ſig paa Siden af Teppet, med en vennefalig Mine nikke til Orchestrets Anfører, og derpaa raabe, lad gaae Gynther, af Theatret; for disſe lave, ubetydelige Forretninger maae jeg, hvad mit Vedkommende angaaer, i en brændende Hede, og med et ſaa ubeqvemt Legeme ſom mit, fremſtille voldſomme Affecter, hvorved jeg bringes i en ſaa ſtærk Uddunſtning, at jeg næſten aandeløs ſøger et aabent Vindue for at drage Luft ſom jeg kun kan finde i mit Værelſe, hvor jeg møder den væmmeligſte Stank, ſom udbreder ſig fra Latrinerne, thi bemeldte Reciſeur befaler, at endogſaa der, hvor hans Charge ikke befaler ham at fremſtille ſig — i Kielderen — at Vinduerne ogſaa der ſkal være lukkede; man har fortalt mig, at han under et fælſomt Paaſkud, at Dagen ſkinnede fra Kielderen paa Theatret under Foreſtillingen (i Vinter-Maanederne?) har af Theater-Kaſſen erholdt en Gratification til en Maſkin-Karl, ſom beſørgede Vinduesſkudderne i Kielderen tillukkede, for at ſikkre ham for Træk-Vind; imidlertid kan jeg bevidne, at han ikke forlader ſit

Vareſe uden at bedække Hovedet, naar han ſkal ned paa Theatret, uagtet han har en tyk Peruque, og Vandſtøvler og alle Huller ſtoppede, hvorfra friſk Luft kunde indtrænge ſig. — Den Magt og Indflydelſe bemeldte Reciſeur har over Theatrets Betjente etc. etc. giør den ſtrengeſte Lov unyttig, og hvis ikke den Reciſeurlige Throne omſtyrtes, vil Publikum blive martret paa ſædvanlig Maade og jeg tabe Reſten af mit Helbred, thi allerede føler jeg mange Gigt-Smerter i Sider og Bryſt, i Knæe og Fod, ſom Følge af Reciſeurens Foranſtaltninger for ſit Velbefindende, da den ækle Luft-Pøl hvori jeg paa Theatret maae bevæge mig, nøder mig til at oplukke mit Kammer-Vindue, naar jeg ſkal omklædes etc., hvorved jeg har, for en ſtor Deel, ødelagt min forhen ſtærke Constitution. — Efter Selvvedligeholdelſens hellige Pligter, giver jeg mig den underdanige Frihed at indberette, at jeg ikke af ovenanførte Aarſager kan giøre nogen Tieneſte ſom Skuespiller, hverken Foraaret eller om Efteraaret, da jeg ikke for nogen Priis vil være Krøbling, fordi Theatret har en ſaa kaldet Reciſeur der er en Original i Særhed og Dumhed, og er endog ſaa uduelig i alle Reciſeurlige Forretninger, af nogen Betydenhed, at han ikke engang kan annoncere noget fra Theatret, hvilket netop paaligger Reciſeuren ved alle Theatre, men at man for at bøde paa denne Mangel har maattet lade en Skuespiller i dramatisk Dragt udføre det, f. Ex. Hr. Cetti ſom Figaro, et værdig og ſaare paſſende Costume, naar Skuespilleren fremtræder ſom den Kongelige Directions Organ for Publicum?!

I Følelſen af mine Pligters troe Opfyldelſe i min lange Tieneſte, haaber jeg at den høie Direction vil erkiende Nødvendigheden af, at jeg ſøger at bevare mine Lemmers Førlighed, for om jeg, maaſkee endnu nogen Tid, kan efter Hans Kongelig Mayestæts og Directionens Ønſke vedblive i Theatrets

Tjeneſte, og at jeg ikke ſkal ſlæbe mit Legeme ved en Krykke, ſom et levende Mindes-Mærke paa den Synderlighed, at Theatret beholder en Caricatur af Reciſeur, hvis Vaner og Fordomme ere liig en gammel, dum, gienſtridig Jødes, og at jeg har Ret til at anvende alle optænkelige Midler for at undgaae den ulykkelige Rosſings Skiebne*).

Friderikshvile paa Øſterbroe den 25 Junii 1827.

underdanigſt

Frydendahl.

Fra Rahbek.

Deres Excellence!

Jeg har allerede nogle Dage overveiet, at den mig allernaadigſt forundte Dispenſation i næſte Uge udløber, og gik med det Forſæt, da det hedder, at Deres Excellence inden den Tid kommer ud i vort Nabolag, at ſøge Dem, for mundtlig at raadføre mig med Dem, ſom min mangeaarige Chef og endnu ældre Ven, i denne Anledning. Da De imidlertid forekommer mig, troer jeg ufortøvet at burde beſvare Deres Excellences Brev.

Jeg maa da begynde med at aflægge Deres Excellence min oprigtige Takſigelſe for den mig i dette Aar uden Anſøgning udvirkede allernaadigſte Dispenſation. Uagtet det var min Affkeed, jeg da havde anſøgt, modtog jeg med Taknemme-

*) Michael Roſing havde ved med nogne Arme at udføre Antonius i Kotzebues „Octavia" den 21 Debr. 1804 paadraget ſig en ſaa ſtærk Gigt, at denne nødte ham til at forlade Skuepladſen og blev den virkſomſte Aarſag til hans ſmertefulde Endeligt.

lighed Dispenſationen, ikke blot ſom et Beviis paa min Konges Naade for en gammel og tro Tiener, men og ſom et Tegn paa Deres Excellences vedvarende Sindelag mod en mangeaarig Collega, med hvem De heller vilde løsne, end overſkiære det gamle Baand.

De Aarſager, jeg havde, og har til at ønſke min Afſkeed er Deres Excellence tilfulde bekiændte, og at de i det mellemløbne Aar ere mere tiltagne, end aftagne, behøver jeg neppe at tilføye. I det jeg altſaa med underdanigſt Taknemmelighed vilde modtage min Afſkeed, naar den mig i Naade, og paa ſaadanne Vilkaar, ſom Omſtændighederne nøde mig at ønſke, og min lange Tieneſte, og mere end dobbelt ſaa lange Virkſomhed for Skuepladſens Fremtarv, tillade mig at haabe, giøre dog Omſtændigheder, der ikke egne dem for et Brev, men hvorom jeg havde ønſket og haabet at raadføre mig med en prøvet Velynder og Ven, at jeg for Øieblikket ikke troer at kunne anſøge derom paa ny, og er det altſaa fra min Side aldeles beſluttet, indtil videre og nærmere at træde ind i fuld Embedsvirkſomhed, indtil jeg derfra allernaadigſt maatte forloves, og tillader jeg mig blot at tilføye, at en mulig Forlængelſe af den mig hidtil forundte Dispenſation, var, hvad jeg af alle Ting paa det allerbeſtemteſte maatte frabede mig.

Værdiges imidlertid, Deres Excellence, at modtage Forſikringen om min oprigtigſte Høiagtelſe, Hengivenhed, og Erkiendtlighed.

Bakkehuſet d. 29 Junii 1827.

allerærbødigſt
K. L. Rahbek.

Deres Excellence
Herr Overceremoniemeſter F. v. Holſtein
Theaterchef p. p.

Fra Professor L. Kruse.

Leipzig den 31 Octob. 1827.

Umulig kan jeg skrive til Kiøbenhavn, uden tillige i nogle faa Linier bevidne Dem, Hr. Etatsraad, endnu engang min Tak for det Venskab og den Velvillie, hvorpaa De under mit Ophold i Kiøbenhavn har givet mig Prøver. — Tillige beder jeg Dem, bevidne Excellencen Møsting, hvis De finder Leilighed dertil, nok engang min Erkiendtlighed og min Tak. — Skulde De ved denne Leilighed kunde faae en lille Pakke Breve, som jeg havde levert ham, og som jeg ikke fik tilbage før jeg reiste, skulde det være mig kiært, thi jeg vilde nødig miste dem, — da de dog maaskee engang paa een eller anden Maade kunde komme mig til Nytte? —

Jeg har siden jeg kom til Tyskland intet nyt seet uden das Concert am Hofe med Musik af Auber. Denne er ret smuk, Stykket selv er ubetydeligt; dog vil det med godt Spil ikke tage sig ilde ud. — Jeg saae det temmelig slet givet i Lybek. — Imidlertid vilde det hos os giøre en Slags Opsigt — thi der forekommer en italiensk Capelmester deri —, som et stort Partie hos os vist ikke vilde mangle at sammenligne med Siboni, hvorvel jeg, for min Deel, ikke kiender denne som Cabalmager.

Ogsaa har jeg seet for førstegang her i Leipzig Webers Oberon; Stykket selv, som er egentlig engelsk og har et engelsk Tilsnit, forekommer mig langt fra ikke at være saa godt og poetisk, som Baggesens Holger Danske. Sujettet er det samme! Og skulde det oversættes paa Dansk, vilde det maaskee ikke være af Veien at lægge Baggesens Oper til Grund for Bearbeidelsen. Men det bliver altid et Spørgsmaal, om

denne Oper kan bruges paa den Danſke Skueplads? — At et erkiendt Værk af Weber udelukkes derfra, ſynes vel ikke raadeligt, men paa den anden Side vilde Opførelſen deraf koſte ſaameget, ſom fire til fem andre Stykker. — Det maatte gives med heel nye Decorationer, — thi jeg troer ikke at Theatret har nogen paſſende til Operaens Caracteer — og af diſſe gives 10 eller 12 — foruden Skyevogne — etc. — Her i Leipzig iſær har den koſtet umaadeligt; thi Dragterne ſtaaer ikke tilbage for de høiſt brillante Decorationer af Gropius; hvoraf iſær en med Storm bevæget Søe udmærker ſig, der ſiden belyſes af Maanens Straaler, der høiſt naturligt ſpeile ſig i den. — Alligevel har Operaen betalt diſſe Omkoſtninger; thi den var opført nogle og tredive Gange, før jeg ſaae den, og da var Huſet temmelig fuldt. — Jeg kan ikke ſige at Muſiken giorde et ſærdeles Indtryk paa mit i øvrigt ikke meget muſikalſke Øre — men alle ere ogſaa enige om at den vinder ved hver Gang man hører den; og det er jeg ogſaa tilbøielig til at troe. —

Jeg har overſendt til Liebe, der leverer Dem dette Brev, Natten før Bryllupet — ſom Frøhlich har fundet ſig meget villig til at komponere. — Om nu Kompoſitionen, hvorpaa han nok alt har begyndt, da han ſelv afkrev en Deel af de førſte Nummere, ſkal fuldendes førend Indleveringen, eller denne ſkeer ſtrax — overlader jeg ganſke til Dem, jeg lægger Stykket ganſke i Deres Hænder — og har ikke engang ſkrevet til Directionen dermed — da det, om jeg ikke tager feil — ſom engang indleveret, men henliggende uden Reſolution, vel ikke behøvedes. Rigtig nok troer jeg at Füſſel ſenere har indleveret det, eller ſin Kompoſition, ſom ikke antoges — og ſom han desaarſag ſendte mig til Hamburg for at underkaſte

den andre Muſikkyndiges Dom, hvilken ikke udfaldt til hans Fordeel.

Jeg anbefaler mig imidlertid til Deres Venſkab og Velvillie.

ærbødigſt
L. Kruſe.

S. T.
Hr. Etatsraad Collin.

Fra Dr. Ryge.

Den 15. Novbr. 1827.

Da den epiſodiſke Rolle jeg ſkal ſpille paa Søndag i „Kjærlighed og Politie" er foreſkrevet at ſkulle ſpilles paa halv Tydſk og halv Danſk, hvilket ogſaa paa en Maade er Tilfældet med Salomon Goldkalb, ſom jeg ſkal ſpille ſamme Aften, ſaa ønſkede jeg, for at ſætte den første ud fra den ſidſte, Tilladelſe til at ſpille Zwiebel paa Plattydſk, hvilket er ſaa meget mere paſſende, da han ſelv ſiger, at han er en Meklenburger, og ſom lidt perialiſeret helſt taler ſit egentlige Modersmaal.

Kan De, og vil De nu give mig denne Tilladelſe, ſaa ſkal jeg nok aftale det Fornødne med mine Medſpillende og Souffleuren.

Ærbødigſt
J. C. Ryge, Dr.

Hr.
Etatsraad J. Collin.

Fra Rahbek.

Kiære Collin!

Hermed Protokolleudkaſtet; det om Forandring i Stykkerne kom jeg formedelſt Zincks Nærværelſe ikke til at ſige, men er iſær foranlediget, ved Begiæringen om Kruſes Logerende*), ſom jeg aldrig har ſeet eller læſt, men ſom i ſin Tid gialdt for et høiſt frivolt, om ikke liderligt Stykke, og ſom ſandelig ikke under L. H's frie Hænder vil vinde i Sædelighed. Jeg giver efter i alt Andet; men det forargelige og det fornærmelige ſtaaer jeg pro virili imod, ſaa længe det er mig Pligt. Du ſkal i øvrigt have hiertelig Tak, for din mig ſaa velkomne Yttring i ſidſte Møde, at det var Prof. R.'s Princip, at Begyndere ikke ſkulde frem i ſtore Roller; thi det er virkelig Princip, tidlig indgroet og beſtyrket og ſtadfæſtet ved lang Erfaring; jeg har ligeſaalidt mod Pätges**), Rikke Lange***), og — vel mindſt — Liſe Heger†), ſom i ſin Tid mod — Polly — Schmidt††), hvis Emilie Galotti og Juliane Lindorak jeg talte imod; og hendes Rolle i Amerikaneren og flere deslige have nokſom viiſt, at hun aldrig har lært den ſimple Tieneſte, fordi hun ikke har tient ſig op neden fra; hvilket ſamme gielder, ſkiøndt i mindre Grad, om Mad. W., der endnu den Dag i Dag er en høiſtmaadelig Dyveke, fordi hun blev det for tidlig†††). Endnu et ufor-

*) „Den Logerende", Syngeſtykke i 1 Akt af L. Kruſe med Muſik af Kunzen.

**) Jfr. Johanne Luiſe Pätges.

***) Frederikke Lange, ſenere Mad. Larcher.

†) Eliſe Heger, ſenere Mad. Holſt.

††) Eline Marie Smidth, ſenere Mad. Heger.

†††) Mad. Wexſchall var kun lidt over ſytten Aar, da hun den 10de Februar 1821 debuterede ſom „Dyveke".

kasteligt Beviis kan jeg give dig deri, at da Mad. Spindlers mange og brillante Roller ved hendes Aftrædelse bleve ledige, foreslog jeg, som dengang havde Ordet i slige Anledninger, og fik Rollelisten fremsendt at gjøre Forslag, ingen af mine Elever, end ikke den af mig saa høit skattede B. E. O.*) til nogen betydelig Rolle, og var den i Borgermesterfamilien den vigtigste, hun fik, skjøndt hun alt da havde en Øvelse, og i det mindste en Aandsdannelse, qualem nequeo monstrare et sentio tantum. Jeg siger ikke, at denne Mening er rigtig, men at den er min, og for ikke at faae mere Bestyrkelse deri, end jeg forlanger, seer jeg hverken Pätges, Rikke Lange eller Lise Heger, hvis jeg kan modstaae Fristelsen at see Orsina. Imidlertid vil Du ved Forhandlingerne om unge hidsige Kones Roller have seet, at jeg veed, hvad jeg er Majoritetens Mening skyldig, om den endog ikke er min**); kun at det naturligviis hedder om mig, som om enhver:

Hvo i Verden har sin Samling, naar han roses?

Jeg haaber, du har faaet Arkene af Kiøbmanden***), og har jeg bedet Schultzes saasnart muligt at besørge Exemplarer til vore Colleger. Naar de have læst, og I, som jeg haaber, billiget min Fordanskning, tillader jeg mig efter de

---

*) Birgitte Elisabeth Olsen, senere Mad. Andersen, spillede 23 Januar 1809 Sabine i Kotzebues „Borgermesterfamilien" efter Md. Spindlers Bortgang fra Theatret.

**) Dette Brev, der maa være skrevet i November 1827, dreier sig navnlig om Besættelsen af Titelrollen i „Emilie Galotti;" men skjøndt Rahbek ivrede mod, at denne betydelige Rolle blev given til en Begynderinde, blev den dog tildelt Jfr. Elise Heger, der debuterede som Emilie Galotti den 16de December 1827.

***) „Kjøbmanden i Venedig", Skuespil i 4 Akter af Shakespeare, oversat af Rahbek.

almene velvillige Yttringer i ſidſte Møde at foreſlaae følgende Rollefordeling:

Antonio	Liebe
Baſſanio	Nielſen
Solanio	Winsløw sen.
Salarino	Eenholm
Gratiano	Stage
Lorenzo	Seemann
Shylok	Ryge
Tubal	Foerſom
Dogen.	Frydendahl
Marocco	Haſs
Arragonien : . .	Bauer
Lancelot	Roſenkilde
Gobbo.	Lund
Salerio	Overſkou
Portia.	Mad. Anderſen
Neriſſa	Jfr. Beyer
Jeſſica	Jfr. Wolf.

Med de betydeligere har jeg talt, og det er deels conform med deres Ønſke, deels med deres Samtykke, de ere ſaaledes bragte i Forſlag. Naar de ere færdige med Emilie Galotti, mener jeg, de kunde tage fat herpaa, iſær da der ikke er nogen af dem, den dramatiſke Skrædder betydelig ſysſelſætter. At jeg af mere end een Aarſag længes efter at faae den frem, veed du kun alt for vel.

Din
Rahbek.

Fra Samme.

Søndagen d. 25 Novbr. 1827.

Kiære Collin!

Vore Breve have i Dag krydset hinanden, og da jeg nu sender dig det i Fredags indkomne Stykke, Flyttedagen, med min Censur, vil jeg med samme gode Leilighed takke dig for dit Brev. Rolleforslaget, som jeg egenlig kun ved samtliges Opmuntring i Møderne er berettiget til, underkaster jeg aliter sentientium judicio, vis paa, at man lader mig beholde min Portia, og Shylok*). Hvad Rosenkilde angaaer, da ønsker jeg, at Lancelot maa blive ham tilbudet, da der er talt til ham derom, og han, som er den eneste ved Scenen, med hvem jeg er mig bevidst at staae i spændt Forhold, let kunde formode en Vrangvillie i, om han nu blev forbigaaet; derimod ønskede jeg, at det i Vennevold blev ham sagt, at, ifald Rollen med Hensyn til hans Arbeid i hans eget Stykke**) kom ham til Uleilighed, vilde jeg paa ingen Maade tage ham det ilde op, hvis han undskyldte sig, og kunde man da vel i saa Fald give Rongsted Rollen. Med Hensyn til, hvad sidst besluttedes angaaende Skrædderen, har jeg gaaet yngste Winslow forbi, skiøndt du veed, at jeg sætter megen Priis paa denne min fordums Elevs Flid, Talent og Kunstsands; da der imidlertid intet af nogen Betydenhed var til ham, vilde jeg ikke uleilige ham i en Tidspunkt, han fik saa stort et nyt Arbeid***). Ifr. Wolf har jeg, medens jeg arbeidede paa Stykket, selv talt til, da jeg troede det godt, hun kom ind i Skuespillet, hvor Siboni ikke forkludrede hende. I Henseende

*) I Shakspeares „Kjøbmanden i Venedig" havde Rahbek som Oversætter af Stykket tildelt Mad. Andersen og Dr. Ryge disse to Roller.

**) „Den dramatiske Skrædder".

***) Naal i „Den dramatiske Skrædder".

til de øvrige Personer siger jeg: si quid novisti rectius istis, Candidus imperti, si non, his utere mecum. Der var et Øieblik tænkt paa Nielsen til Marocco, og han havde og erklæret sig redebon dertil; men mig er sagt, at han heller spilte Bassanio, som han, troer jeg, har seet af Korn i Wien, og en Kunstner, som Nielsen, forekommer mig at fortiene, at man tager Hensyn paa hans skiellige Ønsker. Liebe og Stage ere villige til de Roller, hvorfor de ere i Forslag. Saa vel Cetti, som Schwarzen skulle være mig velkomne, hvis der kan findes passende Roller til dem; for Schwarzen har jeg overalt fra Væringerne faaet Interesse*).

Flyttedagen sender jeg dig, da jeg virkelig ikke veed, hvad jeg skal sige derom, og ikke af vor Medcensor kan vente stort bedre Trøst. Med din Interesse for Lystspillet, og dit Kiændskab til Smagen derfor, og de comiske Personers Dygtighed, vil du bedre kunne skiønne, om det kan more; mig forekommer det lidt i Smag, som salig Søster Dorthes, eller Storms Eraft, og Fastings Actier, der hverken er til at lee eller græde over. Uskyldigt er det rigtignok, men jeg frygter, at dette ikke vil være Publikum nok.

Ved denne Leilighed sender jeg dig Censuren over Guldbryllupsfrierierne, der er bleven liggende hos mig, jeg veed ikke, ved hvad Hændelse. Efter den Modtagelse, Kiærlighed og Politi i Søndags skal have fundet, og som — i det mindste fra Stykkets Side — neppe var forskyldt, maa man efterhaanden blive tvivlraadig i Hensende til denne Art Stykker, ogsaa, da dette maaskee var det bedste af sit Slags, vi endnu have givet, at sige, hvis Musiken dertil var god, som jeg naturligviis ikke veed. Jeg var virkelig fristet i Søndags at

*) Schwartzen spillede i 1827 Edmund i „Væringerne i Miklagard".

gaae ind at ſee det; men da jeg om Lørdagen havde været ude om Aftenen, og min Kone aldrig finder ſig vel ved at ſidde længe ene i hendes Upaaſelighed, begav jeg det, hvilket ſiden har af mere end een Grund været mig ret kiært.

I Morgen har jeg en ſørgelig Commiſſion, at ledſage min brave Hetſch til hans Kones Jordefærd. Jeg giør derfor mine Ting fra mig i Aften.

Din
Rahbek.

Hr.
Etatsraad Collin
Th. Dr.

Fra Samme.

Kiære Collin!

Den Dag, jeg nedlagde mit Rectorat, — i Dag otte Dage — fik jeg Juſtitsraad Wilſe i Cancelliet i Veſterport op at kiøre med mig, og ſpurgte han mig da underveis om Hiemmel for Directionens Ret til vilkaarlig Afſtraf; ved min Hiemkomſt ſaae jeg efter, og traf ſtrax paa S. 200 i hosliggende Bog, der vel medrette kan anſees, ſom Hoveddocumentet, da — ſom og ſaavel medf. Lommebog S. 186, ſom din For Hiſtorie og Statiſtik 2 Bind viſer, — den danſke Skueplads egenlig førſt fra 1773 kan anſees, ſom kongelig; og vil du i nys anførte — allernaadigſt approberede Reglement finde Hiemmel nok for vilkaarlige Mulcter, ja endog Arreſt, ſom jeg er ſaare glad ved at læſe dine Tanker om. Fremdeles erholdt Warnſted i Aaret 1779 en Cabinetsordre for at kunne ſætte Theaterperſonalet i de dertil ind-

rettede Cachotter, der nu afbenyttes til Garderobe. Endelig bør det ikke tabes af Hu, at, da Schwarz i nuværende Directions Tid indgav til Kongen et Forslag til Theaterlove, der foranledigede Affatningen af det nuværende Reglement med Instruxer, bleve disse samtlig efter Befaling fremlagte for Kongen, og fik hans Bifald, skiøndt de ikke forelagdes til formelig Approbation, eller Sanction. Herom maa Printzlau i fornødent Tilfælde kunne fremlægge fuldstændig Efterretning.

I Henseende til Sagen selv, da skiøndt jeg egenlig i Princip er imod al Vilkaarlighed, tillader jeg mig blot at foreslaae, om ikke Mulcterne burde ogsaa her sættes i Forhold til Gagernes Størrelse naar f. Ex. N. N. straffedes paa 100 Rdl. Sølv, som er Maximum, straffedes hun ulige haardere, end f. Ex. Ryge, naar han mulcteredes paa samme Sum; kunde man f. Ex. til Maximum ikke antage en Maanedsgage? Vos videatis!

Cumberlands Jøde har jeg ikke, og veed ikke, om den er trykt paa dansk, da den blev givet, efter jeg havde forladt Skuepladsen. Skulde den ikke paa engelsk være i Mad. Andersens liden Samling? Paa dette Sprog maatte den vel være at faae; jeg har aldrig eiet den, og aldrig holdt af den.

(1827).

Din
Rahbek.

Fra Samme.

Kiære Collin.

Ved at sende dig vedliggende Protokoludkast, tillader jeg mig at henkaste dig den Idee: om det ikke for at hæve mange

Chicaner og Hindringer, der ville kastes i Veien for at faae Heibergs ny Vaudeville frem den 5te Februar, vilde være godt, (hvis den kongelige Resolution, som jeg ikke mindes, ikke udtrykkelig nævner Forestillinger o: Skuespil) den Aften at give et musikalsk Academie, hvoraf en Concert udgiorde den første Deel, og den ny Vaudeville den anden. Hos Hauch vilde Sagen finde al mulig og kraftig Fremme, istæden for den fra anden Kant kan vente alle de Vanskeligheder, og Brøvlerier, der ere at udfinde.

Det er kun, som sagt, en løs Idee henkastet til din Overveielse, og i al Fald et Beviis paa min gode Villie for at fremme, hvad jeg troer, vil frembringe det tilsigtede Gavn, om jeg endog i andre Henseender seer Tingen fra anden Synspunkt.

Troer du ikke, det vilde bidrage til at give Kiærlighed uden Strømper en ny Popularitet, hvis man istæden for den slette scalabriniske Musik, lagde paa Vaudevillemaneer, bekiændte Melodier under. Jeg veed af Erfaring, hvad Effekt det giør, og i Rosenkilde og Mad. Liebe, der, saavidt jeg veed, begge spille i Stykket, vilde man finde et Par redebonne og bequemme Personer til et saadant Foretagende.

Din

Rahbek.

S. T.

Hr. Etatsraad, Ridder Collin.

Fra Samme.

Kiæreste Collin!

Da jeg dog paa egne Vegne maa svare mine financielle Venner, som paa den sidste Side heraf vil skee, vil

jeg med det samme her svare dig noget paa din Foresporgsel angaaende Balletten. Primo er vort Theater et Hoftheater, og dertil hører Ballet, især, naar Hoffet giør meget af Balletter, enten det nu er for bemældte Laar og Lægge, eller fordi de fremmede Ministre, som ikke forstaae den danske Tunge, forstaae det almeenforstaaelige meget godt, eller hvad Kaas Smagen for Sligt tager. Secundo har virkelig Balletten i Galeottis Tid her præsteret noget stort, uden at have i sin bedste Tid kostet saa saare meget; ogsaa kunde man vel ikke godt give Slip paa Levningerne deraf, saalænge vi have Mad. Schall og Mad. Jansen. Kun er jeg af den Mening at, da vi ingen Galeotti har, skulde vi heller ingen nye Balletter have, idetmindste ingen bekostelige. At aftakke af Balletpersonalet, vil ikke indbringe meget, da de aftakkelige have tient saalænge, at den kongelige Resolution hiemler dem betydelig Pension; hvorimod de unge, der giøre Arbeidet, næsten intet have. Det Klogeste, som imidlertid var derved at giøre var i mine Tanker, at lade Balletten Tid efter anden uddøe, saa at der kun blev en liden nydelig Entree tilbage, bestemme, hvor mange Solo Dandsere og Dandserinder, andre Dandsere og Dandserinder, Figuranter og Figurantinder, og Elever af begge Kiøn, der skulde være; afskedige Didriksen, Mad. Ring, Poulsen o. fl., lade M. Olsen, som hun har anmældt sig, gaae over til Skuespillerinde, reducere de gamle Figurantinder og Figuranter, saavidt de i de galeottiske Balletter kunne undværes, og lade Eleverne, som dog giør deres Tieneste, rykke op i deres Pladser med det Residuum af deres Gage, der blev tilovers fra Pensionerne, respectere Mad. Schall & Comp., saalænge vi have dem, men ikke tænke paa at remplacere dem; lutter Forandringer, der efter mine Yttringer til dig i mit sidste ostensible Brev kunde skee til 1 May 1829,

og hvorved det vilde være klogt, at tage Prof. Schall paa Raad med, da han selv, for at faae mere til Sangen, længe har brevet paa det samme, og da han nu næsten et halvhundrede Aar igiennem kiænder Dandsen tilfulde, hvortil kommer, at samme Reutendiener har stort Gehør hos Borgemester. Kan vi i øvrigt, som er første Betingelse, faae det reciterende og syngende Skuespil i god Gang i Vinter, da tør man røre ved Dandsevæsenet, NB. naar alle høie Personer vises den skyldige Respect; vilde man derimod forgribe sig paa det nu, vilde man snart kaste os i Næsen, at det var det eneste, der endnu var noget ved paa vor Skueplads. En Hovedfeil er det, at Bournonville kan antage Elever til det uendelige, ved sin Skole, thi vel faae de intet derfor i Begyndelsen, men just derfor blive de i mere end een Henseende til personæ miserabiles, som Theatret, naar det først har faaet dem paa Halsen, siden maa sultføde, og ikke kan blive qvit. En Hovedfeil er det overalt, at alle Skoler ligge umiddelbar under Chefen, og følgelig ere uden Control. Ogsaa i denne Henseende, saavelsom til Choristers og Syngelærer maa tages Bestemmelse, og vil vel blive taget, naar Schalls Chorforbedrings Plan kommer i Bevægelse; naturligviis var det en anden Sag den Tid, Hoftheatret selv forsørgede sine Elever, og gav flere tusind Dalers Overskud aarlig; og vil jeg dog til behagelig Efterretning tilføye, at jeg nylig har erfaret, at da der blev af en Vedkommende spurgt, hvad der skulde svares paa to vidtløftige og eftertrykkelige Breve, jeg havde skrevet mod denne Indretnings Snigmord, lød Svaret kortelig saa: Han skal intet Svar have.

Din

Rahbek.

Fra Samme.

Kiære Collin!

Saameget heller og villigere skynder jeg mig at besvare dit Brev, som jeg kan begynde med at forsikre dig, at, hvad Du anmoder mig om, er, hvad jeg ikke blot længe har havt isinde, men og nu var aldeles besluttet paa at gjøre, skiøndt ikke af de Aarsager, du anfører, men fordi jeg finder det tvivlsomt, hvorvidt man kan give Stemme i en Sag, hvori man paa en Maade er Part. Den blonde Søster vil kunne sige dig, at jeg allerede for længe siden har yttret hende den Betænkelighed, som naturligvis vandt dobbelt Vægt, da hun bekræftede den, ogsaa vil du i Slutningen af forrige Aar, da en Bøtger i Theaterbladet gav en liberal og anstændig Critik, ofte i Aftenbladet have fundet Yttringer, at jeg vilde overlade ham Marken ene.

Hvad der først gav mig Pennen hertil ihænde, var de Critiker, Proft, mod en Directionsbeslutning, havde fri Entree for, at skrive under G. H. O's og Dr. R's Dictamen, og hvortil han hos dem, og en tredie Unævnt, hentede Ordrer; ogsaa var jeg bestemt i Aar at lade dette fare, indtil Proft anmældte et eget Blad, og Bøtgers Plads ved hans Romerreise blev ledig. Jeg tog da — især med Hensyn til de mange hiembragte Producter — Pennen paa ny, for at see, hvilken Vending hine Blades Critiker vilde tage, men var, efter det, jeg alt har seet, allerede besluttet til at drage mig saa listelig ud derfra igien, og denne Beslutning, som jeg endnu i Dag har overveiet, faaer naturligviis ved dit Brev saa afgiort en Fasthed, at jeg til Nytaar uudeblivelig iværksætter den. Saameget uden at have dit Brev for mig; nu — for ikke at synes, at handle efter Andres Billie, hvor jeg følger min Overtydning, dette til Svar derpaa!

At jeg ikke ſiælden ſkader dem, jeg meeſt vilde gavne, troer jeg, efter det, jeg kiænder til la gent moutonnière, ſom kalder ſig vort Publikum, juſt ikke; ſaaledes troer jeg f. Ex. med Henſyn til Jutta, at have erfaret det modſatte. At min Daddel anſees, ſom perſonlig Uvillie, troer jeg — en eneſte Perſon undtagen — ikke heller, ſaameget mere, ſom noget af det, der giør mig dette Arbeide ubehageligt, netop er, at jeg er afraid to blame! At det imidlertid maa være mig, der 50 Aar har ſyſſelſat mig med Skuepladſen, der er dens ældſte Directeur, bittert, at mine egne Diſciple, Lund f. Ex., uagtet min perſonlige Advarſel vedblive at beſkiæmme Samme med Fiælebods Øøgl, den falſke Næſe f. Ex., ſom de vide at være mig en Vederſtyggelighed, at overalt ſelv gode Skueſpillere, Stage f. Ex., tage Brixen og Bielden til Hielp, og at dette afvænner Publikum med alt Begreb om, og Smag for god ſand Komedie, kan du dog ikke nægte. Theatret er min Kirke, og dets Profanation mig ſaa krænkende, ſom en Fornuftprædiken Grundtvig og Thiſted.

Naar jeg, ſom Skribent, underkiænder Stykker, ſom Directionen har antaget, er det enten Stykker, der ere ved min Medcenſors og Overſætterens Colluſion giennemſmuglede uden at have paſſeret min Cenſur, ſom Fugleſkydningen, Kätchen v. Heilbron, Rødhætten i ſin første Form, eller der ved Foreſtillingen ere nedſatte under en Nationalſkuepladſes Værdighed, ſom Stævnemøderne, og Onklens Slot. I øvrigt maa jeg erindre, at min Medcenſor har givet, og, ſaavidt jeg troer, idelig givet Exemplet; und „was dem einen recht iſt, iſt dem andern billig"; ſaameget mere, ſom jeg beſtandig har indſkrænket mig til en Stemmegivning, hvortil, ſaalænge jeg giver den anonym, min Ret altid er, i det allerhøieſte, omtviſtelig, medens man paa den modſatte Side, ved at uddele Billetter,

ſelv anføre de klappende, eller pibende, ſende Nachtigalls Fægtere i Frakker ned i Parterret, at indprygle Disſidenterne den ſande Tro, tage Machinfolk op paa Loftet, at pibe derfra, o. m. d. l. tillod ſig, hvad jeg ikke kunde modſætte uden min ſtakkels Pen, mod hvilken man endnu havde Krufers, Thortſeners og Profters at ſætte; herfor ere vi imidlertid nu ſikre, i det mindſte, hvad den phyſiſke Vold angaaer, og trækker jeg mig altſaa tilbage, dog — paa det man ikke muligt ſkal bringe det i Forbindelſe med eet og andet, ſom maaſkee hverken du eller jeg drømme om, ikke før til Nytaar; at jeg imidlertid alt ſaa jævnt drager mig tilbage, ſom jeg dette hele Theateraar har begyndt, følger af ſig ſelv.

Jeg maa dog, inden jeg ſlutter denne Deel af mit Brev, erindre, at jeg virkelig, i tvivlſomme Timer, har fundet Hjemmel for mine Critiker deri, at ogſaa du f. Ex. i Anledning af Th. Thortſens Viisdom, og ved flere ſlige Leiligheder har forklaret dig om Theateranliggender; om det er i Recenſionsform, eller ikke, mener jeg, giør intet til Sagen; ere vi ikke ſtemmeberettigede, ere vi det om intet, undtagen vi fremſtaae ſom Anklagede, til vort Selvforſvar.

Og nu, kiæreſte Collin! til noget Vigtigere! ikke blot om mit Venneſind, men om min inderligſte Høiagtelſe for din Aand og for dit Hierte, din Arbeidſomhed og din Dueligheb, din Retſind og din Iver for, hvad der er dig det Gode og Sande, maa du ingen Tvivl have, og kan ingen have; at jeg ikke desmindre ofte diſſenterer fra dig, giør jeg ingen Undſkyldning for, og at jeg undertiden yttrer det med en Skarphed, ſom jeg ellers ſædvanlig undertrykker, er, fordi ikke blot mit Venſkab for dig, men, hvad jeg har dig at takke, er ſaa vitterligt, at jeg ſkadede os begge, ved at handle anderledes; da man vilde ſige, du havde mig i din Lomme, og altſaa min

Stemme, naar den var paa din Side, ikke vilde have den Vægt, Sagen til Fordeel, som den nu har, da Modſiden ikke kan fragaae, at jeg ligeſaa frimodig og diærvt ſtemmer dig imod, naar jeg ikke er af din Mening. At du med Hæftighed, — ſom er din Iver for, hvad der er dig det Gode, og din Tro paa, at der endnu lader ſig udrette noget derfor — ſom jeg ikke mere, og det ikke blot med Henſyn til Theatret, har — naturlig forfægter dine Meninger, endog naar de ere mine modſatte, falder det mig ſandelig ikke ind at optage dig ilde, da jeg anſeer det ikke blot for en ærlig og duelig Mands Ret, men hans Pligt, og troer jeg aldrig, du har fundet, jeg har ſtødt mig derover. Overalt er det mit Begreb om Collegialforvaltning, at enhver om, hvad der foredrages, ſkal kunne ſige ſin Mening frit ud, medens der forhandles, men med Forpligtelſe, naar Sagen af Majoriteten er afgiort, ikke blot at acqviescere derved — ſaafremt han ikke udtrykkelig ſkulde finde ſig forpligtet, at nedlægge Proteſt derimod — men endog, om han ikke kan fremme Udførelſen af det beſluttede, ikke at lægge noget Halmſtraa i Veien derfor. Saaledes diſſenterede jeg paa det beſtemteſte i hele Sagen om Foerſom og Ryge, ſom Jesper Oldfux; da imidlertid Majoriteten afgiorde det imod min Mening, underkaſtede jeg mig dens Kiændelſe, og hørte ſiden paa al Ryges Sqvadroneren i den Anledning med taus Indignation, forbeholdende mig i Stilhed min Ret at blive borte.

Det eneſte — for at bevidne dig med fuld Aabenhiertighed Oprigtigheden af Ovenſtaaende, jeg nogentid har fortrudt paa, er, naar Collegialſager, ikke collegialiter afgiorte, ere forelagte til Underſkrift. Jeg tilſtaaer, jeg hader den nærværende Forvaltningsform — ikke blot Theatrets — hvor Præſidenten giør Collegiilemmerne til Underſkriftsmachiner.

Du maa ikke misforſtaae mig; jeg begriber, og billiger fuldkommen, at enhver i ſit ſpecielle Fag ſtyrer ſine Ting, at ſaaledes den adminiſtrerende Directeur hos os ſtaaer for det executive, ſom han da og ſtaaer til Anſvar for, den oeconomiſke for Oeconomien, Cenſorerne for Cenſuren; men collegiale Ting, ſom anſees emanerede for hele Collegiet, fordrer jeg collegialiter afhandlede. Dette var f. Ex. Tilfældet med Juſtitsraad Printzlaus Afgang, hvoraf jeg intet vidſte, førend Foreſtillingen i Directionen forelagdes mig til Underſkrift. Jeg tilſtaaer, at jeg et Øieblik ſtod i Beraad; men af Høiagtelſe og Venſkab for dig ſkrev jeg taus under, og kan med fuld Sandhed tilføie, at du var den eneſte Mand i Landet, for hvem jeg vilde giort det; imidlertid fortrød Tingen mig, og jeg var i Begreb, aabenhiertig at tilſkrive dig derom, da jeg tilfældig hørte, at du ſelv havde ſagt, det var urigtigt, at du ikke havde talt til mig derom i Forveien; og fra det Øieblik af, var ikke blot den Sag, men alle mulige foregaaende og tilkommende af lignende Natur, eengang for alle afgiorte; ſaameget mere, ſom jeg erkiænder, at der kan være vigtige haſtende Expeditioner, der ikke kan udſættes til en Directionsdag, mindre opholdes efter, at man kan faae raadſpurgt en udenbyes Collega. At derimod enhver forfægter ſin Mening med den Hæftighed, den Styrke, ja om det og var, med den Bitterhed, Sagens Intereſſe, den Maade, hvorpaa den omtviſtes, de Smughenſyn, eller Smugindflydelſer, han i den modſatte Sagførelſe erkiænder, eller formoder, medfører, har jeg intet imod, og tilſtaaer jeg meget mere, at jeg ofte bebreider mig, langt ſiældnere end i bedre Dage, ſelv at giøre ſaa, og overalt med Frygt ſeer den Tid imøde, da jeg med Fontenelle kommer til at ſige: Om jeg havde Haanden

fuld af Sandheder, vilde jeg ikke aabne den mindſte Finger, for at lade een eneſte ſlippe ud. Fuimus Troes.

Og nu intet videre om denne Sag, ſom jeg anſeer for ſaa fuldelig afgiort, at jeg kunde være friſtet at bede dig om Tilgivelſe for en Vidtløftighed, der ſpilder dig en Tid, ſom jeg, iſær ved din Hiemkomſt fra en Reiſe, veed, at være dig koſtbar. Jeg vilde derfor ønſke, du vilde lade dig nøye med at læſe den førſte Paſſus, og gjemme Reſten

til bedre Tid og Sted.

At jeg hverken taber Ære eller Binding, ved ikke at ſkrive Theatercritiker, veed du; imidlertid ſyntes Boye at anſee det for en Tieneſte, der ſkedte ham, og fra denne Side følte jeg mig forpligtet dertil, da han ved ſaa mangen Leilighed har viiſt mig ſaamegen Tienſtvillighed og Godhed. At jeg imidlertid ved ikke mere at ſkrive Theatercritiker, ſaalænge jeg er Theaterdirecteur, ikke agter at forbeholde mig nogen Ret til at tage Dramaturgens Pen igien, naar jeg ophører at være dette, kan til Nød min Alder ſtaae inde for. Lægger jeg altſaa om ſaa Uger denne Pen, lægger jeg den ſikkerlig for ſtedſe, uden for ſaa vidt enkelte Steder i de følgende Bind af mine Erindringer, ligeſom i førſte, kunne, ligeſom tilfældig ſpille mig den i Haanden paa ny; thi derfor kan, og vil jeg ikke ſvare.

At jeg erkiænder denne din oprigtige Advarſel, ſom ethvert ærligt Ord, der ſiges, eller ſkrives mig, for et ſandt Venſkabsbeviis, og altſaa om jeg endogſaa havde følt mig beføiet, at giendrive din Paaſtand, iſteden for min Overbeviisning alt kom den imøde paa Halvveien, aldrig kunde faldet paa, at optage dig den ilde, vil jeg, blot ifølge den Yttring, hvormed du ſlutter dit Brev, om at beroliges i denne Hen-

ſeende, endnu tilføye, og beder dig være forſikret om, at jeg ikke blot uden allermindſte Fortrydelſe, men og med ſand venſkabelig Taknemmelighed har læſt og beſvaret dit Brev.

Og nu ønſker jeg, at din Reiſe maa bekomme dig vel, og du befinde dig vel derpaa og derefter. Saa ofte du i øvrigt i mit Embedsfærd, eller ellers, finder noget, ſom du ønſkede anderledes, ſkal jeg takke dig for enhver oprigtig Advarſel. Jeg veed at ſkielne mellem Hovmeſterering og Vennevarſel.

Din

Rahbek.

Hr. Etatsraad, Ridder Collin.
Theaterdirecteur.

Fra Dr. Rygge.

Den 19 Februar 1828.

Jeg erfarer idag af Hr. Stage, at Hr. Winsløw jun. har undſlaaet ſig for at ſpille i Hagbarth og Signe, fordi det Pantſer, han i dette Stykke afbenytter, trykker — altſaa ikke paſſer ham.

I denne Anledning anſeer jeg det for Pligt imod mig ſelv at meddele Dem, min høje Foreſatte, følgende:

1) Pantſeret er forfærdiget til Hr. Winsløw ſelv, og aldrig har han for mig klaget over, at det trykkede ham.
2) Alle de Dragter, ſom endog for flere Aar ſiden ere forfærdigede til Hr. Winsløw jun., paſſe ham — ſaavidt jeg veed — endnu.

3) Tilforn har Hr. Winsløw ſpillet hele Stykket igjennem iført ovenmeldte Pantſer, men denne Gang ſpilte han — i det mindſte de 3 ſidſte Acter — i en anden Dragt, ſom jeg paa hans Begjering lod ham udlevere, da han fandt en ſaadan mere paſſende efterat Kampen var overſtaaet, men han brugte ved denne Begjering aldeles ikke det Motiv, at Pantſeret trykkede ham.

4) Da Hr. Winsløw jun. i Løverdags Aftes var iført Pantſeret, ſpadſerede han med mig op og ned i Foyeen i flere Minutter, ſaae ſig gjentagne Gange i Speilene med Velbehag og yttrede at det var et ſmukt Harniſk, men talede aldeles intet om at det trykkede ham, hvilket han, hvis det virkeligen havde været Tilfældet, dog neppe havde undladt, iſær da jeg havde viiſt min Beredvillighed ved at opfylde hans Ønſke angaaende en fredeligere Dragt til de ſidſte Acter.

Ærbødigſt

J. C. Ryge, Dr.

Høyvelbaarne
Hr. Etatsraad Collin.

Fra Frydendahl.

Høy-velbaarne
Hr. Etatz-Raad Collin!

Endſkiønt jeg har ſvulnet Hals, daarlige Øyne, er tunghøret, ſaa holder jeg det dog for min Pligt, at udføre mit Partie i Morgen Aften, men da der ofte er taget Henſyn til

ſmaa Svageligheder, ſaa tør jeg haabe, at Hr. Etatz-Raaden vil tilgive mig, at jeg nu beder mig fritaget for den Bagatel i Morgen Aften. — Hvis det er ſandt at eengang en Actrice er gaaet til Sengs og meldt ſig ſyg, fordi hendes Snørliv — ikke hun — havde Svageligheder, ſaa meener jeg at min Svageligheb — ſom jeg deeler med hele Publicum — vil finde Naade og Overbærelſe: at jeg hellere vil ſee elſkværdige og ſmukke Actricer paa Scenen end de, ſom ere fra Dorthe Lagenſplitters Inſtitut og have Vederſtyggelighedens Afſtryk. —

Ved den exclud. N. N.'s Ugudelighed er Jomfru N. N. ſmuttet ind i det Lykkelige Skibbrud. — Da Theatret tæller mange presentable unge Fruentimmer, ſom kan ſkiende paa en behagelig Maade — Sangklokkerne — i det Lykkelige Skibbrud, ſaa er det min Pligt at afvende, om mueligt, et ſaa modbydeligt Syn at ſee Jfr. N. N. i Hæftighed paa Scenen, og mig fra et Arbeide, ſom Liſt og Egennytte har giort unødvendig, ved de foregaaende Scener. — Hvis jeg tør haabe at min Bøn kommer i Betragtning, at Rollen udføres af en Actrice ſom er paſſende dertil, ſaa er jeg forvisſet, at jeg, uagtet mine legemlige Svagheder, vil beſiælet med Tyboes Mod frembære de gamle Dages militaire Skryderie, men i Nærværelſe af Jfr. N. N. forvandles jeg til et Automat.

Kiøbenhavn d. 5te Martz 1828.

underdanigt og
hengiven
Frydendahl.

Fra Dr. Ryge.

Da Winsløw jun. den 3. Marts 1829 efter vedholdende Anſtrengelſer navnlig ved Etatsraad Collins Hjælp var kommen til at udføre Schewa i Komedien „Jøden" og havde høſtet ſtormende Bifald for ſin glimrende gjennemførte Karaktertegning, tilſkrev Dr. Ryge Theaterdirektionen følgende Brev:

Til den høie Direction for de Kongl. Skueſpil.

Det er en Trang for mit Hjerte — en Phrenolog vilde ſige: for min Godmodighedsfølelſe — at bede den høie Direction om Tilladelſe, endnu i indeværende Saiſon at udføre Schewas Rolle i „Jøden" af Cumberland. Rollen har været mig tildelt ſiden den 13de Juli 1816, jeg har lært den og indſtuderet den con amore. Efter denne Forſikkring ville mine høie Foreſatte neppe nægte mig mit underdanige Ønſkes Opfyldelſe.

Den 16de Marts 1829.

I dybeſte Ærbødighed

Ryge, Dr.

Neppe erfarede Winsløw jun. det Overgreb, hvori Dr. Ryge her havde gjort ſig ſkyldig, førend han ſtrax tilſkrev Theaterdirektionen Følgende:

Ærbødigſt Promemoria!

Underrettet om, at Skueſpiller og Oeconomiinſpecteur Hr. Dr. Ryge, en Mand, hvis Hoved er ſkjult af Krandſe vundne i Kunſtens Tempel, endnu ei tilfreds med disſe, ønſker, dreven af en Godmodighedsfølelſe?? — et phrænologiſk Udtryk — at fravriſte mig et enligt Blad, der har forvildet ſig mellem mine Lokker, og til den Ende har anmodet den høie Direction om at maatte ſpille min Rolle i Cumberlands „Jøde", hvori Publicum har viſt mig en hædrende Opmunt-

ring — har aftvunget mig følgende Bemærkninger om denne Sag til den høie Direction.

Skulde Hr. Doctoren ikke, ved at befole sin Hjerneskal, i et Anstød af phrænologisk Begeistring have rystet paa Haanden og i Stedet for Godmodigheds greben Misundelsens og Avinds foragtelige Organ? Da jeg er uvidende i Hjernelæren er det i al Fald kun en Formodning; rimeligt er det imidlertid, at Hr. Doctoren kunde gribe feil, da hans Hoved vistnok er bedækket med Organer for de voldsomste Lidenskaber som: Herskesyge, Avind, Had, (Organet for Misbrug af den Stærkeres Ret er vistnok meget Stort hos ham, dog — Anger og Ydmyghed ligge formodentlig paa hver Side heraf) men fremfor Alt: den laveste Ærgjerrighed, der ikke kunde tillade, at en yngre flittig Medarbeider paa Kunstens Bane var i rolig Besiddelse af en Berømmelse, han i femten Aar, kæmpende med Forhindringer, som Naturen, Tingenes Stilling og Hr. Doctorens vildeste Lidenskab have lagt ham i Veien — en Berømmelse, som min Selvfølelse siger mig er hæderlig erhvervet — — Alt dette bevæger mig til ærbødigst at bede den høie Direction om at maatte forblive i rolig Besiddelse af min Rolle, som aldrig kan kaldes Doctor Ryges, da et Opslag i Foyeren erklærer enhver Rolle, der i fem Aar ikke er spilt, for ubesat; ligesom ogsaa Hr. Doctoren formodentlig har glemt, at han selv har tilladt mig at spille den; dog skulde hans Hukommelse heri svigte ham? ligemeget! jeg veed det! og har ogsaa heri en Maalestok for hans Fremfærd. Skulde det imidlertid ikke lade sig gjøre, saa forandrer jeg underdanigst min Bøn til den høie Direction til: at maatte doublere Hr. Doctorens Rolle*) i „Kjøbmanden fra Venedig". Da denne Bøn er fremledet af en modig Kappe-

*) Shylok.

lyst med en ældre og berømt Kunstner, haaber jeg saameget mere dens Opfyldelse, som at Hr. Doctoren heraf vil see, at det ikke er Frygt, der har foranlediget min Harme over hans Fremfærd, men at jeg uforfærdet griber den mig tilkastede Handske og slaaer saa godt jeg kan. Forladende mig paa min gode Sag slutter jeg ærbødigst disse frimodige Bemærkninger til den høie Direction med det velmeente Ønske til Hr. Doctoren: at han, hvad mig og endnu en yngre lovende Kunstbroder angaaer, vil mindes Oehlenschlægers herlige Ord: „som en Mand, betving dit Hjertes vilde Lidenskab, og som en Christen — glem ei det hellige Sagn om Naboths Vingaard."

Underdanigst

C. Winsløw jun.

Man skulde nu have troet, at Doktor Ryges Anmodning var bleven afslaaet, men tvertimod; Kammerherre Holstein, som frygtede for, at Doktoren skulde gjøre Alvor af sin Trusel om at forlade Kjøbenhavn for at tage Ansættelse ved Burgtheatret i Wien, fik sat igjennem, at Ryge kom til at spille Schewa den 9de April s. A.; men dels var Publikum, hvem hele Sagen var bekjendt, mindre vel stemt mod Kunstneren, og dels var denne selv ikke heldig i denne Rolle, i hvilken man beundrede lille Winsløws indtil de ubetydeligste Detailler udførte Karaktertegning af Jøden, og Følgen heraf var, at Doctor Ryge snart atter traf sig tilbage og overlod Winsløw Rollen.

Fra C. N. Rosenkilde.

Walløe den 23de Juni 1829.

Høivelbaarne Hr. Etatsraad!

Det er da det mindste, hvorved jeg kan paaskjønne al Deres uforanderlige Godhed imod mig, at tilmelde Dem efter-

haanden hvorledes det særegne Foretagende løber af, at reise om og gjøre Aftenunderholdninger — alene. At bilde mig ind at jeg alene kan tilveiebringe Underholdning for et Publicum, som i to paa tredie Timer skal see mig, mig, mig og idelig kun mig! Da jeg nu herude rigtig kom til at gjennemtænke hvad det egentlig var jeg vilde, og ved at see Plakaterne paa Tryk melde hvad jeg havde — løselig nok — bestemt at ville gjøre Underholdning af, saa gjøs det i mig. Imidlertid — det har retfærdiggjort sig, at min Idee ikke er saa gal. — Jeg har i Søndags i Kjøge gjort Begyndelsen. — Denne tog mig mange Dage bort, dels ere de Mennesker, i hvis Kreds jeg befinder mig saa vel, hviler saa trygt ovenpaa en haard Vinters mangeartede Strabadser — egentlig forsaavidt farlige for en omflakkende Comoediant, at han let gaaer ud af sin omflakkende Caracteer, idet han fristes til at blive mere permanent end tilraadeligt er, dels lod her sig nu slet intet udrette, naar man ikke sørgede for at faae Sagen almeen bekjendt. Da det nu var nogenlunde arrangeret, og alle Kjøge-Høns kaglede saa temmelig høirøstede over det Æg, som den kjøbenhavnske Hane agtede at lægge i deres Rede, saa ankom jeg kort at fortælle i Søndags Eftermiddag, ledsaget af den st.'ste Slægt Kl. 4½ til Kjøge. „Gode Bjørn," sagde jeg allerede fra Vognen, hvor den holdt udenfor Raadstuen, i hvis Vindue han stod — (han er Klubvert og Slutter og boer paa Raadstuen —) „gode Bjørn! her er jeg nu! Troer Hr. Ben, at Kunsterne bør finde Sted?" — Jeg maa nu sige, at St. og jeg i Ugen allerede ved flere Besøg og Forespørgsler havde underrettet os om Sagernes Stilling. Løverdagen om Aftenen Kl. 7 var der ikke affat meget — næsten fem Billetter. Næsten — thi den femte var blot bestilt. Man vilde først bestemme sig naar man maatte gaae

for tre Mark, og da maaſkee tage tre. — Altſaa — jeg var beføiet til at ſpørge den gode Slutter ſaaledes. — Den brave Hr. Bjørn ryſtede ſin ſneehvide Isſe, tørrede ſig over Anſigtet med ſin Lap og gjenſvarede: „Saa Gud! Hr. Roſenqviſt! ganſke godt. — Naa! Hvormeget er der ſolgt? — Sku inte ſaa daarligt — 7 Rdl. er der nu i Caſſen. — Syv Rigsdaler. Saa? — jeg vendte mig om til Hr. Cantor og theol. Candidat St. — for at læſe Opmuntring, Raad, Deeltagelſe i hans Anſigt; Hans Øine dreiede ſig mod den blaae Himmel; de ſøgte der hvad jeg ledte efter i dem. Jeg hørte en ſagte Mumlen fra de ſig ſtille bevægende Læber: De talte om Kjøge — Huuskors — om at det kunde komme igjen — lægge ſig centner-ſvært over Byen og trykke den i Kvas med Høns, Æg, Rede og det Hele. Jeg øſte netop Kraft og rolig Reſignation af hans Sønderknuſelſe og ſatte mig for at — underholde. To Stiftsdamer, Doctorens, Stiftsſkriverens og min Huſtrue ſamt den hele St.-Familie var jeg da vis paa. Altſaa omtrent 16 Perſoner. Jeg raiſonnerede ſom ſaa: Omkoſtningerne ere omtrent, Lys og Alt iberegnet, 10 Rdl., ſaa har du 4 Mk., det er dog Noget. Gjør du dine Ting meget net, ſaa kan Du ſige: De 4 Mk. ere fortjente. Jeg holder General-Prøve for mit hele Kunſt-Vandrings-Foretagende, ſagde jeg til mig ſelv. Det er nyttigt. De 4 Mk.! — Ja — Udriderens Karl, ſom kjørte dig og Fleertallet af Tilſkuerne ud, han faaer de fire Mark, ſaa paſſerer du for en uegennyttig Kunſtens Præſt. Det er dig om Culturens, Smagens Udbredelſe mere end om timeligt Gods at gjøre o. ſ. v. Jeg reſignerede! — Jeg var rolig, fattet. Caſtenſchjold var ikke mere fattet før Slaget ved Kjøge end jeg før Aftenunderholdningen den 21de Kl. 6½ da min Indtægt endnu var kun 10 Rdl. 4 Mk. — og efter rigtigere Beregning ikke

det engang — jeg havde glemt at der vare 7 Frigængere af de 16. Men — jeg var brav! — rolig.

Kl. 7¼ ringede Cantoren sammen. Han blev hos mig, dels for at være mig til Haandsrækning, og dels for at styrke sig ved Synet af saa megen sand ægte Christen-Philosophie. Som sagt: Han ringede ud ad Døren, at de, som vare nede i Slutterens Forvaring paa Snapserie eller deslige, maatte indfinde sig. — Slutteren kom springende og udbad sig Tilladelse til at tale. (Jeg gik nemlig smaadeklamerende henne i Hjørnet af Stuen, og var just ved Øvelses-Complimenten i „Supplicanten"). Om Forladelse — Hr. Rosenquist! — Nu er Kassebeholdningen 41 Rdl. — Jeg dirrede en lille Smule, men fattede mig, slog ad ham med Haanden og sagde! St! — Er de dernede komne op? — Hr. Rosenquist! — bie endelig Lidt endnu! — Der kommer flere! — Min Svogers to Sønner har bedt mig sige at de vil tage Billetter til dem og deres Koner, og til en Jordemoder, som er der hos dem fra Roeskilde, naar de bare maae spille den Pot Kegler ud de nu ere i, og saa (det hvidskede han) de maae faae 5 Billetter for 3 Rdl. — Jeg tilstod dem deres Ønske — men begynde strax, det maatte jeg, erklærede jeg med Fasthed. Prologen mente han ogsaa de brød sig ikke om, da jeg havde meddeelt ham Indholdet. — Cantoren ringede nu anden Gang. Saa trædie og omtrent Kl. 7—21 M. traadte jeg ind i den ret kjønt oplyste Sal, bukkede til alle Sider og fremsagde en liden Tale til Forsamlingen: (Dette var egentlig noget, jeg mere gjorde for at see om jeg kunde udarbeide en Tale og holde den — som et Kunst-Studium — end just fordi det var saa grumme vigtigt. Dog skadede det ikke heller). Jeg søgte nemlig i et simpelt men net lidet prosaisk Foredrag at gjøre det fatteligt og scenisk anskueligt som ellers maaskee

vilde være mindre klart her, hvor jeg var saa ganske blottet for alle Skuespil-Kunstens Understøttelsesmidler. Man hørte mig med megen Opmærksomhed — og jeg havde det Held, at Potten var ude i Klub-Haven, da Talen var endt. Slutterens Svogre kom med Jorde-Moderen fra Roeskilde. — Salen var ganske taalelig besat. Jeg begyndte. „Supplicanten" blev her baade opfattet bedre og gjorde meer Virkning end i Kjøbenhavn, uagtet jeg her blot kunde lade som jeg stod for et Speil. „To Gange hængte Thy". „Cassereren paa runde Taarn". „Den berømte Kone", et Digt efter Schiller, oversat af mig. (En Slags Trøste-Skrivelse — hos mig tillavet som Trøste-Tale til en Person som beklager sig over at være gift med en Gaas). „Hans Søren", en stor Scene af Vennernes Fest". „Den lange Dag jeg gaaer", og Digtet „Im Wald" og saa Baziles Arie, med en stor Monolog, af mig selv, ikke saa vov endda, saaledes at den ogsaa er en Caracteer-Rolle. Denne sidste var den musikalske Del af Aften-Underholdningen. Organisten accompagnerede mig paa et Claver. Dette gik ganske godt. Rigtignok havde Manden glemt Nøglen til Instrumentet i mine paahavende Buxer, (som vare hans Eiendele). Da jeg nu var færdig med Monologen foran Arien og venter, at Organisten skal slaae an, saa rømmer han sig i dets Sted. Han sad bagved mig. Jeg vender mig. Han vinker mig til sig. Org.: Nøglen! — Jeg: I Guds Død og Pine! — Org: Hvad? — Jeg: (dette sidste Hvad kom mig saa gyselig mal a propos, saa jeg rent blev ligesom ellevild af godt Humeur). Jeg: (samtalende ganske rolig) Vil Hr. Organisten ikke behage at accompagnere! — Org.: (næsten grædefærdig) Jeg kan ikke faae Claveret op. Nøglen maa vist ligge i mine sorte Buxer, som De der har paa. — Jeg: (tager i Lom-

men) ganſte rigtig! — Bær ſaa artig. Claveret aabnedes og Manden ſpillede meget ordentlig, men Skrækken var kommet i Fingrene paa ham. Han kom ud af det i Slutningen, og endnu mens jeg bukkede ad det ſig reiſende og Salen forladende Publicum ſtod han med ſkamblusſende Kinder, og øvede ſig ſaa ſmaat — for en anden Gangs Skyld — i den vanſkelige Pasſage, hvor vi vare komne fra hinanden. Det var mig ubegribeligt — da jeg af flere Kjøge-Folk hørte ſiden, at man havde fundet den Scene iſær ſpillet meſterligt mellem Organiſten ved Claveret og mig. — Iøvrigt vil jeg ikke omtale Udfaldet i Ærens Henſeende af Aftenens Tildragelſer. — Lad Fama om det. — 32 Rdl. 4 Mk. vare netto Prov. — meget godt! meget godt for Kjøge. Naar mine Forventninger ſaaledes overtræffes overalt, ſaa har jeg ved Sommerferiens Ende 600 Rdl. i reen Profit.

Forhaabentlig giver jeg nu — ifølge Manges Opmuntring — en i Præſtø den 23de, ſaa i Vordingborg eller Sorø den 3die Juli, ſaa i Slagelſe den 7de Juli, ſaa i Nyborg omtrent den 12te, Odenſe 15de og 19de — den 15de er der Marked. Saa i Svendborg den 22de, ſaa i Nyborg igjen den 26de. Maaſkee ſaa i Slagelſe igjen en den 28de, ſaa i Neſtved den 2den Auguſt, maaſkee da i Vordingborg den 4de eller 5te og ſaa ende i Roeskilde. — Dette er min Kunſt-Reiſe-Route. Menneſket ſpaaer! —

Om Forladelſe at jeg har anmaſſet mig ſaa meget af Deres koſtbare Tid, og bildt mig ind at De, en Mand der er en ſaadan Elſker af Korthed i Foredrag, ſkulde for min comi-tragiſke Tildragelſes Skyld kunne gjøre en Undtagelſe med mine Skildringer.

— — — — — — — — — — — — — —

Jeg tilſtaaer herved, at der er Ingen i Himlen eller paa

Jorden, som jeg har større Tillid til i min fortrængte Forfatning end til Dem, desformedelst jeg og herved paa det inderligste og hjerteligste sukker og siger: Herre Gud! tag denne Mand i Din synderligste Varetægt, og hav intet imod, at jeg næst Dig er Hans hengivne og

ærbødigste

Rosenkilde.

Fra Jonas Collin.

Naar Deres Excellence overleverer Hans Majestæt de underskrevne Forestillinger, ville De bevaagen bevise mig den Tieneste, at foredrage Hans Majestæt min allerunderdanigste Bøn om, i Naade at entlediges fra min Post som Directeur ved Theatret.

Det er ikke noget øiebliklig Indfald, men Resultatet af langt og modent Overlæg, og jeg giør derfor sikker Regning paa, at Deres Excellence søger at bevirke mit uskyldige og uegennyttige Ønskes Opfyldelse.

Deres Excellence vilde feile meget, hvis De troede, at et Gagetillæg kunde omstemme mig. Hans Majestæt har i den Henseende altid forekommet mine Ønsker. Og hvad nærværende Tilfælde angaaer, saa vilde det giøre mig Theatertieneſten dobbelt tung, hvis jeg ved en Gage blev forpligtet til at forblive Medlem af Theaterdirectionen.*)

d. 10 Julii 1829.

Ærbødigst

Collin.

Deres Excellence

Hr. Over-Ceremonimester Holstein, Commandeur af Dbr.

*) Etatsraad Collins Ansøgning om Afsked blev bevilget d. 21de s. M.

Fra Oehlenſchlæger.

Frederiksberg d. 1ſte Septbr. 1841.

Min ædle Ven!

Den Forekommenhed og den ſolide Hielp Du ved alle vigtige Leiligheder viſer mig, rører mit Hierte dybt, og ofte føler jeg Trang til at yttre dig min Taknemmelighed, men ere vi da for det meſte adſkilte og borte fra hinanden.

Gamle Venner burde oftere ſee hinanden! Vi blive tidsnok ſaadan borte, at den ene kun forgiæves længes efter og kalder den Anden.

I dette Brev frembærer jeg et Ønſke, ſom ikke angaaer materiel Fordeel, men kun min Trang til at ſee dig engang og viſe dig den ſaa høit fortiente Venlighed.

Jeg har ſkrevet en ny Tragoedie „Dina". Din gamle Veninde Fru Drewſen kommer ud i Aften til en Kop Thee at høre mig den forelæſe. Havde Du vel Lyſt til at være med? Vil Du høre Dina, ſaa kom ud i Eftermiddag Kl. 7 til min lille „Præſtegaard" — ſaaledes kalder jeg den gamle Slotsforvaltergaard, hvor Kongen har tilladet mig at boe. Saa ſeer Du ogſaa hvorledes jeg har det. — Du behøver ikke at ſvare. Kan Du komme, ſaa kommer Du; det veed jeg. Og kan Du ikke, ſaa bliver Du borte; det veed jeg ogſaa. Jeg venter med Forelæsningen til Kl. 8, derſom Du ſaa ikke kommer, kommer Du en anden Gang.

Din taknemmelige trofaſte gamle Ven

A. Oehlenſchlæger.

S. T.

Hr. Conferenceraad Collin.

Fra J. L. Heiberg.

Kjøbenhavn 7de April 1848.

Jeg maa anſee det for min Pligt at gjøre Deres Excellence opmærkſom paa, at mange Mennesker, og ſikkert ikke af de mindſt patriotiſke, have følt ſig ubehageligt overraſkede ved den Efterretning, at „Niels Ebbesen“*) i denne Tid ſkal opføres paa det Kgl. Theater. Den offentlige Enthuſiasme behøver i dette Øieblik ikke at ſtimuleres; tvertimod vil en yderligere Stimulation af den bevirke dens Afſlappelſe. Allerede længe har man ved uforſigtig Brug af Stimulantia ſøgt — viſtnok ubevidſt — at ſvække Nationalfølelſen og Nationalbegeiſtringen. Iſær ſpille nogle af vore Poeter en usſel Rolle, idet de, i Stedet for at tage Muſketten paa Nakken, ſidde i god Ro hjemme, og ſkrive poetiſke Udfordringer i Jacob v. Thyboes Maneer, — en Maneer, ſom burde overlades vore Modſtandere, ſaa meget mere ſom den er unational. Men Opførelſen af „Niels Ebbesen“ er ogſaa en Udfordring, og — efter min og Manges Mening — dobbelt anſtødelig i dette vigtige Øieblik, da det ſtore Spørgsmaal ſvæver paa Sværdodden, og man fra Time til Time venter Efterretning om det endnu uviſſe Udfald. Kunſten er en Leg; men den ſkal være en ſkjøn Leg. Giver den ſig til at lege med Øieblikkets Alvor, da bliver den en Børneleg; men i et Øieblik ſom dette ſkulde vi ikke være Børn. Theatret kan netop under diſſe Omſtændigheder være til megen Nytte, men kun ved at afholde ſig fra

*) „Niels Ebbeſen af Nørreriis eller Danmarks Befrier“, Sørgeſpil i 5 Akter af L. C. Sander, første Gang opført den 31te Januar 1797. — Ideen til Opførelſen af Sanders Sørgeſpil ſkyldtes efter Sigende Inſtrukteur N. P. Nielſen, der hos Direktionen havde andraget om at ſpille Titelrollen.

at befordre den ophidsede Stemning, den unationale Bramarbaseren, der udgiver sig for dansk Nationalfølelse, og kommer til Hjælp for Olshausens Paastand om de Danskes latterlige Demonstrationer. Jeg maa derfor ogsaa betragte den reglementerede Afsyngen af Nationalsange i Theatret som forkastelig, og — naar den kommer i Stedet for Ouverture — tillige som smagløs. Theatret kan i denne Tid gavne og styrke Nationaliteten ved at give Publicum opmuntrende, recreerende Forestillinger, hvorved det Politiske kan glemmes, hvorved der kan udhviles efter de Tanker, hvorfra man ellers ikke kan løsrive sig. Dette vil for Øieblikket være dets nyttigste, ædleste, værdigste Bestemmelse.

Deres Excellence vil tillade mig at yttre ovenstaaende Bemærkninger, og bede om, at de maa komme til Overveielse.

Deres Excellences

underdanige

J. L. Heiberg.

Til Deres Excellence
Hr. Geheime-Conferentsraad J. Collin.

Fra Samme.

Det skulde være mig en Ære og en Glæde at opfylde begge Excellencers Ønske med Hensyn paa Anordningen og Ledningen af Alt til Festen paa Theatret*) henhørende, dersom jeg indsaae, at der ved denne Leilighed kunde være nogen Function for mig. Men Bestemmelsen af Fest-Aftenens Indhold gjøres jo, eller er allerede gjort af Directionen, og Udførelsen af alle derhen hørende Ordres skeer jo ved de dertil

*) I Anledning af Hundredaarsdagen for Skuespillenes Begyndelse paa Theatret paa Kongens Nytorv.

anſatte Embedsmænd, ſaa at jeg ikke ſeer, hvad der kan blive for mig at gjøre, uden i det Høieſte at yttre en Mening eller give et Raad, i de Tilfælde, da man maatte gjøre mig den Ære at ſpørge mig. Hertil ſkal jeg naturligviis altid være rede, forſaavidt jeg kan være til Nytte.

Men jeg kan ikke tilbageholde den Bemærkning, at en ſaadan Potpourri af uſammenhængende, fragmentariſke Ting, ſom den tilſigtede, ikke ſynes mig heldig. Uden at tale om den utilbørlig lange Tid, ſom Foreſtillingen vil vare, og ſom vil gjøre Publicum utaalmodigt, vil det Hele tage ſig ud ſom en Kjole, der er ſammenſyet af lutter Lapper og Klude. Det forekommer mig, at ved en Feſt til Ære for Theatret, maa Theatret viſe ſig fra ſin bedſte Side, ved at give en Foreſtilling, der har Præg af Eenhed og kunſtneriſk Harmonie, og ikke ville rivaliſere med de Aftenunderholdninger, der gives lucri causa af private Perſoner. I Forſpillet ere jo de dramatiſke Digtere tilſtrækkelig omtalte og erindrede. Hvorfor ſkal der da tillige udſtilles et Prøvekort af deres velbekjendte, tildeels fortærſkede Arbeider?

Derſom Directionen ikke er aldeles beſtemt paa at blive ved den allerede lagte Plan, ſaa vilde jeg foreſlaae, at Foreſtillingen kom til at beſtaae af: 1) Anderſens Forſpil; 2) „De Uſynlige" af Holberg; 3) Bournonvilles Divertiſement. Mellem Stykkerne kunde de foreſlagne Ouverturer anbringes, kun ikke mellem Acterne af „De Uſynlige". Med den ene af dem kunde Foreſtillingen begynde, nemlig Schultzes. Derpaa kunde Weyſes komme efter Forſpillet, og endelig Kuhlaus mellem Comedien og Balletten. Hartmanns kunde, oprigtig talt, gjerne falde bort, thi ſom Theater-Componiſt har han dog ikke ſynderlig trængt igjennem. Men foruden diſſe Ouverturer, der maatte gives ſom ſelv-

ſtændige Beſtanddele af Foreſtillingen, maatte endydermere Forſpillet, Comedien og Balletten hver have ſin korte Introduction, for at ikke Ouverturerne ſkulde ſættes i Forbindelſe med Ting, hvortil de ikke paſſe.

„De Uſynlige" foreſlaaer jeg, fordi den er af Holberg, fordi den ikke er opført i mange Aar, fordi den vil kunne beſættes godt i dette Øieblik, fordi den har en overordenlig comiſk Dialog — hvoraf dog nogle altfor ſtærke Drøiheder maatte borttages; fremdeles fordi den ved ſit ſpanſke Coſtume og ſin Harlekin og Colombine har et ſæreget Præg mellem de holbergſke Stykker; endelig fordi den kun er i 3 Acter. Ellers kunde ogſaa „Melampe" komme i Betragtning, men der kan dog gjøres flere Indvendinger mod denne, og iſær vilde dens Indſtudering kræve megen Tid, Flid og Veiledning.

Men in subsidium — for at tale i det parlementaire Sprog — vilde jeg foreſlaae, at hvis den første Plan bliver ſtaaende, Indretningen dog maatte blive noget anderledes:

Først finder jeg det ikke ganſke rigtigt at give et heelt Stykke af Oehlenſchläger, naar der af Holberg og de Andre kun gives Fragmenter; hvortil kommer, at „Hyrdedrengen" er meget lang, ſkjøndt kun i een Act, og at den aldrig har behaget, eller idetmindſte aldrig har kunnet holde ſig paa Repertoiret. Desuden maatte man vel hos enhver af Digterne vælge Noget af det, hvori han fornemmelig har ſin Styrke og ſit Navn, altſaa hos Oehlenſchläger Tragedien; og af denne maatte man altſaa tage hans Part.

Dernæſt mener jeg, at det vil være meget for meget at give et ſaa ſtort Partie af „Recenſenten og Dyret", ſom det foreſlagne. Det vilde være Nok at begynde omtrent ved de to Spidsborgeres Sammenkomſt med Trop, og ende, hvor Mad.

Voltiſubito forlader Scenen. Forreſten maa man være forberedt paa den Skjæbne-Chicane, at Jfr. Bergnehr kan, ſom alle Sangerinder, føle ſig indisponeret paa den beſtemte Dag, og derfor ikke vove ſig til at udføre Bravourſang, hvorved da hele dette Partie af Foreſtillingen vil ryge i Lyſet.

Endelig er ethvert af Hertz's Alternativer meget for vidtløftigt, og han maa nødvendig beſtemme ſig til et kortere Fragment. — Ved nærmere at efterſee de anførte Steder i Hertz's to første Propoſitioner, ſeer jeg, at de dog ikke ere ſaa meget lange, men dog altid for lange, naar de komme ſammen med alt det Øvrige, og da de ikke danne noget tilfredsſtillende Heelt.

Med Henſyn paa Anderſens Forſpil maa jeg tillade mig en Bemærkning. I den Sang, hvoraf det første Vers omtaler vor Comedie, det andet vor Tragedie, og hvor begge Dele ſmukt og ſindrigt ere knyttede til Isſefjorden og Leire, gjør det ingen god Virkning, naar de to Digtere, til hvilke der paa en fiin, men aldeles utvetydig Maade er alluderet, nu i det 3die Vers nævnes ved Navn, iſær den endnu Levende, Oehlenſchläger, der udentvivl perſonlig vil være tilſtede ſom Tilſkuer. Det er ligeſom at nævne Ordet af en Gaade, ſom allerede ſtrax var gjættet. Det Samme har vel tidligere fundet Sted, ſaaſom i „Kunſtnerliv", men det kunde være en Grund mere til ikke at gjentage det, ſelv om det ikke maatte regnes til de altfor nærgaaende Complimenter, der hverken ere fine eller ſmagfulde. Jøvrigt vilde jeg ønſke, at Forſpillet ikke var blevet ſaa overmaade kort, men at flere af de projecterede Ideer vare blevne udførte og mere gjennemførte, og at navnlig Valkyriens Tale paa en mere energiſk Maade havde grebet Øieblikkets Stemninger og Intereſſer. Dog,

herom kan være forſkjellig Mening, men paa min første Indvending maa jeg holde.

Jeg har den Ære at undertegne mig

Deres Excellences

underdanige

14 Novbr. 1848. J. L. Heiberg.

Deres Excellence

Hr. Geheime-Conferentsraad Collin.

Fra Overhofmarſchal Levetzau.

Jeg deeler aldeles Profeſſor Hejbergs Anſkuelſe at et eeneſte Stykke af Holberg eller en Anden vilde have været ſmukkere og mere underholdende ſom det han meget rigtig kalder en Potpourri, og troer ogſaa at have udtalt derom min Anſkuelſe ved Vores første Sammenkomſt i denne Sag. — Men nu vil det nok ikke lade ſig forandre mere, da ſaavel Oelenſchlæger ſom Hertz vilde føle ſig ſtødte hvis man proponerede det. —

Imod de andre af Profeſſoren foreſlaaede Forandringer har jeg for min Part aldeles Intet og ønſker blot at man maa komme til en definitiv Beſlutning, da Tiden bliver allerede temmelig kort hvis der ſkal indſtuderes nye Roller, males nogle Sætteſtykker o. ſ. v. Da jeg endnu ikke kan gaae ud idag, ſaa vil jeg være Deres Excellence meget forbunden, hvis De

vil have den Godhed at anordne det Fornødne, og erklærer mig i Forud tilfreds med den Indretning De træffer.

Med oprigtig Høiagtelse

Amalienborg d. 15de Novbr. 1848. hengivenst

J. G. v. Levetzau.

Deres Excellence

Herr Geheime-Conferentsraad Collin.

Fra J. L. Heiberg.

Alt, hvad jeg veed om den omspurgte Sag, er, at man er utilfreds med det hele Arrangement. Men at Bevægelsen skulde føre til noget Skridt, hvorved Directionen kom til Kundskab om den ad officiel Vei, har jeg aldrig ventet, og maa da ikke have udtrykt mig rigtigt eller bestemt, ifald mine Ord kunde lede til en saadan Formodning.

Hvad jeg har hørt Klager over, er: at Forspillet ikke behager, at man har ladet Andersen skrive det; at ikke alle de saakaldte første Subjecter faae Leilighed til at vise sig; at derimod en Begynder, som Mantzius, kommer til at udføre en Hovedrolle; endelig at den betydeligste Celebration af Festen er overladt til Balletten. Disse Klager, som, efter hvad jeg hører, skulle være at læse in extenso i et Blad, som kaldes Flyvepoſten, har jeg tilfældigviis fornummet ad den mundtlige Vei, og har da benyttet den mig givne Anledning til at oplyse Vedkommende om de nævnte Punkter, og navnlig at Arrangementet ikke er saa upassende, som man troede, og at enhver anden Plan for Festen vilde støde paa andre ligesaa store Vanskeligheder. Hermed troer jeg, at hele Sagen er til

Ende, og maa nu kun beklage, derſom jeg ved mine Yttringer har opvakt Formodning om en ſtørre og alvorligere Bevægelſe, end jeg ſelv har anſeet den for at være.

27 Novbr. 1848.

Deres Excellences
underdanige
J. L. Heiberg.

Deres Excellence
Hr. Geheime-Conferenceraad Collin.

Fra Miniſteriet for Kirke- og Undervisningsvæſenet.

Efterat det Kgl. Theater tilligemed Capellet, ſom Deres Excellencer bekjendt, ved allerhøieſte Reſolution af 25de f. M. var blevet henlagt under Miniſteriet for Kirke- og Undervisningsvæſenet, har det maattet være min første Pligt i denne Henſeende at tage under nøieſte Overveielſe, under hvilke Former Theatrets Beſtyrelſe under de forandrede Forhold henſigtsmæssigſt kunde ordnes, og jeg er derved kommen til den Overbeviisning, at den collegiale Beſtyrelsesform nu maa anſees mindre henſigtsſvarende, og at det derimod vilde være retteſt, at overdrage den umiddelbare Beſtyrelſe af Theatret, ſaavelſom Ledelſen af Capellets Anliggender — hvilket ſidſte Inſtitut efter min Formening retteſt maatte være at henlægge under den ſamme Beſtyrelſe ſom Theatret — til en enkelt anſvarlig Directeur, der udeelt kunde anvende Tid og Kræfter i disſe Inſtituters Tjeneſte.

Overeensſtemmende med disſe Anſkuelſer har jeg nedlagt allerunderdanigſt Foreſtilling for Hans Majeſtæt angaaende de Foranſtaltninger, der i den omſpurgte Henſeende maatte være

at træffe, og har det derefter ved allerhøieſte Reſolution af 23de dennes behaget Hans Majeſtæt allernaadigſt at ophæve Directionen for de kongelige Skueſpil, ſamt allernaadigſt at bifalde, at den fremtidige Beſtyrelſe af Theatret og Capellet overdrages til en Directeur. Som Følge heraf har Hans Majeſtæt i Naade entlediget Deres Excellence, Hr. Overhofmarſchal Kammerherre von Levetzau ſom Chef for det kongelige Theater og det kongelige Capel med en aarlig Penſion af 800 Rdl. og Deres Excellencer, Hr. Geheimeconferentsraad Collin og Geheimeconferentsraad Adler ſom Directeurer for det kongelige Theater med en aarlig Penſion af reſpective 500 Rdl. og 400 Rdl., hvorhos det har behaget Hans Majeſtæt allernaadigſt at udnævne Profeſſor Heiberg til Theaterdirecteur.

I det jeg herved tillader mig at tilmelde Deres Excellencer foreſtaaende, undlader jeg ikke at tilføie, at jeg, naar de fornødne Forhandlinger desangaaende have fundet Sted, nærmere ſkal tillade mig at underrette Deres Excellencer om, af hvilken Kaſſe de Dem tillagte Penſioner ville blive at udrede.

Miniſteriet for Kirke- og Underviisningsvæſenet, den 25de Juli 1849.

Madvig.

Til
Directionen for de Kongelige Skueſpil!